

לקט
י"ג אלול

יום חתונת כ"ק אדמו"ר מוהרריי"צ נ"ע

מתורת

כ"ק אדמו"ר נשיא דודנו
זצוקללה"ה נכג"מ זי"ע

מאמרים, שיחות קודש

ויומנים מכית חיינו

תשורה משמחת הנשואין של
הרה"ת חיים שאול ומרת חי' מושקא שיחיו
שקדי

לקט י"ג אלול

יום חתונת כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע

מתורת

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

מאמרים, שיחות קודש

ויזמנים מבית חיינו

תשורה

משמחת הנשואין של

הרה"ת חיים שאול ומרת חי' מושקא שיהיו

שקדי

י"ג אלול, ה'תש"פ – פונטו קומבו, צרפת

יום נשואי כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לקט י"ג אלול

ליקוט ועריכה: יוסף יצחק עמאר

יוצא-לאור על-ידי

בית חב"ד סען אי מארן, צרפת

+336 613 60 770 - 331 60 29 50 17

55 Av. des Lilas

Pontault combault 77340

France

www.chabad77.org

תודתנו נתונה להוצאת הספרים קה"ת, ולמערכת "ועד הנחות בלה"ק", על הסכמתם ואדיבותם להשתמש בשיחות ואגרות כ"ק אדמו"ר מתוך ספרי קה"ת.

כל הזכויות שמורות © 2020

להערות ותיקונים אנא לשלוח לכתובת: info@chabad77.org

ונשתדל לתקנם בהוצאה הבאה

פתח דבר

אנו מודים לה' יתברך על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנשואי צאצאינו, למזל טוב, ביום הרביעי שלשה עשר ימים לחדש אלול, ה'תש"פ - שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

כנהוג - על יסוד הנהגת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע בחתונת בתו הרבנית הצדקנית מרת ח' מושקא נ"ע זי"ע עם כ"ק אדמו"ר - הננו שמחים לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק, בתשורה המוסגרת בזה.

*

זכינו, ויום החתונה מתקיים ביום הבהיר י"ג אלול, יום חתונת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, וכלשון קדשו של כ"ק אדמו"ר:

"כאשר מזכירים את התאריך י"ג אלול בד' אמות של "ליובאוויטש" ("חב"ד") - נזכרים מיד אודות הענין ד"שמח תשמח רעים האהובים" - חתונת כ"ק מו"ח אדמו"ר בי"ג אלול שנת תרנ"ז" (לקמן ע' 66).

ובהוספה על זה בשיחת י"ג אלול ה'תשמ"ט (לקמן ע' 156), ביאר כ"ק אדמו"ר את המעלה המיוחדת כשמתקיימת חתונה בתאריך זה - י"ג אלול, וביום זה - יום הרביעי! ובלשון קדשו:

"ובכל הנ"ל ניתוסף עילוי מיוחד - כאשר ביום זה עצמו מתקיימת שמחת נישואין דחתן וכלה, כיון שבכל נישואין דחתן וכלה מבנ"י אומרים שבע ברכות, החל מ"מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין", עד ל"מהרה . . ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה גו'", ואמירת הברכות היא "ברוב עם הדרת מלך" ששומעים ועונים אמן - מובן, שכשישנה שמחת נישואין בפועל ממש, באופן שמראה באצבעו ואומר הנה החתן והכלה שנתברכו בשבע ברכות אלו, ה"ז ממהר ומזרז עוד יותר את שלימות הנישואין דכלל ישראל, "מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין", שאז "ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה", בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש ובכל ערי יהודה . . ובפרט כשחל ביום הרביעי - "בתולה נישאת ליום הרביעי".

בקשר עם כך מתכבדים אנו להגיש קובץ זה, הכולל את תורת נשיא דורנו אודות יום זה. הקובץ נחלק לב' שערים:

שער א' - י"ג אלול - מאמרים ושיחות קודש: מאמרי ושיחות קדש כ"ק אדמו"ר שנאמרו ביום זה (זכינו, וכ"ק אדמו"ר אמר שיחות בשנים תשי"ד, תשמ"א, תשמ"ב, תשמ"ט ותנש"א, ונוסף על כך ליחידות ארוכה שהתקיימה בתשל"ט ביום זה).

בנוסף הובאו שיחות קודש מהימים הסמוכים ל"ג אלול, בהם פירט וביאר מעלת הפלאות יום זה וההוראות הנלמדות ממנו.

שער ב' - יומנים מבית חיינו: יומנים מבית חיינו ממהלך השנים ביום זה.

*

נחתום בלשון קדשו של כ"ק אדמו"ר (לקמן ע' 156):

"ונוסף לזה: כיון שחתן וכלה הם מלך ומלכה, הרי, "אמר מלכא עקר טורא", שנעקר מתחילתו ומעיקרו ענין הגלות שקשור עם ה"טורא" שלא לרצון, ונעשה ה"טורא" לרצון ולמעלותא - כמ"ש "והי' באחרית הימים נכון יהי' הר בית ה' בראש ההרים", ולשם באים כל בני", "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו", "קהל גדול ישוּבו הנה", "כולל גם "הקיצו ורננו שוכני עפר", וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל - שחתונתו היתה ביום זה - בראשנו.

. . ובפרט ע"י ההוספה בשמחה, כאמור, ששמחת נישואין דחתן וכלה (ובפרט ביום זה) היא שמחה הכי גדולה, שמחה שלמעלה ממדידה והגבלה - כשנמצאים עדיין בזמן הגלות, במעמד ומצב ד"אכתי עבדי אחשורוש אנן", תיכף ומיד נעשה הגילוי ד"אחשורוש" דקדושה, ש"אחרית וראשית שלו" ובאופן ש"מקדש עמו ישראל ע"י חופה וקידושין", ועד לקיום היעוד "ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצהלות חתנים גו'" כל ה"חמשה קולות", אשר, ההתחלה בזה היתה במתן-תורה שניתנה בחמשה קולות (כמארז"ל "כל המשמח חתן זוכה לתורה שניתנה בחמשה קולות"), מעין ודוגמת הנישואין דלעתיד לבוא שאז תהי' גם השמחה בתכלית השלימות - "שמחת עולם על ראשם".

יוסף יצחק עמאר

שליח הרבי לסען אי מארן, צרפת

י"ג אלול, ה'תש"פ

יום חתונת כ"ק אדמו"ר מהרי"צ נ"ע

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

פונטו קומבו, צרפת

מפתח

7.....	בפתח הלקט
10.....	תוכן ענינים
23.....	מאמרי ושיחות קודש י"ג אלול
185.....	צילומי הגהות וכת"ק
193.....	יומנים מי"ג אלול בבית חיינו

בפתח הלקט

"כאשר מזכירים את התאריך "י"ג אלול" בד' אמות של "ליובאוויטש" ("חב"ד") -
נזכרים מיד אודות הענין ד"שמח תשמח רעים האהובים" - חתונת כ"ק מו"ח אדמו"ר
בי"ג אלול שנת תרנ"ז" (לקמן ע' 65).

בתורתו של הרבי מוצאים אנו יחס מיוחד לימים בהירים בכלל, וביניהם בפרט ליום
הבהיר י"ג אלול – יום חתונת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע.

ביום זה לא נהג הרבי להתוועד באופן קבוע, אך עם זאת במשך כל שנות הנשיאות
מצאנו יחס מיוחד ליום זה; כבר בשנת תשי"א, בשבת י"ד אלול לאחר תפילת המנחה
פנה הרבי - ברבים - לחסיד ר' זלמן ע"ה דוכמאן בהזכירו שבי"ג אלול הוא יום חתונת
הרבי הרי"צ והוסיף מספר פרטים ייחודיים על קורות החתונה.

בשנת תשי"ד חל י"ג אלול ביום השבת, באורח נדיר ערך הרבי התוועדות במהלכה
דיבר על ענין החתונה ואמר מאמר ד"ה לכה דודי, ובו ביאור על דרושי חתונה שאמרם
הרבי הרי"צ בחתונתו (לקמן נדפסה סקירה ארוכה אודות מאמר ייחודי זה).

בשנת תשל"ט הגיעו האדמו"ר הפני מנחם מגור והפוסק הר"ר מנשה קליין
ליחידות אצל הרבי ביום זה.

בשנת תשמ"א - התחלת שנת הפ"ה לחתונת הרבי הרי"צ - חל י"ג אלול ביום
הש"ק, ושוב התוועד הרבי בשבת זו. חידוש גדול יותר קרה לשנה הבאה - בה חל י"ג
אלול ביום חול ובכל זאת התוועד הרבי ביום זה. הייתה זאת הפעם היחידה בה התוועד
הרבי התוועדות מיוחדת ביום זה (כשלא חל בשבת); בהתוועדות ביאר הרבי בארוכה
את ענינה של שנת הפ"ה לחתונת הרבי הרי"צ.

בשנת תשמ"ט אמר הרבי שתי שיחות הן בליל היום והן במוצאו. בהשגחה פרטית
חתונת ילדינו מתקיימת בקביעות זהה, במהלך השיחה התייחס הרבי לחתונה
שהתקיימה באותו היום (בשנת תשמ"ט) בשכונת המלך, והפליא במעלת החתונה
בתאריך זה, ואף ביום זה - יום הרביעי, כפי שכתוב במשנה "בתולה נשאת ליום
הרביעי" ראשי תיבות "לבנה" הרומז לחתונה הכללית דכלל ישראל.

בשנת תנש"א אמר הרבי שיחה ביום זה, במהלך השיחה עורר לחזור ולקיים
המנהג דסעודת עניים ביום החתונה.

גם בימים הסמוכים ל"ג אלול עורר על כך. בקביעות נפוצה יותר שי"ג אלול חל ביום השישי - ערב שבת קודש, (כפי שהיה בי"ג אלול תרנ"ז), התוועד הרבי בשבת קודש י"ד אלול גם בשנים בהן לא נהג להתוועד בכל ש"ק. (בשנים: תשכ"ד, תשכ"ה, תשל"א, תשמ"ה ותשמ"ח).

וכמו-כן דיבר והפליא בענין י"ג אלו בשיחות הימים הסמוכים.

בלקט שלפנינו הבאנו את כל השיחות אותן דיבר הרבי ביום י"ג אלול, ואת קטעי השיחות מהימים הסמוכים בהם ביאר את מעלתו וענינו של י"ג אלול.

בשיחות רבות קישר את חתונתו של הרבי הרי"צ בי"ג אלול עם חתונתו של הרבי הרש"ב בי"א אלול, ומעניין לציין: הנה סיפר השליח הרה"ח שד"ב שי' לויטין: "זקני החסיד הנודע הרה"ח שמואל לויטין נכנס בסמוך לזמן חתונתי ליחידות אצל הרבי. כשהוזכר דבר חתונתי, הגיב הרבי ואמר: "בא מיין חתונה איז אויך געווען א קלער אז ס'וועט זיין חודש אלול" [= בחתונתי גם הייתה סברא שהיא תיערך בחודש אלול]."

אולי עדות לכך אנו מוצאים במכתבו של הרבי הרי"צ לכ"ק מוהרלוי"צ נ"ע (אג"ק חט"ז ע' קצב) "חיכיתי... על הידיעה אם בדעתם לבוא להחתונה למז"ט, וחשבתי כי עד אלול הבע"ל ישיג להם הזמן בשביל להשיג פאספארט".

סקירה אודות מאמר לכה דודי

מאמר לכה דודי נאמר על ידי הרבי הרי"צ בעת ה"קבלת פנים" של חתונת הרבי. בהקדמה למאמר אמר הרבי הרי"צ, שאמירת המאמר עתה היא בתור "הזמנה" לרבותינו נשיאנו לדורותיהם - על ידי הזכרה מתורתם.

[בהתוועדות י"ג שבט תשי"א, הסביר הרבי כי הזכרת רבותינו נשיאנו במאמר קבלת הנשיאות - באתי לגני הייתה על יסוד דברי הרבי הרי"צ בחתונתו, כשמחדש - וכך עשה במאמר "היושבת בגנים" באותה השבת, להזכיר גם שמותיהם של הבעש"ט והרב המגיד. (יצוין כי במאמרי ר"ה נהג הרבי בשנים האחרונות להזכיר גם את כ"ק אביו, האריז"ל והרמב"ם)].

בשיחת חג השבועות תשי"ג הורה הרבי לחזור את מאמר זה (דשנת תרפ"ט) בחתונות הואיל ומוזכרים בו רבותינו נשיאנו: **"וכיון שהולכים אנו בהדרכותיו והנהגותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר - כדאי ונכון אשר בכל חתונה של אנ"ש, המקושרים והשייכים בו, הנה קודם החופה יחזרו (החתן בעצמו או מיישאו מהנוכחים) את המאמר לכה דודי, שיש בו חלק מכל רבותינו נשיאנו, מכ"ק מו"ח אדמו"ר ולמעלה הימנו . . בתור הזמנה לנשמותיהם של רבותינו נשיאנו".** הוראה זו חזרה ונשתנה על הרבי במענות פרטיים¹.

בהתוועדות י"ג אלול תשי"ד אמר הרבי מאמר כעין שיחה ביאור² על מאמר זה. תחילה נדפסה כשיחה מוגהת כביאורים על מאמר הרבי הרי"צ.

(1) לדוגמה: "ע"ד חזרת דא"ח בהחתונה - בשעטומו"צ - נכון נוסף על המאמר שמזכיר במכתבו, לחזור ג"כ ד"ה לכה דודי תרפ"ט וע"פ שיחת חה"ש ה'תשי"ג. ולפלא שאין ידוע לו עד"ז" (אג"ק ח"ח אגרת ב'שיז).

"לפלא מה שכותב שחזר קטע ממאמר לכה דודי, מהו הפירוש - קטע. ובפרט שבענין זה הנה מבואר ע"ד מאמר זה ונדבר גם בארוכה בהתוועדות דחג השבועות בשנים שעברו, שבו נמצא מתורתם של כל רבותינו נשיאנו הק', ובאם חוזרים חלק המאמר, הרי להחזור אין ידוע מה נכלל ומה וכו'.

"ושולח הנני מכתבי מהיר דחוף, בכדי שעכ"פ בתוך חדש החופה יחזור עוד הפעם המאמר בשלימות. ויפרסם ויעורר את כל אלו שבמצב דומה הם, שעכ"פ מכאן ולהבא יעשה הנ"ל כדרוש" (אג"ק חט"ו אגרת ה'תשכו).

(2) ולהעיר: בהגהה (לקמן ע' 186) נדפס שהרבי עצמו תיקן ל"כנראה מיוסד על מאמר זה" (!).

כבר תיכף לאחר אמירתו החלו חסידים לחזור את המאמר בחתונתם ועל ידי כך הרוויחו את העיקר - הזמנת כ"ק אדמו"ר - נשיא הדור לחתונה (אף שלא נדפס כמאמר באותה העת).

וכך נדפס ביומנו של הר"ר יהודה ליב ע"ה גרונר ממזכירי הרבי, שהתחתן בסמיכות ממש לאמירת המאמר (בט"ו אלול תשי"ד):

"שבוע לפני החתונה כתבתי להרבי, מיוסד על שיחת הרבי הרי"צ בעת הקבלת פנים של הרבי - שמזמינים את הרביים ע"י אמירת תורתם, בקשתי שלמרות שהרבי יהי' המסדר קידושין אי"ה, שיורני איזה חלק מתורתו לומר בעת הקבלת פנים בתור הזמנה לחתונה.

"לא קיבלתי תשובה, אבל בשבת אופרופעניש אמר הרבי המאמר לכה דודי תרפ"ט עם הוספות. ולפי"ז - כשאמרתי המאמר לכה דודי דשנת תרפ"ט - הוספתי בג' מקומות מההוספות שהרבי אמר בש"ק.

"למחרת החתונה כשהייתי אצל הרבי שאלני: 'נו, מה עשית בנוגע למאמר' - אמרתי שעשיתי כנ"ל. הרבי שאל מה הן ההוספות שהוספתי ואיפה, ואמרתי. ואח"כ אמר הרבי: "זייער א גלייכע זאך [-דבר נכון מאד!], בטח ממנו יראו אחרים ויעשו, כדאי לפרסם זה שגם שאר החתנים יעשו כן".³

לרגל י"ד כסלו תשל"ט, לכבוד יובל החמישים לנישואי הרבי והרבנית הצדקנית נ"ע ז"ע - באורח נדיר הגיה הרבי את המאמר בתור מאמר, כששמותיהם של כל רבותינו נשיאנו מוזכרים בו. לקמן נדפסו ההגהות של שתי מהדורות מאמר זה.⁵

ביום ראשון י"ז כסלו תשנ"ב - ימי השבע ברכות של הרבי, יובל השישים ושלוש לחתונתו - חלוקת הדולרים הקבועה בימי ראשון התקיימה במתכונת מיוחדת: בעמדו על פתח חדרו הק', גן עדן העליון - חילק לכאור"א אנשים נשים וטף במשך שעות ארוכות "קונטרס דרושי חתונה תרפ"ט" שבסופו נדפסו שני מאמרים מהרבי,

3 סיפור מעניין סיפר המניח הרה"ח ר' דוד שי' פלדמן: "הי' א' שבקיץ מ"ז הי' חתן, הרבנית שאלה אותו וואס טוסטו די טעג [-מה הינך עושה בימים אלו]? אמר שחוזר מאמר לחתונה. שאלה "אזוי פרי?" [-כל כך מוקדם?!] (הי' חודשיים לפני החתונה) אמר "איך האב א שווערע קאפ..." [-קשה לי ללמוד]. שאלה איזה מאמר אתה לומד, ואמר שיש שני מאמרים וכו', שאלה איזה אתה תגיד? אמר שניהם, אמרה בהפלאה "התקשרות!"... הבחור הבין שנהנתה מזה שיחזור לכה דודי תשי"ד.

4 שכן אז הגיה הרבי מאמרים רק באופן נדיר וגם אז - בדרך כלל סמוך ונראה לאמירתם.

מאמר ד"ה לכה דודי תשי"ד, ומאמר ד"ה אשר ברא תשל"ט. לקונטרס צורפו שני שטרות של דולר (וכאמור, חלוקה זו הייתה במקביל גם חלוקת הדולרים הקבועה של ימי ראשון).

בשיחת השבת שלפנ"ז התייחס הרבי להדפסה המחודשת של מאמרי הרבי הרי"צ ובהוספת מאמר זה: "ויש לקשר זה עם דרושי חתונה שאמרם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו [[ובהערה:]] בהחתונה ד"בית יוסף" בשנת תרפ"ט]. (שנדפסו מחדש ובתוספת ביאור כו') – דרושים בתורת החסידות השייכים לחתונה – שבזה מודגשת ביותר השייכות לחתונה דכנסת ישראל עם הקב"ה לימות המשיח, שאז יהי עיקר ושלימות הגילוי ד"תורה חדשה מאתי תצא" (סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 136).⁶

ואנן חסידים נעני' אבתרי' בנוגע ליום הבהיר דדורנו - י"ד כסלו, אשר זכינו כ"ק רבינו נשיאינו בעצמו קבע והגביל יום סגולה זה⁷ - "דער טאָג וואָס האָט מיר פארבונדן מיט אייך, און אייך מיט מיר..." [-היום שקישר אותי איתכם ואותכם איתי], הרי זה יום ראש ותחילה להתקשרותינו לאילנא דחיי, ובטח מסוגל הוא יום זה לחיזוק ההתקשרות ביתר שאת ויתר עז בכל מכל כל.

המו"ל.

(6) לגבי האמור אודות "בית יוסף", יש להעיר מהמשך השיחה "מהחידושים של (יוסף וההמשך ד) "בית יוסף" שבדורנו (כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ששמו הראשון יוסף), לגבי הדורות שלפנ"ז עד לדורו של רבינו הזקן ("בית יעקב") - שעל ידו נעשה הפצת המעיינות חוצה עד קצוי תבל ממש, עד לחוצה שאין חוצה למטה ממנו, כמדינת **צרפת**"... יעו"ש בארוכה. יום זכאי ומקום זכאי.

(7) תורת מנחם ח"י ע' 206.

תוכן ענינים

מאמרי ושיחות קודש י"ג אלול:

ר"ד מש"פ תצא, י"ד אלול, ה'תשי"א, לאחר תפלת מנחה:

אופן שחרורם של אדמו"ר מוהרי"צ ואדמו"ר מוהרש"ב מעבודת הצבא.....25

שיחת ש"פ תצא, י"ג אלול, ה'תשי"ד:

שיחה א:

ענין הנישואין הו"ע כללי, שהרי אז נעשית שלימות הנשמה (וקודם לזה האדם הוא "פלג" בלבד), וממילא ה"ז ענין כללי גם למעלה (שהרי עבודת האדם פועלת למעלה): ועאכו"כ - בנוגע לנישואין של נשיא ישראל, שהם ענין כללי עבור כל הדורות (וזהו הטעם לגודל השמחה בשעת נישואי אדמו"ר מוהרי"צ, ואמירת החסידות ללא הגבלות - עד שפעם אחת "נתעלם אצלו הענין", היינו שנתעלם למקורו).....31

שיחה ב:

ביאור הענין ד"כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך" בקשר לענין הנישואין.....33

שיחה ג:

דבר נכון שבכל חתונה קודם החופה יחזור החתן (או אחד שביכלתו להזמין) את המאמר ד"ה לכה דודי, שיש בו ענינים מכל רבותינו נשיאינו.....34

מאמר ד"ה לכה דודי:

הכוונה בהבאת שני משלים לסדר ההשפעה מז"א למלכות (תחלה השפעה חיצונית, ואח"כ השפעה פנימית) - כדי לבאר את גודל העילוי בהשפעות אלו, שההשפעה החיצונית היא דרגא נעלית ביותר, בחי' מקיף (וכמו שהוא במשל מהשפעת הרב לתלמיד - "מילתא דבדיחותא" שקודם הלימוד, ענין השחוק ששרשו מתענוג הפשוט הבלתי מורכב: ובמשל מאב המשתעשע עם בנו - שהבן משתעשע

עם זקן אביו, י"ג תיקוני דיקנא שלמעלה מהשתלשלות), וע"י ההשפעה הפנימית מגיעים לדרגא נעלית עוד יותר.

ובעבודת התפלה - שני ענינים אלו הם קירוב כללי וקירוב פנימי, שהאדם ממשיך אלקות בכל עניניו הגשמיים, ועי"ז מגיעים למעלה יותר.

והטעם שע"י ההשפעה הפנימית מגיעים למעלה יותר - מצד שורש המלכות שלמעלה משורש ז"א; ומ"מ גילוי מעלתה הוא ע"ז"א דוקא (וכמו שמצינו ב' קצוות בענין השבת - שהיא ספירת המלכות שלמטה מכל הספירות, ולאידך מיני' מתברכין כולהו יומין)..... 26

שיחה ד:

בנוגע להענין ד"ועשית מעקה לגגך - מי שלא עשה זאת קודם נישואיו יעשה זאת לאח"ז, כיון שזהו ענין תמידי; המדובר פעם שיש ללמוד בש"ק ב' שלישים חסידות ושליש נגלה - הוא מצוואת אדמו"ר מהר"ש, וכן הוא הסדר בכלל (אף שבנוגע לתלמידי התמימים איתא בקונטרס עץ החיים ש"כולו על עסק דא"ח"); ביאור הענין דקידושי כסף; הוראה מב' פרשיות השבוע (כי "כולהו יומין מתברכין מהשבת" קאי הן על הימים שלפני' והן על הימים שלאחרי'): תצא - יש לצאת למלחמה על הגוף ונה"ב, ואזי מובטח ש"ונתנו גו"; תבוא - ע"ד הביכורים; ח"י אלול - נתינת כח שעבודת התשובה דאלול תהי' בחיות ובשמחה..... 34

שיחה ה:

ברכה להחתונות המתקיימות בשבוע זה..... 37

משיחת ש"פ תצא, י"ד אלול ה'תשכ"ד:

י"ג אלול: גודל השמחה בעת הנשואין - מצד הקירוב שלאחר הריחוק..... 38

יום ד' י"ג אלול ה'תשל"ט:

ר"ד בעת ביקור האדמו"ר רבי פנחס מנחם אלתר בעל הפני מנחם מגור והגאון רבי מנשה קליין אב"ד אונגוואר וחתנו הגאון רבי יודא ארי' אלתר

מנהגי "שבע ברכות" בסעודה שלישית דשבת; (א) אודות שביתת שור וכלים בשבת וחסר; בנוגע לכה"ג שמטמאין אותו לפני יוהכ"פ; (ב-יא) מנהגי אמירת החתן דרוש, והפסקתו באמצע; (יג-יד) במ"ש שבחודש אלול ממעטים בלימוד ומוסיפין

בתחנונים; לוחות ראשונות ולוחות אחרונות; (טו-טז) אודות סדר הלימוד מקרא ואח"כ משנה כו'; (יז-כ) פירסום ענין הוספה בלימוד התורה בשנת השמיטה; שמיטת כספים בחו"ל; שייכות תורה לתשובה עילאה; (כא-כח) לימוד החתן בכולל; (כט) ספרי השפת אמת וחידושי הרי"מ; מעלת הדפסת ספרים בתוספת ציונים ובאותיות מרובעות; סיפור מכתבי-יד שנשרפו אצל הצ"צ; (ל-לב) הכנות ללימוד ספרי קבלה וסוד; אודות לימוד התורה שלא לשמה; (לג-לד) נסיעות לערי השדה; תפילת הדרך; א"א לשמוע קריאת מגילה ע"י טלפון (לה-לו)..... 39

שיחת ש"פ תצא, י"ג אלול ה'תשמ"א:

שיחה א:

י"ג אלול - נישואי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ שהיו פעם ושייכים עתה - הביאור בזה וההוראה בפועל; החידוש בזה שגם לאחר ספירת העומר נשאר הגוף דומה בחומריותו לגופי אומות העולם; ההוראה - החובה להעמיד יהודים נוספים, ובשמחה..... 65

שיחה ב:

ע"פ הנוהג באימוץ ילדים הנ"ל מובן לכאו"א; הוראת י"ג אלול בשנה זו: ש"פ תצא - לפעול על הזולת ע"י יציאה אליו בתוקף ככל פרטי הפרשה; בשנת הקהל - הדגשה על שייכות ישראל זל"ז ועל השמחה..... 70

מאמר ד"ה שמח תשמח:

ב' פרושים ב"רעים האהובים": (א) חכמה ובינה, (ב) חתן וכלה, זו"ן (ובפרטיות: "רעים" - חו"ב, "אהובים" - זו"ן; וב"רעים האהובים" ב' פירושים: א) זו"ן כמו שהם כלולים בחו"ב, ב) זו"ן לאחר שנמשכו ונתגלו, מצד התדמותם לחו"ב).

בענין השמחה יש כו"כ דרגות, הנחלקות בכללות לב': שמחה המורכבת באיזה דבר, ושמחה עצמית, שעל שמחה זו נאמר שפורצת גדר. וזהו שמח תשמח "רעים האהובים" (חו"ב), כי השמחה שיש בהם מצד עצמם היא במדידה והגבלה, וצריך להמשיך בהם השמחה העצמית הפורצת כל הגדרים, ועי"ז נעשה יחוד פנימי דחו"ב באופן תמידי.

ועיקר המכוון בזה - כדי שיהי' עי"ז יחוד זו"ן, שבו הוא המשכת העצם (וזוהי השייכות בין ב' הפירושים הנ"ל ב"רעים האהובים" - חו"ב וזו"ן). וזוהי שייכות בקשה

זו לשמחת הנישואין, שתכליתה הוא ענין ההולדה, שבו ישנה המשכת העצמות (כשם שהי' המשכת השמחה העצמית, "ביום חתונתו", "זה מתן - תורה").

שמחה זו היא ביתר שאת בחודש אלול (ובפרט בהשבתות שבו, שאין בהם ענין היראה והחרדה שע"י תקיעת שופר), שבו "המלך בשדה", וישנו היחוד ד"אני לדודי ודודי לי"..... 57

שיחה ג:

שאלה בפשוטו של מקרא (כה, א) - "כי הי' ריב גו' והצדיקו את הצדיק" ורש"י אינו מבאר; בלקוטי לוי יצחק (לפ' משפטים, ע' פב) - בענין כלאי בהמה; בפרקי אבות - הקשר ד (סיום) פ"א (והתחלת) פ"ב וחיבורם; המשך הביאור בפירוש רש"י (בפ' שופטים) - בענין עגלה ערופה; ע"ד מצב הגניבות בשכונה, ר"ל..... 74

שיחה ד:

הביאור בפשוטו של מקרא ע"פ פירוש רש"י; הביאור בלקוטי לוי יצחק וההוראה - שלילת קבלת כסף ממקורות דלעומת זה; הביאור בחיבור הפרקים דפרקי אבות; ע"ד צדקה באופן ד"עולמך תראה בחיך"; ע"ד מעלת הצדקה דארץ הקודש; אודות שלימות הארץ כו'..... 82

שיחת יום ד' פ' תבוא, י"ג אלול, ה'תשמ"ב:

א. 1) מעלת הזמן והמאורע: התועדות בחודש אלול..... 97
מעלת קיום התועדות והתכנסות של יהודים במקום קדוש כו', ובמיוחד מצד האפשרות להתאחד עם בני' שמעבר לים ע"י האמצעים שנתחדשו בשנים האחרונות, ובפרט בחודש אלול שבו "המלך בשדה", וההוספה "ברוב עם" מוסיפה גם בהדרת מלך" (א-ב)

2) י"ג אלול: פ"ה שנה לנישואי אדמו"ר מוהרי"צ..... 100
בכל שנה ושנה ניתוסף בזה, ובפרט בשנה זו - פ"ה (ה"פ טוב) שנה להנישואין (ג-)

(ד

מאמר ד"ה שמח תשמח..... 93
1. ב. 1) י"ד אלול: "שלשים יום לפני הרגל"..... 101

ביום זה מתחילים לדרוש בהלכות החג (ואף שבזה"ז אין ביהמ"ק הרי כתב אדה"ז שגם עתה לא נתבטלה התקנה, בדוגמת הענין דנשמות הגבוהות שלגביהם לא נחרב הבית (ו-ז)

2) הוראה בפועל.....102

לימוד הלכות החג והשתדלות לספק לכאו"א מישראל צרכי החג (כולל - דר"ה)

(ח)

3) חודש אלול: הנהגה באופן דימין מקרבת.....103

שיעור חומש די"ד אלול (תבוא כח, ב): "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך" אפילו מי שבורח מהברכות ישיגוהו ברכותיו של הקב"ה, ועי"ז ישנה את הנהגתו ויתחיל לברך את בני" (יא)

הוספה בברכותיו של הקב"ה לבני" ע"י ברכת בני" זל"ז (כמנהג ישראל לברך

בחודש אלול בברכת כוח"ט) (יב)

ג. 1) ט"ו אלול: פ"ה שנה להתייסדות ישיבת תומכי תמימים.....106

עניינה של ישיבת תנו"ת (שהיתה בהמשך לנישואי אדמו"ר מוהריי"צ) החיבור דנגלה דתורה ופנימיות התורה בדוגמת החיבור דתלמוד ומעשה שיהי' לעת"ל, "שהם עתידין להתחדש כמותה", בדוגמת הענין ד"קיימא סיהרא באשלמותא" שביום זה. ההוראה בפועל - הוספה בלימוד התורה ובעבודה התפלה, וכן בתמיכה להישיבה (יג-

טז)

2) שיעור חומש דט"ו אלול (תבוא כח, ז): "בשבעה דרכים ינוסו לפניך".....110

ע"י העבודה באופן דאתכפיא ("ינוסו לפניך"), המביאה לידי אתהפכא מתבטל

כללות ענין הגלות, ואז "בשבעה דרכים ינוסו לפניך" כפשוטו (יז-יח)

שייכות האמור לעיל לענין שהזמ"ג - שלאחרונה ניתוסף בהתגרות המלכיות כו',

ולכן יש להוסיף בהליכה בתקפו של הקב"ה (יט)

הוראה מסיפור הגמרא ע"ד "איזגדר מלכא" שסידר את אבנטו של הונא בר נתן

"והיו מלכים אומניך": גם בגלות יש להתנהג בתוקף ד"גאון יעקב" בעניני יהדות, ולא

לרקוד ולהתחנף להגוי כו'; ועי"ז ניתוסף בקיום התומ"צ בשמחה (כ-כב)

ד: 1) מבצעים.....115

כללות ענין חינוך ילדי ישראל, ששלימותו והתחלתו תלוי' בסיוע הזולת (אהבת

ישראל, ומזה - לשאר המבצעים, עד מבצע כתיבת ס"ת הכלליים (כג)

- 116.....(2) הוספה בנתינת הצדקה עד הושענא רבה.
זמן הנתינה - קודם התפלה (ואלו שהדבר אינו מבלבל אותם - גם בוברך דוד)
(כד)
- 117.....(3) מצב העולם: "מלכיות מתגרות זו בזו" - נוגע גם לישראל.
מ"ש בשם המונקאטשער בזה - ספק אם הוא מדוייק; שלילת אמירה דברים
בלתי רצויים אפילו על אוה"ע, כמ"ש ודרשו את שלום העיר גו', כיון שלשבת יצרה
(כה-כו)
- 119.....(ה. 1) נסיעה לחודש תשרי.
בני א"י - זקוקים להיתר מרב, אין להיכנס לחובות; צ"ל רשות האשה (או הבעל),
השתדלות שהנסיעה לא תגרע בעניני עסקנות כו' (כז)
- 120.....(2) מעבר ממוסד למוסד.
יש לשאול את הנהלת המוסד בה למד ע"ע (כז)
- 120.....(3) שלילת כתיבת מכתבים ארוכים בחודש תשרי.
אין זה חסרון, כי בחודש זה נפעלים כל הענינים באופן ד"עיצומו של יום מכפר"
(כט)
- 121.....(4) סיום.
אהבת ישראל כהכנה להמשכת ברכות הקב"ה (ל)
- 122.....(ו. 1) סיום.
קיום כל הענינים האמורים בפועל (לא)
חלוקת משקה עבור התועדויות ט"ו אלול (לב)

ב' שיחות הראשונות דש"פ תצא, י"ד אלול ה'תשמ"ה:

- 124.....(א. 1) פתיחה.
שבת זו שייכת לכמה "חסידישע ימים טובים" - ח"י אלול (שלאחרי) וי"א וי"ג
אלול (שלפני), ומחברת ביניהם; לימוד הוראה מענייניהם של רבותינו נשיאינו
השייכים לימים אלו; מכיון ש"המעשה הוא העיקר" יש להתחיל בח"י אלול (שבענן
זה צ"ל העבודה עתה), החל מהבעש"ט, ולקשר זאת לאדמו"ר מוהרי"צ (א-ג)
- 127.....(2) ח"י אלול: הוראה מענינו של הבעש"ט.

תפקידו (המתבטא בשמו) הוא לעורר את עצם הנפש בכל הסוגים דבני, וכפי שמצינו בהנהגתו בפועל שהתעסק רבות עם אנשים פשוטים כו', ועד שאמר ד"ת בל"א דוקא (אף שברובם נאמרו בפני תלמידיו); וענין זה מודגש גם אצל אדמו"ר מוהרי"צ שגאולתו שייכת גם ל"אשר בשם ישראל יכונה", ועיקר עבודתו היתה הפצת המעיינות חוצה (ד-ה)

ההוראה בפועל: הפצת המעיינות גם למי שנמצא בדרגת "חוצה", שיש להכיר במעלתו; ועי"ז זוכים לקיום ההבטחה "קאתי מר" (ו-ז)

ב. י"א וי"ג אלול: חתונת אדמו"ר מוהרש"ב ואדמו"ר מוהרי"צ.....131

הנתינת כח להעבודה האמורה - משמותיהם של בעלי החתונה די"א (אדמו"ר מוהרש"ב) וי"ג (אדמו"ר מוהרי"צ) אלול: "שלום" - עניין השייך רק כשיש מציאות של מנגד, ועיקר השלום הוא כשהמנגד הוא בתכלית הירידה, המרומז ב"דובער" - מסורבל בשר, ועד לתרגום בלע"ז; "יוסף" - שע"י שעושים מ"אחר", "בן" נעשית אצלו הוספה, ואצל הקב"ה נעשה "יצחק" - צחוק ותענוג; וידיעת ענינים אלו היא הנתינת כח להעבודה דהפצת המעיינות חוצה (ח-יא)

הענין האמור מרומז גם בתוכנו של ח"י אלול עצמו - בשמו של אדה"ז: "שניאור" - אור ישר ואור חוזר; "זלמן" - המשכה בבחי' הזמן, ובלע"ז דוקא (יב)

השייכות להקביעות בימי השבוע - בימים שלפני הש"ק (ובפרט - י"ג אלול ביום ועש"ק): ענינו של יום הששי הוא - שלימות כל מעשה הבריאה באופן ד"טוב מאד", ולאידך מודגש גם הצורך בתיקון ע"י עבודת האדם ("אשר ברא אלקים לעשות") (יג) השייכות לענין הנישואין: תוכן ענין הנישואין הוא גילוי כח הא"ס בעולם, ובעבודה הרוחנית - הפצת המעיינות חוצה (ולכן סיום הברכות דנישואין הוא בענין הגאולה, שאז יהי' תכלית השלימות דגילוי אלקות בעולם) (יד-טו)

קיום הענין ד"קא אתי מר" כפשוטו, עד לקיום היעוד ד"ונגלה כבוד ה' גו", ע"י ההוספה בהפצת המעיינות חוצה (טז)

משיחות ש"פ תצא, י"ד אלול ה'תשמ"ח:

שמחה: הוספה בשמחה כדי להביא את הגאולה (מוגה).....143

הדגשת ענין השמחה בשבת זו בהמשך לי"ג אלול - יום נישואי אדמו"ר מוהרי"צ, בשנת "תשמח" ו"הקהל", ובהתוועדות ואמירת "לחיים" על משקה המשמח; שמחה

זו קשורה עם ענין הגאולה, שאז תהי' השמחה בתכלית השלימות (ובפרט בנוגע לשמחת נישואין, הקשורה עם הגאולה, שאז יהיו הנישואין דישראל והקב"ה. (ב-ד)

שיחות ש"פ תבוא, כ"א אלול ה'תשמ"ח:

הדגשת ענין השמחה בשנה זו (שנת תשמח), בסוף השנה (שבו צ"ל חשבון נפש בענין עבודת השמחה), בתוך ל' יום לפני "זמן שמחתנו", ובשבת שלאחרי ח"י אלול ושבועת ימי המשתה דאדמו"ר מוהרי"צ (ב).....148

שיחות (ליל ומוצאי) יום ד' פ' תבוא, י"ג אלול ה'תשמ"ט:

1 (י"ג אלול: יום נישואי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ.....149
שייכות ענין הנישואין ליום רביעי בשבוע "בתולה נישאת ליום הרביעי" (ר"ת לבנה, שרומז לבנ"י), לחודש אלול "אני לדודי ודודי לי" (שהו"ע הנישואין), ולי"ג בו בגימטריא אח"ד, שמורה על האחדות דישראל והקב"ה, ועד "והיו לבשר אחד" (א-ג)

השייכות לפרשת ביכורים, כללות ענין העבודה להעלות את עניני גשמיות העולם לקדושה, ובפרטיות - עבודה באופן ד"ראשית שבראשית" (עניני קדושה) שפועלת גם ב"כל ראשית" (עניני העולם). ובעומק יותר - עיקר הענין ד"ראשית שבראשית" הוא בימוה"מ, שאז יהי' היחוד דישראל והקב"ה באופן של נישואין (ד-ו) - ההוראה בפועל: הוספה בענינים הממהרים את הנישואין דכנס"י עם הקב"ה - עניני תומ"צ, באופן שהאדם נעשה "בשר אחד" עם התומ"צ (ז)

עילוי מיוחד בהאמור - כאשר ביום זה עצמו מתקיימת שמחת נישואין (ח)
2 סיום.....156
חלוקת שטרות לצדקה (ט)

הכנה להענין דט"ו אלול - "קיימא סיהרא באשלמותא", ובפרט בקביעות שנה זו שחל ביום ששי בשבוע - יום בריאת אדה"ר (י)

משיחות ש"פ תבוא, ט"ז אלול ה'תשמ"ט:

1 (עניני היום: כללות עבודת האדם בעולם.....160

מעלתה של שבת זו: חודש אלול, שבת, פ' כי תבוא, "ויכולו" די"א וי"ג אלול, שבת שלאחרי (עש"ק) ט"ו אלול, ומשבוע זה מתברך ח"י אלול (א)
 ענין הנישואין: "אני לדודי ודודי לי" בפשטות הו"ע יחוד חו"כ, שנפעל דוקא ע"י נשמות בגופים בעוה"ז הגשמי (ו)

ייסוד ישיבת תו"ת (בהמשך לענין הנישואין, שתכליתם "פרו ורבו", "תלמידים קרויים בנים"): שבזה ניתוסף חידוש בכל קוי העבודה הנ"ל; השייכות לח"י אלול - יום הלימודים הראשון, מצד הנתינת כח ד"שני המאורות הגדולים" (ז-ח)

163.....(2) **מעשה בפועל**

הוספה בלימוד התורה, ובפרט בתורת החסידות (כולל ובמיוחד - דרושי חתונה), וקביעת שיעורים חדשים ברבים (ובפרט שז"ע נדפס ספר חדש מאדהאמ"צ); הוספה בתפלה ובצדקה (י)

165.....(3) **ט"ז ח"י אלול: עריכת התוועדויות והקמת סניפים חדשים**

עריכת חגיגות התוועדויות לרגל ט"ז אלול (ע"י הנהלת הישיבה), והמשכם עד ח"י אלול ועד בכלל; הדפסת עניין מיוחד בחסידות לחגיגות אלו (יא-יב)
 הקמת סניפים חדשים של תו"ת כמובן ברשות בכתב מההנהלה המרכזית (יג-יד)

שיחת אור ליום ועש"ק פ' כי-תצא, י"ג אלול ה'תנש"א:

170.....(1) **י"ג אלול: יום נישואי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ**

מעלתו של יום זה (יום נישואי אדמו"ר מוהרי"צ) שהענין ד"פותרין בברכה" הוא למע' ממדוה"ג (שהרי בברכה יש כו"כ דרגות), כיון שהוא קשור עם שמחת חו"כ (א)

171.....(2) **פרשת כי תצא: "כי תצא למלחמה על אויבך גו' ושבית שביו"**

יהודי מצ"ע הוא למע' מענין של מלחמה (כדיוק הל' "כי תצא"), כולל ענין הצמצום, כיון שמציאותו היא למע' ממדוה"ג, וגם כשיורד לעוה"ז כדי למלא הכוונה ד"ושבית שביו" נמשכים בזה כל הענינים שלמע' ממדוה"ג "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה", ותכלית הכוונה היא שיתבטלו כל עניני מדוה"ג, כולל ובמיוחד ענין הגלות השנוא על כאו"א מישראל ועל הקב"ה, ותומ"י באה ומגיעה ("אן רירען בל"א") הגאולה (ב-ה)

175.....(2) **חלוקת שטרות לצדקה**

בזה ישנם ב' הענינים דמשפיע ומקבל - חתן וכלה, שהם כנס"י והקב"ה, שלעת"ל
 יתאחדו באופן של מציאות אחת ויחידה (ו)
 (4) הוספה בשמחה בחתונות (ז).....176

משיחות ש"פ תצא, י"ד אלול ה'תנש"א:

הוספה מיוחדת בדורנו זה - יום הנישואין דאדמו"ר מוהריי"צ (הקשור לנישואי
 הקב"ה וכנס"י בימוה"מ), ויום התייסדות ישיבת תו"ת (שלומדים תורת החסידות
 מעין דלעת"ל, והם "חיילי בית דוד" המביאים את הגאולה) (יד).....178

שיחת יום א' פ' תבוא, ט"ו אלול ה'תנש"א:

השייכות דהתייסדות תומכי תמימים בט"ו אלול לי"ג אלול-יום נישואי אדמו"ר
 מוהריי"צ; כללות ענין הנישואין קשור לימות המשיח (וענין זה מתבטא בשמחת
 הנישואין, שהיא ע"ד השמחה ד"אז ימלא שחוק פינו" - בהתאם לשמו של אדמו"ר
 מוהריי"צ "יצחק") (ו).....180

צילומי הגהות וכת"ק:

הגהות לד"ה לכה דודי ה'תשי"ד - מהדורא קמא.....183
 הגהות לד"ה לכה דודי ה'תשי"ד - מהדורא בתרא.....186
 הגהות לד"ה שמח תשמח ה'תשמ"א.....190
 יומני י"ג אלול בבית חיינו:.....191

A decorative frame consisting of two ornate, symmetrical scrollwork elements at the top and bottom, connected by two curved lines that form a central oval shape. The frame is centered on a vertical gray gradient bar.

מאמרי ושיחות

י"ג אלול

בס"ד. ר"ד מש"פ תצא, י"ד אלול, ה'תשי"א.

— לאחר תפלת מנחה —

בלתי מוגה

(כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה לר' זלמן שי' דוכמאן, וסיפר:)

חתונתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר היתה ביום י"ג אלול (תרנ"ז), וחתונתו של אביו, כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע היתה ביום י"א אלול (תרל"ה).

מיד לאחרי החתונה, ביום הראשון של שבעת ימי המשתה, נקרא כ"ק מו"ח אדמו"ר להתייצב לצבא¹, וטרם לכתו, צבע והשחיר את פניו כדי שיראה מבוגר בשנים ויפטרוהו, וחזר להתוועדות דהשבע ברכות עם פנים מושחרות...

ישנו גם סיפור אודות שחרורו של אדמו"ר מהורש"ב נ"ע מעבודת הצבא²:

כאשר קראהו לצבא, נסע אביו אדמו"ר מהר"ש אל הגובערנאטאר (מושל המחוז) לדרוש שיפטרוהו מעבודת הצבא, וכשסירב, הודיעו אדמו"ר מהר"ש חד-משמעית אשר בנו לא יעבוד בצבא, באמרו אליו: "איך וועל סיי-ווי אויספירן"... אלא שהברירה בידך לחסוך לי את הנסיעה למוסקבא (לבטל הגזירה), ואם לא תמלא דרישתי ואצטרך לנסוע למוסקבא, תשלם מחיר יקר בעד זה.

כאשר הגובערנאטאר לא נענה לבקשתו, וברצותו להראות "קונץ" חזר ושלח לקרותו לצבא — נסע אדמו"ר מהר"ש למוסקבא ופעל שם שיפטרוהו מעבודת הצבא.

בפרק זמן זה נחלה הגובערנאטאר, "צונויפגעדרייט ווי א בייגל", וכעבור איזה זמן מת מתוך יסורים גדולים.

(1) סיפור זה שייך, כנראה, למ"ש בפרשת השבוע (כד, ה) "כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא גו" (המו"ל).

(2) ראה "רשימות" חוברת ח (יומן ג) ע' 9 ואילך.

בס"ד. ש"פ תצא, י"ג אלול, ה'תשי"ד*.

לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה, ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו לכה דודי (מדרושי החתונה¹) (מפדר"א²) שחתן דומה למלך והכלה למלכה. חתן זה הקב"ה וכלה היא כנס"י, ובספירות הו"ע ז"א ומלכות, דחתן הוא בחי' ז"א וכלה היא בחי' מלכות. והו"ל לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה, שהו"ע המשכת ז"א למלכות, וסדר ההמשכה הוא, אשר תחילה צ"ל ההמשכה חיצונית (מז"א למלכות) שהיא רק בבחי' מקיף, ואח"כ היא ההמשכה פנימית. דכן הוא הסדר בכל השפעה ממשפיע למקבל, דתחילה צ"ל המשכת המשפיע מבחי' חיצונית שלו לבחי' חיצונית המקבל, שעי"ז מתעלה המקבל להיות קרוב למדרי' המשפיע, ואח"כ יוכל לקבל המשכה הפנימית מהמשפיע. ומביא ע"ז³ ב' משלים [מהשפעת רב לתלמיד, ואב המשתעשע עם בנו הקטן]. ויש לומר, שכוונתו במשלים אלה היא לא רק להביא דוגמאות לסדר ההמשכה (שההשפעה חיצונית היא הקדמה להשפעה פנימית), אלא (גם) לבאר גודל העילוי שבב' השפעות אלו, דגם ההשפעה חיצונית היא דרגא נעלית ביותר, ועד שיש בה עילוי לגבי ההשפעה פנימית. כי ההשפעה חיצונית, שהיא בחי' מקיף, היא למעלה מכלי המקבל (משא"כ ההשפעה פנימית שמתקבלת בכלי המקבל). ומ"מ היא רק הקדמה להשפעה פנימית, כי דוקא ע"י השפעה הפנימית מגיעים לעילוי נעלה יותר (שלמעלה מבחי' המקיף). והו"ל על כל כבוד חופה⁴ שהם ב' בחי' כבוד, כבוד חתן וכבוד כלה, ולמעלה יותר⁵ כבוד דאבא וכבוד דאימא. ועי"ז הוא יחוד או"א ויחוד זו"ן. דעם היות ששניהם (כבוד וחופה) דאו"א, וכבוד (וחופה) דזו"ן) הם בחי' מקיף, מ"מ ידוע⁶ שדוקא ביחוד זו"ן (שהוא יחוד פנימי) נמשך העצם.

ב) **הנהה** המשל הראשון הוא מהשפעת רב לתלמיד, וסדר ההשפעה הוא כמו שארז"ל⁷ דמקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחו רבנן ולבסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא, דהמילתא דבדיחותא שקודם הלימוד [שהו"ע שיחת חולין של ת"ח שצריכה

* המאמר הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ויצא-לאור לקראת י"ד כסלו - תשל"ט (המו"ל).
 (1) נדפס בסה"מ קונטרסים ח"א כ, א ואילך. וז"ע [בשנת תשל"ט] עוה"פ בקונטרס בפ"ע [סה"מ תרפ"ט ע' 81 ואילך].

(2) פט"ז.

(3) שם ס"ב.

(4) לשון הכתוב - ישעי' ד, ה.

(5) ראה בכ"ז בסידור ובלקו"ת שה"ש ד"ה כי על כל כבוד.

(6) ד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' 90 ואילך [סה"מ תרנ"ז ע' רסז]. ובכ"מ. וראה גם לקו"ת שם מ, רע"א.

(7) פסחים ק"ו, א. וש"נ.

לימוד⁸] היא חיצונית בלבד, אמנם השפעה זו היא הקדמה לההשפעה פנימית (דפתח בשמעתא) כי דוקא עי"ז נעשה פתיחת הלב והמוח של התלמיד שיהי' כלי לקבלה לההשפעה פנימית. והנה מקור משל זה הוא מאדמו"ר האמצעי בתורת חיים⁹ [אלא שבתו"ח לא הובא זה כמשל להענין דלכה דודי. ובד"ה סמוכים לעד פר"ת¹⁰ (המאמר שאמר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ביום הולדתו (כ' מ"ח) האחרון בעלמא דין) מקשר בדרך אפשר ("ואפשר שז"ע כו"י") הענין דמילתא דבדיחותא להענין דלכה דודי. ובד"ה לכה דודי השמיט כ"ק מו"ח אדמו"ר תיבת "ואפשר" וכותב זה בפשטות¹¹], ובתו"ח שם (לאח"ז¹²) מבאר, דשרש ענין השחוק הוא מתענוג הפשוט שבלתי מורכב כלל. ומזה מובן, דשרש של מילתא דבדיחותא (שהוא תענוג הפשוט) הוא למעלה מהשפעת השכל שלאח"ז (שהרי התענוג שבשכל הוא תענוג מורכב). אמנם מ"מ ה"ז רק בחי' חיצונית, ועי"י ההשפעה פנימית מגיעים לעילוי געלה יותר. והענין הוא דבתענוג הפשוט גופא יש ב' דרגות¹³, תענוג הפשוט המורגש ותענוג העצמי הבלתי מורגש. ודוקא עי"י ההשפעה פנימית, שהתלמיד מקבל בפנימיותו, מגיעים לתענוג העצמי הבלתי מורגש. ולכן ארז"ל¹⁴ ומתלמידי יותר מכולן.

ג) ומשל הב' הוא מבין יניק וקטן שאביו רוצה להשתעשע עמו פא"פ והרי התינוק הוא קטן, צריך האב להשפיל את ידיו כו' להרים בנו הקטן בכדי שיוכל להשתעשע עמו בקירוב פא"פ. דהגבהת התינוק הוא רק ענין חיצוני, והוא רק הקדמה להקירוב פנימי שלאח"ז (השעשועים כו'). והנה מקור משל זה הוא באו"ת להה"מ¹⁵, ושם ישנה הוספה (שלא נעתקה בהמאמר¹⁶), שהקטן "משתעשע בזקן שלו" (של האב). וי"ל שבוה מרומז,

8) סוכה כא, ב. ע"ז יט, ב.

9) ד"ה ואלה תולדות ס"ו (ב, ד).

10) ס"א (נדפס בקונטרס בפ"ע - קה"ת תשי"ב [ובסה"מ פר"ת ע' קמת]).

11) וידוע ג"כ הסיפור, שבאחד המאמרים שאמר כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע ביחידות לבנו כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר ענין (משל מכח הציור שבנפש) בדרך אפשר, ואח"כ הי' כ"ק מו"ח אדמו"ר אצל חותנו הרה"ח וכו' ר' אברהם בקעשענוב, ובקשו לחזור דא"ח, באמרו: עפן נאָר אויף דעם קראַן וועט זיך שוין גיסן, וחזר את מאמר הנ"ל וגם ענין הנ"ל בפשטות. כשחזר לליובאוויטש סיפר לאביו את כל המאורע, ושאלו כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, הא מנין לך? הרי אמרתי רק בדרך אפשר? וענה לו: מה שאצלך בדרך אפשר נעשה אצלי דבר ודאי.

12) ס"ב (ה, ג).

13) המשך תרס"ו ע' צט ואילך. ד"ה והי' כי תבוא תרע"ה (בהמשך תער"ב ח"ב [ע' א'כג ואילך]).

14) תענית ז, א. וראה לקמן סעיף ז'.

15) פה, סע"ד [עה"פ (הושע יא, ג) אנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו].

16) ועד"ז בלקו"ת פינחס פ, ב. ד"ה סמוכים לעד שם.

שהמשכת המקיף (שקודם ההשפעה פנימית¹⁷) היא למעלה מהשתלשלות, דזקן הוא י"ג תיקוני דיקנא, י"ג מדה"ר שלמעלה מהשתלשלות. אלא מ"מ יש להם איוו שייכות להשתלשלות, כמש"נ¹⁸ זכור רחמיך גו' כי מעולם המה [שלכן נק' בשם "מדות" מלשון מדידה¹⁹]. גם ידוע בענין השערות שהוא הארה בלבד. אמנם ע"י ההשפעה פנימית שלאח"ז (אף שהיא למטה מבחי' מקיף) נמשך העצם שלמעלה מהמקיף (ע"ד הנ"ל סעיף א' במעלת יחוד זו"ן (שהוא יחוד פנימי) על יחוד או"א כביאור אדמו"ר הצ"צ בכ"מ²⁰ בזה).

ד) ועד"ז הוא בעבודה (כמו שמבאר בהמאמר²¹), שהתחלת עבודת האדם בכל יום היא עבודת התפלה, כמש"נ²² חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא, אל תקרי במה אלא במה²³, ובי' אדה"ז ואדמו"ר מהר"ש²⁴ דקודם התפלה נחשב האדם כמו במה. ותפלה הוא לשון התחברות²⁵, שע"י התפלה מתקשר האדם באלקות. וסדר התפלה הוא, שמקודם צ"ל הקירוב כללי (המשכה חיצונית) [כמו שמבאר ענינו בהמאמר²¹], ואח"כ נעשה הקירוב פנימי, שהאדם מתקשר לאלקות באופן כזה שממשיך אלקות בכל עניניו הגשמיים. ויובן זה [מה שע"י התפלה בתחילת היום ביכלתו לקשר כל הענינים הגשמיים ולעשותם כלים לאלקות] ע"פ מה שביאר הבעש"ט²⁶ ענין איסור שאילת שלום קודם התפלה²⁷, שהוא ע"ד מ"ש בכתבי האריז"ל²⁸ בענין כיבוד אה הגדול²⁹, שהוא מפני דרוחא הוא דשבק בגוי', שבכח הא' יש רוח האב יותר משאר הבנים, וכל שאר הבנים נוטלים מרוחא דאב ע"י בן הראשון. ומצד רוח האב שבאח הגדול מחוייבים הם לכבדו כמו שהם מחוייבים בכבוד האב [שלכן למדין²⁹ דין זה מהפסוק³⁰ כבד את אביך דוקא, כי כבוד אה הגדול נכלל

17 בכללות השעשועים הו"ע הקירוב פנימי (כנ"ל. מד"ה לכה דודי תרפ"ט). אבל בערך הלימוד והשפעות פנימיות דהבן מאביו וכיו"ב, גם זה קירוב חיצוני.

18 תהלים כה, ו. וראה ד"ה אשר ברא תרפ"ט פ"ג (בדרושי חתונה שם - כג, א).

19 אוה"ת וירא צג, ב. המשך תרס"ו ע' רפה.

20 ראה במפתחות לס' הצ"צ.

21 ס"ג.

22 ישע"י ב, כב.

23 ברכות יד, א.

24 לקו"ת פנחס עט, ד. הקדמה ללקו"ת לג"פ לאדמו"ר מהר"ש [נדפס באוה"ת בראשית (כרך ו) תתרכ, א ואילך].

25 תו"א תרומה עט, סע"ד. ובכ"מ.

26 כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) סרי"ב.

27 ברכות שם. טושו"ע (ואדה"ז) או"ח ספ"ט ס"ב (ס"ג).

28 שעמה"צ פ' יתרו. ל"ת פ' וירא. וראה זח"ג פג, א.

29 כתובות קג, א.

30 יתרו כ, יב.

ככיבוד אב]. וכמו"כ הוא בנוגע למחזו"מ של האדם במשך כל היום, שכולם מסתעפין ונמשכין אחר הדבור הראשון, ולכן דבור [וכן מחשבה ומעשה] הראשון של האדם בקומו משינתו צ"ל בעבודת ה', שעיי"ז ממשיך קדושה בכל המחזו"מ שלו במשך כל היום כולו. והנה דוקא עיי"ז שהקירוב פנימי שלו לאלקות (בעת התפלה) הוא באופן כזה שממשיך אור אלקי בעניניו הגשמיים עד שעושה אותם כלים לאלקות מגיעים למעלה יותר, כידוע³¹ בענין ורב³² תבואות בכח שור.

ה) וכמו כן יובן גם בענין המשכת הז"א במלכות (יחוד זו"ן), שהסדר בזה הוא (כנ"ל ס"א) אשר מקודם צ"ל ההמשכה חיצונית ואח"כ ההמשכה פנימית. דגם ההמשכה חיצונית היא המשכה נעלית ביותר (ע"ד הנ"ל ס"ב-ג), שהיא בחי' מקיף שלמעלה מהשתלשלות וכלים (ולכן אינה נקלטת בספירת המלכות בפנימיותה לפי שהיא למעלה מהגבלת הכלים שלה). אבל מ"מ, המשכה זו היא בחי' חיצונית, שהיא רק הארה בלבד. משא"כ עיי" ההמשכה פנימית, שמתקבלת במלכות בפנימיותה, מגיעים למעלה יותר (מבחי' המקיף). והענין הוא, דשרש המלכות הוא למעלה משרש ז"א³³. דשרש הז"א הוא מחיצונית הכתר ושרש המלכות הוא מפנימיות הכתר. והגם שגם בז"א איתמר³⁴ ז"א בעתיקא אחיד ותליא, הרי ידוע שאין הכוונה בזה על עתיק ממש (רק חיצונית עתיק). משא"כ שרש המלכות היא בפנימיות עתיק, רדל"א³³. אבל מ"מ, מצד ירידתה למטה הרי שרשה הוא בהעלם, וגילוי שרש המלכות הוא עיי"ז ז"א דוקא³⁵, ועיי"ז גופא ספירת המלכות מתעלית למעלה מז"א. והו"ע סדר ההמשכה, דתחילה צ"ל המשכת הז"א במלכות באופן שיורגש ענין הז"א שלמעלה ממלכות (שדוקא עיי"ז הוא גילוי שרש המלכות). אבל מ"מ, מכיון שההמשכה היא מצד (מעלת) ז"א, יש לה שייכות להשתלשלות [ע"ד הנ"ל (ס"ג) בענין י"ג ת"ד]. ודוקא עיי"ז ההמשכה פנימית שמתקבלת במלכות בפנימיותה, הרי מכיון שהמשכה זו היא מצד (מעלת) המלכות, הרי מגיעים עיי"ז לשרש המלכות שלמעלה משרש ז"א, ועד שהמלכות משפיע בז"א, אשת חיל עטרת בעלה³⁶.

ו) ויש לומר שזהו ג"כ הביאור בזה שמביא (בתחילת המאמר) ב' קצוות בענין השבת, דהשבת נק' מלכה שהיא ספירת המלכות שלמטה מכל הספירות ומקבלת מהן, כמאמר³⁷ סיהרא לית לה מגרמה כלום [וכמאמר רז"ל³⁸ (גבי שבת) דדוקא מי שטרח בערב שבת

31) ראה לקו"ת האיזינו עה, ב. ובכ"מ.

32) משלי יד, ד.

33) ראה בכ"ז - סה"מ תרנ"ט ע' יא.

34) ראה זח"ג רצב, א.

35) ראה בארוכה ד"ה לכל תכלה תרנ"ט [סה"מ תרנ"ט ע' צו ואילך].

36) משלי יב, ד.

37) זח"א רמט, ב. ובכ"מ.

38) ע"ז ג, א.

יאכל בשבת], ולא ידך הרי כולהו יומין מתברכין מהשבת³⁹, היינו דלא זו בלבד ששבת מקודש מכל הימים, אלא עוד זאת, שהיא משפיעה בהם. אך הענין הוא, דז' ימי השבוע הם שבועת ימי הבנין, דששת ימי החול הם בז"א כמ"ש⁴⁰ ששת ימים עשה הוי' את השמים ואת הארץ ואיתא בזהר⁴¹ כל יומא ויומא עביד עבידתי, ושבת היא מלכות (כנ"ל). ולכן, מצד זה שהמלכות ירדה למטה, ובפרט מצד ירידתה לבי"ע דרגלי' יורדות כו', השבת (מלכות) מקבלת מששת ימי החול (ז"א), שהו"ע עבודת הבירורים (בירור הנה"ב וכל הדברים הגשמיים) דששת ימי החול. אמנם לאחרי (וע"י) עבודה זו נעשה (בשבת) עליית המלכות מבי"ע עד עלי' לשרשה ומקורה, ואז מתעלית למעלה מז"א עד שמשפעת גם לכל ששת ימי החול (ז"א), דמיני' מתברכין כולהו יומין.

ז) **זזהו** לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה, שהוא בקשת נש"י שתהי' המשכת הז"א במלכות. דתחילת ההמשכה היא לכה דודי לקראת כלה, הליכה בלבד, ועי"ז פני שבת נקבלה, שהוא ההמשכה פנימית, פני שבת⁴², שמתגלה בחי' פנימיות המלכות ועד כמו שהיא מושרשת בעתיק. ולכן נקבלה לשון רבים, שגם ז"א מקבל מ(שרש ה)מלכות⁴³, אשת חיל עטרת בעלה. וכמו שהוא למעלה בז"א ומלכות, עד"ז הוא בכל משפיע ומקבל, שע"י המקבל נתוסף בהמשפיע, ומתלמידי יותר מכולם. ובפרט בחתן וכלה למטה, שדוקא ע"י ההמשכה פנימית, הנה אשת חיל עטרת בעלה, והכל הי' מן העפר⁴⁴. שע"ז נמשך כח הא"ס בדור ישרים יבורך בבנים ובני בנים עוסקים בתורה ומצוות.

(39) ראה זח"ב סג, ב, פח, א.

(40) יתרו שם, יא.

(41) ח"ג צד, ריש ע"ב. ועוד.

(42) ראה ד"ה סמוכים לעד הנ"ל (ע' 6 [ע' קנא-ב]).

(43) ראה שם רפ"ב.

(44) קהלת ג, כ. וראה לקו"ת שה"ש מ, א. אגה"ק סוס"כ.

בס"ד. שיחת ש"פ תצא, י"ג אלול, ה'תשי"ד.

בלתי מוגה

א. יום זה, י"ג אלול, הוא יום נישואיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, בנו יחידו של נשיא ישראל, וממלא מקומו.

- הטעם לכך שמפורסם שהנישואין היו בט"ו אלול, הוא, משום שי"ג אלול חל באותה שנה ביום ששי בשבוע, ולכן ערכו את סעודת הנישואין ביום ראשון, ט"ו אלול; אבל החתונה עצמה היתה בי"ג אלול.

והנה, נישואין בכלל הם ענין כללי. ועאכו"כ בנוגע לנישואיו של בנו יחידו של נשיא ישראל וממלא מקומו, דהיינו נישואין של איש כללי, הרי הם בוודאי ענין כללי ביותר, ענין כללי של איש כללי (כדלקמן).

ב. הטעם לכך שנישואין הם ענין כללי – יובן על יסוד מ"ש בזהר¹, שלאמיתו של דבר נשמתו של החתן ונשמתה של הכלה הם נשמה אחת, אלא שבירידתה למטה נתחלקה לשני חלקים, ועד שבמשך שנים אין חלק אחד יודע על קיומו של החלק השני, ובשעת הנישואין נפגשים שני החלקים².

ועפ"ז יובן גם הלשון המורגל³ (בנוגע למי שאינו נשוי) "פלג גופא": מכיון שהגוף הוא מתאים להנשמה (כשם שכל חומר מוכרח להיות מתאים להצורה שלו), והנשמה באה לעולם באופן שאיש ואשה הם שני חלקים של אותה הנשמה (כנ"ל) – הרי גם הגוף הוא באופן זה, שאיש ואשה הם שני חלקים של גוף אחד, ולכן כל חלק בפ"ע נקרא בשם "פלג גופא".

ומכיון ששלימות הנשמה נעשית בשעת הנישואין דוקא – שהרי קודם הנישואין האדם הוא בבחינת "פלג" בלבד, דהיינו שנשמתו אינה בשלימות עדיין – הרי כן הוא גם בעבודתו, שקודם הנישואין אין עבודתו יכולה להיות בשלימות, שהרי אין בו עדיין שלימות הנשמה. ורק בשעת הנישואין, שנעשית אצלו שלימות הנשמה – יכולה עבודתו להיות בשלימות.

וממילא מובן, שהנישואין הם ענין כללי באדם, שהרי בזה תלוי עבודתו. וכשם שלידת הנשמה (דהיינו ירידת הנשמה למטה בגוף) היא ענין כללי, הרי גם כשהנשמה נשלמת (בשעת הנישואין) ה"ז ענין כללי.

(1) ראה זח"א פה, ב. צא, ב. ועוד.

(2) ראה גם תר"מ ח"א ע' 173.

(3) זח"ג ז, ב. קט, ריש ע"ב. רצו, א.

ג. יתרה מזו – לא זו בלבד שהנישואין הם ענין כללי באדם, אלא שהם גם ענין כללי למעלה, שהרי ענין העבודה פועל גם למעלה, וממילא מובן ששלימות העבודה (שמתחילה בשעת הנישואין, כנ"ל) היא ענין כללי גם למעלה.

וביאור הענין: תכלית בריאת האדם ועבודתו היא הענין ד"נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים"⁴, דהיינו שהאדם בעבודתו פועל בעולם דירה להקב"ה.

ופירוש "דירה" הוא – בדוגמת ענין הדירה כפי שהוא למטה, בדירת האדם:

כשם שדירת האדם פועלת תוספת בהאדם, וכמארו"⁵ "דירה נאה מרחיבה דעתו של אדם" – כן הוא (כביכול) למעלה, שע"י עבודת נש"י נעשית דירה לו ית', דהיינו שנמשך אור חדש, למעלה מהאור שהי' קודם הצמצום.

וכמבואר בחסידות⁶, שהתכלית אינה רק שיחזור וימשך האור שהאיר קודם הצמצום – שהרי אור זה הי' ממלא מקום החלל⁷ גם קודם לכן, וא"כ מהו החידוש בכך ("וואָס איז דער אויפטו")? – אלא שיומשך אור חדש, שלא הי' קודם לכן.

ומכיון שעבודת האדם פועלת למעלה בכללות ההשתלשלות, שנמשך אור חדש למעלה, ושלימות העבודה (וממילא – שלימות המשכת האור החדש) נעשית בשעת הנישואין דוקא – הרי מובן, שענין הנישואין הוא ענין כללי (לא רק בהאדם, אלא) גם למעלה.

ד. כל האמור הוא גם בנוגע לנישואין של איש פרטי.

ועאכו"כ כשמדובר בנישואין של איש כללי, נשיא ישראל – שזהו בוודאי ענין כללי ביותר, הנוגע לכללות ההשתלשלות של כל הדור שהוא נשיאו.

יתרה מזו – נישואין של נשיא בישראל הם ענין כללי (לא רק עבור אותו דור, אלא) גם עבור כל הדורות:

איתא בתקוני זהר⁸ עה"פ⁹ "דור הולך דור בא", שהפירוש בזה הוא – שדור זה שהולך הוא הוא הדור הבא, דהיינו שהדור שכבר הי' בעולם גופא חחר ובא לעולם, כדי לתקן את הענינים שהחסירו קודם לזה¹⁰.

ונמצא, שענין שנוגע לדור מסויים – הי' ענין כללי עבור כל הדורות.

4) ראה תנחומא בחוקתי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

5) ברכות נו, ב.

6) ראה המשך תרס"ו בתחלתו. ובכ"מ.

7) ע"ח שער א (דרוש עיגולים ויושר) ענף ב.

8) תס"ט (ק, א). וראה גם זח"ג רעג, א.

9) קהלת א, ד.

10) ראה גם תו"מ ח"ז ע' 259. וש"נ.

ה. וזהו ג"כ הטעם לכך שבשעת נישואי כ"ק מו"ח אדמו"ר היתה **שמחה גדולה ביותר**, ומכיון שאז נפעל ענין כללי הנוגע לכל הדורות (כנ"ל), לכן הביא ענין זה לגודל השמחה. ומכיון שכל ההמשכות נעשים ע"י תורה – הרי גם אמירת החסידות היתה אז בשופי גדול וללא הגבלות.

וכמובן גם מסיפור שאירע אז¹¹:

כשאמר כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע את המאמר ד"ה שמח תשמח¹², ודיבר בהענין ד"שמחה פורץ גדר"¹³ – הפסיק באמצע אמירת המאמר ואמר שנתעלם אצלו הענין, וקם ממקומו, ניגש למקום שבו הי' מונח הכתב, עיין בהמאמר, ואז חזר למקומו והמשיך באמירת המאמר.

מובן שאין לפרש ענין זה כפשוטו – שהרי, בכלל, דברים כגון זה לא היו קורים אף פעם, ונוסף לזה, מה שייך כלל לומר שאצלו יתעלם ענין?

אלא שפירוש דברי אדמו"ר נ"ע שהענין "נתעלם" הוא – שהענין נתעלם **למקורו**.

כלומר: כדי שהמשכת ענין תהי' באופן נעלה יותר מכפי שענין זה נמשך קודם לכן – צריכה ההמשכה להיות ממקום גבוה ביותר, החל **ממקורו הראשון** (וע"ד שמצינו¹⁴ שכשהאדם נח מתעלמים כחותיו ומתעלים למקורם, ועי"ז נמשכים כחות מחודשים). וכן הוא בענינו – שהענין נתעלם למקורו **למשך זמן**, כדי להמשיכו מחדש ממקורו.

ואעפ"כ (כאמור) דברים כגון זה לא היו קורים אף פעם, ורק בשעת נישואיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהיו ענין כללי, ועל-ידם נעשה המשכת אור חדש (כנ"ל) – היתה השמחה ואמירת החסידות ללא הגבלות.

וע"פ הידוע¹⁵, שכל ענין מתעורר מחדש לתקופת השנה, ובפרט כאשר ישנם מאורעות כאלו¹⁶ – יתן השי"ת...¹⁷

* * *

ו. נתבאר הענין ד"כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך"¹⁸ בקשר לענין הנישואין (בהזכירו שישנם כמה בחורים שבשבוע הבא תהי' חתונתם בשעתומ"צ), שכאשר מתחילים

(11) ראה תו"מ - רשימת היומן ע' רז.

(12) נדפס בסה"מ תרנ"ז ע' קעג ואילך.

(13) שם ס"ע רכג ואילך.

(14) ראה לקו"ת בהר מב, ג. סידור (עם דא"ח) קסט, א. ועוד.

(15) ראה לעיל ע' 76. וש"נ.

(16) ראה לקמן ס"ו. סט"ו.

(17) חסר הסיום (המו"ל).

(18) פרשתנו כב, ח.

סדר עבודה חדש, יש לעשות "מעקה" (גדרים וסייגים) במחשבה דיבור ומעשה, כדי למנוע ירידה ונפילה כו', נוסף על עצם הירידה שבעבודה זו ("כי יפול הנופל"¹⁸) – הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חי"ט ע' 208 ואילך.

* * *

ז. דובר כבר פעם¹⁹ בענין המאמר ד"ה לכה דודי (תרפ"ט)²⁰, שבמאמר זה ישנם ענינים מכל רבותינו נשיאינו, החל מאדמו"ר הזקן, וכ"ק מו"ח אדמו"ר אמרו בתור הזמנה לנשמות הצדיקים שבאו להשתתף בחתונה²¹.

ואשר על כן – דובר אז – נכון הדבר במאד מאד²², שבכל חתונה קודם החופה יחזור החתן, או מישהו אחר שביכלתו להזמין, את המאמר לכה דודי, בתור הזמנה לנשמות הצדיקים, שיבואו להשתתף בהחתונה.

ח. מאמר (כעין שיחה) ד"ה לכה דודי (הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א).

* * *

ט. בנוגע להמדובר לעיל (ס"ו) בענין "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך" בשייכות לזמן הנישואין – למותר להבהיר, שמי שלא עשה זאת קודם נישואיו, יעשה זאת לכל הפחות במשך שבעת ימי המשתה, ומי שלא עשה גם אז – הרי במשך שלושים יום שלאחרי הנישואין טוב יותר מאשר במשך ששים יום, ובמשך ששים יום – טוב יותר מאשר במשך תשעים יום...

ונקודת הענין – שהענין ד"ועשית מעקה" אינו ענין השייך לחתנים דוקא, ולאחרי הנישואין נפטרים מזה, אלא ענין זה צ"ל באופן תמידי (משעת הנישואין ואילך), אלא שכל שמקדימים – טוב יותר.

וממילא, הרי גם אלו שכבר נישאו מזה זמן רב, וכבר לובשים מזה זמן רב את ה"סירטוקעס", השחורים או הכחולים,

-כנראה נעשה מזה "ענין שלם": מה יהי הגוון של ה"סירטוק" הראשון, ובו תלויים לגמרי כל השאר, בבחינת "רוחא²³ הוא דשבק בגוי...".

בספר הפרדס ישנו שער שלם²⁴ בשם "שער הגוונים", אבל אינני יודע אם אלו העוסקים בצבעם של ה"סירטוקעס" מכוונים לענין הגוונים שבפרדס! ... אלא שמשום מה נעשה כאן

(19) ראה תו"מ ח"ח ע' 218 ואילך.

(20) נדפס בסה"מ קונטרסים ח"א כ, א ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 81 ואילך.

(21) סה"מ קונטרסים שם לה, ב. תרפ"ט שם ע' 80. סה"מ תרפ"ט ע' 53 ואילך.

(22) ראה גם מכתב כ"ד כסלו שנה זו (אג"ק ח"ח ס"ע עב ואילך). חט"ו ע' תא. חי"ז ע' צח.

(23) שעהמ"צ פ' יתרו. ל"ת פ' וירא. וראה זח"ג פג, א. - הובא בהמאמר ס"ד (לעיל ע' 197).

(24) שער יו"ד.

שעושים מכל דבר "ענין" ("דא איז עפעס אזוי, אז פון יעדער זאך מאכט מען אן ענין")

ועד שמיאיים כבר את ילדיהם שלהם – הרי גם הם, אם לא עשו עדיין מעקה, עליהם לעשותו עתה.

*

י. פעם אמרתי בהתוועדות²⁵, שבימות החול יש ללמוד ב' שלישים נגלה ושליש א' חסידות, וביום השבת יש ללמוד ב' שלישים חסידות ושליש א' נגלה. בשעת מעשה הי' בדעתי ("האט זיך מיר געדוכט") שכך נאמר בקונטרס עץ החיים. אמנם, לאח"ז עיינתי בפנים, וראיתי שנאמר שם²⁶ ש"יום הש"ק קדוש יהי' כולו על עסק דא"ח".

התחלתי לחפש את המקור למה שהי' בדעתי, שבשבת יש ללמוד ב' שלישים חסידות ושליש א' נגלה, ומצאתי שכן הוא בצוואת כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע לבניו²⁷.

והנה, כלל נקוט בידי – וכן מסתבר ג"כ ע"פ שכל – שכל ענין שנתגלה לאחרים, בהכרח שיש לו שייכות אליהם. ולכן, תלמידי התמימים, המתנהגים ע"פ הסדר שקבע עבורם אדמו"ר נ"ע בקונטרס עץ החיים – תבוא עליהם ברכה, אבל בכלל – הסדר הוא כנ"ל (ב' שלישים חסידות ושליש א' נגלה). ועפ"ז – אדבר עתה ענין בנגלה.

[נתבאר הענין דקידושי כסף (ש"נהגו כל ישראל לקדש בכסף²⁸), שיש לבארו בב' אופנים – אם העילה הוא הקנין ועי"ז מתקדשת או להיפך העילה היא הקידושין ועי"ז היא קונה הדבר²⁹, ובפנימיות הענינים – שישנו אופן שע"פ טו"ד, שתחילה נעשית הפרישות מעניני עוה"ז (קידושין) ועי"ז מתעוררת האהבה לאלקות (קנין הכסף), וישנו אופן שלמעלה מטו"ד, שמבלי הבט על מעמדו ומצבו מתעורר באהבה לאלקות, ועי"ז נעשית אח"כ הפרישות מעניני עוה"ז³⁰ – הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חיי"ט ע' 215 ואילך].

*

(25) שיחת ש"פ שמות מבה"ח שבט תשי"ג סכ"א (תו"מ ח"ז ע' 286. וראה גם שם ע' 189 וע' 335).
26) ספכ"ה.

27) אג"ק שלו ע' יג. [עפ"ז תוקן בשיחת ש"פ שמות הנ"ל בתו"מ שם (המור"ל)].

28) רמב"ם הל' אישות פ"ג הכ"א. וי"ל בטעם הדבר - כיון ש"רב מנגיד מאן דמקדש בביאה" (יבמות נב, א, ושי"נ), ובשטר אין מקדשין, כדי לחלק בין הגירושין, שהם בגט (שטר), לקידושין (מהנחה בלתי מוגה).

29) שו"ת צפע"נ דווינסק ח"א ס"ט.

30) ומכיון שעבודה זו באה ממדרגה נעלית יותר בנפש (למעלה מטו"ד) - ממילא גם למעלה ה"ה מגעת למעלה יותר, כמדובר לעיל (בהמאמר) בענין מעלת המלכות, ש"אשת חיל עטרת בעלה" (משלי יב, ד) - מהנחה בלתי מוגה.

יא. במאמר ד"ה לכה דודי הנ"ל³¹ מביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע לענין השבת, ש"כולהו יומין מתברכין מהשבת"³².

אמנם, בנוגע ל"כולהו יומין" אלו – יש כמה דעות: א) דקאי על ימי השבוע שלפני השבת. ב) דקאי על ימי השבוע שלאחרי השבת. ג) דקאי על ג' ימים שלפני השבת וג' ימים שלאחרי השבת³³. ולאמיתו של דבר – ישנם כל ג' ענינים אלו³⁴.

ועפ"ז נמצא, שיום השבת שייך לב' הפרשיות – הן להפרשה שלמדו במשך ימי השבוע שלפני השבת, פרשת תצא, והן להפרשה שילמדו במשך ימי השבוע שלאחרי השבת, פרשת תבוא.

יב. התחלת³⁵ פרשתנו היא: "כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבי".

והענין בזה ברוחניות:

"איביך" – קאי על הגוף והנפש הבהמית (כפי שמפרש אדמו"ר הזקן בלקוטי-תורה³⁶), שהם אויביו האמיתיים של האדם, ויש לצאת להלחם בהם.

הן אמת, שהכוונה אינה לשבור אותם, אלא לבררם; אבל אעפ"כ ה"ז מלחמה, כיון שהם אינם מניחים שיבררום, ויתירה מזו – זוהי מלחמה קשה, כיון שהנפש הבהמית "אקדימא טענתי"³⁷.

על כך נאמר: "כי תצא למלחמה". יש צורך רק לצאת למלחמה, ואזי מובטח אתה ש"ונתנו ה' אלקיך בידך", שאתה תכבוש אותו ולא ח"ו להיפך, ויתירה מזו, שיתוסף לך תוספת – "ושבית שבי", שהם הניצוצות שבדברים הגשמיים, "ורב תבואות בכח שור"³⁸. יג. כאמור לעיל, יום השבת שייך גם לימים שלאחר השבת, השייכים לפרשת השבוע הבא.

(31) בתחלתו.

(32) ראה זח"ב סג. ב. פח. א.

(33) ראה פסחים קו, סע"א.

(34) ראה גם תו"מ ח"ד ריש ע' 212. ח"ו ס"ע 148 ואילך.

(35) סעיף זה הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפס בלקו"ש ח"ב ע' 384. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

(36) פרשתנו לה, ב.

(37) זח"א קעט, א.ב. וראה סה"מ תש"ט ע' 228.

(38) משלי יד, ד. וראה לקו"ת האיזינו עה, ב. ובכ"מ.

והנה, בפרשת השבוע הבא, פרשת תבוא, מדובר ע"ד ענין הביכורים, ש"לא נתחייבו
ביכורים עד שכבשו את הארץ וחלקוה"³⁹, דהיינו שדוקא הכיבוש והחלוקה דארץ ז'
עממים הביא להחיוב דביכורים⁴⁰.

*

יד. בשבוע הבעל"ט חל ח"י אלול.

והנה, ענינו של ח"י אלול הוא – כפירוש כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴¹ – שהוא מכניס חיות
באלול.

והענין בזה:

ידוע⁴² החילוק בין עצבות למרירות, ש"הרחיקו מדת העצבות במאד חכמי האמת"⁴³,
כיון שעצבות היא כמו מיתה ("טויטקייט"), ללא חיות, משא"כ מרירות היא דבר רצוי,
כיון שהיא מתוך חיות. ומטעם זה גם עבודת התשובה דחודש אלול (שענינה מרירות) צ"ל
בחיות ובשמחה.

זהו ענינו של ח"י אלול – נתינת כח כדי שעבודת התשובה תהי' בחיות ובשמחה.

ובנתינת כח זו ישנם שני פרטים – בהתאם לכ' הענינים בח"י אלול, שהוא יום הולדת
הבעש"ט וכ"ק אדמו"ר הזקן. וכידוע⁴⁴, שהבעש"ט אמר מה שצריך להיות, ואדמו"ר הזקן
הראה את הדרך איך להביא לכך שכן יהי'.

יתן השי"ת שתהי' התעוררות תשובה אמיתית, ובשמחה.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "צמאה לך נפשי", "עסן עסט זיך", "אבינו מלכנו"].

* * *

טו. כאמור לעיל, יום הש"ק "מיני' מתברכין כולהו יומין".

יתן השי"ת שהחתונות שצריכות להתקיים בשבוע זה יהיו בשעה טובה ומוצלחת, "בנין
עדי עד"⁴⁵ על יסודי התורה והמצוה – כפי שתורת החסידות מבינה מהי "תורה", וכפי
שתורת החסידות מבינה מהי "מצוה" – ושיהי' בהצלחה בכל הפרטים, בגשמיות
וברוחניות.

(39) פרש"י ר"פ תבוא.

(40) דובר קצת במעלת ענין הביכורים, וחסר (המו"ל).

(41) שיחת ח"י אלול תש"ה בתחלתה (סה"ש תש"ה ע' 122). וראה שיחת ש"פ תבוא, ח"י אלול
דאשתקד בתחלתה (תו"מ ח"ט ע' 155 ואילך).

(42) ראה תניא פל"א.

(43) תניא אגה"ק סי"א (קטז, ב).

(44) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' שסה. סה"מ תש"ח ע' 292. וראה גם תו"מ ח"ז ע' 192. וש"נ.

(45) נוסח ברכות נישואין.

בס"ד. משיחת ש"פ תצא, י"ד אלול ה'תשכ"ד.

בלתי מוגה

ד. ישנו ענין נוסף של קירוב רחוקים – ענין הנישואין:

מבואר בספרי קבלה¹⁶ בנוגע לחתן וכלה, שבהיותם למעלה הרי הם נשמה אחת, אלא שבירידתם למטה מתחלקת הנשמה לשתי גופים, זכר ונקבה, שהם באופן של ריחוק זמ"ז, וע"י הנישואין חוזרים ומתקרבים ומתאחדים – "והיו לבשר אחד"¹⁷, וזהו הטעם לגודל השמחה בעת הנישואין¹⁸ – מצד הקירוב שנעשה לאחר הריחוק, שאין לך שמחה גדולה מזו.

וענין זה קשור עם ערב שבת – י"ג אלול, יום הנישואין של כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁹ [ולמעשה, שגם באותה שנה היתה הקביעות באותו אופן²⁰ כמו בשנה זו, שי"ג אלול, יום הנישואין חל בערב שבת²¹. וצריך בירור מתי נערכה סעודת הנישואין וכו'²²], ומצד זה ניתוסף בענין השמחה כו'.

(16) ראה זה"א פה, ב. צא, ב. ועוד.

(17) בראשית ב, כד.

(18) ראה ד"ה ענין הלולא במאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא בתחלתו. המשך וככה תרל"ז פצ"ז (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תרל"ז). סה"מ תרל"ח ע' תפ. תר"ם ח"ב ע' תקצה ואילך.

(19) בשנת תרנ"ז.

(20) כולל גם בנוגע לדחיית הצומות כו'.

(21) לשלימות הענין מועתק בזה מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (ממוצש"ק פ' תצא, י"ד אלול תשמ"ח) ע"ד הספק אם החתונה היתה בעש"ק ביום, או אור ליום ועש"ק:

"חתונה בבית הנשיאים ה"ז בצירוף מאמר דא"ח (והכנה והמשך) וכן הברכות וקבל"פ הכלה וכו' ושלא בחפזון ולפני מנחה דעש"ק וכו', וכ"ז דוקא בעש"ק ביום, כשאפשר בהרחבה בכל המובנים אור לועש"ק. וג"ז שלא שמעתי אף אחד שיעורר עדכ"ו, תמי".

(22) ראה גם סה"ש תש"ג ע' 153. התוועדות תשמ"ח ח"ד ע' 265 הערה 36 ובשוג"ג.

בס"ד. יום ד' י"ג אלול ה'תשל"ט

בעת ביקור האדמו"ר רבי פנחס מנחם אלתר בעל הפני מנחם מגור והגאון רבי מנשה קליין אב"ד אונגוואר וחתנו הגאון רבי יודא ארי' אלתר
- בלתי מוגה -

א. כשנכנסו אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א שיביאו כסא גם לחתן, שכן הוא דומה למלך¹, ויש לנהוג בו כבוד מלכות.

אח"כ הוסיף:

עומדים אנו בחודש אלול (שר"ת שלו²) אני לדודי ודודי לי, כלומר, ענין של שידוך וחתונה עם הקב"ה. [חסר].

ב. הגרמ"ק הזכיר את דברי הגמרא⁴ שהובאו לפסק דין ברמב"ם⁵ בנוגע לכהן גדול כשמפרישין אותו שבעת ימים קודם יום-הכיפורים "בשבעת ימים אלו מזין עליו מאפר הפרה בשלישי להפרשתו ובשביעי שהוא ערב יום-הכיפורים שמא נטמא במת ולא ידע" ?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מספרים על הגאון הראגוצובי שלפני חג-הפסח, כאשר היו אופים מצה שמורה, לא רצה ללכת למאפיה, כשנשאל לטעם הדבר, כיצד מוותר הוא על "מנהג ישראל" ללכת למאפי', ושאיבת "מים שלנו" ? – השיב: כאשר אלך למאפי', סביר להניח, שאמצא שם ענינים שלדעתי אינם בתכלית ההידור, לא כן כאשר אינני הולך בעצמי וסומך על חזקת כשרות של כל יהודי⁶ – הרי אין מקום לפקפק בחששות על השולחן-ערוך (הקובע את כשרותו של היהודי).

ועד"ז יש לבאר דברי הגמרא והרמב"ם: כדי שלא יגיעו למצב של הישארות בחששות שמא נטמא וכו' - מזין עליו וכך נפטרים מהחששות.

ג. **האדמו"ר מגור:** הרמב"ם כותב⁷ "שהמתאוה לעברות ונכסף אליהן נוכבש את

(1) פדר"א ספט"ז.

(2) אבודרהם ס' תפלת ר"ה בשם הדרשנים, פע"ח שער ר"ה פ"א, של"ה הק' ריש מס' ר"ה מקדמונים, עיי"ש, ועוד.

(3) שה"ש ו, ג.

(4) יומא ח, א.

(5) הל' יוהכ"פ פ"א ה"ד.

(6) ראה רמב"ם הל' קידוש החודש פ"ב ה"ב. הל' יסוה"ת רפ"ז.

(7) שמונה פרקים רפ"ו.

יצרון] - הוא יותר חשוב ויותר שלם" לעומת גישת הפילוסופים⁸ ("שהחסיד [שאינ לו יצה"ר] יותר חשוב ויותר שלם מן המושל כגופו").

כ"ק אדמו"ר שליט"א: והוא מחלק שם⁹ בין עניני מדות ועניני שכל, וכותב "שהם לא אמרו: אל יאמר אדם: אי אפשי . . . אלא: אפשי, ומה אעשה - אבי שבשמים גזר עלי".

- והרי ענין זה קשור במיוחד לחודש אלול, שבו יש לדבר במעלת בעלי-תשובה: מעלתם של בעלי תשובה לגבי צדיקים היא - כפי שהרמב"ם מבאר גם בהלכות תשובה¹⁰ - ש"טעם טעם החטא ופירש ממנו וכבש יצרו" משא"כ אלו ש"לא חטאו מעולם" [ובכ"מ" מבואר שזהו בדוגמת החילוק בין סוגי העבודות של חודש ניסן (צדיקים) וחודש תשרי (בע"ת)].

האדמו"ר מגור: במסכת סוכה¹¹ מובא לגבי שמחת בית השואבה ש"יש מהן אומרים אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו אלו חסידים ואנשי מעשה" ומכאן רואים את מעלת הצדיקים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אולם זהו בחודש תשרי (לאחר עבודת התשובה דאלול) "חסיד מעיקרו"¹².

ד. **כ"ק אדמו"ר שליט"א**: כיצד המנהג אצלכם, האם אומר גם החתן בעצמו דברי תורה?^{*}

האדמו"ר מגור: כן, אך נהוג להפסיקו באמצע.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כאשר כ"ק מורי-וחמי הגיע לפולין, התקיימה אז ה"כר מצוה" של הנכד ושם הרי נהוג להפסיק את החתן באמצע אמירת דברי התורה. אמר כ"ק מו"ח שכיון ש"אזלת לקרתא אויל בנימוסא"¹⁴ - ומאידך, ישנה חביבות בחזרת מאמר דא"ח - משום כך - שיחזור את המאמר פעם וחצי. וכך הוה: הניחו לו לחזור את המאמר פעם ראשונה בשלימות, ולאחר מכן - כדי לקיים את מנהג המקום - החל לאומרו פעם שני', ואז הפסיקוהו.

8 ראה ספר המדות מאמר ז' פי"א.

9 ספ"ו.

10 פ"ז ה"ד.

11 נג, א.

12 רש"י ד"ה אלו - סוכה שם.

* מחלוקת הפוסקים בזה ראה ס' שלחן העזר סי"ב ס"ח, וש"נ.

13 בהבא לקמן ראה גם שיחת פורים-קטן ה'תשי"א, לקו"ש ח"י ע' 208, חכ"ג ע' 521, חכ"ד ע' 465.

14 שמות רבה פמ"ז, ה, וראה ב"מ פו, ב, ב"ר פמ"ח, יד, וש"נ.

- מהו הטעם המקובל אצלכם למנהג זה? **

האדמו"ר מגור: ישנם כמה טעמים למנהג זה – ומהם: כיון שהתורה אין לה גבול¹⁵, וכמה שלומדים ישאר עוד הרבה - משום כך מפסיקים אותו להחדיר בו שכמה שילמד - לא די בכך, ויש עוד הרבה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אם כך מדוע דוקא אצל חתן? האם משום שאצלו זה דבר חדש?

- כשהגעתי אז ל"בר מצוה", לא ידעתי עד אז ע"ד מנהג זה - והדבר הי' לי לפלא: יהודי אומר תורה, ובפרט חתן (הדומה למלך¹) ומפסיקים אותו? !*²⁶

הגרמ"ק: טעם נוסף למנהג זה – הוא: בדוגמת הנהוג כאשר המלך נושא דבריו - מפסיקים אותו במחיאיות כפיים ובקריאות "בראווא" "בראווא" - ועד"ז בחתן הדומה למלך.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: פעם היו מספרים שראש השומרים (אצל המלך) כאשר רוצה שהמלך יירדם, נוהג לצעוק שיהיו בשקט - כי המלך יושן וכך נרדם המלך...

הגרמ"ק: בחתונה ישנו טעם נוסף למנהג הנ"ל: כיון שהחתן נוטל ריחיים על צווארו¹⁶ ורוצים ללמד אותו שלא יתפעל מכך - ולכן נוהג אצלנו להפסיקו ג"פ: החתן מתחיל לומר ומפסיקים אותו, וכך הסדר חוזר על עצמו ג"פ. וכך אכן נהגנו בכל השבע ברכות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אולם בפעם הג', הרי יכלו להניח לו לסיים? !

הגרמ"ק (בחיוך): ג' פעמים הרי חזקה¹⁷.

- מספרים על א' הרבנים שהי' נוהג לקרוא לחתן לצד ומבקש ממנו שיחזור לפניו בשקט את הדרשה, אולם פעם אירע והחתן השיב לו שלא הכין...

כ"ק אדמו"ר שליט"א: גם זו תורה, במכל-שכן ממשה רבינו ש"הודה ולא בוש¹⁸.

ה. **כ"ק אדמו"ר שליט"א:** עומדים אנו עתה בעיצומם של ארבעים יום האחרונים בהם למד משה רבינו את התורה בפעם השני', שכן, בר"ח אלול עלה משה להר סיני לקבל לוחות האחרונות¹⁹ ונאף שב"פשוטו של מקרא" הי' אז גם ענין התפילה "ואתנפל לפני ה'

** ראה מש"כ בס' דברי תורה (לבעמח"ס מנחת אלעזר ח"א אות א' - בטעם מנהג זה).

(15) ראה איוב א, יט.

(* ראה כפ"ח 479, מרשימת הרי"ב קליין שהורה לו כ"ק אדמו"ר לפרסם: אחר חזרת המאמר פ"א יתחיל עוה"פ פעם שני' ואז יפסיקוהו, כי אין לבטל מנהג". נוסח שהיה ככל הנראה לעיני כ"ק אדמו"ר.

(16) ראה קידושין כט, ב.

(17) יבמות סד, ב.

(18) זבחים קא, א-ב.

(19) טור או"ח סתקפ"א.

כראשונה²⁰ - הרי לכו"ע הי' אז (גם) ענין קבלת לוחות אחרונות].

והנה בענין זה ישנו דבר פלא: מובא באחרונים²¹ שכאשר מגיע ר"ח אלול אפילו ת"ח ממעטים בלימוד ומוסיפין בתחנונים. ולכאורה, הרי בימים אלו היתה ההכנה דמתן לוחות אחרונים שהיו בבחינת "כפלים לתושי"²² -

וכדאייתא במדרש רבה פ' כי תשא²³: "אמר לו הקב"ה אל תצטער בלוחות הראשונות שלא היו אלא עשרת הדברות לבד, ובלוחות השניים אני נותן לך שיהא בהם הלכות מדרש ואגדות²⁴ - הה"ד . . כפלים לתושי", ואילו כשהדברים מתבטאים בפס"ד למעשה, הרי (לא זו בלבד שלא מודגש ענין ההוספה בתורה, אלא אדרבה עוד) ממעטים בלימוד, ומרבין בתחנונים - תפילה! ?

האדמו"ר מגור: ביום-הכיפורים הי' הרי ה"סלחתי כדבריך"²⁵, זה בא בהמשך לארבעים יום. ומכאן - שיש לזה שייכות עם ענין התפילה. ולכאורה, זו הסיבה לכך שממעטים בתלמוד-תורה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אכן מדגישים שיום-הכפורים הוא יום התשובה (יום סליחה ומחילה), אולם בפועל ממש, הסליחה על התשובה הי' בארבעים יום האמצעים, ולאחר מכן הי' הציווי "פסל²⁶ לך שני לוחות אבנים כראשונים ועלה אלי ההרה" - קבלת התורה!

הגרמ"ק: אע"פ שהכפרה היתה בארבעים יום האמצעים, אך כדי שיהיו מרוצים לפני הקב"ה כקודם החטא, היו צריכים להתפלל גם בארבעים יום האחרונים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: זו הסיבה שאכן שוב הי' ענין התפילה - "ואתנפל גוי"²⁷.

הגרמ"ק: ולכן ישנו גם ענין התפילה בחודש אלול.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ממעטים" הפירוש שלומדים פחות ממה שלמדו קודם הארבעים יום - כך הפירוש בפשטות.

הגרמ"ק: כיון שבזמן הזה לומדים כל השנה בכל המעל"ע תורה - לכן כשמגיע חודש אלול, שאז הוא זמן התשובה - בדרך ממילא "ממעטים" בתורה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אולם במדרש מודגש שזהו זמן של נתינת התורה!

(20) עקב ט, יח.

(21) ברכ"י או"ח סתקפ"א ס"ו.

(22) ל' הכתוב - איוב יא, ו.

(23) רפמ"ו.

(24) ושם פמ"ז ז מוסיף: והתלמוד.

(25) ל' הכתוב - שלח יד, כ. וראה רש"י עקב ט, יח.

(26) עקב י, א. וראה גם תשא לד, א.

(27) עקב ט, כה.

- ומדאתינן להכי, דברי המדרש האמורים (שניתנו אז לוחות שניות, יחד עם "הלכות מדרשות ואגדות. ") הם בסתירה למה שנאמר בירושלמי²⁸ עה"פ²⁹ "מזה ומזה הם כתובים" שהכל כבר הי' כתוב בלוחות ראשונות ("בין כל דבור ודבור דקדוקיה ואותיותיה של תורה")!

ו. האדמו"ר מגור: איתא בגמרא³⁰ "בדברות הראשונות לא נאמר בהם טוב ובדברות האחרונות נאמר בהם טוב", כלומר, שישנו חילוק בין לוחות ראשונות לאחרונות, ולכאורה לפי"ז מה הפירוש במאחז"ל³¹ "שמור וזכור בדבור אחד נאמרו" - הרי אלו שני דברים נפרדים?!

כ"ק אדמו"ר שליט"א: הדיוק במחז"ל זה ("שמור וזכור כו'") הוא בכך ש"נאמרו" – היינו: אה"נ בפ' יתרו³² נאמר רק "זכור" ובואתחנן³³ רק "שמור", כלומר, שהם ב' דברים נפרדים (ע"ד מה שמצינו בגמרא³⁴ ש"זמן תפלה לחדו וזמן תורה לחדו") - אולם הקב"ה אמרם ("נאמרו") יחד – "בדבור אחד".

ז. הגרמ"ק: מצינו בתוס'³⁵ שתנאים לא בקיאי בקרא, ולכאורה, מכאן ראי' שבימיהם הי' הסדר שלא למדו את כל המקרא.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: עד"ז מצינו בגמרא³⁶ "בארבעה לא מצינא בשיתא מצינא?", ור' יהודה "כולי תנויי בניזקין הוה"³⁷.

[הגרמ"ק העיר שברש"י ב"מ שם³⁸ משמע שקדשים נוהגים בזמן הזה. כ"ק אדמו"ר שליט"א השיב שהכוונה שם ללימוד ההלכות].

אולם במסכת תענית³⁹ מובא ש"אשכחי' ר' יוחנן לינוקא דריש לקיש וא"ל אימא לי

(28) שקלים פ"ו ה"א.

(29) תשא לב, טז.

(30) ב"ק נד, סע"ב ואילך.

(31) ר"ה כז, א. וראה ירושלמי נדרים פ"ג ה"ב. מכילתא יתרו כ, יח. רש"י עה"פ ואתחנן י, ד.

(32) כ, ח.

(33) ה, ב.

(34) שבת י, א.

(35) ד"ה תרווייהו - ב"ב קיג, א. וראה פנ"י ומהרי"ץ חיות שם.

(36) ב"מ קיד, ב.

(37) ברכות כ, א.

(38) ד"ה בארבעה.

(39) ט, א.

פסוקיך: א"ל עשר תעשר⁴⁰. . . א"ל הכי אמר רב הושעיא חוץ מזו שנאמר⁴¹ הביאו את כל המעשר גו' והריקותי לכם ברכה עד בלי די. . . א"ל אי הות מטוי התם להאי פסוקא לא הוית צריכנא לך ולהושעי' רבך", ומכאן שכן הי' אז "מנהג ישראל" ללמוד תחילה מקרא⁴².

אולם לאחר מכן השתנה הסדר - וגדולי ישראל צעקו ככרוכיא שילמדו כפי סדר המשנה⁴³: "בן חמש למקרא, בן עשר שנים למשנה, בן חמש עשרה לגמרא", ולא שיתחילו מיד ללמוד גמרא.

הגרמ"ק: ה"בני יששכר" אמר שרצונו ללמוד עם בניו כפי הסדר "בן חמש למקרא וכו'" אך למעשה לא עלה בידו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: יתירה מזו מצינו שטענו וכתבו בזמנם המהר"ל⁴⁴, השל"ה⁴⁵ ושאר גדולי ישראל⁴⁶ - שילמדו כסדר "בן חמש למקרא", וכך הלאה.

הגרמ"ק: איתא במשנה⁴⁷: "ר' נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה" וכנראה שמשנה זו אינה להלכה, שכן, לפי"ז, צריכים היו להתחיל בגמרא.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: הכוונה בדברי ר' נהוראי היא - לכל חלקי התורה - החל ממקרא, והחידוש בהנהגת ר' נהוראי היא - שהנהגה זו אינה מדת כל אדם.

הגרמ"ק: אבל במשנה שם לא מפורט סדר הלימוד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: זהו משום שלא היה צורך בכך, שכן, זה (סדר המשנה באבות) הי' דבר מפורסם וכהכלל⁴⁸: "דיין שטעה בדבר משנה חוזר", כיון שאין כאן דין כלל.

ואם נאמר שסדר המשנה באבות "בן חמש למקרא, בן עשר למשנה כו'" אינו להלכה, הרי יכולים אף להרחיק לכת ולקבוע שגם הנאמר שם "בן שלש עשרה למצוות" אינה להלכה! ...

(40) ראה יד, כב.

(41) מלאכי ג, י.

(42) להעיר גם מרש"י ד"ה אפילו - ברכות ח, א.

(43) אבות פ"ה מכ"ב (לגירסת אדה"ז בסידורו).

(44) דרך חיים פ"ו קיז, ב. ס' גור ארי' דברים ו, ז. ס' תפארת ישראל פנ"ו.

(45) ריש מס' שבועות.

(46) ראה ס' שערי ת"ת (ירושלים ת"ו תשמ"א) פ"ח וש"נ.

(47) קידושין פב, א.

(48) שו"ע חו"מ ר"ס כה. וראה גם רמב"ם הל' סנהדרין רפ"ו, ובכ"מ.

האדמו"ר מגור: איתא בגמ'⁴⁹: "לעולם ישליש אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד" "לא צריכא אלא ליומי" ומפרש התוס'⁵⁰: שאנו סומכין אהא דאמרינן בסנהדרין⁵¹ בבלי בלולה במקרא במשנה ובגמרא דגמרת בכל בלול מכולם", ולפי"ז אפשר לומר שכאשר לימדו קטנים גמרא נכלל בכך גם מקרא ומשנה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כאשר המשנה מפרטת "בן חמש שנים למקרא, בן עשר שנים למשנה, בן חמש עשרה לגמרא" - אי אפשר לפרש שמקרא ומשנה יכללו בלימוד ד"בן חמשה עשרה לגמרא".

הגרמ"ק: המחבר פוסק שילמדו (לא כסדר המובא במשנה, אלא) כפי הבנת הילד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: גם בהל' ת"ת⁵² מביא אדה"ז את הסדר שהי' "הקריאה בנקודות וטעמים, והיו עוסקים ה' שנים בלימוד כל המקרא עם התינוקות. ואח"כ ה' שנים בלימוד המשניות בע"פ".

הגרמ"ק: אבל הוא אינו מביא שקודם התחלת לימוד הגמרא היו צריכים ללמוד את כל המשניות!

כ"ק אדמו"ר שליט"א: זה עד שיגיע ויהי' שייך ל"בן חמשה עשרה לגמרא" - אולם על לימוד מוקדם של משנה (לפני "בן עשר שנים") וגמרא (לפני "בן חמשה עשרה שנים") היו טענותיהם של גדולי ישראל - ומטענותיהם גופא משמע שלפועל לא הי' נהוג במשך כל הדורות - סדר הלימוד כפי שכותבת המשנה.

הגרמ"ק: מובא⁵³ שר' חייא אקרי קרא לינוקי.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כן כל חמשה חומשי תורה, ולאחר מכן משנה - אולם זה הי' בזמנו של ר"ח - שעדיין לא הי' גמרא, תושבע"פ.

האדמו"ר מגור: מהפסוק⁵⁴ "אשר כתבתי להורותם" ילפינן⁵⁵ "להורותם - זו גמרא", ומשמע שהיו בקיאים אז באופן כללי בלימוד הגמרא.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: שם מדגישה הגמרא עוד יותר: "מלמד שכולם ניתנו למשה מסיני".

(49) קידושין ל, א.

(50) ד"ה לא צריכא.

(51) כד, א.

(52) פ"א ס"ד, וראה במ"מ וציונים לשם (קה"ת, כפ"ח תשמ"ג) הערה א-ג.

(53) ב"מ פה, א.

(54) משפטים כד, יב.

(55) ברכות ה, א.

והרמב"ם בתחילת הקדמתו ל"יד החזקה" מביא ש"כל המצוות שנתנו לו למשה בסיני - בפירושן נתנו . . . תורה - זו תושב"כ, והמצוה - זו פירושה".

אולם הוא אינו מביא את הענין ד"להורותם זה גמרא", וכידוע השקו"ט בזה⁵⁶.

ח. כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה להאדמו"ר מגור ואמר:

ישנו ענין שברצוני לברר אצלכם:

מתקרבם לנו לשנת השמיטה ("שבת לה"⁵⁷) ומובא באחרונים⁵⁸ שענינה הוא "שתהי' כל השנה הבטלה מעבודת האדמה מוכנת לעבודתו . . . שגם עובדי האדמה כאשר ישבתו בשנה ההיא יתעוררו לדרוש את ה'", היינו, מכיון שהיו פנויים מעבודתם "אדם חורש"⁵⁹ ו"אדם זורע" ממילא הי' לימוד התורה בריבוי, וי"ל שהנהגה מעין זו היא בכל שבת (והרי שנת השמיטה היא "שבת לה" בדוגמת "שבת בראשית"⁶⁰). כנאמר במדרש⁶¹ והובא לפס"ד בהלכה⁶² שהקב"ה ציוה למשה רבינו "עשה לי קהילות גדולות בשבת כדי שילמדו הדורות הבאים אחריו להקהיל קהילות בכל שבת . . . ללמוד בהם תורה לרבים".

והנה, ענין זה נוגע במיוחד לאה"ק שכן בזמנים ההם הרי בשנה זו הוסיפו בלימוד התורה שם. [וגם בחו"ל - הרי כשם שענין הרוחני שבקרבנות שייך גם בחו"ל⁶³, הרי עד"ז גם בנוגע לשמיטה - שענינה ברוחניות הוא גם בחו"ל].

אולם כשהתעניינתי האם היתה התעוררות כלשהי ע"ד הוספה בלימוד התורה בשנת השמיטה - השיבוני שלא, ואף בישיבות ובת"ת לא דובר עד"ז. גם כשהתעניינתי האם היתה איזו החלטה בנוגע לענין זה אצל ראשי והנהלות הישיבות בנוגע מכאן ולהבא? השיבוני שלא היו בכך שינויים.

האדמו"ר מגור: הוספה זו שייכת בעיקר לבעלי-בתיים, שכן, בחורי ישיבות לומדים ומתייגעים בלימוד כל הזמן.

(56) ראה צפע"נ (להראגוצ'ובי) ח"א בתחלתו, ועד"ז בצפע"נ לספר הפלאה בסופו (השמטה), שיחת יום ב' דחגה"ש תשל"ז סל"ט ואילך. ועוד.

(57) בהר כה, ב-ד.

(58) ספורנו עה"פ שם.

(59) ברכות לה, ב.

(60) פרש"י עה"פ שם, ב. וראה לקו"ש ח"א ע' 273.

(61) יל"ש ר"פ ויקהל.

(62) שו"ע אדה"ז או"ח סר"צ ס"ג.

(63) להעיר משו"ע אדה"ז או"ח מהד"ת סוס"א. מהד"ת שם סי"א. ה"ל ת"ת פ"ב סי"א.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כאשר האב לומד יותר יש לכך השפעה גם על הבן, שכן באפשרותו לבחון אותו טוב יותר. וכיו"ב.

ולעצם הענין - אם היו בחורי כל הישיבות לומדים באופן כזה, שכבר אין להם מה להוסיף - היינו בודאי עומדים כבר אחרי ביאת המשיח. ולא לדרשה קאתינא - מדבר אני על כך בתקוה שעוד ישנה אפשרות להנהיג זאת.

האדמו"ר מגור: ה"רשת שיעורי תורה" של אגודת ישראל פירסמה על כך דבר הוספה וכו' בקשר לשנת השמיטה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: זהו חידוש עבורי, האם זה היה כבר בשמיטה הקודמת? **האדמו"ר מגור:** לא, לראשונה השנה. אולם זה לא הי' באופן שהרבי תובע - שכל ענין השמיטה הוא בשביל להוסיף תורה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: החינוך מבאר⁶⁴ שענינה של שמיטה "לקבוע בלבנו ולצייר ציור חזק במחשבתנו ענין חידוש העולם" כ"י⁶⁵ ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ", וביום השביעי לא ברא דבר - הכתיב מנוחה על-עצמו. .", ובנוגע לפועל: מן הראוי לפרסם זאת - בנוגע להוספה בתורה - באופן המתאים ביתר שאת וביתר עז. — בכלל, כאשר מעוררים על ענין מסויים ביום מן הימים שואלים אנשים מיד את השאלה: מה יום מיומים? וכאשר מציעים להוסיף ענין חדש - שואל האיש: היום עלי לעשות, מדוע אתמול לא קיימתי? אולם כיון שעומדים אנו כבר בעיצומם של ל' יום קודם שביעית⁶⁶, הרי כדאי ונכון לעורר על כך, ולדעתי יש לפרסם זאת אף בחוץ-לארץ [וכאמור - ענין השמיטה ברוחניות הוא גם בחו"ל, ונהגים אף לעשות פרוזבול על שמיטת כספים] — ובלי-נדר אעשה מכך "רעש" גם בחו"ל.

הגרמ"ק: החתם-סופר כותב ששמיטת כספים נוהגת בחו"ל.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: וכך פוסק אדמו"ר הזקן בשו"ע שלו⁶⁷, וכותב עוד שאע"פ ש"עכשיו לא נהגו בפרזבול במדינות אלו"⁶⁸, הרי ש"כל י"ש יחמיר לעצמו לעשות פרוזבול", לצד החידוש ש"זמן⁶⁹ הפרזבול הוא לכתחילה בסוף הששית לפני ר"ה של שביעית" ומשום כך יש לעשות פרוזבול.

(64) מצוה פד.

(65) יתרו כ, יא.

(66) להעיר של' יום לפני ר"ה חלים כבר כמה דינים הקשורים בשנת השמיטה (שביעית פ"מ מ"י,

רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"ג ה"א)

(67) חו"מ הל' הלואה סל"ד.

(68) שם סעיף לה.

(69) שם סעיף לו.

אולם לגבי הענין ברוחניות - שיש להוסיף בתורה - הרי בודאי שהענין הוא גם בחו"ל, וביתר שאת וביתר עז באה"ק. ויש לבאר הטעם על כך שלא מציינו בכל הספרים ציווי מיוחד ע"ד הוספה בלימוד התורה בשנת השמיטה⁷⁰: כיון שרובם ככולם של בני"ע עסקו אז בעבודת האדמה וממילא כאשר היו פנויים מעבודת האדמה בשנת השמיטה - עסקו בלימוד התורה, וא"צ ע"ז ציווי מפורש, שכן ישנו ציווי בחז"ל⁷¹ שכל אפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק עליו נאמר "כ⁷² דבר ה' בזה גוי" אולם בזמנינו הרי יש להדגיש כל דבר בבוא זמנו - ולכן יש לפרסם ע"ד ענין זה (כנ"ל).

ט. וענין זה - הוספה מיוחדת בלימוד התורה - יש לו קשר מיוחד לחודש אלול, ובהקדים:

דובר לעיל⁷³ שמשנה רבינו למד בחודש אלול תורה. ובאגרת התשובה⁷⁴ מביא אדמו"ר הזקן מ"ש בזה"ק⁷⁵ בביאור מלת תשובה ע"ד הסוד. תשוב ה'. ה' תתאה תשובה תתאה. ה' עילאה תשובה עילאה. ומביא מזהר⁷⁶ "דתשובה עילאה (הבאה לאחרי תשובה תתאה) היא - דיתעסק באורייתא בדחילו ורחימו דקדב"ה" רואים מכאן, שישנה מעלה נוספת לתורה, שכשאר לומדים תורה כדבעי, הרי זה גופא גם ענין של תשובה.

הגרמ"ק: החטא הידוע כפרתו רק ע"י לימוד התורה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אכן בקשר לענין זה מביא אדה"ז⁷⁶ את הענין דתשובה עילאה ותשובה תתאה וכותב ש"מ"ש בזה"ק בקצת מקומות⁷⁷ שאין תשובה מועלת לפוגם כו'. פ"י בר"ח⁷⁸ שכונת זוהר שאין מועלת תשובה תתאה כ"א תשובה עילאה".

מובא בספרים ששבת אותיות תש"ב - כלומר ששבת קשורה עם ענין התשובה, אלא שמכיון שבשבת צריכים כל העינים להיעשות בשמחה, משום כך צריכים לעשות תשובה בערב שבת, [והרי כאמור - שהשנה הבעל"ט היא "שבת לה"].

[כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר להאדמו"ר מגור: הרי הנכם "ראש ישיבה" וממנהיגי אגודת-ישראל, ונוסף לכך הנכם חבר גם ב"מועצת גדולי התורה" - הרי יכולים אתם לכבוש את כל העולם כולו, אין-זה ע"ד הצחות! - ואח"כ המשיך:]

(70) בהבא לקמן - ראה גם שיחת ח"י אלול תשל"ט סכ"ז-לא. בארוכה.

(71) סנהדרין צט, א (הובא בתניא פ"א).

(72) שלח טו, לא.

(73) ס"ה.

(74) רפ"ד. ספ"ח.

(75) רע"מ פ' נשא קכב, א.

(76) קכג, א.

(77) זח"א ריט, ב. שם סב, א. וראה זח"ב ריד, ב.

(78) שער הקדושה רפ"ז.

בלקוטי תורה⁷⁹ מביא אדה"ז עה"פ⁸⁰ אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים - שאני לדודי ודודי לי ראשי-תיבות אלול.

וב"הרועה בשושנים" שני פירושים: פירוש אחד – תשובה, ופירוש שני - על חודש אלול ויום הכיפורים, שאז כפי שהמשנה מדגישה⁸¹ "לא היו ימים טובים לישראל כו' וכיום הכיפורים" משום שזהו "יום חתונתו זה מתן-תורה" – "יום הכיפורים שניתנו בו לוחות האחרונות"⁸² [ולא כהדגשה בדברי הרמב"ם⁸³ שבדבריו מפליא את מעלת יוהכ"פ מצד ענין התשובה: "יוהכ"פ הוא זמן תשובה לכל . . קץ מחילה וסליחה לישראל"⁸⁴].

י. האדמו"ר מגור: כאשר מפרסמים "קול קורא" הרי מי שח"ו אינו מוסיף בלימוד - נראה כמי שיוצא נגד הענין.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כאשר רצו פעם להכריז על תענית וכו' - טענתי שלדעתי צריך לעשות זאת לא באופן של הכרזה (שמצווים לצום) – כי-אם באופן של הצעה (לא גזירה, לא הוראה של ב"ד שנוגע אל הרבים) ואז, כיון שהזולת הוא במעמד ומצב של "הוכח תוכיח את עמיתך"⁸⁵, הרי, כשם שהתורה קובעת שענין זה צריך להיות באופן של "אפילו מאה פעמים"⁸⁶ אף אם הלה לא יציית - ויתירה מזו: אפילו דיברו עמו 99 פעמים, ולא ציית, יש לדבר עמו בפעם המאה –

עאכ"כ שיש לפרסם "הצעה" שתכלול עמה טעמים, ובלשון של "ולשומעים יונעם ותבוא עליהם ברכת טוב" וכיו"ב. ואז, לדעתי, אין כל ספק בכך שאצל רבים יתקבלו הדברים. - ויתוסף בלימוד התורה, אף שספק אם קשה יהי' למצוא רגע פנוי או שהות ארוכה יותר פנויה מלימוד התורה! ...

אולם ברי הדבר שיתוסף בלימוד התורה, גם אצל אלו שאינם בסוג של "תלמידי-חכמים".

וכדי להבטיח את הענין - שמי שלא יציית, לא יקרא פורץ גדר ח"ו - ניתן לפעול, כאמור, כאשר זה יהי' באופן של "עצה טובה קמ"ל".

79) ד"ה אני לדודי (הב') - ראה לג, א.

80) שה"ש ו, ג.

81) תענית כו, ב.

82) פרש"י שם - ד"ה זה.

83) הל' תשובה פ"ב ה"ז.

84) וראה שם פ"ג ה"ד.

85) קדושים יט, יז.

86) ב"מ ל, א.

הדברים אמורים במיוחד כאשר דורכים על "גשר של ברזל" - כלומר לא סברא מדילי, אלא כמובא בכמה ספרים שבשנת השמיטה יש להוסיף (אם משום שזהו הטעם לשמיטה, או משום שישנה תועלת בדבר לנצל את שנת השמיטה⁸⁷) בלימוד התורה!

כפי הידיעות שהגיעוני מתקיימים במקומות רבים בא"י שיעורים בהלכות שמיטה, וכיו"ב, אולם לא בתור הוספה בזמן - שהוסיפו בלימוד, אלא שהחליפו את השיעורים הרגילים בכל שנה בעניינים של שמיטה - כלומר כשם שיש ללמוד הל' החג בחג⁸⁸, כך לומדים שם הל' שמיטה בשמיטה - ענין שהזמן גרמא.

אולם לדעתי צריך היה להסביר תוך הדגשה שכשם שבזמן שבית המקדש הי' קיים שאז לכל הדיעות היתה נוהגת מצות שמיטה על פרטי' ודקדוקי' מדאורייתא - היו נוהגים להוסיף בלימוד התורה, הרי גם עתה מן הראוי להוסיף בלימוד התורה.

וכדאי שיתחילו בכך כבר בחודש אלול - שכן אז יתקבלו הדברים בנקל יותר. נוסביר ביותר שאח"כ יהי' רישומו ניכר גם בשנה השמינית שכן יתרגלו כבר (בבחינת "טעמו ויראו כי טוב ה'")⁸⁹ שהוספה בלימוד התורה היא דבר טוב וכי'.

ההתקוה חזקה שמשיח יבוא בינתיים - וההחלטה טובה זו גופא⁹⁰ תזרז את ביאתו.

יא. לענין זה יש גם שייכות מיוחדת לפרשתנו:

"והי' כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבתה בה"⁹¹ - שאמתית ענין ישוב א"י הוא כאשר לומדים שם תורה (ובאופן של "תהיו"⁹² עמלים בתורה) ומקיימים שם מצוות, ובכך, מבליטים שזוהי "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה"⁹³.

זאת אומרת: כדי שתהא זו "ארץ אשר גו'" יש צורך בהוספת לימוד נוסף, שיעור נוסף וכיו"ב, שכן, כשם שבזמן שביהמ"ק הי' קיים כאשר היו עולים לרגל ורואים "כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם" חזרו לבתיהם חדורים באהבת ויראת ה' - כך בזמננו ע"י הוספה בלימוד התורה (וקיום מצותי' בהידור) נפעל ענין זה.

87) ראה לקו"ש ח"כ ע' 400 בתחלתו.

88) ראה שו"ע אדה"ז ריש הלכות פסח.

89) תהלים לד, ט.

90) ראה תענית ה, ב. שו"ע או"ח סו"ס תקעא.

91) תבוא כו, א.

92) רש"י (ותו"כ) עה"פ בחוקותי כו, ג.

93) עקב יא, יב. וראה אגה"ק סי"ד.

יב. דובר אודות מקום לימודו של החתן. האדמו"ר מגור אמר כי בינתיים הוא ישאר כאן (בארה"ב) שנתיים, ואח"כ יבוא לארץ ישראל. כ"ק אדמו"ר שליט"א העיר כי בנוגע לחיוב דלימוד התורה אין כל נפק"מ אם שוהים בארץ או בחוץ-לארץ. ואדרבה, עפ"י דברי חז"ל⁹⁴ כי אין תורה כתורת א"י שנאמר⁹⁵ "וזהב הארץ היא טוב" - נמצא כי חובה להתייגע בחו"ל יותר כדי להגיע למעלת א"י.

[אחרי שהאדמו"ר מגור השיב לשאלת כ"ק אדמו"ר שליט"א שהחתן נולד בא"י, הוסיף כ"ק אדמו"ר שליט"א] הרי חז"ל אומרים⁹⁶ כי "חד מינייהו (מבני ארץ ישראל) עדיף כתרי מינן" פעמיים ככה, ומה גם בקדושה וטהרה.

- בהלכות תלמוד תורה⁹⁷ פוסק אדמו"ר הזקן שאף "שאם ישא אשה תחלה יהיו רחיים בצוארו. . ולא יוכל לעסוק בתורה כ"כ" הרי מכיון ש"תחלת זמנה" של ענין הנישואין הוא מבן י"ח לחופה הרי "גם אחר הנישואין יוחל ללמוד ב' או ג' שנים בלי טרדה גדולה כ"כ כו".

הגרמ"ק אמר בחיוך שאם החתן ידע ללמוד טוב ממנו ישלח אותו מכאן.

כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר על-כך כי "בכל"אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו".

האדמו"ר מגור והגרמ"ק אמרו שהם אינם מרגישים בקנאה לחתן, וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר כי יש לבחון אם זוהי מעלה - שכן מצינו קנאה למעליותא "קנאת⁹⁹ סופרים תרבה חכמה", וכפי שמבואר¹⁰⁰ על "ותקנא רחל באחותה"¹⁰¹ שזהו ע"ד "קנאת סופרים". יג. [לאחר שהזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א שהחתן קרוי על שמו של ה"שפת אמת", המשיך ואמר:] דובר פעם אודות הדפסת כתבי ה"שפת אמת"¹⁰², האם התווספו מאז דברים ראויים להדפסה או שנמצאו כתבים חדשים?

האדמו"ר מגור: מה"שפת אמת" לא, ואולי יש מה"חידושי הרי"ם".

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מסתמא, החביאו זאת אי שם בפולין.

האדמו"ר מגור: כן, ומישהו החביא במקום נוסף, אך לא ניתן למצוא אותם.

94) ספרי ר"פ עקב. ב"ר פט"ז, ז.

95) בראשית ב, יט.

96) כתובות עה, א (וברש"י).

97) פ"ג ה"א.

98) סנהדרין קה, ב.

99) ראה ב"ב כא, סע"א. שם כב, רע"א.

100) ראה אוה"ת (להצ"צ) עה"פ - ריח, ב ואילך.

101) ויצא ל, א.

102) ראה גם שיחת יום ה', כ"ד אייר ה'תשל"ז - בעת ביקור האדמו"ר רבי יעקב אריה אלתר מגור.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: הגיעתני שמועה שהביאו כת"י מפולין.
האדמו"ר מגור: כן, רק על מסכת קידושין, אך עדיין לא ברור ע"י מי נכתב.
כ"ק אדמו"ר שליט"א: האם תלמידיו לא כתבו?
האדמו"ר מגור: ישנם כתבים שכתבו התלמידים, וחלק מהם כבר הודפס.
כ"ק אדמו"ר שליט"א: אם הרשימות הם בין כה מהתלמידים, אולי אפשר להוסיף מראי-מקומות. כשהתעניינתי עד"ז השיבוני שישנה קבלה או מסורה שלא יוסיפו (לכתבי האדמו"רי"ם) מראי-מקומות, וא"כ, הרי בשל תלמידים אפשרי הדבר.
האדמו"ר מגור: גם החידושי-הרי"ם שכתב בחיי אביו, בכל זאת, לא הוסיף מראי-מקומות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: הרי יכלו להוסיף מראי-מקומות בסוף הספר.
- איתא בגמרא¹⁰³ שממעלותיו של שלמה המלך היה, מה שהוא – "לימד דעת את העם"¹⁰⁴ ע"י כך ש"אגמרי" בסימני טעמים ו"עשה לה (לתורה) אזנים".
ומכאן, שעד אז - לא היו מראי-מקומות, ולא ציונים.

מובא¹⁰⁵ ש"כאשר יצא לאור ספר בית יוסף אמר הרב מהריב"ל שספר זה ממעט הבקיאות (כי הביא את כל המקורות בחיבורו) וגזר על תלמידיו שלא ילמדו בו, והם היו לומדים לפניו ס' הטורים והוא ה' אומר מקור נפתח לכל דין מהש"ס, ומאז הימים לא אירע שנעלם מהרב מהריב"ל שום מקור דין ברוב בקיאותו, ואחר הגזרה הנזכרת, יום אחד למדו דין אחד והרב לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש, ונעלם ממנו הבקיאות וטרח בחיפוש אחר חיפוש פשפש ולא מצא, אז אמר הרב מהריב"ל נראה שמן השמים רוצים שספר בית יוסף יתפשט בעולם, לכו חזו ובפותחם מצאו אי' מקום הדין בש"ס והתיר להם הגזרה, כי ראה כי הסגי'א היא היתה ידועה אצלו ונעלמה ונסתרה ממנו ודן בדעתו ששמים לו זכ"ו למרן ז"ל".

יד. והדגשה מיוחדת בענין זה - מצינו אצל הרמב"ם: באחת מתשובותיו¹⁰⁶ כותב הרמב"ם שהוא מצטער על-כך שלא ערך מראי-מקומות ומקורות לפס"ד שלו: ". ועל זה נחמתי שלא חברתי עם חיבור זה ענין שאני אומר לך. . שכל הלכה שאינה במקומה באותו ענין הודיע מקומה כו", וטעם הדבר - מפני שכאשר "יבוא השואל וישאל היכן נאמרו דברים אלו, פעמים אנו אומר לו מיד במקום פלוני ופעמים לא, וחייך לא אזכור

103) עירובין כא סע"ב. וראה שם נג, סע"א. נד, סע"ב. שהש"ר פ"א, ח ועוד.

104) קהלת יב, ט.

105) שם הגדולים לחיד"א מערכת ספרים אות ב' סנ"ט.

106) קובץ תשובות הרמב"ם ואגרותיו ליפסיא תק"מ.

מקומן עד שנחפש אחריהן", ובדידי' הוי עובדא¹⁰⁷ שהי' צריך לחפש כו' עד שמצא את המקור לאותה הלכה, ומסיים ש'בדעתי אם גוזר השם יתברך שאעשנו אף על פי שיש בו טוהר הרבה".

ורואים במציאות - שכאשר חסר מראה-מקום, גורם הדבר לחוסר בהבנת הדברים, ואילו כשמביטים בספר הרי אותיות מאירות.

בעבר היתה הגישה הפוכה: גדולי ישראל לא רצו שידפיסו את דברי תורתם וחיזושיהם - אולם בדורות האחרונים, כאשר אוצרות של דברי תורה נשרפו (ל"ע) וירדו לטמיון, נשמעים האומרים שהלואי לא היו מצייתים אז, ומדפיסים את דברי התורה - וכך הי' הכל ניצל, ונשאר בשלימות.

האדמו"ר מגור: מובא באיזה ספר שבזמן ההוא זכרו לימודם בעל-פה, והכתיבה היתה כדי שגם אחרים יוכלו ללמוד את הדברים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אפילו בזמנינו זה - גם מי שהוא בעל זכרון הרי אינו דומה כאשר לומדים את הדברים מתוך הכתב, ורואים בפועל שאז הלימוד הוא בעמקות יותר, ועם כל העילויים של "אותיות מחכימות", "אותיות מאירות" או "אותיות מסבירות".

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מספרים על אדמו"ר הצמח-צדק, שבזמנו עדיין לא היו "מכבי אש" משוכללים כמו בזמנינו, הבתים היו בנויים מעץ, ורח"ל מזמן לזמן היו פורצות שריפות בעיירה ליובאוויטש - ולכך היו נוהגים מזמן לזמן להחביא את הכתבים לא במקום אחד כי אם במספר מקומות. פעם פרצה שריפה ונשרפו כמה "ביכלעך", שלח אחר-כך הצמח-צדק לחפש האם נשארו כתבים אצל מישהו (שהעתיק בגניבה וכו') - וכשנשאל ע"י אחד מבניו: אבא, הרי אתה בעצמך צוית שלא יביטו בכתבים (ומשום כך עשו להם שני כריכות)? השיב על כך: הלואי ולא היו מצייתים לפקודתי.

טו. האדמו"ר מגור: בין ספרי אדמו"ר מהר"ש ישנם כאלה שנדפסו בכתב-יד, ויש שנדפסו באותיות דפוס רגילות, האם יש בכך ענין מיוחד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: לשינוי זה הסבר בפשטות: כ"ק מו"ח אדמו"ר שיבח מאד את כתב-ידו של ר' שמואל סופר (ראש המעתיקים בליובאוויטש במשך שנים רבות) מי שכתב ספרים אלו, באומרו שאביו - כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע - שיבחו, משום כך הודפסו הספרים בפוטוטאט (צילום), אולם הספרים שלא נכתבו על-ידו אלא ע"י מעתיקים אחרים, הודפסו באותיות מרובעות, כרגיל.

למעשה - רואים במציאות כי הרבה יותר אנשים לומדים בספרים שהודפסו באותיות מרובעות, מאשר באלו שהודפסו בכתב-יד פשוט משום שבהם קל יותר ללמוד.

107) להעיר מהענין ד"מעשה רב" (שבת כא, א. וש"נ). וראה ב"ב קל, ב וברשב"ם שם.

בזמנים אלו יש במיוחד לחפש את כל העצות כדי שיתוספו לומדים: "אותיות מרובעות", קלף יפה, נייר יפה, דיו יפה וכו' (וג"ז ע"פ הפס"ד¹⁰⁸ זה אלי ואנוהו - התנאה לפניו במצוות: ס"ת נאה . . בדיו נאה . . בקולמוס נאה . . בלבלר אומן וכורכו בשיראין נאין. ויש לעשות הכל העיקר שיתווספו עוד כמה יהודים שילמדו, ואפי' בשביל יהודי אחד בלבד - ומשום כך היו ציוני מראי-מקומות פועלים דבר גדול, ועאכו"כ - מפתח ענינים¹⁰⁹ - יוסיף עוד יותר.

ולכך יש להוסיף את הנאמר בגמרא שזו פשוט עצה כדי שיהי' "תלמודו קיים" - כאשר ישנם סימנים בתורה וציונים בתורה.

טז. הגרמ"ק: לאדמו"ר מבעלז' הי' ספר של קבלה בכת"י, שבהקדמתו הי' כתוב שאסור ללמוד בו אא"כ יצומו מ' תעניות ויטבלו במקוה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כאשר¹¹⁰ כ"ק מו"ח אדמו"ר הגיע להתיישב בארה"ב - באו אליו בטענות, מדוע מקרב הוא יותר מדאי את אלו שהם "רחוקים",

כשראו שאין הדברים פועלים עליו באו אליו עם "קושיא": הרי מפורש בשו"ע חו"מ, בסימנים האחרונים דין אלו שאמרו עליהם "מורידין ולא מעלין" ואיך מקרבם ?!

השיב על כך מו"ח: בשולחן-ערוך ישנם ארבעה חלקים. חושן משפט הוא חלק הרביעי. בחלק זה עצמו - ד' מאות ועוד עשרים וכמה סימנים¹¹¹, פרטי הדינים ד"מורידין כו" הם בסימנים האחרונים שבחושן-משפט. מציע אני - המשיך מו"ח - שילמדו ויקיימו תחילה את כל דיני השו"ע מתחילת אורח-חיים עד לסימנים אלו, ואז נבחון דינים אלו בקשר לקירוב יהודים¹¹².

- ועד"ז י"ל בנוגע לענינו: אין להניח מללמוד ענינים אלו, משום קפידות וגזירות. כך רואים אנו בנוגע כתבי הרח"ו ז"ל שצויה לגנוח את כתביו¹¹³ - ולאחר מכן הרעישו שיש ללמוד אותם.

האדמו"ר מגור: בכלל מועטים כיום הלומדים קבלה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אולם זה מפני סיבות אחרות, ולא מפני הקפדתו של הרח"ו ז"ל.

108) שבת קלג, ב. שו"ע אדה"ז הל' ציצית סכ"ד ס"ג. סתרנ"א ס"ב, וראה לקו"ש ח"א ע' 241.
109) בגודל ענין המפתחות - ראה גם שיחת ש"פ תזריע תשמ"א (נעתק ב"פפתח דבר" לספר המפתחות לספרי כ"ק אדמו"ר מהר"ש).

110) בהבא לקמן - ראה גם לקו"ש ח"א ע' 134. ח"ב ע' 620. ועוד.

111) דייק בלשונו - מפני החילוק שבין הטור והשו"ע.

112) נת' בלקו"ש הנ"ל. ס' הערכים חב"ד ע' אהבת ישראל סס"ה ובהערה 107 שם.

113) ראה שה"ג להחיד"א ח"א מע' ח.

האדמו"ר מגור: מדברי האור החיים הקדוש¹¹⁴ משמע שכהקדמה ללימוד תורת הנסתר, צריכים ללמוד תורה לשמה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כך אמנם מובא שדרושות הקדמות והכנות - אולם מה לנו יותר מאשר דברי הגמרא¹¹⁵ "לעולם ילמד אדם שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה".

ומה שבדורות קודמים הגבילו הגבלות - אומרים על כך שזה היה בזמן ההוא, וההגבלות היו עבור התלמידים וכיו"ב.

בדברי הרח"ו ז"ל גופא מצינו, שכותב בהקדמתו (לשער ההקדמות¹¹⁶) שכל ענין אריכות הגלות - הוא מצד העדר לימוד פנימיות התורה, ומאריך בכך באריכות גדולה!

האדמו"ר מגור: ב"שלא לשמה" הכוונה הרי ש"מתוך שלא לשמה" יבוא לשמה, אבל מישהו שידע שלעולם לא יבוא לשמה, הרי אסור לו ללמוד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: הרי זהו דין בשולחן-ערוך "לעולם ילמוד אדם כו" - ואם יתחילו לפרש פירושים בדיני השולחן-ערוך, הרי אין לדעת עד היכן יגיעו הדברים!

- ובפרט לפי ביאור הרמב"ם¹¹⁷ שזהו סדר טבעי - שאי אפשר להתחיל ללמוד תורה באופן של "לשמה" (דבר השייך רק כאשר מתעלים לדרגות)!

האדמו"ר מגור: "שלא לשמה" - הוא בדוגמת רפואה לחולה, שלא כל אחד יכול לקחת על דעת עצמו רפואה, שכן אם לא ידע את השיעור המותר - יכול הדבר להזיק לו, ודוגמתו בלימוד התורה שלא לשמה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: בכל אופן, כאמור - אחרי שהדבר הובא לפס"ד בשו"ע - הרי הדבר הראשון שיש לעשות הוא, לקיים פס"ד זה - ללמוד תורה ללא כל תנאים! ויתירה מזו מצינו: בהלכות ת"ת¹¹⁸ מביא אדה"ז "אמרו חכמי הקבלה שכל התורה ומצות שאדם עושה בעודו רשע. . . מוסיף כח בקליפות לפי שעה" אולם מ"מ "אין לו למנוע מלעסוק [בתורה] לעולם" [והוא דאין מלמדין לתלמיד שאינו הגון י"ל דהרב א"צ להכניס א"ע לבית הספק שמא לא יחזור בו נמצא זורק אבן למרקוליס אבל הוא עצמו חייב להכניס את עצמו. . . וגם הרב י"ל דצריך להכניס א"ע לבית הספק כו""] .

ואז "מתוך שלא לשמה יוכל לבוא לידי לשמה. . . שהמאור שבה מחזירו למוטב"¹¹⁹.

(114) בהקדמת ספרו חפץ ה'.

(115) פסחים ג, ב. וש"נ.

(116) נדפסה גם בקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע ע' 61 ואילך.

(117) פיהמ"ש לסנהדרין פ' חלק ד"ה וכת חמישית.

(118) פ"ד ה"ג.

(119) פתיחתא לאיכ"ר. ירושלמי חגיגה פ"א סה"ז.

י. הגרמ"ק: הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו¹²⁰.

האדמו"ר מגור: עד"ז מצינו ש"תורה ומגנא ומצל"א בעידנא דעסיק בה שייך גם בלומד לשמה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: לא רק שזה שייך, אלא אדרבה "מתוך שלא לשמה בא לשמה" סימן שזו הדרך וזהו האמצעי, שעל-ידו יוכלו להגיע ללשמה.

יז. כ"ק אדמו"ר שליט"א שאל את האדמו"ר מגור כמה זמן מתכוונן הוא לשהות בארה"ב, האדמו"ר מגור השיב עשרה ימים בערך. לשאלת כ"ק אדמו"ר שליט"א האם בדעתו לבקר במקומות מושבותיהם של חסידי גור ובבתי-הכנסת שלהם במקומות נוספים מחוץ לני. - השיב האדמו"ר מגור שכבר ביקר במספר מקומות, אולם את בתי הכנסיות שבלוס-אנגלס ובשיקאגו קשה לו מסיבות גשמיות ("טלטולי גברא"¹²¹) לנסוע לשם. ונוסף לכך הרבה חסידים הוא ראה כבר בחתונת בנו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א העיר על כך שכאשר מבקרים את השני במקומו ומשוחחים עמו וכו', הביקור מחיה אותו הרבה יותר מאשר כשהוא מגיע לכאן (לחתונה), הרי הפירוש שהם מבקרים פה. - ובכלל הרי כיום שלא כבעבר שהיו הולכים, ולאחר מכן התחילו לנסוע (במכוניות) - טסים היום באופן של "רגע כמימרא".

טרם צאתם מסר האדמו"ר מגור ספר בשליחותו של אחיו כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א [ה"לב שמחה"], ואמר שאחיו שליט"א חלש ולכן הוא לא יכול לבוא.

כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר: י"שר-כת, ועוד הפעם "מזל-טוב". והוסיף, תהא כתיבה וחתמה טובה, לשנה טובה ומתוקה, שיהא בנין-עדי-עד ושיהיו הרבה שמחות אצל יהודים.

(120) שם.

(121) כתובות כת, א. סנהדרין כו, א.

בס"ד. ש"פ תצא, י"ג אלול ה'תשמ"א*

שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם¹, ומבואר בד"ה זה (שנאמר בעת חתונת כ"ק מו"ח אדמו"ר ביום ועש"ק, י"ג אלול תרנ"ז)² דרעים האהובים הם בחי' חו"ב שנק' תרין ריעין דלא מתפרשין³, והבקשה שמח תשמח רעים האהובים היא שתומשך שמחה בחו"ב. וצריך להבין⁴, הרי בינה היא מקום השמחה כמ"ש⁵ אם הבנים שמחה, וידוע⁶ דאם הבנים קאי על בינה שהיא האם המולדת את המדות, וכמו שרואים גם בחוש דכשאדם משיג בשכלו איזו השגה יש לו שמחה מזה, וגם בחכמה שאין שייך בה שמחה, כי שמחה היא מצד הגילוי דוקא וחכמה (כמו ברק המבריק) היא למעלה מגילוי, הרי בחכמה מאיר גילוי העונג, וכמו צהבו⁷ פניו של רבי אבהו שמצא תוספתא חדתא⁸, דצהיבת הפנים הוא מגילוי העונג, וידוע דעונג הוא למעלה משמחה, ומהי הבקשה שמח תשמח רעים האהובים, מאחר שבלאו הכי יש שמחה בבינה, ועאכו"כ בחכמה שיש בה עונג שלמעלה משמחה. וגם צריך להבין, הרי רעים האהובים (בפשטות) קאי על חתן וכלה⁹, וידוע דחתן וכלה הם זרין, ומהו הקשר דפירוש זה (שרעים האהובים קאי על חתן וכלה, זרין) עם פירוש הנ"ל דרעים (האהובים) הם חו"ב¹⁰.

(* יצא לאור בקונטרס י"ג אלול - תשמ"ז, "לקראת י"ג אלול, יום מלאת תשעים שנה לנשואי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע (תרנ"ז-תשמ"ז) .. עש"ק תצא יו"ד אלול ה' תהא זו שנת משיח".

- 1) נוסח ברכות נשואין.
- 2) ד"ה "שמח תשמח - תרנ"ז" (נדפס בקונטרס בפ"ע, קה"ת תשכ"ה, ולאח"ז בסה"מ תרנ"ז) בתחילתו.
- 3) ראה זח"ג ד, א. - הובא בהמאמר הנ"ל ע' 90 (סה"מ תרנ"ז ס"ע רסו). וראה ג"כ זח"ב נ, א. פרדס שער ח' (שער מהות והנהגה) פי"ד.
- 4) כמו שמדייק בהמאמר הנ"ל בתחילתו.
- 5) תהלים קיג, ט.
- 6) ראה זח"א ריט, א. ועוד.
- 7) ירושלמי שבת פ"ח ה"א. פסחים פ"י סוף ה"א. שקלים פ"ג ה"ב. קה"ר פ"ח, א (ד).
- 8) כ"ה בד"ה שמח תשמח שם. לקו"ת מסעיי צג, ב. ובכ"מ בדא"ח. ובירושלמי ובקה"ר שם "תוספתא עתיקתא".

- 9) כמובא בד"ה שמח תשמח ע' 107 (סה"מ תרנ"ז ע' רפד) מאבודרהם (ברכת נשואין ופירושן).
- 10) בהמאמר שם, דזה שגם זרין נק' בשם רעים הוא שע"י השמחה נעשים "רעים" (זיווגיהו תדיר). וביאור זה שבהמאמר הוא בהמשך למה שמפרש שם לפני"ז ד"רעים" קאי על פנימיות חו"ב (אף שהיחוד שלהם הוא רק לפרקים), כי "פירוש שמח תשמח רעים האהובים שיומשך השמחה .. בחו"ב בפנימיותן עד שיהיו בבחי' רעים".

אמנם, לפי פירוש הפשוט ב"שמח תשמח רעים האהובים" שהתואר "רעים האהובים" הוא גם מקודם [שלכן מפרש שם (ע' 106 - סה"מ תרנ"ז ע' רפג) ששמח תשמח רעים קאי על חיצוניות חו"ב שזיווגיהו תדיר גם עכשיו], צריך לומר, דזה שגם זרין נק' בשם רעים הוא מצד הטעם דלקמן בפנים.

ב) **ויש** לומר דיוכן זה (הקשר דשני הפירושים) ע"פ מ"ש בספר אמת ליעקב¹¹ (הובא במאמר הנ"ל¹²) דאהובים בגימטריא דודים והם ז"א ונוקבא (וכידוע¹³, שרעים הם חו"ב ודודים הם זו"ן). ומ"ש רעים האהובים, דתיבת אהובים היא בהמשך ותואר של רעים שקאי (כנ"ל) על חו"ב, יש לבאר בשני אופנים. א', ע"פ הידוע¹⁴ באופן לידת המדות (זו"ן) מהמוחין (חו"ב), שבתחילה הם כלולים בהמוחין ואח"כ הם נמשכים בגילוי. ועפ"ז יש לומר, דרעים האהובים קאי על זו"ן (אהובים) כמו שהם כלולים בחו"ב (רעים), משא"כ אהובים (סתם) קאי על זו"ן כמו שנמשכים בגילוי, אהובים בגימטריא דודים. ועפ"ז יובן גם זה שהענין דזו"ן (דודים) מרומז בהגימטריא דאהובים (אהובים בגימטריא דודים), דגימטריא מורה על מיעוט האור והחיות מיעוט אחר מיעוט¹⁵, כי המשכה מהמדות שבמוחין (רעים האהובים) למדות שבלב (אהובים בגימטריא דודים) היא ע"י כמה צמצומים¹⁶. וב', דמכיון שהמדות הם תולדות המוחין, דחו"ב הם אב ואם חו"ן הם בן ובת [כדאיתא בקבלה¹⁷ שאב ואם הם י"ה (חו"ב), ובן ובת הם ו"ה (זו"ן)], הם מתדמין להמוחין (גם לאחרי שנמשכו ונתגלו), כי האב מוריש לבנו כו' ועד שהיורש הוא במקום המוריש¹⁸, ועד"ז הוא בנוגע לבת (כשהיא יורשת, במקום שאין בן) [ובפרטיות, הבן הוא במקום האב, והבת היא במקום האם כמ"ש¹⁹ כאמה בתה]. דעפ"ז יש לומר, שגם לאחרי שנמשכו ונתגלו, נק' הם בשם רעים האהובים (וכנ"ל, דרעים האהובים בפשטות קאי על חתן וכלה, זו"ן שבגילוי), מכיון שגם אז (לאחרי המשכתן והתגלותן) הם דומין לחו"ב.

ג) **ויש** להוסיף, שהקשר דשני הפירושים ברעים האהובים [דפירוש העיקרי הוא שרעים האהובים קאי על חו"ב כמבואר בארוכה בהמאמר, אלא שיש בזה עוד פירוש שקאי (גם) על זו"ן], הוא גם בענין שמח תשמח כו'. כי זה שמבקשים שתומשך השמחה בחו"ב (פירוש העיקרי ברעים האהובים), אף שגם בלאו הכי יש בהם שמחה ועונג, היא שתומשך בהם

11) מערכת ר"ש - חלק מבוא שרעים - אות ו.

12) ע' 90 (סה"מ תרנ"ז ע' רסו)*.

* בהמשך הנ"ל ע' 106 (סה"מ תרנ"ז ריש ע' רפג) מביא ענין זה דאהובים בגימטריא דודים כנ"ל בשם **סי קהלת יעקב**. וכנראה שצ"ל: אמת ליעקב, כדלעיל שם.

13) זח"ג ד, א. ועוד. וראה בהנסמן בספר הליקוטים - דא"ח צ"צ ערך דודי ס"ו (ע' קנז).

14) תו"א בראשית ד, סע"א. לקו"ת שה"ש מז, ד. ובכ"מ.

15) שהיה"א פ"ז (פד, ב). וראה גם שם ספ"א.

16) ראה תו"א וארא נח, ב (בענין הצמצום דמיצר הגרון). המשך תרס"ו ע' רפט ואילך. ובכ"מ.

17) זח"א רסד, ב. ובכ"מ. לקוטי הש"ס להאריז"ל ליבמות סא, ב.

18) ראה ב"ב קנט, א. שו"ת צפנת פענח דווינסק ח"א סקי"ח. ווארשא ח"ב סקי"ח. ועוד.

19) יחזקאל טז, מד. ובאוה"ת נ"ך עה"פ (ריש ע' תיב) "ויש לפרש היינו מל' הנק' בת היא דוגמת הבינה".

שמחה נעלית יותר מהשמחה שיש בהם מצד עצמם (כדלקמן בארוכה). והטעם על זה שצריך להמשיך בהם שמחה יתירה הוא בכדי שעי"ז יהי הגילוי בזו"ן (פירוש השני ברעים האהובים)²⁰.

ד) **הוענין** הוא, דהנה עבודת ה' צ"ל בשמחה כמ"ש²¹ עבדו את ה' בשמחה וכתיב²² תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב. ומכיון שהאדם צריך לעבוד את ה' בכל עניניו, וכל מעשיך יהיו לשם שמים²³ ו(יתירה מזו²⁴) בכל דרכיך דעהו²⁵, ועד שזהו (עבודת ה') תכלית כל בריאתו כמארז"ל²⁶ אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני, הרי נמצא שצ"ל תמיד בשמחה. אלא שבשמחה יש חילוקי דרגות. דיש מקומות מיוחדים שהם מקומות של שמחה, וכמו בנין של שמחה²⁷. וכ"ה בנוגע לזמן, דיש זמנים מיוחדים (ימים טובים) שהם מועדים לשמחה²⁸. וגם בהם גופא יש חילוקי דרגות, וכמו חג הסוכות שהוא (גם) זמן שמחתנו²⁹. ובפרט בשמחת בית השואבה דמי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימי³⁰, שהיו מרקדין באבוקות של אור³¹, דאבוקות של אור הם בחי' חכמה וענין הריקוד (באבוקות) היא ההמשכה (דבחי' חכמה) בבניה [וגם בשמחה זו גופא יש חילוקי דרגות, שהרי לא היו עושין אותה כו' אלא גדולי חכמי ישראל כו' וכל העם כו' באין לראות ולשמוע³²]. ובפרט בשמח"ת שהשמחה דשמח"ת היא נעלית יותר גם מהשמחה

(20) ראה בהמאמר שם ע' 106 (סה"מ תרנ"ז ס"ע רפכ ואילך).

(21) תהלים ק, ב.

(22) תבוא כח, מזו. וראה רמב"ם סוף הל' לולב. של"ה ס"פ תבוא (שפו, א). ועוד. תניא פכ"ו. לקו"ת תזריע ד"ה שוש תשיש (כ, ג). ד"ה תחת אשר לא עבדת גו' לאדמו"ר האמצעי (מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תרפכ ואילך). בהנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 639 הערה ד"ה קיום המצוות מיט שמחה.

(23) אבות פ"ב מ"ב. רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א. וצ"ע"ק שבשו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ז ס"ב השמיטו (אבל מציין בפנים לעיין באדר"ג פי"ז ובח"פ להרמב"ם פ"ה, שבשניהם מקושר הנ"ל עם "בכל דרכיך דעהו" - שהובא בשו"ע אדה"ז שם).

(24) ראה לקו"ש ח"ג ע' 907. שם ע' 932. ח"י ע' 104 ואילך.

(25) משלי ג, ו (וראה ברכות סג, א). רמב"ם וטושו"ע ודאדה"ז שם.

(26) משנה וברייתא סוף מס' קידושין (עפ"י גירסת הש"ס כתי' (אוסף כתבי-היד של תלמוד הבבלי, ירושלים תשל"ד). וכן הובא במלאכת שלמה למשנה שם. ובכ"מ. ובגירסא הנפוצה "ואני נבראתי לשמש את קוני").

(27) תענית יד, ב. מגילה ה, ב. רמב"ם הל' תעניות פ"ג ה"ח.

(28) בנוסח התפלה והקידוש דיו"ט. וראה רמב"ם הל' יו"ט פ"ו הי"ז. טושו"ע (ודאדה"ז) או"ח סתקכ"ט ס"ב (ס"ו).

(29) בנוסח התפלה והקידוש. וראה המשך וככה תרל"ז פצ"ז ואילך.

(30) סוכה נא, א (במשנה).

(31) שם נג, א.

(32) רמב"ם הל' לולב פ"ח הי"ד. וראה לקו"ש ח"ז ע' 269 ואילך.

דשמחת בית השואבה כדאיתא בלקו"ת³³, ועד ששמו של יום זה (דשמו של כל דבר מורה על ענינו וחיותו³⁴) הוא שמחת תורה³⁵. דמכל זה מובן שיש כמה וכמה דרגות בשמחה. ונחלקות בכללות לשתי בחינות³⁶. שמחה שמורכבת באיזה דבר (וכמו שמחה שמצד השגת שכל וכיו"ב), דשמחה זו היא בכחות הגלויים והיא בגדר הגבלה, ושמחה עצמית שהיא ועיקרה בעצם הנפש, שלמעלה מגדר הגבלה.

ה) **ויבן זה** ע"פ המבואר בהמאמר שם³⁷ שטבע השמחה היא לפרוץ גדר, דהיינו כל הגדרה והגבלה שבנפש. ומבאר שם שני אופנים בזה. אופן הא', שהשמחה פורצת הגדרים שנעשו באדם מצד שהורגל כן, הגם שגדרים אלו נעשו אצלו כטבע (כי הרגל נעשה טבע שני³⁸), ואופן הב', שהשמחה בכחה לפרוץ גם הגדרים שבטבע תולדתו, ועד שבכח השמחה להפוך אותם ולשנותם מן הקצה אל הקצה, והיינו, דמה ששמחה פורצת הגדרים שבטבע תולדתו הוא לא רק שאותם המדות שהוטבעו בהאדם הם בריבוי והתגברות ביותר מכפי מדתם, אלא שע"י השמחה נעשה גם שינוי בטבע מדותיו ומן הקצה אל הקצה. וכמו עד"מ מי שהוא קמצן וכילי ביותר בטבע תולדתו, הנה בעת השמחה, כשהוא שמח בשמחה גדולה ביותר, יתהפך לבבו לגמרי מטבעו הקודם ונעשה פזרן וחסדן גדול, כמו מי שהוא פזרן וחסדן בטבעו, ועד שמתחסד גם עם שונאו, וי"ל אפילו לשונאו ע"פ תורה³⁹. והנה גם באופן הא' ששמחה פורצת גדר שמצד ההרגל, צריך ביאור, דמכיון שכל הרגל נעשה טבע, אף שהוא רק טבע שני, הרי לכאורה צריך ריבוי זמן ועבודה לשנות טבע זה לאט לאט, ואיך בכח השמחה לשנותו בשעתא חדא. ועאכו"כ באופן הב', שצריך להבין, איך בכח השמחה לפרוץ הגדרים שבטבע תולדתו, ועד שבכחה לשנות ולהפוך טבעו מן הקצה אל הקצה. והענין הוא (כמבואר בהמאמר שם⁴⁰), דמה ששמחה פורצת גדר (אפילו באופן הא', ומכ"ש באופן הב') הוא דוקא בשמחה כזו שמגיעת בעצם הנפש, שלמעלה מכחות הגלויים. דלהיות בעצם הנפש הוא למעלה מגדר הגבלה (להיותו קשור עם העצמות), לכן, השמחה שמצד עצם הנפש, פורצת כל ההגדרות וההגבלות.

33) סוכות פ, ג. וראה ג"כ סידור שער הסוכות רסט, ב. לקו"ש ח"ד ע' 167.

34) שעהיוה"א פ"א. וראה גם או"ת להה"מ ס"פ בראשית.

35) ראה זח"ג רנו, ריש ע"ב. תקו"ז תכ"א (נו, סע"א). ועוד. ובפוסקים.

36) ראה ד"ה שמח תשמח ע' 47-48 (סה"מ תרנ"ז ע' רכא).

37) ע' 49 (סה"מ תרנ"ז ע' רכג) ואילך.

38) שבילי אמונה נ"ד ש"ב. וראה שו"ת הרמ"ע מפאנו סל"ו. תניא ספ"ד. שם פט"ו. וראה גם שם

פמ"ד (סג, ב).

39) ראה פסחים קיג, ב. ובכ"מ.

40) ע' 52 (סה"מ תרנ"ז ע' רכז).

ו) **וזהו**⁴¹ שמח תשמח רעים האהובים שצריך להמשיך השמחה בחו"ב, הגם שמקום השמחה הוא בבינה, ובחכמה יש עונג שלמעלה מהשמחה, כי השמחה שבבינה וכן העונג שבחכמה הוא (דוגמת) השמחה והעונג שמצד כחות הגלויים, ובמילא יש בזה מדידה והגבלה. והגם שפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק⁴², ובפרט שהכוונה היא לא רק לבחי' פנימיות עתיק לבד אלא עד שרש הראשון דבחי' פנימיות ועצמות א"ס⁴³, הרי ענין זה שייך ליחוד פנימי דאו"א, ויחוד זה צריך לעורר ולהמשיך (שהרי יחוד פנימי דאו"א הוא רק לפרקים⁴⁴). וזהו שמבקשים שמח תשמח רעים האהובים, שתומשך בחו"ב השמחה העצמית (ועד מפנימיות ועצמות א"ס) שלמעלה מגדר הגבלה לגמרי, ששמחה זו פורצת כל הגדרים (כנ"ל), ועי"ז נעשה יחוד פנימי דחו"ב, וגם יחוד זה יהי' יחוד תמידי.

ועיקר המכוון בזה (ביחוד פנימי דחו"ב) הוא בכדי שעי"ז יהי' יחוד זו"ן, "שזוהו העיקר"⁴⁵. וכמבואר בארוכה בהמאמר⁴⁶ שביחוד זו"ן דוקא הוא המשכת העצם, שלכן מיחוד זו"ן דוקא נעשה התהוות חדשה (לידת הנשמות), אלא שבכדי שיהי' יחוד זו"ן, צריך להיות תחילה יחוד פנימי דחו"ב. וזהו שמח תשמח רעים האהובים (אהובים בגימטריא דודים, זו"ן), כי הבקשה שתהי' המשכת שמחה בחו"ב שעי"ז יהי' יחוד פנימי דחו"ב, הוא בשביל יחוד זו"ן⁴⁷.

ז) **ועפ"ז** תובן גם השייכות דבקשה זו לשמחת נשואין. דהנה ידוע⁴⁸ שהבריאה יש מאין היא בכח העצמות דוקא. דכל האורות והגילויים, מכיון שיש להם עילה או סיבה עכ"פ, אין ביכלתם להוות דבר ("יש") שאין לו (בהרגשתו) עילה וסיבה, דא"א לשום נמצא להשפיע מה שאין בכחו⁴⁹, והתהוות היש הוא רק בכח העצמות שמציאותו מעצמותו ואין לו שום עילה וסיבה שקדמה לו ח"ו. והנה "המשכת" העצמות לברוא יש מאין (בששת ימי בראשית) היתה מצד כיו"צ חפץ חסד הוא. אבל לאחרי מתן תורה בכדי שתהי' המשכה זו

41) להמבואר בסעיף זה - ראה בארוכה בהמאמר ע' 89 ואילך. שם ע' 105 ואילך (סה"מ תרנ"ז ע' רסה ואילך. שם ע' רפב ואילך).

42) ראה בהנסמן בס' מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ע' תתע הערה ד"ה כמ"ש.

43) ראה ד"ה שמח תשמח ע' 90 (סה"מ תרנ"ז ע' רסו). ובכ"מ.

44) זח"א ד, א. וראה ספר הליקוטים - דא"ח צ"צ ערך חו"ב ס"ד (ע' תקנה ואילך).

45) כ"ה בהמאמר שם ע' 106 (סה"מ תרנ"ז ס"ע רפב).

46) ע' 90 (סה"מ תרנ"ז ע' רסו) ואילך.

47) ראה בהמאמר שם ע' 106 (סה"מ תרנ"ז ס"ע רפב ואילך).

48) אגה"ק ס"ך (קל, סע"א ואילך). סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פכ"ה (קכה, ב ואילך). ובכ"מ.

49) לשון הדרמ"צ שם (קכט, רע"א).

50) לשון הכתוב - מיכה ז, יח.

הוא על ידי העבודה דתומ"צ⁵¹, וי"ל שבפרט (ובגלוי) היא ע"י המצוות ששייכים לענין של בל"ג, וכמו מצות פו"ר, כידוע⁵² דבענין ההולדה (להוליד דור אחר דור) הוא גילוי כח הא"ס, ובפרט שענין ההולדה הוא (גם) דוגמת בריאה יש מאין⁵³ שהיא בכח העצמות. וזהו⁵⁴ מה שמבקשים בשמחת נשואין שמח תשמח רעים האהובים, כי תכלית ענין הנשואין הוא שתהי' הולדה⁵⁵, פרו ורבו ומלאו את הארץ⁵⁶, ולכן מבקשים אז שמח תשמח רעים האהובים, שתהי' המשכת השמחה העצמית דעצמות אוא"ס. וזהו גם מה שאומרים (בהמשך הברכה) כשמחך יצירך בגן עדן מקדם, דהמשכת השמחה בגן עדן מקדם (בתחלת הבריאה) היתה מצד כי חפץ חסד הוא. וזה מבקשים שגם עכשיו ע"י עבודתינו בתומ"צ, ובפרט ע"י שמחת נשואין, תהי' המשכה זו.

ח) וכמו שהי' ביום חתונתו זה מ"ת⁵⁷ שאז היתה המשכת השמחה העצמית כו' (וכמבואר בהמאמר⁵⁸, דעיקר השמחה שפורצת כל הגדרים הוא שמחת נשואין), וההמשכה אז היתה ע"י עבודה, שהרי ביום חתונתו זה מ"ת קאי על לוחות השניות⁵⁹ וענין לוחות השניות הוא מה שניתנו ע"י עבודה דוקא. ועד"ז הוא בקיום כל מצוה, דע"י כל מצוה צ"ל

51) ראה לקו"ת נצבים מזו, ב (מע"ח שער כט) (שער הנסירה) רפ"ב. וראה גם שם שער ח (שער דרושי הנקודות) ספ"ו). ובכ"מ. וראה גם ד"ה והוא כחתן תרנ"ז פ"ג (סה"מ תרנ"ז ע' קנא ואילך).

52) לקו"ת שה"ש לט, ד ואילך. ד"ה כל הנהנה תרנ"ב (סה"מ תרנ"ב ע' קל). סה"מ תרפ"ו ס"ע רכו ואילך.

53) ד"ה שמח תשמח ע' 3 (סה"מ תרנ"ז ע' קעה). סה"מ תרנ"ט ע' יב. המשך תרס"ו ע' תד. ואולי י"ל שזה נעלה יותר מענין א"ס שבהולדה - כי הבריאה יש מאין היא בכח העצמות שמציאותו מעצמותו, ענין "אין לו תחילה" שלמעלה מענין "אין סוף".

54) ראה ד"ה שמח תשמח ע' 105 (סה"מ תרנ"ז ע' רפב) ואילך.

55) שלכן לא תקנו ברכה על הקידושין ("אקב"ו לקדש את האשה"), כבשאר מצוות - כי קידושין ונשואין הם בעיקרם רק הקדמה והכנה להעיקר והתכלית שבא אח"כ ע"י קיום מצות פו"ר - ראה רא"ש כתובות פ"א סי"ב.

56) בראשית א, כח.

57) שה"ש ג, יא. תענית כו, ב (במשנה). ובכ"מ.

58) ע' 103 (סה"מ תרנ"ז ס"ע רנט) ואילך.

59) פרש"י תענית שם.

לשם יחוד קוב"ה ושכינתו כדאיתא בפע"ח⁶⁰, ומה שאנו אומרים לשם יחוד רק פעם אחד קודם התפלה הוא לפי שאמירה זו היא פעולה נמשכת על כל היום⁶¹. ומכיון שכל אחד מישראל הוא בנו יחידו של הקב"ה כתורת הבעש"ט הידועה⁶², וכתב⁶³ בני בכורי ישראל לשון יחיד, וגם במ"ת נאמר לכאו"א מישראל אנכי⁶⁴ הוי' אלקיך לשון יחיד⁶⁵, הרי, שהשמחה שלמעלה שבקיום כל מצוה דכאו"א מישראל היא שמחת הקב"ה בחתונת בנו יחידו, דשמחה זו פורצת כל הגדרים.

ט) ובפרט בחודש אלול, כשהמלך נמצא בשדה עם כאו"א מישראל, ומקבל את כאו"א בסבר פנים יפות ומראה לו פנים שוחקות⁶⁶, ואלול הוא ר"ת אני לדודי ודודי לי⁶⁷, דאפילו דודים שקאי על זו"ן שזיווגם הוא רק לפרקים¹³, הנה בחודש אלול הם מתייחדים בתיבה אחת. ומזה מובן, דנוסף על הענין דשמחת נשואין (יחוד קוב"ה ושכינתו) שבמשך כל

60) שער ו (שער הזמירות) ספ"ה [והוא בפע"ח שסידר מהרנ"ש. ובפע"ח שסידר מהר"מ פאפירש ליתא. וכנראה שלפע"ח זה נתכוין השער הכולל (המובא לקמן) במ"ש "בפע"ח לא מצאתי מזה"]. וראה ג"כ שער רוח הקדש (תל-אביב תשכ"ג) לח, ב. ספר הליקוטים להאריז"ל עה"פ ראה טו, ח (ד"ה ענין הצדקה). לחם מן השמים (לר"י צמח - מונקאטש תרס"ה) בית הכנסת ד"ה קודם שיתחיל (ז, ב). נגיד ומצוה ס"ע נב. שו"ע האריז"ל כוונת התפלה ס"ט. אור צדיקים (למהר"מ פאפירש) כוונת הברכות ס"ה סק"א (טז, ב). וראה שם הל' דרך ארץ סכ"ד סק"ט (כו, א). רמ"ז לזח"ג ריט, ב (קעו, ב). כסא מלך להקדמת תקו"ז ד"ה ואי תמרון אות ש ד"ה ובזה (ירושלים - ח, ב). שער הכולל (להרא"ד לאוואוט) פ"ו ס"ב. לקו"ת ר"ה נה, ג. סה"מ תקס"ז ע' שה. תקס"ח ע' תיז. תקס"ט ע' קלד. ס' מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"ב ע' תקצב. ועוד.

61) ד"ה שמח תשמח ע' 25 (סה"מ תרנ"ז ע' קצח). סה"מ עטר"ת ע' תקיח. ועוד.

62) כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סקס"ז. וש"נ.

63) שמות ד, כב.

64) יתרו כ, ב.

65) ראה פסיקתא דר"כ פ' בחודש השלישי בסופו. יל"ש עה"פ (רמז רפו). וראה גם פסיקתא רבתי פ' כא. רמב"ן עה"ת עה"פ.

66) לקו"ת ראה ד"ה אני לדודי הא' ס"א (לב, ב). וראה ג"כ ס' מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"ב ס"ע תתכה ואילך.

67) שה"ש ו, ג. אבודרהם סדר תפלת ר"ה ופירושה פ"א. סדר היום (בסדר ר"ח אלול). אילת אהבים (להר"ש אלקבץ) עה"פ (ירושלים תשל"ג - גב, ב). ר"ח שער התשובה פ"ד ד"ה עוד יש (קטו, ב). פע"ח שער כד (שער ר"ה) פ"א. שעה"פ להאריז"ל עה"פ. מטה משה ס' תשעה. ב"ח לטור או"ח הל' ר"ה סתקפ"א ד"ה והעבירו. עשרה מאמרות (לרמ"ע מפאנו) מאמר חקור דין ח"ג פ"ד (ירושלים תשל" - פו, ב). של"ה ריג, א. סידור האריז"ל להר"ש מרשקוב סדר יחודים מר"ח אלול (ח"ג מה, ב). סידור קול יעקב שער התשובה בתחילתו (ח"ב קה, א). לקו"ת ראה שם. שם לג, א. ר"ה סד, א. סידור (עם דא"ח) שער אלול רכה, סע"ג. מאמרי אדה"ז הנחות הר"פ ע' כה. ס' מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' שלב. ועוד.

השנה מצד קיום המצוות, הנה בחודש אלול הוא ביתר שאת. ובפרט בהשבתות בחודש אלול. דהנה בחודש אלול תוקעין בשופר כדילהזהיר ישראל שיעשו תשובה שנאמר⁶⁸ אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו⁶⁹. הרי שבאלול יש גם ענין היראה וחרדה. אמנם זהו רק בימי החול, משא"כ בהשבתות שבחודש אלול, הרי ענין היראה והחרדה דאלול לכאורה (בגילוי) אינם בשבת, שהרי בשבת אין תוקעין ובשבת אין עצב בה⁷⁰, ועיקר פעולת אלול בימי השבתות הוא הענין דאני לדודי ודודי לי, שמחת נשואין דהקב"ה וכנס"י. ומזה מובן, שכל הוספה בתומ"צ, ובפרט בחודש אלול, פורצת כל הגדרים, כולל גם גדרי הגלות, דכל הוספה בתומ"צ (שענינם היפך הגלות) ממהרת את הגאולה העתידה, ביום ההוא יהי' גו'⁷¹, ב"פ י"ה⁷², היינו שגם ו"ה יהי' כמו י"ה, וכמו שי"ה זיווגיהו תדיר, כמו"כ בחי' ו"ה יהי' זיווגיהו תדיר⁷³, בגאולה העתידה, שאז יהי' ענין הנשואין, כדאיתא בשמו"ר⁷⁴ שעכשיו הו"ע האירוסין ולע"ל יהיו הנשואין, במהרה בימינו ממש.

(68) עמוס ג, ו.

(69) רס"ג הובא באבודרהם בטעמי התקיעות. טור או"ח שם. השלמה לשו"ע אדה"ז או"ח ר"ס תקפא. וראה אוה"ת נצבים ע' א"רפ ואילך.

(70) כמ"ש (משלי י, כב) "ולא יוסף עצב עמה" - ירושלמי ברכות פ"ב סוף ה"ז. הובא בתוד"ה מאן דאמר - מו"ק כג, ב.

(71) זכרי' יד, ט.

(72) ל"ת להאריז"ל עה"פ. הובא בלקו"ת במדבר ז, ד. ועוד.

(73) ד"ה שמח תשמח בסופו - ע' 107 (סה"מ תרנ"ז ע' רפד). ובכ"מ.

(74) ספט"ו. וראה לקו"ת שה"ש מה, א ואילך.

בס"ד. שיחת ש"פ תצא, י"ג אלול ה'תשמ"א.

הנחה פרטית בלתי מוגה

א. הקביעות דשבת פ' תצא בשנה זו היא - ב"ג אלול.

והנה, כאשר מזכירים את התאריך "י"ג אלול" בד' אמות של "ליובאוויטש" ("חב"ד") - נזכרים מיד אודות הענין ד"שמח תשמח רעים האהובים" - חתונת כ"ק מו"ח אדמו"ר ב"ג אלול שנת תרנ"ז, וכפתגם החסידיים ששנה זו היא שנת "נזר"ת", מלשון "נזר".

ואע"פ שחתונת כ"ק מו"ח אדמו"ר ב"ג אלול שנת תרנ"ז היתה במקום שונה ובזמן שונה - אע"כ הרי זה שייך גם לזמן דעתה. כדלקמן.

ב. והביאור בזה - בהקדים:

כללות ענין התורה, שהיא חכמתו ורצונו של הקב"ה - הרי הוא למעלה ממדידה והגבלה דזמן ומקום.

ומה שהתורה נמשכה וירדה למטה במדידה והגבלה בזמן ומקום - אין הכוונה שע"ז נעשית התורה (חלק התורה שירד למטה) מוגבלת במדידה והגבלה דזמן ומקום, אלא אדרבה: הכוונה בירידת התורה למדידה והגבלה דזמן ומקום היא - לפעול למטה את העדר ההגבלה דזמן ומקום. היינו שעניני התורה (כפי שהם למטה) יהיו למעלה ממדידה והגבלה דזמן ומקום.

ויתירה מזו: לא זו בלבד שהתורה פועלת העדר ההגבלה דזמן ומקום, אלא אדרבה: עם היות עניני התורה דלמטה מוגבלים במדידה והגבלה דזמן ומקום ביחד עם זה הרי הם למעלה ממדידה והגבלה דזמן ומקום.

ובדוגמת מארז"ל "מקום הארון אינו מן המדה", היינו, אע"פ שהארון הי' חייב להיות במדידה והגבלה דוקא "אמתיים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו גו'", הנה ביחד עם זה הרי "מקום הארון אינו מן המדה", כדנניא "ארון שעשה משה יש לו ריוח עשר אמות לכל רוח ורוח", אע"פ שכל החלל דבית קדש הקדשים הי' כ' על כ' אמה, נמצא שאין מקום הארון (שהוא במדידה והגבלה) מממעט כלום.

וכמבואר בספר החקירה להצ"צ (ובדרושי רבותינו נשיאנו שלפנ"ז ולאח"ז) שהענין ד"מקום הארון אינו מן המדה" הוא ענין נעלה יותר מאשר העדר ההגבלה לגמרי - מאחר שזהו חיבור ב' הפכים ביחד (שעם היותו במדידה והגבלה הרי מקומו "אינו מן המדה") שענין זה אינו נמצא כלל בחיק הנבראים.

וכשם שבארון ישנו הענין דחיבור הפכים, עד"ז מובן בנוגע לכללות ענין התורה ומצוותי', שגם בהיותם במדידה והגבלה דזמן ומקום הרי הם למעלה ממדידה והגבלה דזמן ומקום - חיבור הפכים.

ג. והביאור בזה:

ענינו של הארון הוא – "אין בארון רק שני לוחות האבנים גו", היינו, שהארון הוא "תיק" (כלי) עבור הלוחות.

וא"כ, מאחר ש"מקום הארון אינו מן המדה", הרי עאכו"כ שמקום הלוחות (עיקר מציאות ותכלית הארון) אינו מן המדה, היינו, אע"פ ש"הלוחות ארכן ששה ורחבן ששה כו", במדידה והגבלה דוקא, הנה ביחד עם זה מקומם אינו מן המדה (כשם שמקום כל הארון אינו מן המדה).

והנה, בעשרת הדברות שבלוחות כלולים כל עניני התורה, כדאיתא בירושלמי עה"פ, "מזה ומזה הם כתובים" שבעשה"ד שבלוחות כלולים כל עניני התורה, אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש.

ועפ"ז מובן שכשם שבלוחות ישנו הענין דחיבור הפכים (מדידה והגבלה – "ארכן ששה כו", וביחד עם זה מקומם אינו מן המדה). כמו כן ישנו הענין דחיבור הפכים בכללות התורה כולה, היינו, שגם בהיותה במדידה והגבלה היא למעלה ממדידה והגבלה זו.

ומאחר ש"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה", וכפי שמבאר אדמו"ר הזקן בהל' ת"ת (רפ"ד) שהגדלות דתלמוד ("גדול תלמוד") הוא משום ש"מביא לידי מעשה" – מובן שהחיבור הפכים שבתורה (מדידה והגבלה, וביחד עם זה – למעלה ממדידה והגבלה) נמשך גם במעשה המצוות.

ולדוגמא: מצות תפילין (ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין") צריכה להיות במדידה והגבלה דוקא, ד' פרשיות ("לא תוסיף ולא תגרע") וכו', וביחד עם המדידה והגבלה שבקיום מצות תפילין. הרי כוננת המצוה (שבמצוה זו היא חלק מקיום המצוה) היא – לשעבד המוח והלב והרי ענין השעבוד (ע"פ הלכה) הוא – ביטול כל מציאותו לגמרי, עד שמציאותו היא מציאות האדון – שזהו ענין שלמעלה ממדידה והגבלה.

[וכידוע המבואר בראשונים בפירוש מארו"ל "מה שקנה עבד קנה רבו", שאין הכוונה שלכתחילה קונה העבד, ולאחרי שקנה העבד קונה רבו, אלא "קנה רבו" "מלכתחילה", מאחר שהעבד אינו מציאות לעצמו כלל].

ומזה מובן שבמצות תפילין ישנו הענין דחיבור הפכים: המדידה והגבלה דקיום המצוה כפועל, ד' פרשיות וכו'. וכוננת המצוה – שעבוד המוח והלב, ביטול כל מציאותו, שזהו ענין שלמעלה ממדידה והגבלה. ועד"ז מובן בנוגע לכל המצוות.

זאת אומרת: כשם שבארון ובלוחות ישנו חיבור הפכים, מדידה והגבלה ולמעלה ממדידה והגבלה כאחד – כמו כן הוא בנוגע לכל עניני התורה ומצוותיה, שביחד עם היותם במדידה והגבלה הרי הם למעלה ממדידה והגבלה, ב' הפכים ביחד.

ד. עד"ז מובן בנוגע לענינו;

אע"פ שנישואי כ"ק מו"ח אדמו"ר ב"ג אלול שנת תרנ"ז היו במקום שונה ובזמן שונה (לא רק בעבר, אלא בזמן שונה בכמה פרטים וכללים) - אעפ"כ, מאחר שבשעתו הי' זה ענין הקשור עם תורה ומצוותי, וגם עתה מנצלים ענין זה באופן שיפעל הוספה בקיום התורה ומצוותי - הרי זה ככל עניני התורה ומצוותי שהם למעלה ממדידה והגבלה בזמן ומקום, ולכן, השינויים דזמן ומקום אינם פועלים חלישות בענין זה.

ולא זו בלבד שהשינויים דזמן ומקום אינם פועלים שינוי וחלישות בענין המדובר, אלא אדרבה: השינויים דזמן ומקום מדגישים עוד יותר את גודל העילוי שבענין זה, שגם במדידה והגבלה דשינויי הזמן ומקום, הרי זה ענין שלמעלה ממדידה והגבלה זו.

וכאמור לעיל שחיבור ההפכים, מדידה והגבלה ולמעלה ממדידה והגבלה כאחד, הוא ענין נעלה יותר מאשר העדר המדידה והגבלה לגמרי.

ובפרט ע"פ מה שנתבאר בדרושי החתונה דשנת תרנ"ז שענין הנישואין הוא גילוי כח הא"ס למטה - הרי בודאי שכללות הענין שייך גם עתה, מאחר שזהו ענין דגילוי כח הא"ס. ה. והנה, כללות הענין האמור לעיל צריך לבוא במעשה בפועל, שהרי "המעשה הוא העיקר", היינו, שלא מספיק הדיבור והמחשבה אודות הענין האמור לעיל, אלא צריכה להיות הוראה במעשה בפועל.

ומאחר שההוראה ד"המעשה הוא העיקר" היא הוראת המשנה, ובלשון של הלכה - מובן, שהכוונה בזה למעשה בפועל כפשוטו.

[ובדוגמת הענין ד"מקום ארון אינו מן המדה" - שהכוונה בזה היא למדידה בפועל, היינו, שכאשר מדד בפועל את השטח דבית קדש הקדשים, ראו שמקום הארון אינו מן המדה].

והיינו, שכללות הענין ד"הימים האלה נזכרים ונעשים" - ובענינו: החתונה די"ג אלול תרנ"ז - צריך להיות לא רק בנוגע להמשכה רוחנית בעולמות העליונים אלא "נעשים" בפועל, הוראה למעשה בפועל בעולם העשי, ולא רק בעולם העשי' הרוחני, אלא בעולם העשי' הגשמי, וכפי' שעולם העשי' הגשמי מלוכש בלבוש חומריות - גם שם צריכה להיות פעולה בפועל ממש כתוצאה מהוראה זו.

זאת אומרת: גם כאשר עולם העשי' הגשמי מלוכש בלבוש חומרי כפי שזה בזמן הגלות, כאשר "אותותינו לא ראינו גו' ולא אתה יודע עד מה" - נפעלת פעולה כתוצאה מהוראה זו בעולם העשי' הגשמי והחומרי, במעשה בפועל.

ו. ובהקדים: גם בזמן הבית הי' עוה"ז הגשמי מלוכש בלבוש חומרי, ואפילו בזמן מ"ת הי' העולם מלוכש בלבוש חומרי - כמבואר בתניא (פמ"ט) שמ"ש "ובנו בחרת מכל עם ולשון" קאי על "הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם", זאת אומרת שגם בזמן מ"ת שאז נפעל הענין ד"אתה בחרתנו מכל העמים" [וכמבואר בשו"ע בנוגע לכוונת

ברכות ק"ש "שכשיאמר ובנו בחרת יזכור מתן תורה" – ה' הענין דחומריות, ועד שהגוף החומרי דבנ"י הי' נדמה בחומריות לגופי אומות העולם".

וזהו חידוש עצום הדורש ביאור עמוק ביותר (למרות שעוברים על זה במהירות, ולא שמים לב לחידוש שבזה - אף שבהתבוננות קלה מוכן שזהו חידוש גדול ביותר):

מדובר אודות מעמדם ומצבם של בנ"י לאחר יציאת מצרים, קודם החטא, וכמבואר במדחז"ל שאילו זכו (לולי החטא) היתה יציאת מצרים גאולה שלימה שאין אחרי' גלות, וא"כ, תיכף לאחר יצי"מ היו בנ"י במעמד ומצב מעלה ביותר.

ואע"פ שכאשר הקב"ה ה' צריך לבחור בנ"י (ברגע שקודם מ"ת) ה' זה קודם העילר דמ"ת - אעפ"כ, ה' זה כבר לאתר העבודה דספירת השבעה שבועות בתור הכנה למ"ת, כמבואר בזהר שהענין דספה"ע ה' בתור הכנה למ"ת, ויתירה מזו: מאחר שבשנה ההיא ה' מ"ת ביום נ"א לספירה, מוכן שהי' אצלם גם העילוי ד"יום החמישים".

ולאחרי כל זה מבאר אדמו"ר הזקן בספר תניא קדישא, "חכמת האמת" – ש"ובנו בחרת מכל עם ולשון" קאי על "הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם", היינו, שברגע דמ"ת, שאז נפעל ענין הבחירה בבנ"י, ה' צריך להיות הענין ד"אתה בחרתנו מכל העמים", שעצמות ומהות יבחר בבחירתו החפשית בבנ"י מאחר שמצד הגוף החומרי הרי הוא "נדמה בחומריותו לגופי אומות העולם".

[וכמדובר כמ"פ שענין הבחירה שייך רק בנוגע לב' ענינים שיש בהם צד השווה, שאז צריכים לבחור ביניהם - ועד"ז בעניננו, שהגוף החומרי דבנ"י "נדמה בחומריותו לגופי אומות העולם"].

וא"כ, הרי זה חידוש גדול ביותר - שגם לאחר יצי"מ, ולאחר ספירת הז' שבועות כו', היו בנ"י במעמד ומצב גופם החומרי ה' נדמה בחומריותו לגפי אוה"ע, ולכן היה צריך להיות הענין ד"ובנו בחרת מכל עם ולשון".

וכאמור לעיל שענין זה מבואר בספר התניא – "חכמת האמת", ע"פ תקנת ב"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע ללימוד השיעורים השווים לכל נפש, מראשיכם שבטיכם עד חוטב עציך ושואב מימך - לומדים ענין זה בתניא (לכל הפחות) פעם אחת בשנה, ואז יודעים שאמירת "ובנו בחרת מכל עם ולשון" בכל יום ויום, קאי על "הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם".

וזהו הפירוש הפשוט בענין הבחירה, היינו, שהלשון ד"ובנו בחרת" מכריח לומר שישנו צד השווה כו', כי דוקא אז שייך כללות ענין הבחירה.

וכאמור לעיל שזהו חידוש עצום, הדורש ביאור עמוק ביותר.

עכ"פ - בנוגע לענינו: אפילו בזמן מ"ת ובזמן הבית הי' עוה"ז הגשמי מלוכש בלבוש חומרי, ובפרט בזמן הגלות כו', ואעפ"כ, ההוראה מכל האמור לעיל (בנוגע לחתונה די"ג אלול) צריכה לבוא במעשה בפועל, בעוה"ז הגשמי והחומרי כפשוטו.

ז. וכאמור לעיל שאע"פ שנמצאים ב"ג אלול תשמ"א - זמן שונה, ובמקום שונה בחו"ל, או במקום שונה באה"ק, זמן שונה ומקום שונה, הן בכמות והן באיכות - אעפ"כ, ישנה הוראה מהחתונה ד"ג אלול תרנ"ז בנוגע לעבודת כאו"א מ"שאל, מראשיכם שבטיכם עד חוטב עצים ושואב מימך, בכל מקום ובכל זמן.

והביאור בזה:

כללות ענין הנישואין הוא - גילוי כח הא"ס למטה, שהרי תכלית הכוונה דנישואין הוא - "פרו ורבו", הולדת בנים, ובאופן שגם אצל הבנים יהי' הענין ד"פרו ורבו" - זרעו זרעו זרעו עד סוף כל הדורות, באופן דא"ס.

ובעבודה הרוחנית ענינו - להעמיד (אויפשטעלן) עוד יהודי, ועוד יהודים רבים, וגם הם מעמידים יהודים נוספים כו', באופן ד"פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה", עד שפועלים שכל העולם כולו יהי' דירה לו ית' בתחתונים.

וענין זה שייך גם אצל אלו שקודם החתונה, וכן אצל אלו שלאחרי גיל ההולדה - שהרי גם הם צריכים לפעול את הענין ד"פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה" ברוחניות הענינים, להעמיד יהודים שיפעלו את הענין דעשיית דירה לו ית' בתחתונים.

חזוהי ההוראה בנוגע למעשה בפועל מכללות ענין החתונה ד"ג אלול תרנ"ז - תוספת נתינת כח (בהוספה על הנתינת כח שע"ד הרגיל) בנוגע לכללות העבודה ד"פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה".

הנה, כללות עבודה זו נעשית מתוך שמחה, שאז העבודה היא באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, כמבואר בהמשך שמח תשמח תרנ"ז (שנאמר בקשר לחתונה הנ"ל) - בתחלתו ובסיומו - ששמחה פורץ גדר.

זאת אומרת: נוסף על כללות ההבטחה ד"יגעת ומצאתי", מאחר ש"הקב"ה עוזרו" - הנה מצד ענין השמחה, שפורצת את כל הגדרים, נפעל ענין זה במהירות יותר, בנקל יותר, ובאופן מרובה יותר למעלה ממדידה והגבלה.

וכמבואר בהמשך הנ"ל שבענין השמחה ישנם כמה וכמה דרגות, עד לתכלית השלימות - שמחה שלמעלה ממדידה והגבלה לגמרי.

ובפרט שהשמחה דנישואין קשורה עם אמירת ברכות כו' ("ברכת נישואין") - ומבואר באגה"ת (פי"א) שהיות ו"וספק ברכות להקל משום חשש ברכה לבטלה", מוכן שכאשר מברכים ברכה מסוימת הרי "אין כאן שום ספק כלל", "בלי שום ספק וספק ספיקא בעולם".

ט. לסיכום הדברים: אין הכוונה לדרשות ורמזים כו', לתיבות יפות וטובות כו' - אלא המעשה הוא העיקר: להעמיד ריבוי יהודים כו', ולהחזירם למקום שלהם – "צבאות השם". באופן ד"פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה".

וכללות עם בניי, "על צבאותם", יוצאים מהגלות "ביד רמה", "כימי צאתך מארץ מצרים", והולכים לקבל את פני משיח צדקנו.

"והקיצו ורננו שוכני עפר", והם בתוכם, הן בעל החתונה, והן אלו שסידרו את החתונה ואמרו את הדרושי חסידות כו', בתוככי כל ישראל - במהרה בימינו ממש, ובאופן דעשי' בפועל.

* * *

י. האמור לעיל - בנוגע לעבודה הרוחנית ד"פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה", צריך להיות מובן לכאו"א מישראל, אפילו ל"חוטב עציך ושואב מימך".

והביאור בזה:

כאשר פועל על הזולת להוסיף בעניני תורה ומצוותי וכו', הרי זה בדוגמת הענין ד"פרו ורבו" כפשוטו, כמחז"ל, "כל המלמד את בן חבירו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו". וענין זה מובן בפשטות לכאו"א מישראל, אפילו ל"חוטב עציך ושואב מימך", ויתירה מזו: כן הוא בטבע העולם, אפילו אצל אומות העולם - אע"פ שאין להם שייכות למארו"ל הנ"ל ("מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו"), מאחר שלמדים זאת מהפסוק "אלה תולדות אהרן ומשה", שאינו שייך לז' מצוות דבני נח.

והביאור בזה:

רואים במוחש גם אצל אומות העולם, שכאשר מאמצים ילד, ומטפלים בו כפי שהיו מטפלים בילד אמיתי. מאכילו ומשקהו ומלמדו אומנות וכו' - הנה במשך הזמן מתפתח רגש של אהבה אצל ההורים המאמצים לילד המאומץ, בדוגמת הרגש של ההורים לילד שנולד להם.

ועד שבחוקי אוה"ע ישנה שקו"ט בנוגע לחלקו של הילד המאומץ בירושת ההורים המאמצים.

וא"כ, מאחר שאפילו אצל אוה"ע נוצר רגש "כאילו ילדו", הרי עאכ"כ כאשר מדובר אודות בניי "עם קרובו", שבטבעם נמשכים הם לקיים את רצון הקב"ה [כפס"ד הרמב"ם (ספ"ג מהל' גירושין) שכאו"א מישראל "רוצה הוא לעשות כל המצוות כו'"] זהו רצונו האמיתי – "לרצונכם תזכוהו" – הנה מאחר שע"פ הוראת התורה הרי "כל המלמד את בן חבירו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו", נפעל ענין זה בטבע נפשו של כאו"א מישראל, שכאשר פועל על הזולת כו', נוצר אצלו רגש כלפי הזולת "כאילו ילדו" (מאחר שזוהי הוראת התורה).

ועפ"ז - מובנת הוראה הנ"ל לכאור"א מישראל, כולל "חוטב עציך ושואב מימך".
 יא. נוסף על ההוראה די"ג אלול האמור לעיל - השייכת לי"ג אלול דכל שנה ושנה -
 ישנה הוראה נוספת מקביעות שנה זו, כדלקמן.

והנה, כללות הענין דחודש אלול, שאז המלך נמצא בשדה, ומקבל את כולם בסבר פנים
 יפות, ומראה פנים שוחקות לכולם, ובאור פני מלך חיים וכו' - הרי זה שייך לי"ג אלול דכל
 שנה ושנה; ונוסף לזה ישנה הוראה מיוחדת מקביעות שנה זו.

והענין המיוחד שבקביעות שנה זו (לגבי כמה שנים אחרות) הוא - שי"ג אלול חל בשבת
 פ' תצא, וכללות שנה זו היא "שנת הקהל".

ובזה ישנה הוראה מיוחדת - נוסף על ההוראה הכללית די"ג אלול, כנ"ל בארוכה.

יב. והביאור בזה: כללות העבודה הרוחנית ד"פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה",
 נעשית באופן ד"צא ולמד", היינו, שיוצא ממקומו, ממעמדו ומצבו, כדי ללמד את הזולת
 כו'.

ומאחר שהזולת לא נולד זה עתה, אלא לפני כמה וכמה ימים ושנים, ובמשך הזמן היתה
 הנהגתו באופן אחר - הנה כאשר באים לפעול עליו בנוגע לעניני התורה ומצוותי, ולשנות
 את טבעו (הגלוי) והנהגתו, הרי זה ענין הדורש "מלחמה".

ועל זה באה ההוראה דפ' תצא, - "כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידיך
 ושבת שביו". והביאור בזה:

כאשר יהודי יוצא למלחמה זו, עליו לדעת שכבר בצאתו למלחמה הרי הוא במעמד
 ומצב ד"על אויבך", היינו, שהמלחמה אינה בין ב' צדדים שוים, אלא באופן ד"על אויבך"
 (כמוזכר בקיצור בהתוועדות הקודמת (שיחת ש"פ שופטים בסופה)).

ולכן לא צריכים להזהיר "אל ירך לבבכם גו' ולא ימס את לבב אחיו כלבבו" - מאחר
 שייציאתו למלחמה היא באופן שהוא "על אויבך", ובמילא הרי הוא בטוח בנצחון המלחמה.

יג. וכאשר יציאתו למלחמה היא מתוך ידיעה שהוא במעמד ומצב ד"על אויבך" - הנה
 "ונתנו ה' אלקיך בידך". ובהקדים:

מצינו במלחמת מדין שכאשר "לא נפקד ממנו איש" הי' נס זה גדול ביותר, ומשום זה,
 "ונקרב את קרבן ה' גו'" - נתינת תודה מיוחדת, מאחר שע"פ דרך הטבע לא יתכן שתהי'
 מלחמה באופן ד"לא נפקד ממנו איש".

וזאת - אע"פ שבמלחמת מדין בחר משה רבינו את המובחרים שבבני"י, כמ"ש
 "החלצו מאתכם אנשים גו'" (וכפרש"י - "צדיקים כו'"), "אלף למטה גו'", היינו, נוסף
 לזה שבכל מלחמה לא הי' יוצא, "הירא מעבירות שבידו" (זאת אומרת, שהיוצאים למלחמה
 היו במעמד ומצב נעלה), הנה במלחמת מדין בחרו את המובחרים שבבני"י, ומלחמה זו היתה

"נקמת הוי' במדין" - אעפ"כ, הי' צריך להיות נס מיוחד שהמלחמה תהי' באופן ד"לא נפקד ממנו איש".

הנה, כל זה הוא כאשר המלחמה מתנהלת באופן הרגיל, היינו, שישנם חילופי יריות בין ב' הצדדים, ולכן, בדרך הטבע אין אפשרות שהמלחמה תסתיים באופן ד"לא נפקד ממנו איש".

אבל כאשר "ונתנו ה' אלקיך בידך" - נשללת מלכתחילה האפשרות שיפקד ממנו איש, כי אין כאן חילופי יריות כלל וכלל; הוא רק צריך להושיט את ידו, ואז "ונתנו ה' אלקיך בידך"!

ובזה גופא ישנם כמה וכמה דרגות - הנה מאחר שזה באופן ד"ונתנו ה' אלקיך בידך", הרי "כל הנותן בעין יפה נותן".

יד. ויתירה מזו - "ושבית שביו":

גם אם בעבר היו ענינים השייכים אליו בשבי' אצל "אויבך", הנה כאשר "ונתנו ה' אלקיך בידך", נפעל הענין ד"שבית שביו", למרות שמדובר אודות ענינים שהיו בשבי' מצד מעשיו בעבר (שאינם שייכים למלחמה זו).

ויתירה מזו: "ושבית שביו" - גם בנוגע לענייני הזולת שהיו בשבי' אצל "אויבך".

דהנה, בנוגע לענינים שלו שהיו בשבי' מצד מעשיו בעבר, הנה אע"פ שאין זה שייך למלחמה זו, אעפ"כ, מאחר שענינים אלו שייכים בעצם אליו, מובן כיצד נפעל הענין ד"ושבית שביו" - ע"ד הענין "דגלגול שבועה", שאע"פ שהחיוב דשבועה הוא רק על ענין א', מגלגלין את חיוב השבועה על ענינים נוספים.

אבל כאשר מדובר אודות השבי דעניני הזולת שנמצא אצל "אויבך", הרי ענין זה אינו שייך אליו כלל - ואעפ"כ, מזכים אותו שיוכל לקחת גם את ענייני הזולת שהיו בשבי' אצל "אויבך", מאחר שהזולת נמצא במעמד ומצב שעדיין אינו יוצא למלחמה על אויבך.

זאת אומרת: מאחר שיוצא למלחמה, למרות שכל הדרכים בחזקת סכנה - הנה כאשר, "ונתנו ה' אלקיך בידך", מזכים אותו גם בקבלת השבי והזולת שהי' בשבי' אצל "אויבך".

ועפ"י מובן הדיוק במ"ש "ושבית שביו", ולא בלשון השבה, והשבות שביו. דלכאורה: מאחר שמדובר אודות ענינים השייכים אליו שנלקחו בשבי', הי' מתאים יותר הלשון דהשבה - והשבות שביו, להשיב את הענינים השייכים אליו! ?

אלא הביאור בזה - שמדובר גם אודות השבי דעניני הזולת (שאינו יוצא למלחמה עדיין), שענין זה אינו שייך אליו, אלא הוא זוכה לקיים את המצוה דפדיון שביו, שהיא 'מצוה רבה', ולכן נאמר "ושבית שביו" (ולא והשבות שביו) מאחר שבעצם אין זה שייך אליו.

טו. נוסף על ההוראה הנלמדת מהקביעות די"ג אלול בשבת פ' תצא, ישנה הוראה נוספת הנלמדת מכללות שנה זו - "שנת הקהל".

והביאור בזה:

הנקודה הכללית ד"שנת הקהל" היא, "הקהל את העם האנשים והנשים והטף גו". ומזה מבין שבשנה זו ישנה הדגשה מיוחדת שההוראה האמור לעיל שייכת לכל אחד ואחת מישראל – "האנשים והנשים והטף", מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך ושואב מימך", כולל הסוגים שבינתיים – "טפכם נשיכם גו", שכל אחד ואחת מהם צריך לעסוק בעבודה הרוחנית ד"פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה", באופן ד"כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו וגו".

הנה, אע"פ שבנוגע לחיוב מצות "הקהל את העם" ישנה שקו"ט בפוסקים על מי מוטל החיוב ד"הקהל את העם", על המלך, על ב"ד, גדול שבעם וכיו"ב - אעפ"כ, מובן בפשטות שקיום מצוה זו שייך לכאו"א מישראל.

והביאור בזה:

איתא במדרז"ל שרמ"ח מ"ע הם כנגד רמ"ח אברים, ושס"ה מצוות ל"ת הם כנגד שס"ה גידים.

ומאחר שאודות כאו"א מישראל נאמר "תמים תהי עם ה' אלקיך", מובן שהאבר שכנר מצות הקהל צריך להיות בשלימות, ועד"ז הגיד שמוליך דם וחיות לאבר זה, ע"י שמירת מצות ל"ת הקשורה לאבר זה (ומ"ע זו), צריך גם הוא להיות בשלימות.

ולכן, בהכרח לומר שכאשר המלך מקיים את הציווי ד"הקהל את העם", הרי הוא מקיים מצוה זו בתור שליח של כאו"א מישראל, והרי זה נחשב כאילו כאו"א מישראל קיים מצוה זו בעצמו. ולכן, האבר התלוי בקיום מ"ע זו הוא בשלימות, ועי"ז הרי הוא יכול לקיים את הציווי ד"תמים תהי עם ה' אלקיך".

ובפרט בזמן הזה, כאשר קיום מצות הקהל הוא רק ברוחניות, הנה אע"פ שזהו בסבת ענין של קלקול - חורבן ביהמ"ק - אעפ"כ קלקלתן זוהי תקנתן. היינו, שבזמן הזה כאשר קיום המצוה הוא רק ברוחניות, יכול לקיימה כאו"א מישראל, וגם בחו"ל.

וכפי שרואים בפועל אצל כאו"א מישראל, אפילו "חוטב עציך ושואב מימך", שכאשר מדבר בדברים היוצאים מן הלב באופן "דהקהל", בפני אנשים, נשים וטף, הנה דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב ופועלים פעולתם, גם כאשר המדבר שייך לסוג ד"חוטב עציך ושואב מימך". ובפרט כאשר מראה "דוגמא חי" מהנהגתו האישית בפועל ממש.

וכמדובר כמ"פ שההוראה הנלמדת מקביעות מיוחדת (י"ג אלול בשבת פ' תצא וב"שנת הקהל") אמורה על כל השנים, אלא שבשנה זו הוראה זו היא ביתר הדגשה.

טז. וכאמור לעיל שהעבודה בכל האמור נעשית מתוך שמחה - וגם ענין השמחה מודגש ביותר במצות "הקהל":

קיום מצות "הקהל" בפועל הי' בחג הסוכות, שענינו – "זמן שמחתנו". דהנה, כל הג' גלים הם "מועדים לשמחה", אבל אעפ"כ נקרא חג הפסח בשם "זמן חרותנו" וחג השבועות נקרא בשם "זמן מתן תורתנו", ואילו חג הסוכות נקרא בשם "זמן שמחתנו" - ביחס ל"מועדים לשמחה" גופא.

והשמחה ד"זמן שמחתנו" שבמצות הקהל נמשכת על כל השנה כולה שהעבודה דכל השנה כולה תהי' מתוך שמחה.

וכמבואר בהמשך הנ"ל שבענין השמחה ישנם כמה וכמה דרגות, ובכללות: שמחה שבמדידה והגבלה, ושמחה שלמעלה ממדידה והגבלה.

וענין זה מובן בפשטות לכאו"א מירשאל, אפילו ל"חוטב עציך ושואב מימך" - שהרי כאו"א מירשאל יודע שישנם זמנים שהוא שמח בשמחה שבמדידה והגבלה, וישנם זמנים ששמחתו היא למעלה ממדידה והגבלה, ולדוגמא: השמחה בעת נישואי בנו יחידו, ששמחה זו היא למעלה ממדידה והגבלה (כמבואר בהמשך הנ"ל).

וכאשר העבודה היא בשמחה, הרי היא נעשית באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, כנ"ל (ס"ח).

זו. והנה, כאשר נמצאים בשבת פ' תצא בזמן דרעוא דרעוין, והולכים לקרוא בתורה פ' כי תבוא - יה"ר שבקרוב ממש יקויים היעוד ד"כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה", ארץ הקודש, "אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", "וירשתה וישבת בה", באופן ד"נחלת עולם".

וכהמשך הכתובים – "ולקחת מראשית כל פרי האדמה גו'" היינו, נוסף על כללות הענין שמדובר אודות "שבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל", הרי כזה גופא ישנו הענין דביכורים – "מראשית כל פרי האדמה".

ובאופן ד"הגדתי היום גו'" - כפי שמבאר ר' סעדי גאון שהלשון "הגדתי" מורה על ענין השמחה, אמירת שירות ותשבחות כו'.

ואין מקרא יוצא מידי פשוטו, ובאופן הלימוד דתושב"כ, שלכל לראש צריך להיות הלימוד דפשטות הכתובים - כניסה לארץ הקודש כפשוטה, "ארץ נושבת", "ארץ טובה ורחבה", כולל פירות שונים ומשובחים שנשתבחה בהם א"י כו'.
וכל זה - במהרה בימינו ממש, ובאופן ד"מיד הן נגאלין".

* * *

יח. מאמר (כעין שיחה) ד"ה שמח תשמח רעים האהובים.

* * *

יט. נהוג ללמוד ענין בפרשת השבוע עם פירוש רש"י - או ביאור בפירוש רש"י או ביאור בענין שאינו מובן בפשוטו של מקרא, שרש"י אינו מבאר.

ובפרשתנו - בפרק כ"ה פסוק א' נאמר: "כי יהי ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט ושפטום והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע".

ולכאורה אינו מובן: מאי קמ"ל הכתוב באמרו "ההצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע" - פשיטא שכן הוא דרך המשפט, וא"כ, מחצית פסוק זה מיותר לכאורה! ?
ורש"י אינו מבאר כלל קושיא זו.

לכאורה אפשר לומר שרש"י מבאר קושיא זו בהביאו דרשת חז"ל "והרשיעו את הרשע - יכול כל המתחייבין בין לוקין ת"ל והי' אם בן הכות הרשע, פעמים לוקה ופעמים אינו לוקה וכו'".

אבל באמת אי אפשר לומר כן (אפילו בדוחק) - כי: (א) ביאור זה הוא רק בנוגע למ"ש "והרשיעו את הרשע", אבל עדיין אינו מובן מדוע נאמר "והצדיקו את הצדיק", (ב) גם בנוגע למ"ש "והרשיעו את הרשע", הרי לולי תיבות אלו לא היתה קס"ד ש"כל המתחייבין בדין לוקין", ובפרט שנאמר "והי' אם בן הכות הרשע גו'" - וא"כ, הדרא קושיא לדוכתא: מדוע נאמר "והרשיעו את הרשע" ! ?

עד"ז אי אפשר לפרש כפירוש הספרי "והצדיקו את הצדק גו' - צדקהו שלא ילקה" [ע"ד שנאמר בדיני נפשות, "ושפטו העדה והצילו העדה"), כי פירוש זה אינו מתאים ע"פ פשוטו של מקרא (כי ע"פ פש"מ הנה מאחר שהוא צדיק, פשיטא שלא מגיע לו מלקות כו'), ואם כונת רש"י לפירוש זה, הי' לו לומר זאת בפירוש. ובמכל-שכן וקל-וחומר: אם הספר צריך לפרש דרשה זו, הרי עאכו"כ שצריכים לפרש זאת בלימוד פשוטו של מקרא, ואי אפשר להסתמך שיבינו זאת בפשטות !

ועפ"ז צריך להבין: מהו הביאור בפשוטו של מקרא מה שהתורה אומרת "והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע" ! ?

וכאמור לעיל שרש"י אינו מבאר קושיא זו, וגם מפרשי רש"י אינן נעמדים על קושיא זו.

וכפי שיתבאר לקמן.

כ. בהערות אאמו"ר על הזהר (דפרשתנו - אין הערות, אבל בהערות על הזהר) דפ' משפטים (לקוטי לוי"צ לזהר ע' פט) מביא הפסוק "לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו" שנאמר בפרשתנו, ומבאר שהאיסור דחרישה בשור ובחמור יחדיו הוא, "ע"ד כמו כלאים דשור גבורות וחמור חסדים יחדיו".

ועפ"ז מובן המשך הפסוקים בפרשתנו: "לא תזרע כרמך כלאים גו'", "לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו", שזה גם ענין של כלאים, ולאחרי זה - "לא תלבש שעטני צמר ופשתים יחדיו", שזהו גם ענין של כלאים.

דהנה, בנוגע לטעם האיסור דחרישה בשור וחמור יחדיו, ישנם ב' דעות בספרי גדולי ישראל (ברי-סמכא): (א) איסור כלאים, (ב) איסור דצער בעלי חיים, היינו, שכאשר רותמים למחרשה שור חמור יחדיו, הנה מאחר שאינם שוים בכחם ובמהירות הליכתם וכו', הרי רתימת שניהם יחד למחרשה גורמת צער בעלי חיים.

דהנה, מפשטות המשך הפסוקים מסתבר יותר לומר שטעם האיסור הוא משום כלאים (כהפי' המובא בהערות אאמו"ר) – כי דווקא כאשר אומרים שטעם האיסור הוא משום כלאים, מובן המשך הפסוקים דפרשתנו, ששלשתם מדברים אודות האיסור דכלאים; משא"כ אם נאמר שטעם האיסור הוא משום צער בעלי חיים - אינו מובן מהו הקשר שבין האיסור דחרישה בשור ובחמור (משום צער בעלי חיים) לאיסור כלאים ("לא תזרע כרמך כלאים גו", ו"לא תלבש שעטנז גו"). לכן, ע"פ פשטות הכתובים מסתבר יותר לומר שטעם האיסור הוא משום כלאים.

ועדיין צריך להבין את כללות הענין ד"כלאים דשור גבורות וחמור חסדים יחדיו" כפי שזוהו בעבודת האדם. וכפי שיתבאר לקמן.

כא. בשבת זו לומדים ב' פרקים בפרקי אבות - פרק ראשון ופרק שני.

דהנה, לכאורה ישנה ברירה לבחור ולבאר משנה אחת מבין ב' הפרקים (או בפרק ראשון, או בפרק שני) - אבל אז תשאר השאלה: מדוע בחרו לבאר משנה בפרק זה דוקא, לא בפרק השני, ומדוע לא בב' הפרקים!

דהנה, בשלמא כאשר לומדים פרק אחד, ומבארים בו משנה אחת - הרי זה שייך לכל הפרק, כי משנה זו היא חלק מגוף שלם (כל הפרק): משא"כ כאשר לומדים ב' פרקים, שכל פרק הוא ענין בפ"ע - אין מספיק לבאר משנה א' עבור ב' הפרקים.

[וכמובן בפשטות שחלוקת הפרקים היא בדיוק, ונוגעת להלכה בפועל - ע"ד המדובר כמ"פ שחלוקת המשניות נוגעת להלכה בפועל, שהרי המקדש את האשה ע"מ שאני יודע לשנות, צריך הוא לדעת ג' משניות, ולכן, חלוקת המשניות (אם זו משנה אחת, או ב' משניות כו') נוגעת להלכה, כדי לקבוע אם הוא יודע ג' משניות - ועד"ז מובן בנוגע להמקדש את האשה ע"מ שאני יודע כמה פרקים כו', שאז חלוקת הפרקים נוגעת להלכה בפועל. ומזה מובן שחלוקת הפרקים היא בדיוק].

אבל אעפ"כ, מאחר שבשבת זו לומדים ב' פרקים בהמשך אחד, ובאופן שאמירת משנת "כל ישראל" (קודם הלימוד) ומשנת "רבי חנינא בן עקשיא" (לאחר הלימוד) היא רק פעם אחת, על ב' הפרקים כאחד [משנת "כל ישראל" - קודם התחלת פרק ראשון, ומשנת "רבי חנינא בן עקשיא" - לאחר סיום פרק שני] - מובן, שישנו קשר ושייכוּח בין ב' הפרקים, וער שלומדים אותם בהמשך אחד.

ועפ"ז מובן שחיבור ב' הפרקים יחד נעשה ע"י חיבור המשנה האחרונה דפרק ראשון עם המשנה הראשונה דפרק שני.

[וע"ד שמצינו בחיבור ב' פרשיות בתורה, שחיבורם נעשה ע"י חיבור סיום הפרשה הקודמת עם התחלת הפרשה הבאה - כמנהג רוב קהילות ישראל לקרוא בתורה בהמשך אחד את סיום הפרשה הקודמת והתחלת הפרשה הבאה (דלא כמנהג תימן לחלק זאת לב' קראים - א' מסיים את הפרשה הקודמת, והב' מתחיל את הפרשה הבאה), וחלוקה זו מודפסת גם בחומשים כו"].

ועפ"ז - אפשר לכאר את הקשר שבין המשנה האחרונה דפרק א' עם המשנה הראשונה דפרק ב'.

כב. אבל עדיין צריך להבין את כללות הענין דחיבור ב' הפרקים - שבשבת זו לומדים את ב' הפרקים, פרק ראשון ופרק שני. ובהקדים:

בנוגע לכללות המספר דפרקי אבות, ששה פרקים - יש לומר שבספרם הוא כנגד הששה מדות.

[לע"ע לא מצאתי זאת בפירוש בדרושי חסידות - אבל כנראה שענין זה מובא כבר בדרושי חסידות, ובעיון המתאים - ימצאו זאת].

וזהו הענין הלימוד פרקי אבות בזמן שבין יצי"מ בחגה"פ ("בהוציאך את העם ממצרים") למ"ת בחגה"ש ("תעבדון את האלקים על ההר הזה") - כי הששה פרקים דפרקי אבות הם כנגד הששה מדות וקבלת התורה בחגה"ש ענינה המדה הז' - מלכות.

ועפ"ז מובנת חלוקת הפרקים פרקי אבות - שהמשניות דפרקי אבות מחולקים לחמשה פרקים, ובהוספה לזה הברייתא דפרק ששי, ולאחר לימוד הששה פרקים נפעל הענין דקבלת התורה, הקשורה עם שבעה שבועות, מרה השביעית - כשם שישנם כמה אופנים במספר המדות. והביאור בזה:

איתא בזהר שישנם ג' אופנים במספר המדות - חמשה אינון, ששה אינון, ושבעה אינון. זאת אומרת: עיקרי המדות הם במספר **חמשה** (חסד גבורה תפארת נצח הוד), מהו הענין דחמישים שערי בינה - חמשת המדות כפי שכ"א מהם כלולה מעשר.

והמספר **דששה** הוא ביחד עם מדת היסוד, שהיא כוללת את כל ההארות והגילויים דחמשת המדות, וכמ"ש "כי כל בשמים ובארץ", דקאי על מדת היסוד, דאחיד בשמיא ובארעא, ולכן נקראת "כל", בגימטריא חמישים, מאחד שכוללת את כל הענינים דעיקר המדות (אבל היא עצמה אינה מעיקרי המדות).

והמספר **דשבעה** הוא ביחד עם מדת המלכות, הנקראת "כנסת ישראל", ע"ש שכונסת ומקבלת את כל הגילויים דהששה מדות (ע"י ההמשכה ממדת היסוד), וכל זה - כפי שזה אצל המשפיע עדיין.

ועד"ז מובן בנוגע לחלוקת הפרקים דפרקי אבות:

המשניות דפרקי אבות הם במספר חמשה פרקים, כנגד חמשת עיקרי המדות, ופרק ששי שהוא כנגד מדת היסוד – הוא ברייתא, בדוגמת מדת היסוד שענינה - השפעה לבר מגופא.

כג. והנה, ע"פ האמור לעיל שהששה פרקים דפרקי אבות הם כנגד הששה מדות, צריך להבין: כיצד מחברים בשבת זו ב' פרקים ביחד, הרי פרק ראשון ענינו חסד, ופרק שני ענינו גבורה, ואיך מחברים חסד וגבורה ביחד?!

וענין זה קשור עם המבואר לעיל בנוגע להערת אאמו"ר, שהאיסור ד"לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו" הוא משום "כלאים דשור גבורות וחמור חסדים יחדיו".

והנה, שור ענינו גבורות, פני שור מהשמאל, וחמור ענינו חסדים, כמ"ש באברהם "ויחבוש את חמורו", היינו, שאברהם בירר והפך בחי' החסד דלעו"ז לחמור דקדושה – "ישכר חמור גרם", וכמחז"ל לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה כשור לעול וכחמור למשאוי.

ועפ"ז מובן שהחיבור דחסד וגבורה (גם בקדושה) אינו דבר רצוי (ענין של כלאים כו') – וא"כ, איך מחברים את ב' הפרקים דפרקי אבות, הרי זהו חיבור דחסד וגבורה ביחד? ! וכפי שיתבאר לקמן.

כד. כאן המקום להשלים המדובר בהתוועדות הקודמת (שיחת ש"פ שופטים) בנוגע לביאור בפירוש רש"י בפרשה "עגלה ערופה" - שבזה ישנם כמה פרטים שלא נתבארו בהתוועדות הקודמת, מפני קוצר הזמן כו' (כי אם היו מבארים את כל הפרטים, היתה ההתוועדות נמשכת זמן רב ביותר כו').

עה"פ "וערפו שם את העגלה בנחל", מפרש רש"י: "וערפו - קוצץ ערפה בקופיץ. אמר הקב"ה תבוא עגלה בת שנתה שלא עשתה פירות, ותערף במקום שאינו עושה פירות, לכפר על הריגתו של זה שלא הניחוהו לעשות פירות".

ונתבאר לשם מה צריך רש"י לבאר את הטעם דעריפת העגלה, ולשם מה צריך רש"י לפרש ש"קוצץ ערפה בקופיץ", ומהו דיוק הלשון "אמר הקב"ה" (שיחה הנ"ל סל"ג וסמ"א-ב).

אבל עדיין לא נתבאר - מדוע כותב רש"י "אמר הקב"ה תבוא עגלה בת שנתה וכו'" באותו ד"ה ובהמשך אחד לפירושו בתיבת "וערפו", "קוצץ ערפה בקופיץ". דלכאורה: מאחר ש"קוצץ ערפה בקופיץ" הוא פירוש תיבת "וערפו", והמשך דברי רש"י "אמר הקב"ה תבוא עגלה וכו'" באים לבאר את כללות הטעם דעריפת העגלה – הי' לו לרש"י לכתוב זאת בד"ה בפ"ע, כדרכו בכגון דא, ומדוע כותב זאת בד"ה אחר?!

ועד"ז בפירוש רש"י בס"פ בא: עה"פ "וכל פטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו", מפרש רש"י: "וערפתו - עורפו בקופיץ מאחוריו והורגו. הוא הפסיד ממנו של כהן לפיכך יפסיד ממנו".

וצריך להבין: מאחר שדברי רש"י "הוא הפסיד ממנו של כהן כו'" באים לבאר את כללות הטעם דעריפת פטר חמור, א"כ, מדוע כותב זאת רש"י באותו ד"ה ובהמשך אחד לפירושו בתיבת "וערפתו". לכאורה הי' צריך לכתוב זאת בד"ה בפ"ע?!
כה. והביאור בזה:

כאשר הבן חמש למקרא לומר אודות עריפת פטר חמור, ש"עורפו בקופיץ מאחוריו", ועד"ז בעריפת העגלה "קוצן ערפה בקופיץ" - מתעוררת אצלו פליאה עצומה: הרי זו אכזריות גדולה ביותר?!

הבן חמש למקרא ראה כיצד שוחטים עופות של "כפרות" בערב יוהכ"פ - בסכין דק וחלק, והשחיטה היא במקום הסימנים, ובמהירות וכו', וכל זה כדי למעט ככל האפשר בגרימת צער וסבל מיותר לעוף הנשחט. ואפילו אם עדיין לא למד אודות האיסור דצער בעלי חיים, הרי הוא מבין זאת בפשטות.

[וכבר למד בפ' בראשית (א, כט ובפרש"י) שהקב"ה לא הרשה לאדם לאשתו להמית ברי' ולאכול בשר כו' וכשבאו בני נח התיר להם בשר כו', זאת אומרת שבמשך העשרה דורות שמאדם עד נח הי' איסור להמית ברי' ולאכול בשר, בדוגמת האיסור ד"שופך דם האדם באדם דמו ישפך", וא"כ, גם כאשר הותר להמית ברי' ולאכול בשר (כשבאו בני נח), מובן שצריכים להשתדל שלא לגרום לברי' זו צער וסבל מיותר, אלא רק כפי המוכרח כו'].
וא"כ - שואל הבן חמש למקרא - מדוע בפטר חמור "עורפו בקופיץ מאחוריו", ובעגלה ערופה "קוצן ערפה בקופיץ", הרי הריגה באופן זה היא אכזריות גדולה ביותר - לכל לראש "בקופיץ", "כמין סכין גדול", ולא סכין דק וחלק, ומאחוריו כנגד העורף ולא כנגד הסימנים, היינו, שצריך לשבור את העצם שבעורף ("קוצן ערפה") ורק אח"כ מגיע לסימנים כו' - לשם מה עושים פעולה אכזרית כזו?!

ולכן, תיכף לאחר שמפרש רש"י את אופן עריפת הפטר חמור, ועריפת העגלה - מוכרח רש"י להוסיף ולבאר באותו ד"ה שישנו טעם מיוחד לציווי הקב"ה אודות כללות ענין זה [בפטר חמור - "הוא הפסיד ממנו של כהן כו'", ובעגלה ערופה - "תבוא עגלה בת שנתה וכו'"], היינו, שעריפת הפטר חמוד ועריפת העגלה (באופן האמור) היא ע"פ ציווי הקב"ה (וחהו גם הדיוק בלשון רש"י בנוגע לעריפת העגלה - "אמר הקב"ה כו'"), ובודאי שישנו טעם וסיבה לציווי הקב"ה שעריפת הפטר חמור ועריפת העגלה תהי' באופן האמור.

כו. והנה, מתוכן הביאור שבפירושו רש"י אודות טעם כללות הציווי דעריפת פטר חמור, ועריפת העגלה מבין "תלמיד ממולח" את טעם העריפה באופן של אכזריות: בנוגע לטעם דעריפת פטר חמור כתב רש"י – "הוא הפסיד ממונו של כהן לפיכך יפסיד ממונו".

והנה, מה ש"הוא הפסיד ממונו של כהן", הרי זה ענין של אכזריות בלבד, הרי בעל החמור יודע שהוא לא יוכל להשתמש בחמור לצרכיו שלו, ויש לו ב' אפשרויות: (א) "תפדה בשה" - לתת שה לכהן, ואז יוכל להשתמש בפטר חמור, (ב) "אם לא תפדה וערפתו". וא"כ, ע"פ שכל וסברא מוטב לו לפדות את הפטר חמור ע"י נתינת שה לכהן, ואז (א) יקיים מצוה דפדיון פטר חמור, (ב) ויוכל גם להשתמש בחמור לצרכיו. וכאשר אינו מוכן לפדות את החמור בשה, בידעו שבלאו הכי לא יוכל להשתמש בחמור (כי צריך להיות "וערפתו") - הרי זה ענין של אכזריות בלבד; הוא מוכן להפסיד את החמור, העיקר שהכהן לא יקבל את השה!

ומאחר ש"הוא הפסיד ממונו של כהן" ע"י פעולה באופן של אכזריות, לכן העונש לזה מתבטא גם בפעולה באופן של אכזריות "יפסיד ממונו" באופן ד"עורפו בקופיץ מאחורי הורגו".

ועד"ז בנוגע לעריפת העגלה:

הטעם דעריפת העגלה הוא – "לכפר על הריגתו של זה שלא הניחוהו לעשות פירות". ומאחר שזהו ענין של אכזריות, "כי ימצא חלל גו' נופל בשדה גו'", ובאופן שלא הובא לקבורה וכו' - הנה הכפרה על זה צריכה להיות ע"י פעולה באופן של אכזריות, למען ישמעו וייראו, ולכן "קוצץ ערפה בקופיץ".

כו. והנה, גם לאחר הביאור בנוגע לעריפת פטר חמור, צריך רש"י לבאר כל זה בנוגע לעריפת העגלה, ואינו יכול לסמוך על ביאורו בנוגע לעריפת פטר חמור. והביאור בזה:

בנוגע לפטר חמור מוכן הטעם לעריפתו באופן של אכזריות - מאחר שבעל החמור התנהג כלפי הכהן באופן של אכזריות, בזה שלא היה מוכן לפדות את החמור בשה, לתת את השה לכהן, בידעו שבלאו הכי לא יוכל להשתמש עם החמור, ומאחר שהחמור הוא "ממונו", לפיכך "יפסיד ממונו", באופן של אכזריות.

אבל בנוגע לעגלה הערופה - אינו מוכן כלל מהי שייכותה של עגלה זו לפעולת הרוצח (באופן של אכזריות), הרי אין זו העגלה של הרוצח (בדוגמת הפטר חמור שהוא "ממונו" של בעליו שהתנהג באופן של אכזריות)? ! יתירה מזו: הרי "לא נודע מי הכהו", אלא ישנו ציווי "ומדדו אל הערים אשר סביבות החלל והי' העיר הקרובה אל החלל ולקחו זקני העיר והיא עגלת בקר וגו'". וגם לאחר מדידת הערים יתכן שהרוצח לא הי' מהעיר הקרובה

(ויתכן שהרוצח הוא אינו יהודי). ועכ"פ - העגלה אינה שייכת לרוצח, אלא היא נקנית ע"י "זקני העיר". וא"כ, מהי אשמתה של העגלה שתערף באופן של אכזריות ?!

ולכן, הביאור דפרש"י בנוגע לפטר חמור, אינו מספיק לבאר הטעם דעריפת העגלה, ומשום זה צריך רש"י להזגיש שגם בעריפת העגלה "קוצץ ערפה בקופיץ", באופן של אכזריות (למרות שהעגלה אינה שייכת לרוצח, כנ"ל), והטעם לזה - כי כך ציוה הקב"ה "אמר הקב"ה כו'", כדי "לכפר על הריגתו של זה שלא הניחוהו לעשות פירות" באופן אכזרי.

כח. ויה"ר שע"י הלימוד דפרשת עגלה ערופה, יקויים הענין דונכפר להם הדם", היינו, שכל הענינים הבלתי רצויים יתבטלו מכל וכל.

כולל - התיקון על הענינים שאינם שייכים אליו באופן ישיר, אלא בדוגמת השייכות של "זקני העיר" לעריפת העגלה, שאע"פ ש"ידינו לא שפכו את הדם הזה", אעפ"כ מוטלת עליהם החובה להביא "עגלה ערופה", מאחר שכל עניני העיר שייכים ל"זקני העיר", ועליהם מוטלת האחריות אודות כל הענינים המתרחשים בעיר, כי הם היו צריכים למנוע זאת כו'.

וכאמור לעיל שאע"פ ש"לא נודע מי הכהו", ולא דוקא שהרוצח בא מ"העיר הקרובה אל החלל", ויתכן שהרוצח הי' אינו יהודי כו' - אעפ"כ, האחריות על ענין זה מוטלת על "זקני העיר", ולכן חייבים הם להביא "עגלה ערופה", בד בבד עם ציווי התורה "וענו ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה", "לא כו' פטרנוהו בלא מזונות ובלא לוי".

מסופר בגמרא (סנהדרין לו, א) "הנהו בריוני והוה בשיבכותי דר' זירא דהוה מקרב להו כו' כי נח נפשי דר' זירא אמרי עד האידנא הוה כו' בעי עלן רחמי, השתא מאן בעי עלן רחמי כו' ועבדי תשובה". זאת אומרת: ש"זקני העיר" אחראים לכל הענינים המתרחשים בעיר.

[האמור לעיל נוגע במיוחד לשכונת "קראון-הייטס" - כי לאחרונה התרבו מקרי הגניבות בשכונה, ו"זקני העיר" לא עושים מאומה כדי לפתור את הבעי' !

אם "זקני העיר" היו דואגים שיתפסו את הגנב וכו', היו הגנבים מפחדים להמשיך ולגנוב, אבל בראותם שלא עושים מאומה, ממשיכים הם בגניבות, ולכן האחריות על זה מוטלת על "זקני העיר".

"זקני העיר" עוסקים בענינים אחרים, ובודאי בעניני קדושה, תורה ומצוותי', אבל אינם עוסקים בענין זה !

ואין הכוונה ש"זקני העיר" צריכים לקחת "אקדה" ולצאת לרחובה של עיר כדי לשמור מפני הגנבים - הם אינם יודעים כיצד להשתמש ב"אקדה", יתכן שכאשר יצטרכו לירות לכיון הגנב, יירו לכיון בלתי מתאים, ויפגעו באדם אחר, והגנב יהי' מרוצה מכל הענין ! -

אלא הכוונה שהם צריכים לדאוג להשיג את האנשים המתאימים שתפקידם יהי' לשמור על השכונה מפני גניבות וכו'.

התעסקותם בזה צריכה להיות באופן שיוכלו לומר באמיתיות "ידינו לא שפכו את הדם הזה" – עי"ו **שלא דאגו** למנוע ענין זה].

כט. וכאמור לעיל שמתקנים את כל הענינים הבלתי רצויים - ותמורת הענין ד"חלל גוי נופל בשדה", פועלים את הענין ד"שדה" למעליותא – "ארץ ממנה יצא לחם", מזון לאדם וכו'.

ובפרט כאשר נמצאים בחודש אלול, שאז המלך נמצא בשדה, ואנשי העיר יוצאים לקבל את פניו בשדה, והמלך מקבל את כולם בסבר פנים יפות, ומראה פנים שוחקות לכולם, ובאור פני מלך חיים, שזהו כללות הענין ההתגלות י"ג מדה"ר בחודש אלול (מלך בשדה - למעליותא), ועד שנפעל הענין ד"מלך לשדה **נעבד**" (לא רק שהמלך נמצא בשדה).

וגם כאשר המלך נמצא בשדה מתגלה תפארת המלך והדר מלכותו כו' (אע"פ שאין זה באותו האופן כפי שזה בהיכל מלכותו) - ויה"ר שבקרוב ממש יתגלה תפארת המלך כו', כמ"ש "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר".

החל מהתחלת חודש אלול, שאז המלך נמצא ומתגלה בשדה, ועאכו"כ כאשר מתקרבים לאמצע חודש אלול, י"ד וט"ו כאלול, שאז קיימא סיהרא באשלמותא, ועאכו"כ בימי הסליחות וכו'.

ויקויים יעוד זה ("ונגלה כבוד ה' גוי") בקרוב ממש - בגאולה האמיתית והשלימה עי"י משיח צדקנו - גאולה נצחית, ואז יתגלה הענין ד"אני לדודי ודודי לי" באופן דיחוד נצחי, בדוגמת היחד וחכמה ובינה שזיווגיהו תדיר (כנ"ל במאמר).

כביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, ויבנה ביהמ"ק השלישי - בניין נצחי, במהרה בימינו ממש.

* * *

ל. הביאור בפרש"י:

הבן חמש למקרא למד כבר בפ' יתרו בקשר לענין המשפט, ושם נאמר הלשון "כי יהי' להם דבר בא אלי ושפטתי גוי" (יתרו יח, טז), "כל הדבר הנחל יביאו אליך" (שם, כב) – ואילו בפרשתנו נאמר הלשון "כי יהי ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט גוי", היינו, שיש ביניהם מריבה כו'.

[בתרגום אונקלוס מתרגם אמנם תיבת "ריב" – "דין", אבל בתיב"ע מתרגם, "תיגרא" (מריבה). וע"פ פשוטו של מקרא מובן בפשטות שתיבת "ריב" פירושה, "מריבה", ולא "דין" סתם, ולכן נאמר הלשון "ריב", ולא הלשון "דבר", וכיו"ב.

וכמדובר כמ"פ שאע"פ שבכמה מקומות מביא רש"י את פירוש התרגום בתור ראי' לפשוטו של מקרא - אין זה הכרח שבכל מקום פירוש התרגום הוא ע"פ פשוטו של מקרא, וכבנדו"ד - שאונקלוס מתרגם תיבת "ריב" - "דין", ולא "תיגרא", כהפירוש ע"פ פשוטו של מקרא].

ועל זה מפרש רש"י: "כי יהי ריב - סופם להיות נגשים אל המשפט, אמור מעתה אין שלום יוצא מתוך מריבה", היינו, מאחר שיש כאן ענין של "מריבה" (ולא "דבר" סתם), הרי בהכרח שלא יוכלו להגיע לידי פשרה, כי רצונם לריב כו', ולכן "סופם להיות נגשים אל המשפט" (ראה שפתי חכמים).

וממשיך רש"י: "מי גרם ללוט לפרוש מן הצדיק, הוי אומר זו מריבה" דלכאורה אינו מובן: לשם מה צריכים להזכיר כאן את המריבה שהיתה אצל לוט כו' ? !
הביאור בזה:

בענין זה מודגש חוסר ענין המריבה, היינו, שאע"פ שהמריבה היתה בין "רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט" (ולא בין אברהם ולוט עצמם), אעפ"כ עי"ז גרמו ללוט לפרוש מן הצדיק. יתירה מזו: גם כאשר רועי מקנה אברהם ורועי מקנה לוט ידעו שהמריבה תגרום ללוט לפרוש מן הצדיק, הנה ידיעה זו לא הועילה להפסיק את מריבתם, ומזה מובן חומר ענין המריבה.

לא. וממשיך הכתוב - "הצדיק את הצדיק והרשיעו את הרשע":

לאחר שנתבאר חומר ענין המריבה, הנה לכאורה כאשר ישנה מריבה בין ב' אנשים, בהכרח ששניהם אינם צודקים (כי עצם ענין המריבה הוא דבר בלתי רצוי), ולכן יש סברא לומר שצריכים לסטור לשניהם (א' שמיך דעם און א' שמיך יענעם) בגלל עצם המריבה.

ולכן מדגיש הכתוב שההנהגה צריכה להיות באופן ד"ושפטום והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע", היינו, שהתפקיד של ב"ד הוא להכנס בתוך הענינים, ולדרוש ולחקור את פרשת הדברים, ולקבוע באופן ברור מי הוא הצדיק ומי הוא הרשע.

זאת אומרת: הן אמת שעצם המריבה אינה דבר הרצוי, אבל אעפ"כ, אין זו סיבה שלא לדרוש ולחקור בעצם הענין, ולהוציא לאור את המשפט לאשורו!

המשפט צריך להיות באופן ד"והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע", היינו, שהבי"ד אינו צריך להתפעל מהעובדה שהצדיק הוא "עני", והרשע הוא "גבר אלים" וכו', וא"כ, יכול השופט לפחד שאם ירשיע את הרשע, יכה הרשע את השופט עצמו כו' - הנה על זה באה הוראת התורה "לא תגורו מפני איש", ולכן אסור לב"ד לכבוש את פניו בקרקע כו', אלא "והרשיעו את הרשע", ולא לפחד לומר שהוא "רשע".

ועד"ז לאידך: כאשר מדובר אודות צדקת הצדיק, אין להסתפק בזה ש"הרשיעו את הרשע", אלא צריכים גם להצדיק את הצדיק, היינו, להכריז שהוא "צדיק" בדין.

ועפ"ז מובן מדוע התורה צריכה לומר "והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע", ועוד כמה דיוקים המובנים ע"פ מה שנתבאר לעיל.

לב. הביאור בנוגע להערות אאמור"ר:

דובר לעיל שישנם ב' דעות בנוגע לכללות האיסור ד"לא תחרוש בשור ובחמור" - אם האיסור הוא מצד כלאים, או שהאיסור הוא מצד צער בעלי חיים.

ונפקא-מינה בנוגע לפועל: כאשר האיסור הוא מצד כלאים, יש מקום לומר שהאיסור הוא רק כאשר מין אחד טהור ומין אחר טמא, משא"כ כאשר שניהם טהורים כו'; וכאשר האיסור הוא משום צער בעלי חיים, אין חילוק אם שניהם טהורים או שא' טמא וא' טהור, כי גם כאשר שניהם טהורים ישנו האיסור דצער בעלי חיים.

ומצינו בפוסקים ב' דעות בזה: הרמב"ם (הל' כלאים פ"ט ה"ז) פוסק: "כל העושה מלאכה בשני מיני בהמה כו' והי' אחד מהן מין טהורה והשני מין טמאה הרי זה לוקה כו' שנאמר לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו", זאת אומרת, שהאיסור מן התורה הוא רק כאשר "אחד מהן מין טהורה והשני מין טמאה" ("אבל מדברי סופרים שני מינין שהם כלאים בהרבעה אסורים לחרוש בהן כאחד", אע"פ ששניהם טהורים כו' (שם ה"ח)).

אבל דעת הרא"ש, וכן פסק הלכה בשו"ע (יו"ד סרצ"ז ס"י), שאין חילוק בין שניהם טהורים ובין א' טמא וא' טהור - "אסור לעשות מלאכה בשני מינין כגון לחרוש כו' בין שאחד טמא ואחד טהור, בין ששניהם טמאים, בין ששניהם טהורים".

לג. והנה, ב' דעות אלו מצינו גם בדרושי חסידות:

בדרושי אדמו"ר מהר"ש, בד"ה לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו שנת תרכ"ז, מובא המבואר בילקוט ראובני (בשם מדרש תנחומא) "שכשבא חמור לבקש את דינה מיעקב, אמר לו יודע אני שזקנך אברהם הי' נשיא ואני ג"כ נשיא, א"ל לא נשיא נקרא אלא שור, שנאמר ואל הבקר רץ אברהם, וכתוב ורב תבואות בכח שור, ואתה חמור, ואי אפשר לחרוש בשור ובחמור יחדיו".

וביאור זה מתאים לשיטת הרמב"ם שהאיסור חרישה הוא רק כאשר "אחד מהן מין טהורה והשני מין טמאה" - שור דקדושה וחמור דקליפה כו'.

[ובזה רואים גם איך שהענינים המבוארים במדרש ובוזה וכיו"ב - שייכים גם לחלק ההלכה שבתורה, ועד שזהו המקור להמבואר בחלק ההלכה שבתורה, ככנוד"ד - שאפשר לומר שזהו המקור לדברי הרמב"ם (שהרי מחפשים מהו המקור לדברי הרמב"ם בענין זה)].

ולאידך - בד"ה לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו בשנת תרע"ח, מבואר באופן

אחר:

צמר ופשתים הם בחי' חסד וגבורה כי צמר (עמר נקי) הוא בחי' חסד, ופשתן הוא בחי'

גבורה.

ומבאר שם דלכאורה צריך להבין מהו הטעם האיסור התערובות צמר ופשתים, הרי התערובות הו"ע ההתכללות, וידוע שע"י התכללות חו"ג נמשך מבחי' או"ס שלמעלה מהשתלשלות כו', וזהו מעלת יעקב בחיר שבאבות, שהוא כולל את הבחי' דחו"ג, וזהו כל מעלת בחי' התיקון שהוא בחי' התכללות ההפכים דחו"ג, וא"כ מהו הטעם האיסור שעטנו, תערובות צמר ופשתים יחדיו.

והנה, מאחר ששואל במאמר מהו האיסור שבתערובות חסד וגבורה, מוכח שהמדובר אודות חסד וגבורה דקדושה, משא"כ כאשר מדובר אודות חסד דקליפה או גבורה דקליפה, שאז מובן בפשטות איסור התערובות.

וביאור זה מתאים לשיטת הרא"ש והשו"ע, שהאיסור דחרישת שור וחמור הוא "בין שאחד טמא ואחד טהור, בין ששניהם טמאים, בין ששניהם טהורים", היינו, שגם בקדושה אינו צריך להיות עירוב החסדים בגבורות, וכמבואר שם בהערות אאמו"ר שאסור לערב חסרים וגבורות ביחד.

לו. והביאור בזה:

מבואר במאמר הנ"ל ביאור הענין דצמר ופשתים בשרשם – שצמר הוא בחי' חסד דעתיק, וכמ"ש ושער רישי' כעמר נקי, ופשתן הוא בחי' גבורה, כידוע שפשתן נקרא בד, ע"ש שגדלים בד בבד, בד יחידי, שזה מורה ששרשו הוא מבחי' עולם האחדות כו', עד לבחי' עתיק שהוא בחי' יחיד בעצם (ולכן עבודה כה"ג ביוהכ"פ היתה בבגדי בד דוקא, כי יוהכ"פ הוא גם בחי' עתיק כו').

ועפ"ז מובן שכאשר חסד וגבורה נמצאים בשרשם – בבחי' עתיק, יכולים להיות שניהם ביחד, כי "לית שמאלא בהאי עתיקא", אלא כולו בחי' ימין. זאת אומרת: ישנם אמנם ב' ידים, וכמ"ש "ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב", ב"פ ימינך, אבל שניהם הם בבחי' ימין, כי לית שמאלא בהאי עתיקא.

ועפ"ז מובן מה שהותר כלאים בציצית, כפי שלומדים זאת מסמיכות הפסוקים "לא תלבש שעטנו גו'", ותיכף לאחרי זה "גדילים תעשה לך גו'" ("אף מן הכלאים"), ועד"ז הותר כלאים בבגדי כהונה בשעת עבודה - מפני שזהו כמו שהן בשרשן בקדושה כו'.

אבל כאשר הם נמשכים ומתגלים למטה - הרי הם ב' קוין בפ"ע, ואין לערבם ביחד כו'. לה. ההוראה מכל הנ"ל בנוגע לפועל:

ישנם כאלו שמקבלים כסף מעינים דלעו"ז, חסד דקליפה, וטענתם היא - שמנצלים את הכסף לעיני קדושה, לבנות מוסדות ללימוד התורה באופן ד"שור לעול כו",

וסומכים על הפתגם האומר שכסף אין לו ריח - היינו, שלא משנה מהיכן מקבלים את הכסף, אלא העיקר הוא שמנצלים את הכסף באופן המתאים.

הנה על זה באה ההוראה שאסור לערב חסד דקליפה עם עניני קדושה - דהרי כאשר "אחד מהן מין טהורה והשני מין טמאה", אסור לערבם יחד אפילו לדעת הרמב"ם! ומה שטוענים שרואים בפועל שמתנהגים באופן אחר (היינו, שלוקחים כספים מענינים דלעו"ז בטענה שמנצלים זאת לקדושה) - הנה לדעתם אפשר להביא הוכחה "טובה" יותר: ישנם כאלו שמחללים את השבת ר"ל, בטענה שהם מנצלים את הכסף שמרויחים לענינים טובים!

וכאמור לעיל שכאשר מדובר אודות חסד דקליפה - הרי לכולי עלמא (גם לשיטת הרמב"ם) אסור לערב זאת עם עניני קדושה כו'.

לו. ע"פ האמור לעיל - מובן גם כיצד מחברים את ב' הפרקים (פרק ראשון ופרק שני) דפרקי אבות, אע"פ שפרק ראשון ענינו חסד, ופרק שני ענינו גבורה:

כשם שנתבאר לעיל שבשרשם בעתיק הרי חסד וגבורה ענינים אחד הוא, כי לית שמאלא בהאי עתיקא, עד"ז מובן בנוגע ללימוד פרקי אבות, שזהו כפי שעניני התורה נמצאים בתורה גופא (בלימוד התורה) - שאפשר לחבר את ב' הפרקים דפרקי אבות, אע"פ שפרק ראשון ענינו חסד ופרק שני ענינו גבורה, כי המדובר הוא כפי שחסד וגבורה נמצאים בשרשם בקדושה.

ובפרט שעצם הענין דחיבור ב' הפרקים הוא ענין של חסד - כדי שיוכלו לסיים את לימוד כל הששה פרקים דפרקי אבות קודם ר"ה. דהנה, אם לא יחברו ב' פרקים ביחד, יספיקו ללמוד עד ר"ה רק ג' פרקים דפרקי אבות, ועי"ז שמוסיפים בכל - שבת (מג' השבתות שקודם ר"ה) פרק נוסף, מספיקים לסיים את לימוד כל פרקי אבות קודם ר"ה.

ועפ"ז מובן שלימוד פרק שני בפרקי אבות (שענינו גבורה) ביחד עם פרק ראשון הרי זה ענין של חסד, הוספה בלימוד התורה כו'.

וענין זה מתאים להמבואר בדרושי חסידות שכללות עבודת האדם צריכה להיות בב' קוין דוקא, וכמחז"ל (ע"ז יח, א) "כלום מעשה בא לידך, אמר לו מעות של פורים נתחלפו לי וכו'", זאת אומרת, שכאשר עבודתו היא רק בקו א', יתכן שעבודה זו היא מצד טבע נפשו כו', לכן כאשר מעשה בא לידו ומתנהג שלא ע"פ טבעו, הרי זו הוכחה שעבודתו היא בשלימות.

ומזה מובן שכללות עבודת ה' צריכה להיות בב' הקוין, וכפי שהובא לעיל (ד"ה שופטים ושוטרים) מאמר הספרי שאהבה ויראה אינן יכולות להיות יחדיו, כי אם בעבודת ה', אהבת יראת הקב"ה זאת אומרת, שכללות עבודת ה' היא בב' הקוין יחדיו.

לז. והנה, אע"פ שפרק ראשון ענינו חסד, ופרק שני ענינו גבורה - אעפ"כ, מאחר שבקדושה ישנו ענין ההתכללות החסד וגבורה (מצד שרשם כו'), מצינו בפרק ראשון גם ענינים של גבורה, ומצינו בפרק שני גם ענינים של חסד.

הביאור בזה:

כללות פרק ראשון ענינו – חסד, כמ"ש בהתחלת הפרק "משה קבל תורה מסיני ומסרה כו", שזהו החסד הכי גדול - שהקב"ה נתן למשה רבינו (ועל ידו - לכל בני"א) את התורה, שהיא "חמודה גנוזה", היינו, שאפילו אצל הקב"ה היא באופן ד"חמודה גנוזה", ואעפ"כ בחסדו הגדול נתן הקב"ה את התורה לבני"א.

ועד"ז בסיום הפרק מובא ענין ה"שלום", שזה קשור עם כללות הענין דמ"ת, כמחז"ל שמ"ש "פדה בשלום נפשי" קאי על "העוסק בתורה ובגמ"ח כו", כי ע"י גמילות חסדים נפעל אחוה ושלום בין אדם לחבירו. ובפרט ע"י הענין דגמ"ח בתכלית השלימות, כאשר הנותן אינו יודע למי נתן, והמקבל אינו יודע ממי קיבל, שאז נפעל ענין השלום בתכלית השלימות (משא"כ כאשר מודגש ההרגש שא' הוא הנותן וחבירו הוא המקבל – שאז אין זה תכלית השלימות ושלום).

ולאידך ישנם בפרק ראשון גם ענינים הקשורים עם קו הגבורה כו'.

ופרק שני - כללות ענינו הוא ענין הגבורה, כמ"ש בהתחלת הפרק "הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה וכו'", "עין רואה ואוזן שומעת כו'", שזה כללות הענין חשבון צדק וכו'.

ומצד ענין ההתכללות חסד וגבורה - ישנם בפרק שני גם ענינים הקשורים עם קו החסד - כמובא בסיום הפרק הענין דשכר מצוה [ביחד עם זה שה"מלאכה מרובה הפועלים עצלים כו' ובעל הבית דוחק" - שזהו ענין של גבורה] – "ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך, ודע שמתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא".

לח. וזהו גם הקשר דהתחלת פרק ראשון עם סיום פרק שני – "נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן":

בהתחלת פרק ראשון מדובר אודות החסד הכי גדול - נתינת התורה ע"י הקב"ה למשה רבינו, ועל ידו - לכל בני"א: ובסיום פרק שני מדובר גם אודות ענין החסד "ודע מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא".

ויתירה מזו - ובהקדים:

לכאורה אינו מובן: מדוע "מתן שכרם של צדיקים לעתיד לבוא" דוקא - הרי מאחר שעבודתם היא עתה, צריכים הם לקבל את השכר בעוה"ז, כמ"ש בפרשתנו "ביומו נתן שכרו ולא תבוא עליו השמש גו'", ומאחר ש"מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", צריך גם הקב"ה להתנהג באופן זה, ולתת את השכר בעוה"ז! :

הביאור בזה - ע"פ מ"ש בהתחלת פרק ראשון "משה קבל תורה מסיני":

מבואר במדרז"ל החילוק שבין משה רבינו וישעי', שמשה אמר "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי", ואילו ישעי' אמר "שמעו שמים והאזינו ארץ" - כי משה הי'

קרוב יותר לשמים, לכן אמר "האזינו השמים גו' ותשמע הארץ" - ביחס ל"שמים" לשון האזנה מקרוב, וביחס לארץ לשון שמיעה מרחוק; וישע'י ה' קרוב יותר לארץ, לכן אמר "שמעו שמים והאזינו ארץ" ל"שמים" לשון שמיעה מרחוק, וביחס ל"ארץ" לשון האזנה מקרוב.

ומאחר שמשה רבינו קרוב יותר לשמים מאשר לארץ מוכן מדוע "מתן שכרם של צדיקים לעתיד לבוא", כי הצדיקים (בדוגמת משה רבינו) קרובים לענינים דלעתיד לבוא ("שמים") יותר מאשר לעניני "ארץ", יעודים גשמיים כו'.

ואע"פ שלכאורה הרי זה שייך רק למשה רבינו, ולא לכאו"א מישראל וא"כ, כאשר מדובר אודות עבודתו של כאו"א מישראל (ולא אודות עבודת משה רבינו), צריכים לתת לו שכר בעוה"ז (יעודים גשמיים), מאחר שהוא קרוב יותר לעניני "ארץ" -

הנה על זה אומרים "משה קבל תורה מסיני ומסרה וכו'", היינו, שמשה רבינו מסר את כל עניניו (בדוגמת מסירת התורה) לכאו"א מישראל, גם לזה שאומר פרקי אבות בשבת זו לאחר תפלת מנחה!

ועפ"ז מוכן ש"מתן שכרם של צדיקים לעתיד לבוא" נאמר בנוגע לכאו"א מישראל - כי משה רבינו פועל אצל כאו"א מישראל שיה' קרוב לשמים יותר מאשר לארץ, ולכן, עיקר השכר אינו מתבטא ביעודים גשמיים, אלא בשכר לעתיד לבוא.

ומאחר שכאו"א מישראל מבין ומסכים שעיקר השכר ינתן לו לעתיד לבוא (כי הוא נעשה קרוב לשמים יותר מאשר לארץ) - הרי זה נחשב כמו שסיכמו עמו מלכתחילה שיקבל השכר באופן זה, ולכן אין זה בסתירה להציווי "ביומו תתן שכרו".

לט. האמור לעיל שמשה רבינו פועל וממשיך את עניניו אצל כאו"א מישראל - מבואר בפירוש בגמרא:

עה"פ "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה", שואלת הגמרא (ברכות לג, ב): "אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא כו'", ומתצת: "אין, לגבי משה מילחא זוטרתא היא".

ומבאר אדמו"ר הזקן בתניא (רפמ"ב) "דלכאורה אינו מוכן התירוץ דהא שואל מעמך כתיב", היינו, וכי משום שלגבי משה הרי זה מילתא זוטרתא, כן הוא גם אצל כאו"א מישראל?!

ומבאר בזה - ש"כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי' משה רבינו ע"ה כו'", ולכן, כשם שאצל משה ענין היראה הוא מילתא זוטרתא, כן נפעל אצל כאו"א מישראל ע"י בחי' משה רבינו שבו.

ועד"ז מוכן בנוגע לענייננו, שמצד בחי' משה רבינו שבכאו"א מישראל, הרי הוא קרוב לשמים יותר מאשר לארץ, ולכן "מתן שכרם של צדיקים לעתיד לבוא" - אצל כאו"א מישראל, כנ"ל בארוכה.

מ. אבל אעפ"כ - צריך להיות ענין של שכר גם עבור ה"עלובה ועני", שזהו הגוף ונפש הבהמית - שכר גשמי בעוה"ז הגשמי כו'.

וענין זה אינו שייך (לכאורה) למשה רבינו - מאחר שהוא בדרגא נעלית ביותר, ואינו יכול לירד ממדרגתו כדי להמשיך השפעות גשמיות וכו', כמבואר בדרשי חסידות בפירוש הכתוב "מאין לי בשר".

הנה על זה אומרים שישנו הענין ד"עולמך תראה בחיידך", והיינו, שאינו צריך לחכות עד שיגיע הזמן לעתיד לבוא, לאחר תחיית המתים (ולאחרי הענין ד"חחרין לעפרן כו") - אלא, "עולמך תראה בחיידך".

וכידוע מענה כ"ק מו"ח אדמו"ר לאחר ששאל אותו כיצד לחלק את נכסיו בצוואתו עבור עניני צדקה, - "עולמך תראה בחיידך":

לשם מה עליך להמתין עם קיום מצות הצדקה עד לאחר מאה ועשרים שנה - "עולמך תראה בחיידך", תקיים חיכך ומיד את מצות הצדקה, ותחלק את נכסך עבור עניני צדקה בהיותך נשמה בגוף, לאורך ימים ושנים טובות עד מאה ועשרים שנה!

ובפרט שכאשר מדובר אודות צוואה לאחר מאה ועשרים שנה - באים היררשים וטוענים באופן אחר וכו', ואפילו כאשר הצוואה חתומה ע"י עדים וכו', יכולים לערער על זה כו', ואם "שערי תירוצים לא ננעלו", הרי עאכו"כ שבעוה"ז, שערי קושיות לא ננעלו!

ובפרט כאשר ישנם כאלו שמעוניינים ורוצים לגרום לענין של מחלוקת כו', ולכן צריכים לומר איפכא מסתברא, כי אם כולם יסכימו לדעה אחת יהי' "משעמם", ולכן צריכים לראות שיהי' "שמח" - לכל לראש ע"י גרימת מחלוקת קטנה וכו'.

ולכן, כאשר מחלק את כספו לצדקה בהיותו נשמה בגוף - הרי הוא בטוח שענין זה נעשה כפי רצונו וכו'.

ובפרט במדינה זו - שהנתינה לצדקה קשורה גם עם כבוד המדומה (נוסף על הכבוד האמיתי) - כאשר עושים תמונות כו', ומפרסמים בכל העולם כולו שפלוגי נתן לצדקה וכו' - הרי בודאי שכדאי יותר לקיים את מצות הצדקה באופן ד"עולמך תראה בחיידך".

מא. כאן המקום להזכיר גם אודות המסיבה השנתית שעורכים ביום ראשון עבור כולל חב"ד בארץ הקודש (כפי שהכריזו לאחר התפלה).

ובהקדים:

מבואר בכ"מ שבחודש אלול צריכים להוסיף בלימוד התורה ובעבודת התפלה ע"פ ב' הפירושים ד"הרועה בשושנים": (א) מה שושנה אית בה תליסר עלין, - כנגד י"ג מכילין

דרחמי כו', שזהו כללות הענין דעבודת התפלה [נוכחבא בספרים שגם התלמידי חכמים שעוסקים בעיקר בלימוד התורה, צריכים למעט בזמן הלימוד, ולהוסיף בענין התפלה ובקשת רחמים כו'], (ב) "ששונים הלכות" - לימוד התורה.

ועד"ז צריכה להיות הוספה מיוחדת בבחינת הצדקה (ראה לקו"ת סד"ה אני לדודי הא').

ובענין הצדקה גופא ישנה מעלה מיוחדת בצדקת ארץ ישראל, "ארץ החיים" כפי שמבאר אדמו"ר הזקן בכמה אגרות קודש.

ועפ"ז מובנת גודל מעלת הצדקה ל"כולל חב"ד" - מאחר שזהו צדקת ארץ ישראל. ולכן, בחודש אלול צריכים להוסיף במיוחד בצדקה זו.

ויתירה מזו - צדקת ארץ הקודש, "כולל חב"ד" וכו' היא ההכנה המתאימה לקבלת ברכת כתיבה וחתימה טובה בר"ה. והביאור בזה:

באגה"ק ס"ד מדבר אודות המעלה דצדקת אה"ק, ובהמשך לזה מבאר את הפסוק "תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", ש"בכל שנה ושנה יורד ומאיר בה אור חדש ומחודש שלא הי' מאיר עדיין מעולם כו' כי אור כל שנה ושנה מסתלק לשרשו בכל ער"ה", ולכן נאמר "מרשית השנה ועד אחרית שנה לבדה", כי בר"ה נמשכת המשכה חדשה על כל השנה כולה (באופן דהסתר, ו"גילוי מההסתר הוה תלוי במעשה התחתונים וכו'").

ומאחר שבהתחלת אגה"ק זו מבואר מעלת צדקת אה"ק, ובהמשך לזה מבאר את כללות ענין ההמשכה דר"ה - מובן, שכללות הענין דצדקת אה"ק היא הכנה לקבלת הברכות דכתיבה וחתימה טובה בר"ה.

[וכידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר - שצריך לתת תודה מיוחדת ל"כולל חב"ד", כי על ידם זכינו לכמה וכמה אגרות קודש מאדמו"ר הזקן, ובהם ישנם ביאורים בכמה עניני חסידות ועניני הלכה כו', ועד"ז בעניננו - שע"פ המבואר באגה"ק הנ"ל מובן שצדקת אה"ק היא הכנה לקבלת הברכות בר"ה].

מ. ולכן, מן הראוי שיכריזו עה"פ אודות הזמן והמקום שבו תיערך המסיבה השנתית עבור כולל חב"ד - ביום ראשון הבעל"ט.

בהשגחה פרטית נקבעה המסיבה ליום ראשון י"ד באלול - בדוגמת אגה"ק הנ"ל (בנוגע לצדקת אה"ק שהיא הכנה לר"ה) שהיא אגה"ק סימן יד.

[אינני יודע אם כיוונו לזה כו' - ואפילו אם לא כיוונו לזה, אלא כך סיבבו מלמעלה - הרי זה באופן נעלה יותר: כאשר מכוונים לזה, צריכים לדעת מי הוא המכוין, ומה הייתה כוונתו כו', אבל כאשר לא מכוונים לזה, אלא זה נעשה באופן ד"יערה עליו רוח ממרום" - הרי זה באופן דלעילא ולעילא כו'].]

ומאחר שבמסיבה זו צריך להיות הענין ד"פותחין בדבר מלכות" מן הראוי שילמדו אגה"ק סימן י"ד.

ולא המדרש עיקר אלא המעשה - נתינת צדקה עבור "כולל חב"ד" באופן של הרחבה כו'. וכלשון אגה"ק הנ"ל: "ביד מלאה ורחבה בריבוי אחר ריבוי מידי שנה בשנה הולך ועולה למעלה כו'".

מג. ויה"ר שע"י כללות הענין דצדקת אה"ק נזכה בקרוב ממש ל"שלימות הארץ" - "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" בשלימותה, וכל הענינים שהם היפך שלימות הארץ יתבטלו לגמרי - "עוצו עצה ותופר דברו ולא יקום כי עמנו א-ל". וכמ"ש "הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל".

וכמדובר כמ"פ ש"שלימות הארץ" קשורה עם "שלימות התורה" ו"שלימות העם", ובפרט בנוגע לשנה זו - "שנת הקהל", שעניינה "הקהל את העם האנשים הנשים והטף וגרך אשר בשעריך" שנתגייר כהלכה.

וכמדובר כמ"פ שכשם שהענין ד"שלימות העם" צריך להיות באופן ד"לא תגרע", כמו כן צריך להיות עם הענין ד"לא תוסיף", היינו, שההוספה (שלא כהלכה) פועלת חסרון ב"שלימות העם", כשם שהגרעון הוא חסרון ב"שלימות העם".

ומה שטוענים שזהו "מנהג" ו"חוק", ומה יאמרו הבריות וכו' - הנה "דבר אלקינו יקום לעולם", ולכן, דבר ברור שסוכ"ז יהיו מוכרחים להתנהג ע"פ רצון הקב"ה, וא"כ מוטב שיעשו זאת בעצמם!

וכמבואר במדרז"ל המשל אודות פרעה, שכאשר נאמר לו בשליחותו של הקב"ה "שלח את עמי ויעבדוני" [אינו מספיק "שלח את עמי בלבד", אלא צריך להיות "ויעבדוני"], ופרעה לא רצה לקיים את רצון ה', הנה סוכ"ס לקה ואכל דגים סרוחים וכו'.

ומאחר שסיפור זה מובא ב"תורת אמת" ו"תורת חיים" - הוראה בחיים, מובן שיש בזה הוראה לכאו"א מישראל, וההוראה היא: מאתר שיודע שסוכ"ס יהי' מוכרח להתנהג ע"פ רצון הקב"ה, כפי שהי' אפילו אצל פרעה, הרי מוטב לו שיעשה זאת מרצונו.

ועד"ז מובן שכל אלו המחוכרים ולוחמים נגד "שלימות התורה", לוחמים נגד "דבר ה' זו הלכה", לוחמים נגד "שלימות העם", ולוחמים נגד "שלימות הארץ" וכו' - הרי הם גורמים הרס וחורבן באה"ק רח"ל היל"ת, לכן, הרי זה דבר ברור שלא יצליחו במעשיהם, כי "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום", ו"דבר אלקינו יקום לעולם"!

ויה"ר שכל אלו שהתנהגו בעבר באופן בלתי רצוי (מן השפה ולחוץ עכ"פ), כולל אלו שמגלים פנים בתורה שלא כהלכה, מפני שיקולים של כסף וכבוד כו' - יערה עליהם רוח ממרום, ויחזרו בתשובה, ויתחרטו בחרטה גמורה על הנהגתם בעבר, ומכאן ולהבא יתנהגו ע"י הוראת התורה.

ובפרט כאשר נמצאים בימי חודש אלול, שאז המלך נמצא בשדה, ומקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם - כולל אלו שהתנהגו באופן בלתי רצוי - הרי מובן שזהו הזמן המתאים לשנות את ההנהגה הקודמת, ומכאן ולהבא להתנהג ע"פ הוראת התורה.

וכמדובר כמ"פ שארץ ישראל נקראת "ארץ הקודש" אפילו בפי אומות העולם ("הולי-לאנד") - וא"כ, הגיע הזמן שכאו"א מבנ"י יכריז בגלוי שארץ ישראל היא "ארץ הקודש", ולכן כל הענינים שבה צריכים להתנהל באופן דקדושה, כולל שלימות הארץ, ביחד עם שלימות התורה ושלימות העם.

ועד"ז בנוגע להמדובר לעיל שאסור לערב בחי' חמור וקליפה בעניני קדושה - בנוגע ל"חסד לאומים" שמקבלים מאומות העולם כו', אלא כאשר זה נעשה ע"פ הוראת התורה. וכאשר מתנהגים ע"פ הוראת התורה, כולל ההוראה "ודרשו את שלום העיר גו' כי בשלומה יהי' לכם שלום" פועלים גם על אומות העולם, ואז מקבלים מהם סיוע לא כפי ש"עבד כנעני" אחד מבקש סיוע מ"עבד כנעני" נוסף, אלא באופן ד"והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך".

מד. ויה"ר שהיות נמצאים עתה בימי חודש אלול, שאז הקב"ה מראה פנים שוחקות לכאו"א מישראל, ובאור פני מלך חיים - נזכה להמשכת ברכות ה' באופן דחסדים הגלויים, כטוב הנראה והנגלה.

ובקרוב ממש יקויים היעוד (שהולכים לקרוא בתורה בתפלת מנחה) "והי' כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה" - כפשוטו, בארץ הקודש, "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה".

ונזכה לקיים מצות ביכורים מתוך אמירת שירות ותשבחות (באופן ד"הגדתי") שהרי זמן הבאת הביכורים הוא "מעצרת ועד החג" (עד חגה"ס) - בביהמ"ק השלישי, בביאת משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה להכריז אודות המסיבה עבור "כולל חב"ד".

אח"כ נתן את היין והמזונות להרב יהושע שי' פינסון ולהרב שלום שי' דוכמן - עבור מסיבה זו].

אח"כ פנה לילדים ואמר: קודם סיום ההתוועדות - בודאי שלא ישכחו לנגן "ווי וואנט משיח נאו".

הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

אחר תפלת מנחה התחיל לנגן "ווי וואנט משיח נאו".

בס"ד. יום ד' פ' תבוא, י"ג אלול, ה'תשמ"ב

(הנחה בלתי מוגה)

שמח תשמח דעים האהובים כשמחך יצידך בגן עדן מקדם¹, ומדייק בזה בד"ה שמח תשמח (תרנ"ז)², שהרי ידוע שרעים האהובים קאי על חכמה ובינה שהם תרין רעין דלא מתפרשין³, היינו, שהם תמיד באופן של רעים האהובים, וכיון שישנו היחוד דחו"ב באופן תמידי, א"כ, מהו הצורך בבקשה שמח תשמח. ומוסיף בזה, דכיון שמדובר אודות חכמה ובינה, הרי ישנו ענין השמחה מצד בינה עצמה, כמ"ש⁴ אם הבנים שמחה, וא"כ, מהו ענין שמח תשמח רעים האהובים (חכמה ובינה), שצריכים לשמח אותם. ונקודת הביאור בזה (כפי שמסיים לאחר אריכות הביאור), שיש כו"כ דרגות בענין השמחה⁵, והבקשה שמח תשמח רעים האהובים היא שיומשך בהם שמחה נעלית יותר מהשמחה שיש בהם מצד עצמם⁶.

ב) **ויובן** בהקדים שהתחלת השמחה היא שמחה של מצוה (ככל הענינים שהתחלתם הוא בתורה ומצוותי), ובשמחה של מצוה ישנם ב' דרגות כלליות, בהתאם לב' הענינים הכלליים שבמצוה. דהנה, בכל מצוה ישנם טעמי המצוה, וישנו גם הענין שזהו ציווי הקב"ה, כלשון נוסח ברכת המצוה אשר קדשנו במצוותיו וצווננו, ולהיותו עבד להקב"ה הרי הוא ממלא את ציווי המלך כדבעי. וכמבואר גם בספרי כ"ק אדמו"ר האמצעי⁷ שישנה הכוונה הכללית שהיא בשוה בכל המצוות, שזהו"ע אשר קדשנו במצוותיו וצווננו, ונוסף לזה ישנה גם הכוונה הפרטית שבכל מצוה בפני עצמה⁸. ועד"ז בתורה שעלי' נאמר⁹ פיקודי הוי' ישרים משמחי

(1) נוסח ברכות נשואין.

(2) סה"מ תרנ"ז ע' קעג.

(3) ראה זח"ג ה א. הובא בהמאמר הנ"ל - סה"מ שם ס"ע רסה וראה גם זח"ב נו, א. פרדס שער ח (שער

מהות והנהגה) פי"ד.

(4) תהלים קיג, ט.

(5) ראה בהמאמר - סה"מ שם ע' רכא ואילך.

(6) ראה בהמאמר סה"מ שם ע' רסה. רפב ואילך.

(7) עטרת ראש נג, א ואילך. נח, סע"ב ואילך. וראה גם לקו"ת שלח מ, א.

(8) ראה בהמאמר - סה"מ שם ע' ס"ע ריז ואילך. ע' רנג ואילך.

(9) תהלים יט, ט.

(10) תענית ל, א.

לב [דאף שע"פ פשוטו של מקרא קאי פיקודי הוי' על ענין המצוות, מ"מ, דרשו חז"ל¹⁰ והובא להלכה¹¹ בנוגע ללימוד התורה שפיקודי הוי' ישרים משמחי לב קאי על לימוד התורה], שישנו הצד השווה בכל ענין שבתורה, כפי שניכר בגלוי בנוסח ברכת התורה, אשר בחר בנו כו' ונתן לנו את תורתו, שנוסח זה מברכים על כל עניני התורה, ונוסף לזה ישנו גם הענין דטעמי התודה (בדוגמת טעמי המצוות), שבזה מחולק כל ענין בתורה לענין בפני עצמו, וכפי שניכר בגלוי בספר תורה, שיש ששים ריבוא אותיות לתורה¹², וכל אות היא עולם בפני עצמו, שלכן צריכה להיות מוקפת גויל¹³, כמבואר בארוכה בלקו"ת¹⁴. ובהתאם לב' ענינים הנ"ל שבמצוה (ועד"ז בתורה), ישנם גם ב' ענינים כלליים בשמחה של מצוה. יש שמחה שמצד טעמי המצוה, שבזה קשור גם הענין דשכר המצוה, היינו, שעבודתו היא על מנת לקבל פרס¹⁵, וכיו"ב. אמנם, יש גם תכלית השלימות דשמחה של מצוה, הקשורה עם עבודה שהיא באופן של עבודת עבד, ועד לעבודת העבד בשלימותה, שאינו מציאות כלל בפני עצמו, בפני עצמו דייקא, וביחד עם זה הרי הוא מציאות הכי גדולה והכי חזקה שיכולה להיות, כיון שזוהי (לא המציאות שלו בפני עצמו, אלא) מציאות האדון¹⁶, ובמילא, גם שמחתו היא שמחת האדון¹⁷.

ג) ועפ"י מובן תוכן הבקשה בברכת שמח תשמח רעים האהובים, דהנה¹⁸, גם כאשר ישנו ענין השמחה כמו שהוא מצד בחי' הבינה, אם הבנים שמחה, ועד לענין השמחה כפי שהוא בחכמה, ועד כפי שהשמחה היא בבחי' עתיק, עד לפנימיות עתיק, הדי עדיין אין זה התכלית, כיון שהתכלית היא עצמותו ומהותו ית'. וענין זה מבקשים ופועלים על ידי ברכת שמח תשמח רעים האהובים, שיהיו מגיעים להשמחה הקשורה עם שמחת העצמות ומהות, ושמחה זו תהי' שמחתו של האדם למטה, עי"ז שעבודתו היא באופן שכל מציאותו אינה אלא מציאות האדון, שלכן, גם שמחתו היא שמחת האדון (כנ"ל), והיינו, שתחילה תומשך השמחה בבחי' רעים האהובים כפי שהם בספירות, בחי' חו"ב ובחי' זו"נ, ומענין הספירות

(11) שו"ע או"ח סתקנ"ד ס"א. וראה רמ"א או"ח סצ"ג ס"ג.

(12) ראה זהר חדש עה"פ וזאת לפנים בישראל (פח, ד). מגלה עמוקות אופן קפג וראה לקו"ת בהר מא, ב. שם מג, ד.

(13) מנחות כט, א. רמב"ם הל' תפילין פ"א הי"ט, טוש"ע יו"ד סרע"ד ס"ד. או"ח סל"ב ס"ד. שו"ע אדה"ז שם ס"ה.

(14) שה"ש ה, סע"א,

(15) ראה אבות פ"א מ"ג.

(16) ראה המשך תרס"ו ע' שכו ואילך,

(17) ראה בהמאמר - סה"מ שם ע' רנט. ע' רפא.

(18) בהבא לקמן - ראה במאמר - סה"מ שם ע' רסה ואילך.

(19) ראה גם בהמאמר - סה"מ שם ע' רסו ואילך.

יומשך גם בעוה"ז למטה, ואדרבה, שיומשך דוקא בעוה"ז למטה, ששם ישנו הענין דיחוד גופני, אצל נשמות בגופים¹⁹.

וכן הוא גם בכל עניני תורה ומצוותי' [החל מהמצוה הראשונה שהיא פרו ורבו²⁰, הקשורה עם ענין החתונה, והרי בברכת נישואין אומרים מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין, שזהו כללות ענין התורה ומצוותי'²¹], שקיומם ע"י האדם למטה הוא כפי שהם בעצמות ומהות, שענין זה נעשה ע"י שהעבודה היא באופן של עבודת עבד, שאינו מציאות בפני עצמו, אלא כל מציאותו היא מציאות האדון.

ד) ובכל זה יש נתינת כח ותוספת ברכה, ובפרט ביום מסוגל זה, שבו נאמר מאמר הנ"ל בפעם הראשונה, ולאחרי זה למדו את המאמר כמה פעמים, באופן שבכל פעם מעלין בקודש²², נוסף לכך שהלימוד הוא כמו בפעם הראשונה, ע"ד מ"ש בשיעור חומש היומי היום הזה נהיית לעם²³, ופירש רש"י בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בברית. ולהעיר גם מהמבואר בלקו"ת²⁴ שהיום הזה קשור עם ראש השנה, והרי נמצאים אנו בזמן ההכנה לראש השנה, שזהו ענינו של חודש אלול שהוא הכנה לחודש תשרי, אותיות רשית²⁵, ובפרט להראשית דתשרי, ראש השנה, שענינו הכתרת המלך [לאחרי שבחודש אלול נמצאים עם המלך בשדה, ואח"כ הולכים אחריו לעיר מלכותו, כמשל הידוע²⁶], שההכתרה היא באופן שמלכותו ברצון קבלו עליהם²⁷, ועד לתכלית השלימות בענין המלוכה, שכל המציאות של בני המדינה נעשית מציאותו של המלך. וכאמור, שענין זה נמשך בפועל בכל שנה ושנה, ועאכו"כ בשנת סגולה, שישנם כל החמש חסדים בשלימותם כפי שנמשכו שנה אחרי שנה²⁸.

(20) בראשית א, כח.

(21) ראה עקידה הובא בערכי הכינויים ערך קדש ברגע. וראה גם תניא פמ"ו.

(22) ברכות כח, א. וש"נ.

(23) כה ט.

(24) פרשתנו מא, ב.

(25) בעה"ט עה"פ עקב יא, יב. וראה אוה"ת דרושים לסוכות ע' א'תשננ.

(26) לקו"ת פ' ראה לב, ב.

(27) בתפלת ערבית.

(28) ראה בהשיחה שלפני המאמר (התוודעויות תשמ"ב ח"ד ע' 2153). ששנה זו היא שנת הפ"ה מי"ג

אלול תרנ"ז ופ"ה הוא ה' פעמים טוב, שהו"ע החסד (ראה אוה"ת ואתחנן ע' עט).

וכן תהי' לנו, שיומשך במעשה בפועל, המעשה הוא העיקר²⁹, להוסיף בלימוד התורה, גגלה וחסידות, ולימוד מביא לידי מעשה³⁰, להוסיף בקיום המצוות, הן בקיום המצוה והן בכוונת המצוה, ומתוך שמחה וטוב לבב. וכל זה ימהר עוד יותר אשר בפשטות ובגשמיות ולמטה מעשרה טפחים נלך עם מלך מלכי המלכים הקב"ה, שילקט את בית ישראל לאחד אחד³¹, ויביאם על כנפי נשרים³² לעיר מלכותו, ולבית המקדש, מקדש אדני-י כוננו ידיך³³, במהרה בימינו ממש, ושמחת עולם על ראשם³⁴.

-
- (29) אבות פ"א מי"ז.
(30) ראה קידושין מ, ב. וש"נ.
(31) ע"פ ישעי' כד, יב.
(32) לשון הכתוב - יתרו יט, ד.
(33) בשלח טד, יד.
(34) ישעי' לה, יו"ד. שם נא, יא.

בס"ד. שיחת יום ד' פ' תבוא, י"ג אלול ה'תשמ"ב.

בלתי מוגה

א. אע"פ שעריכת התוועדות בתאריך זה (י"ג אלול) היא בבחינת חידוש - הרי הלואי שירבו חידושים כאלו כהנה וכהנה, שענינם ותוכנם - שיהודים מתאספים יחדיו במקום קדוש, "בית גדול" - שמגדלין בו תורה ומגדלין בו תפלה, על מנת להוסיף בעניני תורה ומצוותי' ויראת שמים, באופן ד"איש את אחיו יעזורו".

ובפרט כאשר ישנה אפשרות להתקשר ולהתאחד עם רבים מבני הנמצאים במקום רחוק, מעבר לים, ועד לפינה נדחת שבועלם - עי"ז שמשתמשים באמצעים שנתחדשו בשנים האחרונות, שעל ידם יכולים לשמוע את הדברים הנאמרים כאן בכל מקום בעולם ברגע כמימרא, ולא זו בלבד ששומעים קול והברה של תורה (שזה מעורר את הרגש דיוקר התורה, וכיו"ב), או שמיעת תוכן וכללות הענין, אלא שומעים את כל הפרטים ופרטי פרטים שבדבר, כולל - שמיעת הטעמת והדגשת הדברים ע"י הגבהת הקול וכיו"ב, ועד שהדבר מביא לידי התעוררות בענין של מעשה בפועל ("המעשה הוא העיקר"), כתוצאה משמיעת הדברים.

ומובן, שפעולת והשפעת הדברים כאשר הם נשמעים ברגע כמימרא ובאופן אמירתם היא באופן נעלה יותר מפעולת והשפעת הדברים כאשר הם נמסרים ע"י שליח, אע"פ ש"שלוחו של אדם כמותו", כי גם כאשר השליח מוסר את הדברים כהווייתם ובדברים היוצאים מן הלב, אי אפשר להשוות זאת לשמיעת הדברים בעת אמירתם, ברגע כמימרא - ע"י השימוש באמצעים שנתחדשו בשנים האחרונות.

[מובן וגם פשוט שתכלית הכוונה בהתחדשותם של אמצעים אלו היא - שינצלו זאת לעניני קדושה, כדברי חכמים במשנתם (אבות ספ"ו) "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו" של הקב"ה, ובה גופא - "אין כבוד אלא תורה" (שם מ"ג), היינו, שע"ז יתוסף בהפצת דברי תורה, והפצת דברי עידוד להוסיף ולהרבות בלימוד התורה, ומאחר ש"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה" - הרי עי"ז נוסף גם בקיום המצוות בהידור.

ואע"פ שרואים בפועל שישנה אפשרות להשתמש באמצעים אלו גם עבור עניני העולם (ועד לענינים שהם היפך הקדושה) - הרי זה כדי שיוכל להיות ענין הבחירה, כמ"ש "ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב", וביחד עם זה ניתנה האפשרות לענין ההפכי, והקב"ה מצווה ומבקש ונותן כח שיהי' הענין ד"ובחרת בחיים".

ועפ"ז מובן גם מדוע הסדר הוא באופן שלכתחילה השתמשו באמצעים אלו עבור עניני העולם, ורק אח"כ התחילו להשתמש בזה עבור עניני קדושה (אע"פ שתכלית הכוונה בחידוש אמצעים אלו היא רק לכבודו של הקב"ה, "לא בראו אלא לכבודו") - כשם שבכל

עניני העולם קבע הקב"ה שהקליפה קודמת לפרי, הן בנוגע לחטה (דברים המוכרחים) והן בנוגע לפירות האילן (דברי תענוג).

ויתירה מזו: כללות הכוונה בבריאת העולם היא - "בראשית, בשביל התורה שנקראת ראשית", ואעפ"כ, נתינת התורה למטה בעת "מתן תורה" - היתה לאחר כ"ו דורות מברה"ע, ועז"נ "הכל עשה יפה בעתו", היינו, שבמשך כ"ו דורות לא ניתנה התורה למטה בגלוי ובשלימות (למרות שלימוד התורה התחיל כבר בהיות אדה"ר בג"ע, כדאיא בפדר"א (רפי"ב)), אע"פ שתכלית הכוונה דברה"ע היא - "בשביל התורה".

ומאחר שתכלית הכוונה בהתחדשות אמצעים אלו היא - לכבודו של הקב"ה, הנה כאשר רואים שישנם כאלו המשתמשים בזה שלא לתועלת הרצוי או היפך התועלת הרצוי (מצד ענין הבחירה) - צריכים לתקן זאת עי"ז שמשמשים בזה לעניני קדושה ביתר שאת וביתר עוז, שאז נפעל הענין דיתרון האור מן החושך ויתרון החכמה מן הסכלות, היינו, שתמורת ההנהגה באופן של "סכלות", ע"פ עצת ה"מלך זקן וכסיל", ובאופן של חושך, "כסיל בחושך הולך" (כאשר משתמשים בזה באופן בלתי רצוי ח"ו) - נפעל יתרון האור והחכמה עי"ז שמשמשים בזה לעניני אור וחכמה - חכמתו של הקב"ה, "תורה אור"].

ועפ"ז מובן גודל העילוי שבהתועדות זו - שרבים מבני מתאספים ומתאחדים ביחד (כולל אלו שנמצאים מעבר לים), שבזה מודגש הענין דאהבת ישראל ואחדותם של ישראל "כאיש אחד בלב אחד", כדי להוסיף בעניני התורה ומצוותי.

וכידוע פתגם אדמו"ר הזקן (כפי שנתפרסם ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) שבכחה של התועדות חסידית לפעול יותר ממה שפועל מלאך מיכאל, וטעם הדבר - לפי שבראות האב (אבינו שבשמים) את הנהגת בניו באהבה ואחוה (מתוך אהבת ישראל) הרי הוא מתמלא עונג ונח"ר, וממלא משאלותיהם. וכל זה - כאשר מחפשים ענין של שכר ("פרס"), ועאכו"כ כאשר חושבים אודות המעלה העצמית שבדבר.

ב. נוסף על האמור לעיל - ישנה מעלה מיוחדת בהתועדות הנערכת בחודש אלול.

ובהקדים:

ידוע ביאור אדמו"ר הזקן בלקו"ת (ראה לב, ב) ד"ה אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול, שגודל העילוי דחודש אלול מובן "ע"פ משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה, ואז רשאין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם.. כך הענין עז"מ בחודש אלול יוצאין להקביל אור פניו ית' בשדה.. יאר ה' פניו אליך.. א-ל-הוי' ויאר לנו".

ומובן, שהתגלותו של הקב"ה (המלך האמיתי) באופן שמקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם (בנמשל) הרי זה באופן נעלה יותר מאשר הסבר פנים יפות והפנים שוחקות אצל מלך בשר ודם (במשל) - במכ"ש וק"ו: אם לאחר ריבוי ההשתלשלות מלמעלה למטה, מהמלך האמיתי (הקב"ה) עד למלך בשר ודם, נשאר עדיין

הענין דסבר פנים יפות ופנים שוחקות, הרי מובן בפשטות גודל העילוי וההפלאה בסבר פנים יפות ופנים שוחקות כפי שזה אצל המלך האמיתי - הקב"ה.

והנה, מאחר שהענין המיוחד דחודש אלול הוא - התגלות המלך, הרי "ברוב עם הדרת מלך", היינו, שבאשר מוסיפים ב"רוב עם" נוסף גם ב"הדרת מלך", וכמוכח בפשטות שענין זה ("ברוב עם הדרת מלך") אמור לא רק כאשר המלך נמצא בהיכל מלכותו, אלא גם בעת המצאו בשדה.

ועפ"ז מובן העילוי המיוחד בהתוועדות שנערכת בימי חודש אלול - כי כאשר ריבוי יהודים מתאספים ביחד, "ברוב עם", נפעל עילוי והוספה בענין ד"הדרת מלך".

וכפרט כאשר מתאחדים עם כל אלו ששומעים את הדברים (ע"י האמצעים שנתחדשו בשנים האחרונות) - שע"ז נפעל הענין ד"ברוב עם הדרת מלך" באופן נעלה יותר, ע"י ההוספה ב"רוב עם" - כל אלו ששומעים את הדברים.

[וכמדובר כמ"פ שאע"פ ששמיעת הדברים ע"י האמצעים הנ"ל אינה נחשבת לשמיעת קול אדם, מאחר שזהו קול של מתכת, והאדם רק גורם לנענוע המתכת, היינו, שזהו כחו וכח כחו וכיו"ב (ולכן, בנוגע לענינים שבהם צריכים לשמוע קול אדם דוקא, אי אפשר לצאת י"ח כאשר שומעים זאת ע"י אמצעים הנ"ל) - הרי בנוגע לעניננו אין צורך בשמיעת קול אדם דוקא, אלא בשמיעת הדברים הנאמרים, ולכן, שמיעת הדברים בשאר המקומות ע"י כו"כ מבנ"י מצרפת ומאחדת אותם עם אלו הנמצאים כאן, וע"ז נפעל עילוי והוספה בכללות הענין ד"ברוב עם הדרת מלך"].

ולכן, נוסף על הכנס של ילדי ישראל (שעליהם נאמר "אל תגעו במשיחי, אלו תינוקות של בית רבן") שנערך בשבוע זה (יום ג', י"ב אלול) - צריך להיות גם כנס והתוועדות של גדולים - כינוסם של צדיקים, דקאי על כאו"א מישראל, כי "עמך כולם צדיקים", שע"ז נפעל עילוי בענין ד"ברוב עם הדרת מלך".

ומאחר ש"ברוב עם הדרת מלך", מובן, שע"ז נוסף עילוי מיוחד בסבר פנים יפות ופנים שוחקות שמראה המלך (הקב"ה) לכאו"א מישראל, וכל זה - אפילו בנוגע ליחס של המלך לבנ"י כפי שהם (המלך ובנ"י) נמצאים למטה, ועאכו"כ כאשר מדובר אודות יחס המלך לנש"י כפי שהם למעלה - בנוגע לדרגות הנעלות שבנשמה, כמבואר במדרז"ל שחמשה שמות נקראו לה, נפש רוח נשמה חי' ויחידה.

[וכידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכאשר יהודי עולה לתורה בעולם דלמטה, נפעלת עלי' מיוחדת בכל הדרגות שבנשמתו - נר"נ ח"י. ועד"ז מובן בנוגע לעניננו].

ג. האמור לעיל שייך בכל ימי חודש אלול, כי בכל ימי חודש אלול נמצא המלך בשדה, ומשום זה ישנו עילוי מיוחד בכנס והתוועדות של רבים מבנ"י "ברוב עם הדרת מלך" (נוסף

על כללות העילויי שבענין האחדות - "כולנו כאחד". ונוסף לזה - ישנו ענין מיוחד בכל יום פרטי מימי חודש אלול, כי "כל יומא ויומא עביד עבידתי".

דהנה, אם בנוגע לכל ימי השנה ישנו הכלל ד"כל יומא ויומא עביד עבידתי", הרי עאכו"כ שכלל זה אמור בנוגע לימי חודש אלול, חודש החשבון והתשובה וחודש הרחמים (שבו מאירים י"ג מדה"ר, "א-ל הוי' ויאר לנו"), היינו, שנוסף על הצד השווה שבכל ימי חודש אלול, שאז נמצא המלך בשדה ומקבל את כולם בסבר פנים יפות כר, ישנו ענין פרטי השייך לכל יום בפ"ע - "כל יומא ויומא עביד עבידתי".

ענינו המיוחד של י"ג אלול הוא - יום הנישואין דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ביום י"ג אלול שנת תרנ"ז (שנת "נורת", או שנת "נור").

ומובן, שמדי שנה בשנה נפעל עילוי והוספה בכל הענינים הקשורים עם ענין הנישואין (כפי שהם מבוארים באר היטב בהמשך "שמח תשמח" דשנת תרנ"ז) - שהרי ציווי התורה "מעלין בקודש" נאמר בנוגע לכאו"א מישראל, ועאכו"כ כאשר מזכיר אודות יהודי שהוא "מורם מעם", ועאכו"כ בהיותו בעולם האמת, למעלה מכללות הענין דהגבלת הגוף (כמבואר בארוכה באגה"ק (סז"ך) שגם אצל צדיקים ישנה הגבלת הגוף (למרות גודל העילוי דקדושת הגוף), וכאשר "שבק חיים לכל חי" מתבטלת לגמרי הגבלת הגוף).

ועילוי זה שנוסף ב"ג אלול מידי שנה בשנה (בהתאם לציווי "מעלין בקודש") אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (מצד ענין הנישואין שביום זה) - הרי זה שייך לכאו"א מאתנו, כי "בתר רישא גופא אזיל".

ד. והנה, ב"ג אלול דשנה זו ישנו עילוי נוסף - יום מלאת שמונים וחמש שנה לנישואי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

וכידוע המבואר בספרים אודות גודל העילוי דמספר פ"ה - שחמשה פעמים "טוב" (י"ז) הם מספר פ"ה, והענין בזה: "טוב" מורה על כללות ענין החסד, וידוע שישנם חמשה חסדים, בדוגמת חמש אצבעות שביד ימין ("ימין מקרבת"), ועפ"ז נמצא שמספר פ"ה, חמשה פעמים "טוב", מורה על תכלית השלימות דה' חסדים.

והנה, מספר פ"ה יכול להתבטא בפ"ה ימים, פ"ה שבועות, ופ"ה חדשים - אבל כאשר מדובר אודות ענין החזור ונשנה מידי שנה בשנה (ענין הנישואין שבי"ג אלול), מובן, שבענין זה מתבטאת השלימות דמספר פ"ה - לאחרי פ"ה שנים מיום הנישואין, ב"ג אלול דשנה זו.

וזהו גודל העילויי שבי"ג אלול דשנה זו - שאז נמשכים כל הענינים השייכים ל"ג אלול בתכלית השלימות (מצד השלימות שבמספר פ"ה), וענינים אלו נמשכים ומתגלים בעוה"ז התחתון (ששם הוא עיקר הענין דמנין השנים, קביעות ראשי חדשים וראשי שנים, וכיו"ב), ובעוה"ז גופא - בענינים של מעשה בפועל, נמשך ומתגלה פנימיות הטוב ופנימיות השמחה, כמובן מהמבואר בסיום ההמשך "שמח תשמח".

ה. והנה, בעמדנו ביום י"ג אלול - הרי זה הזמן המתאים לחזור כמה נקודות (ראש וסוף כו') מהמאמר ד"ה שמח תשמח דשנת תרנ"ז.
מאמר (כעין שיחה) ד"ה שמח תשמח גו'.

* * *

ו. נוסף על המדובר לעיל אודות י"ג אלול, ישנו ענין מיוחד השייך לי"ד אלול (והרי נמצאים אנו עתה לאחרי תפלת ערבית די"ד אלול) - כפי שכותב אדמו"ר הזקן בשר'ע שלו (או"ח רסתכ"ט):

"חכמים הראשונים תקנו בזמן שביהמ"ק הי' קיים שיתחילו הדרשנים לדרוש ברבים הלכות הרגל שלושים יום לפני הרגל, דהיינו, שמפורים ואילך ידרשו הלכות פסח, ומחמשה באייר ואילך ידרשו הלכות עצרת, ומי"ד באלול ואילך ידרשו הלכות החג, לפי שכאו"א הדר בא"י חייב להביא ברגל ג' קרבנות, עולת רא"י ושלמי חגיגה ושלמי שמחה. לפיכך תקנו חכמים לדרוש הלכות הרגל ל' יום לפניו כדי להזכיר העם כו".

זהו ענינו המיוחד דיום י"ד באלול - שאז מתחילים ללמוד ולדרוש בהלכות החג. ואע"פ שלימוד הלכות החג שייך בכל הל' יום החל מי"ד אלול, הרי מובן שישנו עילוי מיוחד בהתחלת הל' יום (י"ד באלול), כי נעוץ סופן בתחלתן.

והנה, מאחר ש"כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה", מובן, שלימוד הלכות החג ד"זמן שמחתנו" (שבזה מתבטא יחודו של חג הסוכות לגבי חגה"ש וחגה"פ, למרות שכולם הם "מועדים לשמחה") - הרי זה כאילו שחוגגים כבר את "זמן שמחתנו".

ז. והנה, אע"פ שעתה אין ביהמ"ק קיים, ואין אפשרות להקריב את קרבנות החג - הרי ממשיך אדמו"ר הזקן (שם ס"ב) ש"תקנה זו לא נתבטלה מישראל אף לאחר שחרב ביהמ"ק כו".

וענין זה מתאים עם הפתגם הידוע שאמר ר' הלל מפאריטש (פלח הרימון שמות ז, א) בשם ר' זלמן זעזמער ששמע מאדמו"ר הזקן - ש"לפני נשמות הגבוהות כמו רשב"י לא נחרב הבית כלל", וטעם הדבר - לפי שעבודתו של רשב"י היתה באופן ד"בחד קטירא אתקטרנא ב"י אחידא ב"י להיטא כו", ומאחר שהוא נמצא במעמד ומצב של התקשרות והתאחדות עם עצמות ומהות, מובן, שבדרגא זו לא שייך ענין של חורבן כלל, אלא זהו באותו אופן כפי שהי' למטה בזמן שביהמ"ק הי' קיים.

זאת אומרת, שישנם דרגות נעלות כאלו ששם לא שייך כללות ענין החורבן, וכפי שענין זה מתבטא גם בהלכה הנ"ל - ש"תקנה זו לא נתבטלה מישראל אף לאחר שחרב ביהמ"ק".

והנה, אע"פ שהדרגות שבהם לא שייך ענין החורבן הם דרגות נעלות ביותר - הרי זה שייך לכאו"א מישראל, כי: כאשר יהודי מתנהג בהתאם לתקנה זו (ש"לא נתבטלה אף לאחר שחרב ביהמ"ק") בעוה"ז הגשמי, נפעל ענין זה גם ע"י הדרגות העליונות שבנשמתו

בעולמות העליונים [ע"ד האמור לעיל (ס"ב) שע"י העלי' לתורה בעוה"ז הגשמי, נפעל ענין של עלי' בכל הדרגות שבנשמה], ועד שבחי' יחידה שבנפש עוסקת בענין זה כפי שהיא נמצאת במעמד ומצב של התקשרות עם בחי' "יחיד", עצמות ומהות, ששם ישנו כללות הענין בתקפו באותו אופן כפי שהי' למטה בזמן שביהמ"ק הי' קיים.

ומאחר שמספרים זאת ליהודי שנמצא בעוה"ז הגשמי - מוכן, שגם בהיותו נשמה בגוף בעוה"ז הגשמי, במקום שבו הי' ענין החורבן (ועד שהוא זקוק להסברה ש"תקנה זו לא נתבטלה מישראל אף לאחר שחרב ביהמ"ק", שגם אז יש לעסוק בהלכות החג מי"ד אלול ואילך) - הרי הוא יודע שנשמתו קשורה גם עם הדרגות הנעלות שבהם לא הי' ענין החורבן, ומאחר שיודע וחושב אודות ענין זה - הרי במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא !

ח. והמעשה הוא העיקר :

היות שנמצאים אנו ב"ד אלול - הרי זה הזמן המתאים לעורר ולהזכיר אודות לימוד הלכות החג שלוש יום לפני החג.

ונוסף על לימוד הלכות החג - צריכים להשתדל לספק לכאו"א מישראל את כל הדרוש לו עבור צרכי החג. וכפי שדובר בארוכה בשנים שלפנ"ז (לקו"ש ח"ד ע' 369 ואילך. ראה בארוכה "לקט תרכי החג", י"ל לחתונת שקדי-עמאר י"ג אלול ה'תש"פ) שכשם שצריכים להשתדל לספק לכאו"א מישראל את צרכי חג הפסח, כמו כן צריכים להשתדל לספק את צרכי חג הסוכות, ובפרט שבחג הסוכות ישנם שמונה ימים, ובחול"ל - תשעה ימים (יותר מחג הפסח).

וכמו כן צריכים להשתדל לספק את צרכי החג דר"ה - שהרי בנוגע לר"ה נאמר (נחמי' ח, י) "אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו". ובפרט ע"פ מ"ש בשו"ע (אדה"ז או"ח סתקפ"ג ס"ד) שבר"ה "נוהגין לאכול בשר שמן ולשתות דבש וכל מיני מתיקה, כדי שתהא השנה הזאת מתוקה ושמינה", ונוסף לזה נוהגים לאכול כל מיני סוגי מאכלים שיש בהם סימן לדברים טובים. ולכן, יש להשתדל שכאו"א מישראל יוכל להשיג את כל הדברים הנ"ל לקראת ר"ה.

ונוסף לזה: כדי ששמחת החג תהי' כדבעי, צריכים לסייע לו גם בענין הלבושים, וכן לסייע לו בכללות מצבו הכספי - שאז ביכלתו לשמוח בשמחת החג כדבעי, ואז יערבו לחיכו המאכלים והמשקאות שאוכל ושותה בחג, מאחר שאין לו דאגות מצד מצבו הכספי, וכיו"ב. והמעשה הוא העיקר - לשלוח את הסיוע הכספי (וכן "שווה כסף") לכל הזקוקים לזה, וכל המרבה הרי זה משובח. ואין מזרזין אלא למזורזין, ובאופן ד"תן לחכם ויחכם עוד".

ט. בהמשך להמדובר לעיל אודות העזר והסיוע בצרכי החג - הרי כאן המקום לעורר עוה"פ אודות מה שדובר בהתוועדות שלפנ"ז (שיחת יום א' דר"ח אלול סל"ג) כיצד צריך להיות היחס כלפי כאו"א מישראל ;

במשך כל השנה כולה צריכים להתנהג עם כאו"א מישראל (באיזה מעמד ומצב שנמצא) באופן ד"מיין מקרבת", וכל זה אפילו כאשר מדובר אודות זה ש"כישף והסית וכו'", "אעפ"כ אומרת הגמרא (סוטה מז, א) שצריכים להתנהג עמו באופן ד"מיין מקרבת".

ועאכו"כ בימינו אלו - שלא שייך כלל מציאות כזו, וטעם הדבר: כאשר חכמה דקדושה היתה בתקפה, הי' גם התוקף בענין החכמה דלעו"ז, עד לחכמה וידיעה דלעו"ז המביאה לידי היפך הענין דאמונה בה' (ע"ז). אבל כאשר החכמה דקדושה אינה בתוקף כ"כ, לא יתכן כללות המציאות דחכמה דלעו"ז המביאה לידי היפך האמונה בה' (וע"ד מאמר ריב"ח חגיגה ה, ב) "כיון שאבדה עצה מבנים נסרחה חכמתן של אומות העולם".

[וכמובן מהמבואר בתניא (ספי"ט) שעיקר הענין דע"ז הוא כאשר מאמין בה בלבו ח"ו, משא"כ ע"י מעשה ודיבור בלבד, ללא כל אמונה בלב. ומאחר שבימינו אלו לא שייך כללות הענין דחכמה וידיעה (דלעו"ז) המביאה לידי היפך האמונה בה', הרי לא שייך אמיתית הענין של ע"ז.

בנוגע לעונשים כב"ד של מטה ישנו אמנם כלל ש"אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות", ולכן מתחשבים בעיקר עם ענין של מעשה ודיבור; אבל בזמן שאין ביהמ"ק קיים ואין לנו סנהדרין וכו' - הרי כב"ד של מעלה מתחשבים גם עם ענין המחשבה, ועפ"ז מובן שבימינו אלו לא שייך אמיתית הענין דע"ז ח"ו].

ועפ"ז מובן שבימינו אלו בודאי צריכה להיות ההנהגה עם כאו"א מישראל באופן ד"מיין מקרבת - "במכ"ש וק"ו מזה שאודותיו נאמר בגמרא הענין ד"מיין מקרבת"!

ועאכו"כ כאשר נמצאים בחודש אלול, חודש הרחמים, שאז המלך נמצא בשדה ומקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם - לכל איש ואשה הנמצאים בשדה, זאת אומרת: אע"פ שהם נמצאים בשדה (ולא בעיר המלכות) ועוסקים בעניני השדה (שהרי לשם כך הולכים הם לשדה, ובלשון חז"ל "אזלת לקרתא הלך בנימוסה") - מקבלם המלך בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם.

ומאחר שהתורה ענינה הוראה, "תורת חיים" - הוראה בחיים, והתורה היא נצחית, היינו, לא זו בלבד שתמיד צריכים ללמוד את התורה (זהו רק התחלת הפירוש ד"התורה היא נצחית"), אלא תמיד צריכים להתנהג ע"פ הוראות התורה, כי התורה בתור הוראה היא נצחית - הרי מובן שכאשר התורה מספרת שבחודש אלול נמצא המלך בשדה והוא מראה פנים שוחקות לכולם, הרי זו הוראה נצחית בנוגע להנהגת האדם בחיי היום-יום, שבאופן כזה צריכה להיות הנהגתו כלפי כאו"א מישראל (לא רק כלפי צדיק גמור, ולא רק בזמן שביהמ"ק הי' קיים, בשנים כתיקונם, אלא "התורה היא נצחית").

י. ואעפ"כ, ישנם כאלו שמתנהגים באופן הפכי - מפני טעמים שונים ומשונים, והעיקר - מפני שטבע נפשם הבהמית הוא באופן דהיפך החסדים, או מפני שגדל ונתחנך ללא הרכות

והחום של "אם", ולכן, כאשר מדברים עמו אודות הנהגה ויחס אל הזולת מתוך חסד ורחמים אמיתיים - הרי זה דבר זר אצלו, מפני שבילדותו לא הי' לו דבר כזה !

ואע"פ שאין זה באשמתו (ואדרכה: בודאי השתוקק לזה) - אעפ"כ, מאחר שבפועל ממש לא טעם זאת, הנה גם כאשר מסבירים לו זאת באופן שכלי, הרי זה נשאר בשכלו בלבד, ואין זה חודר בכל מציאותו - בהרגש הלב.

ולכן, היחס שלו כלפי הזולת אינו מתוך חסד ורחמים, וכפי שהדבר מתבטא בזה שהוא צועק ורוגז על יהודים !

הכעס והרוגז שלו על יהודים - הוא דבר ודאי, שהרי הוא עושה זאת באופן שהזולת יוכל לשמוע את כעסו ורוגזו, ולא רק ביחיד אלא ברבים דוקא; ואילו בנוגע לסיבת וטעם הכעס והרוגז, אם זה טעם אמיתי או "אמתלא" בלבד (וכידוע מ"ש בראשונים ש"אמתלא" פירושה "אמת לא") - יש להסתפק בדבר !

ונוסף לזה: אודות השכר על הנהגה כזו גם אין מקום לספק, שהרי מפורש בתורה "ואברכה מברכך", ולאח"ז נאמר הענין ההפכי !

ועפ"ז - היתכן להכניס את עצמו בספק (אולי יש סיבה וטעם אמיתי לכעס ורוגז זה) ולדבר באופן דהיפך הברכה כו', בה בשעה שיודע מהו ה"שכר" המפורש בתורה על הנהגה כזו ? !

ואפילו אם הוא מאמין בעצמו שכאשר מונח אצלו דבר מסויים הרי בודאי שזהו ענין אמיתי - הרי עכ"פ מידי ספק וספק ספיקא לא יצא !

ובנוגע לקיום המצוה "הוכח תוכיח" - הרי בלא"כ אינו שלם בקיום המצוות ! אף א' לא ירמה את עצמו לומר שהוא מקיים את כל תרי"ג המצוות בשלימותם - "טפש" כזה אינו בנמצא ! כי נוסף לזה שישנם כו"כ מצוות שאפשר לקיימם רק בזמן שביהמ"ק קיים, ועד"ז ישנם מצוות השייכות לכהינה ולוי' דוקא, וכיו"ב, הרי מלבד זאת ישנם ענינים שצריכים לתקנם כו', ואף א' אינו משלה את עצמו שהוא מקיים את כל המצוות בשלימותם. ועפ"ז - במקום להזדר במצות "הוכח תוכיח" דוקא, תהדר במצות "ואהבת לרעך כמוך", ע"י נתינת ריבוי ברכות לכא"א מישראל ! !

ובפרט שהציווי "ואהבת לרעך כמוך" נאמר באותה פרשה ובאותו שיעור היומי שבו נאמר הציווי "הוכח תוכיח את עמיתך" ! אין צורך לדפדף את החומש כדי ללמוד אודות הציווי "ואהבת לרעך כמוך", מאחר שציווי זה נאמר בהמשך אחד עם הציווי "הוכח תוכיח את עמיתך" (קדושים יט, יד-יח) !

ועפ"ז - לכל לראש תפעל על עצמך לקיים את הציווי "ואהבת לרעך כמוך", תוך כדי הדגשה שזה יהי' "כמוך" ממש, ורק לאח"ז תחשוב האם אתה צריך לקחת את ה"משרה" של זה שתפקידו "הוכח תוכיח את עמיתך" !

ועוד והוא העיקר: רואים במוחש שההצלחה בפעולה עם הזולת (שצריכים להוכיחו שיתקן את דרכיו) היא דוקא ע"י ההנהגה באופן ד"ימין מקרבת", כאשר מדברים עמו בדברי נועם ודברי קירוב, ומדגישים את ההפלאה והעילוי בקו ד"עשה טוב", שע"ז פועלים בדרך ממילא שהזולת יתבייש להמשיך בהנהגתו הקודמת (כמדובר בארוכה בהתוועדות הנ"ל).

יא. והנה, מאחר שצריכים לדבר בטובתן של ישראל - הרי בהמשך לכל האמור לעיל ישנה הוראה ולימוד מהשיעור חומש דיום י"ד אלול - "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך" (תבוא כה, ב). ובהקדים:

הפירוש הפשוט ("אין מקרא יוצא מידי פשוטו") במ"ש "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך" - הוא: גם כאשר ישנו "שוטה" הבורח מן הברכות, מבטיחים לו ש"ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך", היינו, שהברכות ישיגוהו גם כאשר בורח מהן!
ועד"ז מוכן בנוגע להמזכר לעיל:

אפילו כאשר מדובר אודות יהודי שנמצא במעמד ומצב ד"לא חפץ בברכה", הוא בורח מן הברכות,

- יש לו אפשרות לברך יהודים, ואינו צריך לתת משלו, אלא רק לקיים את שליחותו של אבינו שבשמים שצוה לברך את בני" (תוך כדי הבטחה ש"אברכה מברכיך") בכל זמן ובכל מקום, ועאכ"כ בחודש אלול, חודש הרחמים, שבו מאירים י"ג מדה"ר, ואז צריכים ללמד זכויות על בני" באופן שאינן חוזרות ריקם (בדוגמת הזכויות די"ג מדה"ר שאינן חוזרות ריקם) - ואעפ"כ, אינו יכול לפעול על עצמו לברך את בני", מפני שהוא נמצא במעמד ומצב ד"לא חפץ בברכה" -

אעפ"כ מבטיחה התורה - "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך": אתה אמנם בורח מהענין ד"אברכה מברכיך", אבל בודאי שברכותיו של הקב"ה ישיגוך, ואז לא תהי' לך ברירה, כי ברכותיו של הקב"ה יפעלו עליך שסוכ"ס תתחיל לברך את בני" בקול רם, ומתוך אהבה דוקא (לא מפני הפחד מהמשך הכתוב לאחרי "ואברכה מברכיך"), ע"ד "ברכת כהנים" שצריכה להיות מתוך אהבה דוקא - "לברך את עמו ישראל באהבה" (כמבואר בזהר (ח"ג קמז, ב) שזהו תנאי בקיום המ"ע דברכת כהנים), ועד"ז מוכן בנוגע לברכתו של כאו"א מישראל, שעליו נאמר "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", שברכתו לבני" צריכה להיות באהבה!

וכאמור - מאחר שברכת ה' משיגתו, הרי זה פועל עליו ומכריח אותו להפוך את אופן הנהגתו (ואולי גם להפוך את טבעו, ובפרט שאין זה באשמתו, כנ"ל), ובימים אלו ממש יתחיל כבר לברך את בני" בכחו ובשליחותו של הקב"ה, מקור הברכות.

ופעולה זו (דברכת בני"י) תעשה בחיות והתלהבות כו' - באותו אופן שבו נאמרו הדברים ההפכיים בשנים שלפנ"ז, ואדרבה: ביתר שאת וביתר עוז, ע"ד מארז"ל הי' רגיל לקרות דף א' יקרא ב' דפים, לשנות פרק א' ישנה ב' פרקים.

ומאחר ש"באו עליך כל הברכות האלה והשיגוך" - אזי זוכים לכל הברכות האמורות בהמשך הכתובים, עד לברכה שבסיום השיעור חומש היומי די"ד אלול (יום חמישי דפ' כי תבוא) - "ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך".

וכידוע שא' הפירושים בזה הוא ש"בואך" קאי על התחלת היום, כאשר הנשמה באה בגוף באופן חדש - "החזרת בי נשמת", ו"צאתך" קאי על סיום היום, שאז יוצאת הנשמה מהגוף ועולה למעלה (עד למחרת), כפי שאומרים קודם השינה "בידך אפקיד רוחי". וזהו "ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך" - שהתחלת היום היא באופן של "ברוך", וסיום היום הוא באופן של "ברוך", ובמשך היום כולו הרי הוא מברך את כאו"א מ"שאל וכללות עם ישראל (מבלי לחשוב אם זהו דבר הנוגע אליו אם לאו), מאחר שענין זה נעשה טבעו ורגילותו (לאחרי מאה פעמים, מאה פעמים ואחת וכו').

יב. והנה, עי"ז שבנ"י מברכים איש את רעהו - נפעלת הוספה בברכותיו של הקב"ה לכללות בני"י.

זוהי השייכות המיוחדת לחודש אלול - כפי שהוזכר בהתוועדות שלפנ"ז (שיחה הנ"ל סמ"ב) אודות "מנהג ישראל" ("תורה הוא", ולכן הרי זה ענין אמיתי - "תורת אמת") שכאשר אדם כותב אגרת לחבירו מר"ח אלול הרי הוא מברך אותו בברכת כתיבה וחתימה טובה (באופן של כתיבה באגרת - מעשה בפועל), היינו, שבחודש אלול נמשכת כבר ברכת כתיבה וחתימה וגמר חתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים, ועד שזוכים לברכה העיקרית - גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

וכמדובר כמ"פ שהגאולה העתידה תהי' באופן ד"שלימות העם", ומתוך אחדות דוקא - "קהל גדול ישוּבו הנה", מציאות אחת של "קהל", שבה יהיו כלולים ומאוחדים כל הסוגים דבנ"י, אפילו הנמצאים במעמד ומצב שצריכים להבהיר שגם הם "מלאים מצוות כרימון", ועאכו"כ אלו הנמצאים במעמד ומצב נעלה יותר.

ו"שלימות העם" תהי' ביחד עם "שלימות התורה" - בתכלית השלימות, ועי"ז זוכים ל"שלימות הארץ" - כל ארץ ישראל לגבולותי, ועד לתכלית השלימות שבוה - "כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך", דקאי על ארץ קני קניזי וקדמוני, במהרה בימינו ממש, בביאת משיח צדקנו.

* * *

יג. לאחרי י"ד אלול בא ט"ו אלול, שאז "קיימא סיהרא באשלמותא" ואע"פ שענין זה ישנו בכל ט"ו בחודש, הרי מאחר שחודש אלול הוא "חודש הרחמים" ובכל ימי החודש

מאירים הגילויים די"ג מדה"ר - מובן העילוי המיוחד שביום ט"ו אלול, שאז "קיימא סיהרא - דחודש אלול - באשלמותא".

והנה, הענין המיוחד שביום ט"ו אלול בד' אמות שלנו הוא "התייסדות ישיבת תומכי תמימים בט"ו אלול שנת תרנ"ז.

נמובן, שלכל לראש צריכים להתחיל בענין הקרוב אלינו דוקא - כמובא בספרים דיוק הלשון "אלקינו ואלקי אבותינו", קודם "אלקינו" ואח"כ, "אלקי אבותינו" (אע"פ שמצד סדר הענינים מתאים יותר להקדים "אלקי אבותינו", כי אבותינו קדמו לנו) - שזהו לפי ש"אלקינו" (אלקה שלנו) הוא ענין הקרוב אלינו יותר מאשר "אלקי אבותינו". ועד"ז מובן בנוגע לענין ט"ו אלול - שלכל לראש צריכים להתחיל בענין הקרוב ביותר לד' אמות שלנו - התייסדות ישיבת תומכי תמימים בט"ו אלול].

וענין זה שייך גם לנישואי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בי"ג אלול שנת תרנ"ז - כידוע שהתייסדות הישיבה היתה בעת סעודת החתונה, בשבעת ימי המשתה. ועפ"ז נמצא שבט"ו אלול דשנה זו ימלאו פ"ה שנה להתייסדות ישיבת תומכי תמימים ע"ד המדובר לעיל אודות מלאות פ"ה שנה לנישואי כ"ק מו"ח אדמו"ר.

וע"פ המבואר לעיל שמספר פ"ה מורה על תכלית השלימות דטוב וחסד (ה' פעמים "טוב") - מובן, שבט"ו אלול דשנה זו נפעל עילוי מיוחד בנוגע לכל הענינים הקשורים עם ישיבת תומכי תמימים על כל סניפי, וכן בנוגע למוסדות חינוך הנקראים בשמות אחרים (וכן מוסדות חינוך לבנות), שהם בבחי' בנים ובני בנים דישיבת תומכי תמימים.

ואע"פ שמידי שנה בשנה ישנו עילוי באופן ד"מעלין בקודש" - הרי מובן שהעילוי הקשור עם מספר פ"ה שנה הוא באופן נעלה יותר, כי אז מתגלה ונמשך למטה שלימות ענין הטוב והחסד, ה' פעמים "טוב".

ומובן, שענין זה תלוי במעשינו ועבודתינו, ולכן, אשרי חלקם וגדול זכותם של אלו שנשיא דורנו העמידם בראש מוסדות אלו, עד למוסד המרכזי, שתפקידם - להמשיך ולגלות למטה את הענינים שישנם בגלוי למעלה, ובפרט שגם למטה ישנם כבר ה"כלים" לזה (באופן ד"הוא יכלכלך", היינו, שהקב"ה נותן גם את ה"כלים"), וע"י מעשינו ועבודתנו ממשיכים זאת ב"כלים" באופן גלוי, למטה מעשרה טפחים.

יד. והנה, כאשר מדברים אודות עילוי והוספה בענינים הקשורים עם ישיבת תומכי תמימים, מרבן, שלכל לראש צריך הדבר להתבטא בעיקר ענינה של הישיבה - לימוד התורה, נגלה דתורה ביחד עם פנימיות התורה.

וכמבואר במכתב הידוע שנדפס בסוף קונטרס עץ החיים (ע' 80 ואילך) שהכוונה ביסוד הישיבה היא - "ליסד מקום אשר ילמדו . . . התעסקו בגפ"ת בשקידה, אמנם עם זה תהי' עליהם השגחה טובה להשריש בלבם שרשי האמונה והיראה . . . לדעת את ה' כו", היינו,

לימוד נגלה דתורה ביחד עם פנימיות התורה - "תורה אחת", בדוגמת מציאות האדם ("זאת התורה אדם") שיש בו גוף ונשמה אבל מציאותו אחת היא, ועד"ז בנוגע ללימוד התורה - כידוע שנגלה דתורה הוא בדוגמת הגוף, ופנימיות התורה היא בדוגמת הנשמה ("נשמתא דאורייתא" - כמבואר בזהר פ' בהעלותך).

וזהו החידוש שביסוד ישיבה זו - כי עד אז הרי גם אלו שלמדו פנימיות התורה (יחידים או בקבוצות) למדו זאת במקום בפ"ע ובאופן של לימוד מיוחד בפ"ע, ולכן נוסדה ישיבה זו - שבה ילמדו במקום אחד נגלה דתורה ביחד עם פנימיות התורה, באופן ד"תורה אחת".

ובפשטות; בעת לימוד נגלה דתורה ניכר עליו שיש אצלו הענין ד"דע את אלקי אביך ועבדהו בלבב שלם", שזהו כללות הענין דלימוד החסידות, ידיעת סדר ההשתלשלות, השתלשלות הספירות וכו', שעיי"ז נפעל הענין ד"עבדהו בלבב שלם", וכפס"ד הרמב"ם (הל' יסוה"ת רפ"ב) "היאך היא הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיתבונן האדם במעשיו וכו'", שזהו כללות הענין דעבודת התפלה, שהיא קודמת ללימוד התורה, כמבואר בארוכה בלקו"ת פ' ברכה (צו, ב) בענין "תפילתי סמוכה למטתי". וע"ד הענין ד"ברכו בתורה תחלה".

טו. ויש לקשר את הענין דחיבור נגלה דתורה ופנימיות התורה (החידוש דשיבת תומכי תמימים) עם התאריך דט"ו אלול (יום התייסדות הישיבה), שאז "קיימא סיהרא באשלמותא". ובהקדים:

בנוגע לכללות התורה ישנו חילוק בין מעשה לתלמוד - לימוד התורה, והמעשה הבא כתוצאה מלימוד התורה. ומובן, שתכלית השלימות דלימוד התורה הרי זה רק כאשר הלימוד מביא לידי מעשה, היינו, חיבור ב' הענינים דתלמוד ומעשה.

וכפי שענין זה מתבטא גם בלימוד התורה גופא - לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא. וכמבואר בקונטרס עץ החיים (פכ"ט ואילך) עד כמה שיש להזהר מפלפול של שקר, היינו, שגם כאשר הלימוד הוא באופן של שקו"ט, "במחשכים הושיבני", צריך להיות הפלפול באופן אמיתי דוקא, כדי שיוכל לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא.

וכמבואר בדרושי חסידות אודות ב' האופנים שבלימוד התורה, חריף ומקשה ומתון ומסיק (סיני ועוקר הרים) - שגם החריף ומקשה צריך להיות מתון ומסיק, ואדרבה: כאשר החריף ומקשה הוא גם מתון ומסיק, שיוכל לכיין לאמיתתה של תורה, מעלתו גבוהה יותר הרבה ממתון ומסיק. וזוהי המעלה דתלמוד בבלי ("במחשכים הושיבני", אור חוזר, חריף ומקשה, עוקר הרים) לגבי תלמוד ירושלמי (אור ישר, מתון ומסיק, סיני) - כי ע"י השקו"ט נעשה ברור ההלכה לאמיתתה, ולכן הלכה כבבלי לגבי ירושלמי (ראה קונטרס עה"ח שם. סה"מ תש"ח ע' 122 ואילך).

והנה, כללות הענין דתלמוד ומעשה ישנו גם בלימוד התורה גופא - נגלה דתורה ופנימיות התורה: נגלה דתורה - גוף התורה, בדוגמת ענין המעשה שבתורה, ופנימיות

התורה, "נשמתא דאורייתא", בדוגמת ענין התלמוד שבתורה. ועפ"ז מובן שהחיבור דתלמוד ומעשה ביחד הוא ע"ד החיבור דנגלה דתורה ביחד עם פנימיות התורה.

ועפ"ז יובן הקשר דחיבור נגלה דתורה עם פנימיות התורה לט"ו אלול, כאשר "קיימא סיהרא באשלמותא":

ישראל מונין ללבנה ודומין ללבנה, ולכן "הם עתידים להתחדש כמותה", ומזה מובן שמעמד ומצב הלבנה בט"ו בחודש, "קיימא סיהרא באשלמותא", מורה על תכלית השלימות במעמדם ומצבם של בני", "שהם עתידים להתחדש כמותה", הלוך ומוסיף ואור, עד לתכלית השלימות ("קיימא סיהרא באשלמותא") - לעתיד לבוא.

הרי ידוע שלעתיד לבוא יהי' החיבור דתלמוד ומעשה, יוסף (תלמוד) ויהודה (מעשה), בתכלית השלימות, היינו, שאז "יתחברו שניהם יוסף ויהודה ביחד בתכלית היחוד האמיתי . . וכמ"ש אחד באחד יגשו, וזה יהי' לעתיד לבוא" (תו"א ויגש מד, ב).

וזהו השייכות דהתייסדות הישיבה לט"ו אלול דוקא - כי תכלית השלימות דחיבור נגלה דתורה עם פנימיות התורה (שזוהי מטרתה של הישיבה) יהי' לעתיד לבוא, כאשר מעמדם ומצבם של בני"י יהי' בתכלית השלימות - "קיימא סיהרא באשלמותא".

טז. והמעשה הוא העיקר:

היות שבט"ו אלול ימלאו פ"ה שנה (חמשה פעמים "טוב") להתייסדות ישיבת תומכי תמימים - צריכים להוסיף בלימוד התורה, נגלה דתורה ביחד עם פנימיות התורה, ובהקדמת עבודת התפלה, ועי"ז נוסף גם בקיום המצוות, כי הלימוד מביא לידי מעשה.

ומאחר שעל התורה נאמר "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכי" מאושר" - מובן, שצריכה להיות הוספה מיוחדת גם אצל אלו התומכים בישיבה זו.

ואדרבה: ישנו עילוי מיוחד בתמכין דאורייתא - כמובן ממאמר הזהר (ח"ג נג, ב) "ותומכי" מאושר, אל תקרי מאושר אלא מראשו, אינון תמכין לאורייתא מראשו כו" (כפי שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו (סה"מ תרצ"ט ע' 68)).

[ולהעיר - ש"מראשו" שייך במיוחד לראש השנה, והרי בהשגחה פרטית אירע כללות הענין דהתייסדות הישיבה (המתקיימת ע"י "תומכי" מאושר) בט"ו אלול - בימי ההכנה לר"ה].

ומובן, שאין צורך להמתין עד ט"ו אלול, אלא יכולים וצריכים לעסוק בכל הענינים האמורים החל מ"ד אלול (ערב ט"ו אלול), כי "זריזין מקדימין", וכללות ההתעסקות בזה צריכה להיות באופן ד"כל המרבה הרי זה משובח".

ז. בהמשך להמדובר לעיל אודות ט"ו אלול - ישנו ענין מיוחד בשיעור חומש דיום

שישי פ' תבוא:

בהתחלת השיעור חומש דט"ו אלול נאמר: "יתן ה' את אויבך הקמים עליך נגפים לפניך בדרך אחד יצאו אליך ובשבעה דרכים ינוסו לפניך".

והביאור בזה בעבודת האדם:

"אויבך" קאי על היצה"ר, שהוא ה"אויב ומתנקם" הרוחני. ועז"נ "בשבעה דרכים ינוסו לפניך" - כי עיקר העבודה היא בשבע מדות.

והנה, העבודה באופן ד"ינוסו לפניך" היא - העבודה דאתכפיא, שישנה מציאות היצה"ר אלא שמציאותו היא באופן ד"ינוסו לפניך"; ולאחרי זה - באה העבודה דאתהפכא, "בכל לבבך בשני יצריך", היינו, שהיצה"ר מתהפך לטוב, וע"ד מארז"ל (סנהדרין נט, ב) שבהתחלת הבריאה (קודם החטא) ה' הנחש הקדמוני "שמש גדול", ועאכו"כ לאחרי השלימות דתיקון החטא (בדוגמת העילוי שבעבודת הבע"ת לגבי עבודת הצדיקים).

וכללות עבודה זו ("ינוסו לפניך", אתכפיא, ששלימותה - אתהפכא) שייכת במיוחד לחודש אלול - כמבואר בכתבי האר"ז"ל (ל"ת ר"פ תצא) שמ"ש "ובכחה את אבי' ואת אמה ירח ימים" קאי על חודש אלול, חודש התשובה, ובכח' זו (שבעבודת התשובה) נכלל גם הענין דבכ"י של שמחה מצד היציאה מן השבי', שזה קשור עם העבודה דאתהפכא.

[ומובן גודל העילוי דבכ"י של שמחה - ע"ד שמצינו אצל רבי עקיבא, שכאשר למד סודות התורה דשה"ש זלגו עיניו דמעות (זח"א צח, ב), היינו, דמעות שמצד השמחה והתענוג.

ומאחר ש"כולהו אליבא דר"ע" - מובן, שזוהי נתינת כח לכאו"א מישראל שיוכל להגיע לענין זה.

ובפרט כאשר לימוד התורה שלו חוזר ב"כלל גדול בתורה" ד"ואהבת לרעך כמוך" - בהתאם לציווי והנתינת כח דר"ע,

[ובאופן ד"כמוך" דוקא, ובפשטות: כשם ש"מלטף" את עצמו, כך "מלטף" את הזולת, היינו, שמברכו ומדבר עמו בכל לשון של חיבה ואהבה, ויתירה מזו: חשבון עצמו יודע כאו"א כו', אבל בנוגע לחשבון הזולת - אין אדם יודע מה שבלבו של חברו, ולכן "אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו", ו"הוי דן את כל האדם לכף זכות", ועפ"ז - בודאי שצריך להתייחס אל הזולת באופן של אהבה כו'.

וההנהגה ד"ואהבת לרעך כמוך" היא באופן שהקב"ה מעיד עליו שהוא מקיים את המצוה ד"ואהבת לרעך כמוך" - כמ"ש בסיום הפסוק "אני ה'", מאחר שזוהו דבר המסור ללבו של אדם (ראה פרש"י קדושים יט, יד)].

וכאשר הוא נעשה חוזר ב"כלל גדול בתורה" ("ואהבת לרעך כמוך") - אזי יש לו נתינת כח מיוחדת לבוא להשגת רזי תורה ע"ד לימוד רזי תורה דר"ע שזלגו עיניו דמעות].

יח. והנה, ע"י הענין ד"ינוסו לפניך" בעבודה הרוחנית, היינו, ביטול כללות הענין ד"חטאינו" - מתבטל כללות ענין הגלות (המסובב ד"חטאינו"),

וגם כאשר נמצאים ברגעים האחרונים דזמן הגלות - הנה אע"פ שעדיין שורר החושך כפול ומכופל דזמן הגלות, וצריכים להמתין רגעים אחדים לקיום היעוד "קץ שם לחושך" בגאולה האמיתית והשלימה - אעפ"כ, נפעל כבר הענין ד"בשבעה דרכים ינוסו לפניך" **כפשוטו!**

זאת אומרת: לא מדובר כאן אודות פגיעה בנפשו של משהו ח"ו, כי אם אודות הפעולה ד"בשבעה דרכים ינוסו לפניך" - בים באויר (למעלה מעשרה טפחים) וביבשה, וביבשה גופא - בכמה דרכים, והעיקר - באופן ד"ינוסו לפניך".

וכמ"ש בפסוקים שלאח"י: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", היינו, כאשר יהודי הולך בתוקף של הקב"ה, ועד ש"כל עמי הארץ" רואים בעיני בשר "כי שם ה' נקרא עליך" - אזי "ויראו ממך", ובדרך ממילא - "בשבעה דרכים ינוסו לפניך".

ויתירה מזו: לא זו בלבד ש"בשבעה דרכים ינוסו לפניך" מפני גודל פחדם מבני (פחד מהנשק, ובפנימיות - פחד מהקב"ה, כי אין זה באופן ד"כחי ועוצם ידי" ח"ו, אלא כחו ועוצם ידו של הקב"ה), אלא "ויראו ממך" - יראת הכבוד, בראותם "כי שם ה' נקרא עליך", וכתוצאה מזה - נהפכים הם לאוהבים ומסייעים (לא רק ש"ינוסו לפניך"), ע"ד היעוד "והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך".

ט. האמור לעיל הוא ענין שהזמן גרמא - בימים הכי אחרונים:

ישנם כאלו שטענו שעתה יכולים כבר לישון בשקט, כי הכל שריר וקיים - ישנו שלום אמיתי ובר-קיימא, והעולם כולו נמצא במעמד ומצב של שלום, בדוגמת היעוד ד"לא ישא גוי אל גוי חרב" - כפי שהדבר שייך קודם ביאת המשיח.

אבל - בימים הכי אחרונים רואים בפועל שהמצב הוא באופן הפכי: ככל שהי' המצב ד"מלכיות מתגרות אלו באלו" עד עתה - הרי בימים הכי אחרונים נוסף עוד יותר בהתגרותן של המלכיות אלו באלו!

וכמו כן רואים בפועל ובהדגשה בימים הכי אחרונים - שאין לסמוך על אומות העולם: "אל תבטחו בנדיבים בן אדם שאין לו תשועה!"

ולכן, צריכים יהודים ללכת בתוקף של הקב"ה, ובאופן ש"ראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך!" יהודים צריכים להדגיש ולהכריז ש"בשם אלקינו נדגול", ו"בשם ה' אלקינו נזכיר", ומשום זה מדברים הם ומתנהגים באופן כך וכך! וכאשר אומות העולם רואים "כי שם ה' נקרא עליך", אזי "ויראו ממך", בידעם שיהודי הוא שלוחו של הקב"ה! זאת אומרת; לא מדובר כאן אודות אופן עמידת הנשמה (בחי' יחידה שבנפש) בעולם האצילות, אלא בהיות הנשמה מלוכשת בגוף הגשמי, ובעת שמדבר בלשון עם ועם - הרי

דיבורו הוא באופן כזה שניכר "כי שם ה' נקרא עליך": לכל לראש צריכים לדעת שהוא שלוחו של הקב"ה, וכל פעולותיו ומעשיו הם בשליחותו של הקב"ה - כחו ועוצם ידו של הקב"ה, אלא היות שהקב"ה רוצה שכל דבר יהי' בדרך הטבע, לכן אוחו בידו כלי נשק, אבל בנוגע לפועל - אין כל צורך להשתמש עם הנשק, כי כאשר "ראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך", אזי "ויראו ממך", ולא זו בלבד ש"בשבעה דרכים ינוסו לפניך", אלא יתירה מזו - הם נהפכים לאוהבים ומסייעים.

וכאשר הולכים בדרך זו (להראות בגלוי ש"שם ה' נקרא עליך") - נפעל הענין ד"מלכים אומניך גו'" גם כאשר נמצאים בסוף זמן הגלות.

כ. האמור לעיל שכאשר יהודי מתנהג כדבעי (עד ש"ראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך") נפעל הענין ד"מלכים אומניך" גם כאשר נמצאים בזמן הגלות - הרי זה סיפור מפורש בגמרא, ובאופן ד"מעשה רב" (ע"ד מארז"ל "אין למדין הלכה כו' עד שיאמרו לו הלכה למעשה" (ראה לקו"ש ח"ד ע' 50)), כדלקמן.

במסכת זכחים (יט, רע"א) מסופר: "אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן, זימנא חדא הוה קאימנא קמי' דאיזגדר מלכא ("מלך פרס הי"), והוה מדלי לי המיינאי ותיתיי' ניהלי' ("אבנטו (של הונא בר נתן) הי' גבוה חגור מלמעלה מכנגד אצילי ידי, והפשיטו (איזגדר מלכא) למטה כדי לנאותו"), ואמר לי ממלכת כהנים וגוי קדוש כתיב בכו ("וצריכין אתם לנהוג עצמכם בתפארת של כהנים דכתיב בהו לא יחגרו ביזע"). כי אתאי קמי' דאמימר א"ל אקיים בך והיו מלכים אומניך".

ומובן גודל ההפלאה שבסיפור זה:

"איזגדר מלכא" הי' מלך של פרס - א' המלוכות הגדולות ביותר בימים ההם, כידוע שפרס ורומי היו "מעצמות-העל" בימים ההם.

ולאידך - הונא בר נתן הי' במדינה שהיתה תחת מלכותו של "איזגדר מלכא", וא"כ, הי' מחוייב בכבודו, כי "דינא דמלכותא דינא".

ואעפ"כ, כאשר "איזגדר מלכא" ראה את הונא בר נתן חגור באבנט (כי לא התבייש להראות כיהודי!) באופן שאינו מתאים ל"תפארת של כהנים" - הנה בידעו ש"ממלכת כהנים וגוי קדוש כתיב בכו", לא המתין עד שהונא בר נתן יבקש ממנו לתקן את אבנטו (דבר שהונא בר נתן בודאי לא הי' עושה, כי הי' יכול לתקן זאת בעצמו), אלא תיכף ומיד (ללא כל התייעצות עם שריו) נגש ותיקן את אבנטו שיהי' באופן המתאים ל"תפארת של כהנים"!

זאת אומרת: לא זו בלבד ש"איזגדר מלכא" הכיר בעובדה ש"ממלכת כהנים וגוי קדוש כתיב בכו", ולא זו בלבד שהביע זאת בדיבורו, אלא הוא עשה גם מעשה בפועל ברוח זו!

וכל זה - אפילו בנוגע לענין של יופי ותפארת בלבד, שהרי לא הי' מדובר אודות חסרון בדבר הכרחי, כי אם בנוגע לענין של תפארת שבתפארת בלבד [האבנט עצמו הוא "לכבוד ולתפארת", ככל בגדי הכהונה, ובוזו גופא - חגירת האבנט באופן ד"לא יחגרו ביזע", היא בבת" תפארת שבתפארת], ואעפ"כ, השתדל "איזגדר מלכא" בעצמו שהונא בר נתן יראה בגלוי לעיני כל באופן המתאים ל"תפארת של כהנים", "ממלכת כהנים וגוי קדוש" ! וכאמור לעיל - הונא בר נתן לא הי' מבקש זאת מהמלך (כי הי' יכול לעשות זאת בעצמו), ואעפ"כ, עשה זאת המלך בעצמו, בראותו שהונא בר נתן אינו מבחין שהאבנט אינו במקומו - מאיזה סיבה שתהי', והסיבה הפשוטה לדבר היא - כדי שיתקיים הענין ד"והיו מלכים אומניך" !

כא. והנה, מאחר שסיפור זה נעשה חלק מתושבע"פ, ובפרט שמדובר אודות ענין בתורה שיש בו התוקף המיוחד ד"מעשה רב" - הרי זו הוראה נצחית, גם בימינו אלו. ובפשטות: כאשר יהודי מתנהג באופן המתאים, הנה גם בהיותו בזמן הגלות נפעל כבר הענין ד,, מלכים אומניך", תוך כדי הדגשה ש"ממלכת כהנים וגוי קדוש כתיב בכו", לא רק בשעת מ"ת, ולא רק בזמן שביהמ"ק הי' קיים, אלא גם בזמן הגלות, ובעמדו לפני "איזגדר מלכא" - מלך פרס !

ומזה מוכן כיצד צריכה להיות הנהגתו של יהודי - גם בהיותו בגלות :

גם כאשר יהודי נמצא בגלות, תחת מלכות אוה"ע, ובידעו שצריכים להתפלל בשלומה של מלכות, כמ"ש "ודרשו את שלום העיר גו' כי בשלומה יהי' לכם שלום", ובידעו ש"דינא דמלכותא דינא" - הנה ביחד עם זה הרי בכל הקשור לעניני יהדות הנהגתו היא בתוקף ד"גאון יעקב" !

כאו"א מישראל הוא בן אברהם יצחק ויעקב, ולכן הרי הוא מקבל בירושה את התוקף ד"גאון יעקב" - בכל הקשור לעניני יהדות !

יהודי אינו מתפעל מגויים ומ"גוי"שקייט", אלא הוא מתנהג באופן המתאים ל"גאון יעקב" !

ח"ו "לרקוד" לפני הגוי, ח"ו "להתחנף" לגוי, וכיו"ב - מאחר שהנהגה כזו פוגעת ב"גאון יעקב", ובפרט כאשר הגוי יודע שחנופה זו בשקר יסודה, ומן השפה ולחוץ בלבד ! הכלל ד"דינא דמלכותא דינא", "אל תתגרה וכו'" - הרי זה דוקא כאשר מדובר אודות ענינים שאינם קשורים בעניני קדושה ויהדות ; אבל כאשר מדובר אודות קיום דין בשו"ע וכיו"ב - נעשה יהודי בעה"ב על העולם כולו, וכמארז"ל עה"פ "לא-ל גומר עלי" שיהודי פועל לשנות את המציאות דטבע העולם !

וכאמור לעיל - כאשר הולכים בדרך התורה אזי "בשבעה דרכים ינוסו לפניך", ואם היו מתנהגים ע"פ התורה בעבר, והיו מסיימים ומשלימים את המלאכה והמצווה מיד עם

התחלתה - היו חוסכים מאות פצועים, ועאכו"כ שהיו חוסכים ענין של העדר החיים רחמנא ליצלן.

אבל מאחר שצריכים לדבר בטובתן של ישראל - אין לדבר על העבר, אלא שמכאן ולהבא (עכ"פ) יתנהגו כן.

זוהי ההוראה הנלמדת מסיפור הגמרא ("מעשה רב") - הוראה נצחית - אשר יהודי מתנהג באופן המתאים, הנה אפילו המלך דאוו"ע מכיר בעובדה ש"ממלכת כהנים וגוי קדוש כתיב בכו", ולכן הנהגתו היא באופן ד"והיו מלכים אומניך" - גם כאשר בני נמצאים בזמן הגלות.

ההוראה זו מובנת בפשטות לכאו"א מישראל - לא רק ל"בן חמש עשרה לגמרא", אלא אפילו ל"בן חמש למקרא", כי כאשר מספרים לו סיפור זה, הרי הוא מבין מיד מהי ההוראה שבדבר, לפי שאין זה באופן של משל ונמשל, אלא אותו הענין ממש (צריכים רק להחליף את השמות)!

כב. ויה"ר שמבאן ולהבא (עכ"פ) תהי' הנהגתם של בני"י בהתאם להוראה הנלמדת מסיפור הנ"ל, ובפרט כאשר נמצאים בימי חודש אלול, שאז ישנו הענין ד"א-ל הוי' ויאר לנו", שהמלך מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם - שאז ישנה נתינת כח מיוחדת בנוגע להנהגה זו.

ועי' הנהגה זו זוכים למעמד ומצב ד"והיו מלכים אומניך" - גם כאשר נמצאים בימים האחרונים דומן הגלות.

ומובן, שמעמד ומצב זה פועל הוספה בכללות קיום התורה ומצוותי' מתוך שמחה - שהרי כללות קיום התומ"צ צריך להיות מתוך שמחה של מצוה דוקא (כמזכר לעיל במאמר), וכמארו"ל (פסחים קיז, א) "אין השכינה שורה בו" אלא מתוך שמחה של מצוה", ולכן היתה הנהגת רבה ש"מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחו רבנן, ולבסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא".

ומובן בפשטות שלכאו"א מישראל ישנם בכל יום ויום המון ענינים הפועלים שמחה, ולכל לראש - בפשטות: כאשר יהודי מתעורר משנתו בכל בוקר, אומר הוא י"ח (כ') "ברכות השחר", וכאשר יתבונן בפירוש המילות כפשוטו (ללא כל רמזים בו) - יראה שישנם ריבוי ענינים ממה להיות בשמחה!

וכאמור לעיל - גם כאשר בני נמצאים ברגעים האחרונים דחשכת הגלות, נפעל כבר הענין ד"והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך", ועי' נפעלת תוספת שמחה של מצוה בכללות העבודה דתורה ומצוותי'.

ובעמדנו ב"עקבתא דמשיחא", הנה לאחרי כללות מעשינו ועבודתנו בריבוי מופלג, עד כי חדל לספור כי אין מספר" - זוכים לגאולה האמיתית והשלימה באופן ד"אחישה",

ויקויים היעוד "אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעבדו שכם אחד", במהרה בימינו ממש.

* * *

כג. האמור לעיל אודות אופן הנהגתם ודיבורם של בני עם המלכות דאזה"ע (שהנהגה היא באופן שפועלים שיהיו "מלכים אומניך") - הרי זה שייך, לכאורה, לאנשים יחידים בלבד, שהם באים במגע וקשר עם אזה"ע בנוגע לענינים הקשורים עם מצב הארץ, מצב העולם, וכיו"ב.

אבל "התורה על הרוב תדבר", ועאכו"כ כאשר כו"ב מבני מתאספים כדי להתוועד ביחד - הרי בודאי שצריכים לנצל את הזמן כדי לדבר ולעורר אודות לימוד התורה וקיום המצוות ביראת שמים, שזהו ענין השייך לכל אחד ואחת מישראל, אפילו לקטן שבקטנים. ולכן, לכל לראש - צריכים לעורר אודות כללות ענין החינוך, חינוך הכשר, ויתירה מזו; חינוך על טהרת הקודש, ובפרט ע"פ המדובר כמ"פ שהענין ד"להשבית אויב ומתנקם" נפעל ע"י לימוד התורה של ילדי ישראל - "מפי עוללים ויונקים יסדת עז".

ומובן בפשטות עד כמה נוגע ענין החינוך דכאו"א מילדי ישראל - כי כל יהודי הוא "עולם מלא", כמארז"ל (סנהדרין לו, א) "לפיכך נברא אדם יחיד כו", היינו, שהקב"ה ברא את אדה"ר יחיד כדי שלאחרי ה' אלפים תשמ"ב שנה ידעו - בברוקלין ניו-יורק - שכל יהודי הוא "עולם מלא"!

ואע"פ שמדובר אודות ילד קטן - הרי כבר אמר שלמה המלך, החכם מכל אדם: "חונך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה", היינו, שהחינוך הניתן לנער הוא באופן דפעולה נמשכת על כל משך חייו, "גם כי יזקין לא יסור ממנה". ולכן, תיכף ומיד בהתחלת גיל החינוך צריכים ההורים להשתדל יותר מכפי יכלתם להעניק לילד חינוך על טהרת הקודש.

והנה, כדי שכללות ענין החינוך יהי' כדבעי - זקוק כאו"א מישראל לעזר ולסיוע של חבירו: לא כל אחד מסוגל ללמד ולחנך בעצמו את בנו ובתו, ולכן, נוסף על החינוך שהוא בעצמו מחנכם, זקוק הוא למלמד ומדריך (מלמדת ומדריכה) שיחנכו את בניו בתכלית השלימות. וגם אלו שמסוגלים ללמד ולחנך את בניהם כדבעי - זקוקים הם לסיוע של הזולת בעניני פרנסה וכיו"ב, כדי שמוחם ולבם יהי' פנוי לעסוק בחינוך בניהם ובנותיהם באופן המתאים.

וכל זה - נוסף על העיקר: הצלחת החינוך כדבעי היא כאשר מחנכים את הילד ביחד עם כו"כ ילדים בגילו, ולא כאשר מחנכים אותו בפ"ע, כמוכן ממארז"ל (ברכות מג, ב) עה"פ "חרב אל הבדים ונאלו" דקאי על "תלמידי חכמים שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה", אלא לימוד התורה צריך להיות "בחבורה" דוקא.

ועפ"ז מובן ששלמות והצלחת החינוך כדבעי - תלוי' בכללות הענין ד"אהבת ישראל". והנה, ע"י ב' הענינים הכלליים דאהבת ישראל וחינוך - באים הפעולות בשאר ה"מבצעים": תורה, תפילין, מזוזה, צדקה, בית מלא ספרים - יבנה וחכמי', גרות שבת קודש ויו"ט, כשרות האכילה ושתי' וטהרת המשפחה.

ונוסף לזה - אחדותם של כל בני' ע"י כתיבת ספרי תורה כלליים ("כל הנמצא כתוב בספר"), היינו, אפילו כאשר מדובר אודות יהודי שכבר כתב ס"ת לעצמו (כדי לקיים את המצוה ד"כתבו לכם את השירה גו'"), צריך להשתדל שתהי' לו אות בא' מספרי התורה הכלליים, שע"י' מתאחד הוא עם כל היהודים שיש להם אותיות בספר תורה, ועד שכולם נעשים למציאות אחת - בדוגמת הספר תורה, ששלמותה וכשרותה תלוי' בשלימותן וכשרותן של כל האותיות, ודוקא כאשר כל האותיות הן בשלימותן אזי נפעלת הקדושה המיוחדת שבס"ת.

וכמדובר כמ"פ שכל ספרי התורה שייכים זל"ז - אפילו הספרי תורה הפרטיים, ועאכו"כ בנוגע לספרי תורה הכלליים, עד שכולם קשורים עם הספר תורה הכללית שכתב משה רבינו בעצמו (נוסף על י"ב ספרי תורה עבור כל שבט בפ"ע), שהיתה מונחת בעזרה, וממנה היו מגיחים את כל ספרי התורה (שבזה מודגשת השייכות דכל ספרי התורה לס"ת זו). ועי"ז נפעלת אחדותם של כל בני' במשך כל הדורות - ע"י הספרי תורה שבכל הדורות, כולל - ספרי התורה שנכתבים עתה (באמצע הכתיבה).

כד. כאן המקום לעורר אודות הוספה מיוחדת במצות הצדקה - ע"ד שדובר לעיל (שיחת י"ב אלול סי"ג) בנוגע לילדי ישראל שלפני בר-מצוה ובת-מצוה. ובהקדים: רואים בפועל שהעולם נע ומזדעזע כו', ובאופן שמיום ליום נעשה המצב גרוע יותר (כנ"ל סי"ט), והלואי שהחל ממחר תתחיל הוספה בכיוון הרצוי - "העולם עומד" ו"העולם קיים".

וכדי לפעול את קיום ועמידת העולם (שזהו ענין שהזמן גרמא) - אזי נכון וטוב להחליט (בלי נדר) להוסיף בנתינת הצדקה (נוסף על השיעורים הקבועים בלאה"כ) בכל יום ויום עד הוש"ר ועד בכלל, מלבד - ביום השבת, ר"ה ויוהכ"פ ויו"ט, כמובן. וכדי להדגיש שזהו בלי נדר דוקא - מוטב שלא לתת סכום קבוע בכל יום, אלא לשנות את הסכום מיום ליום.

בנוגע לזמן נתינת הצדקה - הנה בסידור האריז"ל איתא שיש לתת צדקה בעת אמירת "ויברך דוד" (ראה גם שיחת ש"פ דברים סי"ט), אבל: רואים בפועל שישנם כאלו (ובפרט אנשים פשוטים) שנתינת הצדקה בעת אמירת "ויברך דוד" מבבלת אותם מכוונת התפלה. ובפשטות: כאשר נגשים ליהודי באמצע אמירת "ויברך דוד" ומתחילים לרמוז לו בתנועות הידים כו' (כי אי אפשר להפסיק בדיבור) שיתן צדקה - מבבלל הדבר לכוונת התפלה. ולאלה - כדאית נתינת הצדקה לפני התפלה.

ומובן, שאלו שרוצים להתנהג ע"פ מ"ש בסידור האריז"ל, ואין הדבר מבלבל אותם לכוונת התפלה - תבוא עליהם ברכה, אבל נוסף לזה - צריכים הם לתת צדקה גם בהתחלת היום, קודם התפלה, וכאמור - בימים אלו (עד לאחרי הוש"ר) יתנו יותר מאשר ע"ד הרגיל. ויה"ר שהחלטה אודות ההוספה בנתינת הצדקה תפעל כבר את פעולת הצדקה, היינו, אע"פ שבלילה אין זה עיקר הזמן המסוגל לצדקה (כמדובר כמ"פ (לקו"ש ח"ט ע' 292 ואילך)) - הרי ידוע הפס"ד בשו"ע (או"ח סתקע"א) שכאשר מחליטים החלטה טובה, הנה אע"פ שקיומה בפועל יהי' לאחרי משך זמן, נפעלת כבר פעולת הדבר ע"י קבלת ההחלטה עצמה, וכמ"ש בדניאל (י, יב) "מן היום הראשון אשר נתת אל לבך גו' נשמעו דבריך", ועד"ז בענינו - בנוגע לכל הפעולות הנעשות ע"י ההוספה במצות הצדקה, בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים.

ובפשטות - שרואים בעיני בשר כיצד משתנה מעמד ומצב העולם כולו מן הקצה אל הקצה, באופן ד"העולם עומד"ו"העולם קיים".

כה. ומובן, שכללות הענין ד"שוב העולם", גם בנוגע לאומות העולם - היפך ושליטת הענין ד"מלכיות מתגרות אלו באלו" - נוגע גם לבנ"י, כפי שרואים בפועל שכאשר "מלכיות מתגרות אלו באלו", מבטאים הם חלק מכעסם על "שונאי ישראל" (בלשון "סגי נהור")!

מובא בספרים בשם ה"מונקאטשער" (פוסק בנגלה דתורה וכן בהנהגות ע"פ תורת החסידות) שבזמן מלחמת העולם הראשונה אמר שאין להתערב בבעלותו של הקב"ה כו', כי אין לדעת מה טוב ומה לא טוב כו', ולכן יש לבקש מהקב"ה בקשה וברכה כללית בלבד, ללא פירוט אודות גמר המלחמה וכיו"ב.

אבל: לכל לראש - אין הכרח לומר שהדברים המובאים בשמו הם בתכלית הדיוק (שכך נאמרו הדברים), כי אע"פ שאין להניח שמישהו המציא את כל הענין מאל"ף ועד תי"ו, הרי ידוע שע"י שינוי בתיבה אחת וכיו"ב, משתנה לפעמים תוכן כללות הענין באופן אחר לגמרי!

ואפילו את"ל שהדברים נאמרו באותו אופן כפי שנדפסו בשמו - הרי אין כל הכרח לומר שזהו כלל בנוגע לכל המלחמות בכל הזמנים כו'.

ובפרט כאשר רואים במוחש את התוצאות שישנם מכל מלחמה - אשר לא זו בלבד שהדבר גורם להעדר החיים אצל אינם יהודים [שזהו דבר בלתי רצוי, ובנ"י צריכים להשתדל למנוע זאת כפי יכולתם, במכ"ש וק"ו מזה ש"מפרנמין עניי עכו"ם עם עניי ישראל" (גיטין מא, א), ועאכו"כ כאשר מדובר אודות כללות ענין החיים], אלא ישנם תוצאות בלתי רצויות גם בנוגע לבנ"י, ולא רק בנוגע לממונם של ישראל, אלא גם בנוגע לגופם של ישראל, רחמנא ליצלן.

ומזה מובן שנוסף על המדובר לעיל בארוכה (ס"ט ואילך) שצריכים לדבר על בני"א באופן טוב ורצוי בלבד, ולא לומר ח"ו דבר בלתי רצוי על בני"א - צריכים להשתדל שלא לומר דבר בלתי רצוי אפילו בנוגע לאומות העולם, כי ע"י אמירת דבר בלתי רצוי ממשיכים היפך הברכה בעולם ח"ו, והרי נמצאים אנו במעמד ומצב שצריכים להציף ("דערטרינקען") את כל העולם כולו בעניני ברכות בטוב הנראה והנגלה, ובדרך ממילא יתבטלו הענינים דהיפך הטוב בנוגע לבני"א.

אלו ש"תואנה הם מבקשים" - יבואו מיד בטענה שזהו "דבר מבהיל"; היתכן לנצל חצי שעה מהזמן דחודש אלול כדי להזהיר שלא לומר דברי מוסר לבני"א תוך כדי אמירת דברים בלתי רצויים על בני"א ח"ו, ולא זו בלבד - אלא מוסיפים ואומרים שאין לומר דברים בלתי רצויים אפילו על אומות העולם?! ובלשונם - יטענו ויאמרו שזהו היפך הענין ד"מצוה גוררת מצוה" ח"ו!

הנה לא זו בלבד שענין זה מתאים ע"פ תורה, אלא זוהי הוראת התורה: להקב"ה בכבודו ובעצמו ה' מתאים (כביכול) לומר למשה רבינו שיצווה את בני"א עד סוף כל הדורות שהם ישפיעו על אומות העולם לקיים את שבע המצוות דבני נח (ראה רמב"ם הל' מלכים ספ"ח).

[איתא בגמרא (ב"ק לח, א. ע"ז ב, סע"ב) שהקב"ה "ראה ז' מצוות שקבלו עליהן בני נח ולא קיימום, כיון שלא קיימום עמד והתירן להן כו'". אבל: שם מדובר אודות ענין השכר דמצווה ועושה, "אבל מעושיין לא פטרן" (פרש"י ב"ק שם. וראה אנציקלופדי' תלמודית ערך בן נח בסופו)].

והרי תוכנם הכללי דז' מצוות דב"נ הוא - "לשבת יצרה", קיום העולם, כולל - "לשבת יצרה" בנוגע לבני"א בכל מושבותיהם. זאת אומרת, שבני"א צריכים להשתדל בטובתן של אומות העולם, כדי שמצב העולם כולו יהי' באופן ד"לשבת יצרה", ולכן, צריכים לפעול המשכת ברכות בכל העולם כולו (ולא לדבר באופן בלתי רצוי - היפך הברכה).

ונוסף לזה: ישנו פסוק מפורש בתורה "ודרשו את שלום העיר והתפללו בעדה כי בשלומה יהי' לכם שלום", ומובן, שהתפלה לשלום העיר ביחד עם ענין של קטרוג כו' - הרי זה דבר והיפוכו!

ומה שישנם בעולם מזיקים ומחבלים וכו' - הרי אין כל הכרח לפתור זאת ע"י העדר החיים שלהם, כי גם כאשר מדובר אודות "אויב ומתנקם", צריכה להיות הפעולה ד"להשבת אויב ומתנקם", היינו, להשבת ולבטל את היותו "אויב ומתנקם", ובלשון חז"ל: "יתמו חטאים ולא חוטאים", ועד שפועלים שהם נעשים לאוהבים ומסייעים לבני"א, ע"ד היעוד דלעת"ל "ועמדו זרים ורעו צאנכם" (היינו, ביחד עם ההדגשה על היותם "זרים", מדגישים שהנהגתם תהי' באופן ד"ורעו צאנכם").

כו. ויה"ר שהדברים המעטים בכמות יפעלו את פעולתם, ומכאן ולהבא יזכרו רק בזכותם של ישראל, וכל הדיבורים שאינם בזכותם של ישראל צריכים לבערם מגבול ישראל.

ומובן שאין צורך להסתמך על דברים הנ"ל דוקא - כי כאו"א יכול לעיין בעצמו בגמרא ובמדרשי חז"ל ובשו"ע כו', ובודאי יבוא לידי מסקנא הנ"ל, מבלי כל ספק בדבר.

חזת - כאשר גישתו ללימוד התורה תהי' באופן שרצונו שהתורה תלמד אותו, ולא שירצה ללמד את התורה מה לומר לו - כידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בענין זה. ובודאי לא נחשדו ישראל בזה, ועאכו"כ כאשר נמצאים בימי חודש אלול, בהיות המלך בשדה.

ובהתאם לפס"ד הרמב"ם (הל' תשובה פ"ג ה"ד) "צריך כל אדם שיראה עצמו . . . וכל העולם חציו זכאי וחציו חייב . . . עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה" - מובן, שע"ז שמוסיפים דיבור א' בזכותם של ישראל פועלים "תשועה והצלה" - גאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו, "נאו".

* * *

כו. ישנו ענין נוסף שהזמן גרמא - ולכן, כדאי לדבר אודותיו בהזדמנות זו, כאשר הדברים נשמעים בכמה מקומות:

ישנם השואלים בקשר לנסיעה לכאן לקראת חודש תשרי. ולפלא השאלה בדבר - שהרי כל השאלות בענין זה נפתרו כבר כאשר דובר בענין זה בשנים הקודמות.

אבל אעפ"כ, היות שישנם כו"כ ששאלו שוב (ואם לא יקבלו מענה, ינסו ללמוד "רמזים", או שיבואו לידי נפילת רוח ח"ו, וכיו"ב) - לכן אחזור פעם נוספת על נקודת הדברים:

אלו הדברים בארץ הקודש - זקוקים (לכל לראש) להיתר מרב באה"ק שיותר להם לצאת מארה"ק למשך זמן מסויים. ומובן, שהיות שאדם קרוב אצל עצמו, אינו יכול לסמוך על עצמו, ולכן מוכרח לשאול זאת אצל רב מורה- הוראה שהוא המומחה בדינים אלו, והכוונה - לרב שדר גם הוא באה"ק, ויודע את מצב הדברים שם וכו'.

נוסף על היתר הנ"ל (השייך לבני א"י דוקא) - תהי' הנסיעה לכאן (מכל המקומות) רק בתנאי שלא יכנסו לחובות עבור הנסיעה, ועאכו"כ - לא להכנס ובנוגע לאלו שלאחרי הנישואין - מובן, שהציאה לדרך מוכרחת להיות ברשות האשה, ועאכו"כ שיציאת האשה לדרך מוכרחת להיות ברשות הבעל.

נוסף לזה: כאשר מדובר אודות עוסקים בצרכי ציבור - הן כאשר זהו כל עסקם באופן קבוע, והן כאשר עוסקים בזה בזמן הפנוי (שענין זה שייך אצל רובם) - צריכים להשתדל שהנסיעה לכאן לא תגרע מאומה בכל הפעולות הנעשות במשך כל השנה, ויתירה מזו:

שכל הפעולות ייעשו ביתר שאת וביתר עוז, בהתאם לעסקנות הציבורית הנדרשת בימי חודש תשרי.

ומובן, שכל הוראות אלו שכבר נאמרו בשנים שלפנ"ז - הנם בתקפם, כי אין זה פרי-המצאתו של מישוהו, כי אם בהתאם להוראות השו"ע, והרי כל הוראות השו"ע בתקפם עומדים ללא כל שינוי בדבר.

וכאמור - כל הנ"ל הוא נקודת הדברים שנאמרו בשנים שלפנ"ז, שאז נתבארו הדברים ביתר ביאור ובהרחבה. ובדאי ישנם כו"כ שיש בידם רשימות הדברים שנאמרו בשנים שלפנ"ז. ו"תן לחכם ויחכם עוד".

כח. ומענין לענין - בענין דומה:

ימים אלו הם התחלת זמן הלימודים. וישנם כאלו השואלים אודות שינוי מקום הלימודים משיביה א' לשיביה אחרת, וכן בנוגע למוסדות חינוך לבנות.

וגם בנוגע לענין זה ניתנה הוראה כמ"פ, ואחזור על זה פעם נוספת: בנוגע לסדר הלימודים וכן מקום הלימודים - ישאל כל תלמיד ותלמידה את חוות-דעת הנהלת המוסד שבו למד עד עתה, ולבקש מהם להתענין בטובתו האמיתית ולהורות לו היכן להמשיך את לימודיו בשנה הבאה, מאחר שהם יודעים את תכונות נפשו וכשרונותיו וכו'.

ועד"ז בנוגע לאלו השואלים אודות שינוי משרה במוסדות אלו וכיו"ב - יתייעצו בזה עם ידידים מבינים השייכים לענין זה (מחנכים וכיו"ב), "ותשועה רוב יועץ". ומובן, שכל זה רק כאשר אינו קשור למוסד זה (או משרה זו) ע"פ "חווה", כי כאשר ישנו "חווה" - אין מקום לשאלה בדבר, מאחר שיש לו התחייבות - ע"פ השו"ע - למוסד זה.

כט. כאן המקום להוסיף עוד ענין: ישנם החושבים שכדאי להשתדל (להכנס לחובות וכיו"ב) לבוא לכאן לקראת חודש תשרי, כי אז תהי' הזדמנות לכתוב מכתבים ארוכים ולקבל מענה באריכות, או לדבר בפרטיות ובארוכה וכו'.

ולכן, מן הצורך להדגיש שאין הדבר כן, ואדרבה: דוקא הזמן הסמוך לחודש תשרי ובדאי חודש תשרי עצמו - אינו הזמן המתאים כלל לקרוא מכתבים ארוכים ולדבר עם כאו"א בפרטיות, כי בזמנים אלו צריך כאו"א לעסוק יותר בעבודתו בנוגע לעצמו, באופן ד"שפרו מעשיכם", ובפרט שחודש תשרי הוא "מרובה במועדות" לגבי שאר חדשי השנה*: ר"ה, יוהכ"פ, סוכות, שמע"צ ושמח"ת, וכן עשי"ת, וד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות.

(* הלשון "מרובה במועדות" נאמר אמנם בנוגע לחודש תשרי (שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ב ס"ב - מב"י שם). אבל לכאורה, צ"ל כן גם בנוגע לניסן בערך לסיון (שיום הא' ויום הז' דפסח נזכרים בקרא בפ"ע), ובפרט בצירוף היו"ט דהימים שבהם הקריבו את קרבנות הנשיאים. ועוד ועיקר: ר"ח ניסן הוא "ראש השנה לרגלים", וא"כ, אדרבה; הוא הראש למועדים וכו'. וראה שיחת ח"י אלול.

ולכן, אין זה הזמן המתאים להרבות בפתקאות ומכתבים, ולכתוב כל מכתב בארוכה דוקא, ולהמתין למענה (בארוכה) בו ביום או מיד למחרת - הנהגה כזו יכולה להיות לפני חודש תשרי או לאחר חודש תשרי, למעוטי חודש תשרי.

ועפ"ז מובן שהעדר המענה על מכתבים (בפרט בימים אלו) אינו צריך לגרום לאי-שביעות רצון או נפילת הרוח וכו' - ח"ו וח"ו! כי אין זה מפני העדר שימת-לב, אלא מפני שאין זה הזמן המתאים לכך, כנ"ל.

ובקשר לשאלה - היתכן שדוקא בחודש זה, שהוא ראשית כל השנה כולה, לא יוכל כאו"א למלא משאלות לבבו לטובה - הרי מופרך לגמרי לומר דבר כזה?! - התשובה לדבר: ע"ד שמצינו בנוגע ליוהכ"פ ש"עיצומו של יום מכפר", כמו כן מובן שמילוי משאלות לבבו לטובה נפעל ע"י עיצומם של ימי חודש תשרי. והרי ידע אינש בנפשי' שכאשר מתנהג באופן המתאים לחודש תשרי, ועאכו"כ כאשר מוסיף בעניני תפלה תורה וצדקה - אזי נפעלים כל הענינים באופן ד"עיצומו של יום מכפר", עם כל הפירושים שבדבר.

ועי"ז נפעלת הוספה בברכותיו של הקב"ה - היינו, ש"מרשית השנה" מקבל הוא כבר את ברכתו של הקב"ה לכתיבה וחתימה טובה בנוגע לכל הענינים, כולל - בנוגע לכל הפרטים שרוצה לשאול, או שכבר שאל ולא קיבל מענה (מאיזה סיבה שתהי'). ובפשטות: ברכת כתיבה וחתימה וגמר חתימה טובה הנראה והנגלה, מאחר שהוא מוסיף בעשיית והכנת ה"כלים" לברכתו של הקב"ה - תורה עבודה וגמ"ח, שעליהם "העולם עומד", ה"עולם קטן זה האדם", שע"פ אמיתית הענינים הרי זה גם ה"עולם גדול" (כפשוטו), כי "את העולם נתן בלבם".

ויה"ר שדיבורים אלו יתקבלו באותו אופן כפי שנאמרו, מבלי לחפש רמזים ופשט' לאך וכו', כי כוונת הדברים היא בפשטות ממש, באופן המובן לכן חמש למקרא.

ל. ויה"ר שכאו"א מישראל, בכל מקום שיהי' ובכל מקום שהוא עתה, יחשוב אודות שאר כל בני" באופן דאהבת ישראל, וע"פ הכלל אשר במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא - יתאחד (מתוך אהבה) עם כאו"א מבני", בהיותו נשמה בגוף למטה בעוה"ז הגשמי. וכל זה יוסיף וימהר את ברכתו של הקב"ה לכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, בטוב הנראה והנגלה, ומתוך שמחה וטוב לבב.

וכל זה נפעל כבר בחודש אלול - כאמור לעיל ש"מנהג ישראל תורה הוא" שכאו"א מישראל מברך את רעהו בברכת שנה טובה ומתוקה, ומובן, שמלמעלה עונים "אמן" על ברכות אלו, וממשיכים זאת למטה מטה, למטה מעשרה טפחים, ובטוב הנראה והנגלה.

* * *

לא. כל המדובר לעיל אודות י"ג וט"ו אלול - שייך לכל אחד ואחת ששומעים את הדברים, וכן לאלו שימסרו להם את תוכן הדברים.

המעשה הוא העיקר - ליישם את כל הדברים במעשה בפועל, למטה מעשרה טפחים, כל ענין וענין לפי ענינו. ולעסוק בכל ענינים אלו באופן שלמעלה ממדידה והגבלה - מאחר שיודעים שמלך מלכי המלכים נמצא בשדה ביחד עם כאו"א מ"א ישראל, ומקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם.

וההתחלה בזה היא - ע"י הוספה בלימוד התורה, נגלה וחסידות, ובאופן דלימוד המביא לידי מעשה - הוספה בקיום המצוות בהידור.

לכ. בודאי יערכו התוועדות בט"ו אלול לרגל מלאות פ"ה שנה להתייסדות ישיבת תומכי תמימים. וכדי לקשר התוועדות הנ"ל עם התוועדות זו (הנערכת בבית שמגדלין בו תורה ותפלה) - יקחו את ה"משקה" מהתוועדות זו ויערבו זאת עם ה"משקה" שישתמשו בהתוועדות הנ"ל.

ויה"ר שיעשו כן גם בכל המקומות ששם שומעים את הדברים, ואע"פ שאי אפשר לתת להם את ה"משקה" - הרי שומעים הם את דברי התורה הנאמרים כאן, והרי התורה נמשלה למים - "אין מים אלא תורה", ועל דברי התורה נאמר "הלא כה דברי כאש" - בדוגמת "יין שרף", שזהו ענין ה"משקה".

ולכן, בהתוועדות שתערך בט"ו אלול בכל המקומות - יחזרו פסוקי תורה ומאמרי חז"ל מתושב"כ ותושבע"פ, ובמיוחד - מאמרי ותורתו של נשיא דורנו, שע"ז מתאחדים ב"יחוד נפלא" דתורה זו עם נשיא דורנו, וע"ז נמשכת ברכה לכל אחד ואחת שלומדים תורתו והולכים בדרכיו ואורחותיו אשר הורנו.

והתוועדות כאן - תערך ע"י ישיבת תומכי תמימים המרכזית, שהם יקחו את המשקה והמזונות מהתוועדות זו - בתור התחלה טובה להתוועדות הנ"ל, ולהמשיך בזה במשך השנה כולה ובמשך כל השנים כולם - בזמנים המתאימים לכך.

ומובן, שגם לאחר ביאת המשיח ימשיכו בלימוד התורה, ואדרבה; לאחר ביאת המשיח יעסקו בלימוד התורה ביתר שאת וביתר עוז, ובמיוחד - בלימוד פנימיות התורה, וכפס"ד הרמב"ם (סוף הלכות מלכים) ש"באותו הזמן (לאחרי ביאת המשיח) . . יהיו ישראל חכמים גדולים . . וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם, שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

וההכנה לזה היא - הפצת המעיינות חוצה, שע"ז ממהרים ומזרזים (כביכול) את קיום היעוד "תורה חדשה מאתי תצא" - בגלוי, "כי הנני מביא את עבדי צמח" - ביאת משיח צדקנו, שהוא ילמד תורה את כל העם כולו, במהרה בימינו ממש, "נאו" ממש.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן את ה"משקה" להרש"ג שי', ואת המזונות - להרב דוד שי' רסקין (באמרו לרש"ג שי' שימנה "שליח" לקחת את המזונות). ואח"כ התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן ניגון "הקפות" לאביו ר' לוי"צ ז"ל.

אח"כ צוה לחזן (ר' משה שי' טלישבסקי) לנגן "יהי רצון כו' שיבנה בית המקדש במהרה בימינו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

טרם צאתו התחיל לנגן "כי בשמחה תצאו".

בס"ד. ב' שיחות הראשונות דש"פ תצא, י"ד אלול ה'תשמ"ה.

בלתי מוגה

א. שבת זו היא בסמיכות לכמה "חסדישע ימים-טובים" - הן בימים שלאחרי השבת והן בימים שלפני השבת:

בימים שלאחרי השבת - ח"י אלול, יום הולדת את שני המאורות הגדולים, הבעש"ט ואדמו"ר הזקן (כפי שגילה ופירסם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנ¹), ובימים שלפני השבת - י"ג אלול, יום נישואי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנ², ולפנ"ז - י"א אלול, יום נישואי אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע³, אשר, נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, הוא בנו יחידו וממלא-מקומו, והרי יום נישואין הוא שמחה, "יום הילולא", שכן, "הילולא" פירושה "שמחת החתונה".

וכל עניני ימים-טובים אלו (ח"י אלול, י"ג אלול וי"א אלול) קשורים עם שבת זו - שכן, ביום השבת ישנם ב' ענינים:

(א) "מיני" מתברכין כולהו יומין⁴, כלומר, מיום השבת נמשכת ברכה לימים שלאחרי השבת, ובנדוד"ד - ח"י אלול.

(ב) "מי שטרך בערב שבת יאכל בשבת"⁵, היינו, שהאכילה (תענוג) דיום השבת נפעלת ע"י הטירחא וההכנה בימים שלפני השבת, "ערב שבת", שבזה נכללים כל ימי השבוע, החל מיום ראשון - כפי שמצינו⁶ בהנהגת שמאי הזקן ש"כל ימיו הי' אוכל לכבוד שבת, מצא בהמה נאה אומר זו לשבת כו", היינו, שכל ימי השבוע הם בבחינת "ערב שבת", ועאכו"כ ערב שבת כפשוטו, יום ששי.

ובנדוד"ד: י"ג אלול - חל בערב שבת, ובזה נכלל גם י"א אלול (ביום רביעי⁷) - שהרי כל ימי השבוע הם בבחינת "ערב" (והכנה) לשבת, ונוסף לזה: יום הששי כשלעצמו (גם לולי הענין ד"ערב שבת"⁸) כולל את כל ימי השבוע, כפי שמצינו בכריאת יום הששי שנאמר

(1) סה"ש תש"ג ע' 141, 142, 146, 188.

(2) "היום יום" בתחלתו (ע' 9).

(3) "היום יום" שם (ע' 8).

(4) זח"ב סג, ב. שם פה, א.

(5) ע"ז ג, סע"א. וראה לקו"ת שה"ש כד, רע"ב. ובכ"מ.

(6) ביצה טז, א. שו"ע אדה"ז הל' שבת בתחלתן (סרמ"ב ס"י).

(7) ראה פסחים קו, סע"א. רמב"ם הל' גירושין פ"ט סה"כ"ג.

(8) ראה שיחת ש"פ ואתחנן ס"ט ואילך.

בו"י וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד", דקאי על כללות הבריאה דששת ימי בראשית, כולל - יום הששי עצמו, כפי שהוא א' מששת ימי בראשית.

ונמצא, שיום השבת פועל את הקשר והחיבור שבין ימים-טובים הנ"ל - שכן, המשכת הברכה משבת זו לח"י אלול היא בכח עבודת ההכנה בימים שלפני השבת, י"א אלול וי"ג אלול.

ב. והנה, ידוע שכל הענינים שהיו בפעם הראשונה - חוזרים ונשנים מידי שנה בשנה, ובלשון הכתוב¹⁰: "והימים האלה נזכרים ונעשים".

ואם הדברים אמורים בכל הענינים, הרי עאכו"כ שכן הוא בנוגע ל"חסידישע ימים-טובים" (ובנדוד"ד: ח"י אלול, י"ג אלול וי"א אלול), שכן, ענין החסידות (ובמילא - גם ענינם של חסידים) הוא לפנים משורת הדין¹¹, ועאכו"כ בנוגע לנשיאי ורועי החסידות והחסידים - הבעש"ט, אדמו"ר הזקן, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - אשר ימים הנ"ל הם ימים-טובים שלהם, הרי בודאי שכל ענינים אלו חוזרים ונשנים ("נזכרים ונעשים") מידי שנה בשנה.

וע"פ הוראת חזו"ל¹² אשר "המעשה הוא העיקר" - מוכן, שכאשר באים ימים-טובים אלו בכל שנה ושנה, יש לקחת וללמוד הוראה מענינים של ימים-טובים אלו בנוגע למעשה בפועל, החל מקבלת החלטות טובות - שזהו"ע דמעשה שבמחשבה ומעשה שבדיבור, והחלטות אלו מביאים לידי מעשה בפועל כפשוטו, "המעשה הוא העיקר".

כלומר: יש ללמוד הוראה מענינים של הבעש"ט ואדמו"ר הזקן - ח"י אלול, מענינו של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע - י"א אלול, ומענינו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - י"ג אלול. וכאמור, הוראה בנוגע למעשה בפועל.

[ולהעיר: בין נשיאים אלו ישנם אמנם עוד נשיאים, בין הבעש"ט לאדמו"ר הזקן - המגיד, ובין אדמו"ר הזקן לאדמו"ר מהורש"ב נ"ע ונשיא דורנו - אדמו"ר האמצעי, אדמו"ר הצ"צ ואדמו"ר מהר"ש, אבל אעפ"כ, ישנם זמנים שבהם נוגע ענינם של כל הנשיאים, וישנם זמנים שבהם נוגע ענינם המיוחד של נשיא אחד או כמה נשיאים, ובנוגע לשבת זו, הסמוכה ושייכת לח"י אלול י"ג אלול וי"א אלול - נוגע במיוחד ענינם של הבעש"ט, אדמו"ר הזקן, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו].

(9) בראשית א, לא.

(10) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בספר תיקון שובבים. הובא ונתבאר בספר לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

(11) רמב"ם הל' דעות פ"א ה"ה.

(12) אבות פ"א מי"ז.

ומובן, שלימוד ההוראה מענינם של נשיאים אלו צריך להיות באופן המובן ושייך לכאו"א מישראל - כמודגש בשמו של הבעש"ט, "ישראל", שם השייך לכאו"א מישראל, כלשון חז"ל¹³: "אע"פ שחטא ישראל הוא", כדלקמן.

ג. ובהקדמה - שלימוד הוראות אלו יכול להיות בשני סדרים ואופנים: אשר, "אלו ואלו דברי אלקים חיים"¹⁴:

א) ע"פ סדר הדורות - יש להתחיל עם ההוראה שלמדים מענינו של הבעש"ט, אח"כ מוסיפים את ההוראה שלמדים מענינו של אדמו"ר הזקן, אח"כ מוסיפים את ההוראה שלמדים מענינו של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ואח"כ מוסיפים את ההוראה שלמדים מענינו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

מצד הקירבה אלינו - יש להתחיל עם ההוראה שלמדים מענינו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אח"כ מוסיפים את ההוראה שלמדים מענינו של אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, אח"כ מוסיפים את ההוראה שלמדים מענינו של אדמו"ר הזקן, ואח"כ מוסיפים את ההוראה שלמדים מענינו של הבעש"ט.

[וע"ד המבואר במפרשי התפלה¹⁵ בנוסח "אלקינו (ואח"כ) ואלקי אבותינו", אע"פ שמצד סדר הדורות, יש להקדים "אלקי אבותינו" לפני "אלקינו" - שיש להתחיל בדבר הקרוב וסמוך אלינו].

וכאמור, שני סדרים ואופנים אלו אמיתיים הם, "אלו ואלו דברי אלקים חיים", אמנם, בפועל ממש אי-אפשר לדבר בשני סדרים ואופנים בעת ובעונה אחת¹⁶, ובהכרח לבחור בא' מב' סדרים ואופנים הנ"ל.

ובכן: ע"פ הכלל ד"המעשה הוא העיקר" - הרי לכל לראש נוגע הענין דח"י אלול, שכן, בענין זה צריכה להיות העבודה בימים הבאים לקראתנו (לאחרי שבת זו), ורק אח"כ יש מקום וצורך לחקור ולדרוש ולהתבונן אודות הסיבה והנתינת-כח לעבודה דח"י אלול - המשכת הברכה מיום השבת ע"י הקדמת עבודת ההכנה בימים שלפני השבת, י"א אלול וי"ג אלול.

ומכיון שלכל לראש נוגע הענין דח"י אלול - יש להתחיל מענינו של הבעש"ט, ולהמשיך ע"פ סדר הדורות, מלמעלה למטה; אמנם, מכיון שישנו גם הסדר באופן דמלמטה למעלה (ביחס לסדר הדורות), היינו, שההתחלה היא עם ענינו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - יש להקדים ככל האפשרי את הדיבור אודות ענינו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא

(13) סנהדרין מד, רע"א.

(14) עירובין יג, ב. גיטין ו, ב.

(15) פי' עיון תפלה בסידור אוצר התפלות. ועוד.

(16) ראה פרש"י יתרו כ, א.

דורנו, מיד לאחרי הביאור אודות ענינו של הבעש"ט - עי"ז שמוצאים את הקשר והשייכות שבין הבעש"ט עם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, "נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן"¹⁷. כדלקמן.

ד. ההוראה מענינו של הבעש"ט:

ענינו של הבעש"ט מודגש בשמו - "ישראל", שם שבו נקרא כאו"א מישראל, מהגדול שבגדולים עד לקטן שבקטנים, אפילו יהודי שנמצא במעמד ומצב בלתי-רצוי, וכאמור, בלשון חז"ל: "אע"פ שחטא", "חטא" כפשוטו [לא רק "חטא" מלשון חסרון, ע"ד מ"ש¹⁸ "אני ובני שלמה חטאים", שפירושו "חסרים"¹⁹, כי אם גם חטא כפשוטו, כפשטות סוגיית הגמרא] - מ"מ, "ישראל הוא"; ולאידך, גם מי שלא חטא, אפילו לא באופן ד"חטא" מלשון חסרון, עד לגדול שבגדולים, "בני עלי" - הרי "ישראל הוא".

וכידוע²⁰ שכללות תפקידו ושליחותו של הבעש"ט בעלמא דין - לעורר את בני"מ מצב של התעלפות, כמשל אדם המתעלף, שכדי לעוררו מעלפנו יש לצעוק את שמו באזנו, וטעם הדבר - מפני שגם בעת ההתעלפות, כאשר הכחות הגלויים הם במצב של העלם וסילוק כו', יש בו עצם הנפש, וע"י הקריאה בשמו, מעוררים את עצם הנפש, ודוגמתו בנמשל - שע"י קריאת שם "ישראל", שמו של הבעש"ט, אזי מעוררים את עצם הנפש דכאו"א מישראל - "ישראל הוא".

וענין זה פעל הבעש"ט בנוגע לכל הסוגים דבני"מ:

אפילו אותם יהודים שהיו בבחינת "בני עלי" - הרי בנוגע לענינים מסויימים היו במצב של התעלפות [נוסף לכך שככל שהיו במעמד ומצב הכי נעלה, הרי זה עדיין שלא בערך למעמד ומצב האמיתי של בני"מ - בזמן הבית, ועאכו"כ - שלא בערך לגבי המעמד ומצב דגאולה העתידה], וההתעוררות מהתעלפות זו היתה ע"י גילוי תורת החסידות; ועאכו"כ בנוגע לאנשים פשוטים - שבנוגע אליהם ה" צורך להתעוררות ממצב של התעלפות בנוגע למצבם הרוחני בפשטות.

וכל זה בא לידי ביטוי בהנהגתו בפועל:

מצד אחד - גילה הבעש"ט את תורת החסידות, ואמר דברי-תורה לתלמידיו כו'.
ולאידך, התעסק רבות עם אנשים פשוטים - כידוע²¹ סיפורי כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות הנהגתו של הבעש"ט, שהי' מטלטל עצמו בדרכים ומחזר בכל עיירות ומושבות בני"מ,

(17) ספר יצירה פ"א מ"ז.

(18) מ"א א, כא.

(19) פרש"י ומצודות עה"פ. וראה לקו"ת מטות פב, א. נצבים נא. א.

(20) נמצא בכת"י דא"ח ישן (לא נודע למי). וראה לקו"ש ח"ב ע' 516. ח"ו ע' 285.

(21) סה"מ אידיש ע' 138 ואילך. ועוד.

ומשוחח עם אנשים פשוטים ועמי-הארץ, כולל נשים וקטנים, אודות ענינים פשוטים, פרנסה ובריאות הגוף כו', כדי לעוררם ולהביאם לאמירת "ברוך השם", או בשפה המדוברת (אידיש) - "געלויבט דער אויבערשטער".

והגע עצמך ;

נשיא ישראל, הנקרא "בעל שם טוב", היינו, שהוא בעה"ב ('בעל') על ענין ה"שם", כולל "שם טוב" (ככל הפירושים והביאורים שבדבר)²² - עוזב את עירו ומקומו, בית-הכנסת ובית-המדרש או הישיבה שלו, עיר-הבירה והיכל המלכות, ומטלטל עצמו בדרכים, עם כל הקשיים הכרוכים עם "טלטולא דגברא"²³ [אשר, לאחר כל העילויים וההפלאות, הרי הענין ד"טלטולא דגברא" מהוה קושי גם אצלן], לבוא ל"שדה", ולשוחח עם "אנשי השדה", אנשים פשוטים העוסקים כעניני שדה²⁴ - כדי לעוררם ולהביאם לאמירת "ברוך השם", "געלויבט דער אויבערשטער" !

ועד כדי כך גדלה ההתקשרות שלו לפעול אצל יהודים פשוטים, שאפילו אמירת דברי-תורה היתה בלשון אידיש, כמ"ש אדמו"ר הזקן באגה²⁵ ש"הבעש"ט ז"ל הי' אומר ד"ת בל"א ולא בלה"ק" - לשון המדוברת ומובנת גם לאנשים פשוטים, כולל עמי-הארץ ונשים.

דהנה, ענין זה - ש"הבעש"ט ז"ל הי' אומר ד"ת בל"א ולא בלה"ק" - דורש ביאור והסבר :

דברי-תורה של הבעש"ט נאמרו - בדרך כלל - בפני תלמידיו, היו אמנם "מסיבות" שבהם השתתפו גם אנשים פשוטים²⁶ אבל אעפ"כ, בנוגע, לאמירת דברי-תורה - הרי עיקר ורוב תורותיו של הבעש"ט, באיכות, וקרוב לומר גם בכמות, נאמרו בפני תלמידיו.

והנה, בנוגע לתלמידיו של הבעש"ט - בודאי לא הי' כל צורך לתרגם את הדברים לשפה המדוברת (אידיש), וא"כ, למה אמר הבעש"ט דברי-תורה לתלמידיו בלשון אידיש, ולא בלשון הקודש ? !

אמנם, לשון אידיש אינה סתם שפת המדינה (של אוה"ע), כי אם שפתם של בני²⁷ אבא אעפ"כ, אין זה "לשון הקודש" - כמובן מהמבואר בתו"א²⁸ אודות החילוק שבין לשון

(22) ראה לקו"ש ח"ח ע' 27 הע' 42.

(23) כתובות כח, א. סנהדרין כו, סע"א.

(24) ראה שיחת ש"פ ראה סכ"ח.

(25) סכ"ה.

(26) ראה קובץ מכתבים לתהלים ס"ע 194 ואילך.

(27) ראה גם לקו"ש חכ"א ע' 447.

(28) משפטים עז, ד.

הקודש לשאר הלשונות, שלשון הקודש הוא בדוגמת "אבנים" שהם בריאה בידי שמים, "לשון הקודש שנמשך מבחי' קודש העליון", ושאר ע' לשון מלשונות האומות הם בדוגמת "לבנים" הנעשים בידי אדם, ועז"נ²⁹ "ותהי להם הלכנה לאבן" - "שישראל מפזרים בע' אומות, ומדברים ג"כ בלשון עם ועם שהם דרים בתוכם. . (ועי"ז) מעלים כל צירופי אותיות כו", ונמצא, שהעילוי ד"לשון הקודש" אינו בכל שאר הלשונות, כולל הלשונות הכי מובחרים מלשונות אוה"ע, כמו לשון ארמי³⁰, ואפילו לשון אידיש.

ואעפ"כ, גם דברי-תורה לתלמידיו הי' הבעש"ט אומר בלשון אידיש זוקא. לשון המדוברת ומובנת גם לאנשים פשוטים, עמי-הארץ ונשים - בהתאם לכללות תפקידו ושליחותו בעלמא דין, להתאחד עם כאו"א מישראל ולפעול על כאו"א מישראל, מהגדול שבגדולים עד לקטן שבקטנים.

ה. ענינו של הבעש"ט מודגש גם אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - "נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן":

במכתבו הידוע לחג הגאולה שלו³¹ - כותב כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו: "לא אותי בלבד גאל הקב"ה. . כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצוה. וגם את אשר בשם ישראל יכונה".

כלומר: בגאולה שלו - גאולה של נשיא ישראל - כולל כ"ק מו"ח אדמו"ר את כל בני"ל לכל סוגיהם, מהגדול שבגדולים עד לקטן שבקטנים, "גם את אשר בשם ישראל יכונה", כלומר, אפילו יהודי שהשם "ישראל" אינו שמו - האמיתי, כי אם כינוי בלבד [שכן, ענינו של השם הוא - כתורת הבעש"ט³² ש"שמו אשר יקראו לו בלה"ק" מהוה ומחי' ומקיים את הדבר הנקרא בשם זה, ואילו אצל יהודי זה, לא רואים בגלוי שהחיות שלו היא "ישראל", וא"כ, השם "ישראל" אינו אלא באופן של כינוי, "בשם ישראל יכונה"³³] - גם עם יהודי כזה התקשר כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו לכלול אותו בגאולה שלו, מכיון שסוכ"ס "בשם ישראל יכונה", ובלשון האמור: "אע"פ שחטא ישראל הוא".

וענין זה בא לידי ביטוי באופן עבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

עיקר החידוש דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו הוא - "פוצו מעינותיך חוצה" בתכלית ההרחבה וההתפשטות, כלומר, הפצת תורת החסידות, "מעינותיך", המעינות דהבעש"ט,

(29) נח יא, ג.

(30) לקו"ש הע' 10.

(31) נדפס כסה"מ תרפ"ח ע' קמו ואילך. תש"ח ע' 263 ואילך. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע"פ ואילך.

(32) שעהיזה"א פ"א.

(33) ראה גם לקו"ש ח"ח ס"ע 329 ואילך.

גם אצל אלו הנמצאים במקום ודרגת ה"חוצה", כולל - תרגום עניני החסידות בלשון כל עם ועם, עבור אלו שאינם שייכים עדיין ל"לשון הקודש" (הן בפשטות, והן במובן הרוחני). ונמצא, שענינם של הבעש"ט וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - אחד הוא, כאמור, "נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו", אבל ביחד עם זה, ישנו חילוק ביניהם בנוגע לאופן העבודה והפעולה אצל בני", בהתאם למעמד ומצב הדור:

בזמנו של הבעש"ט - היתה צריכה להיות העבודה והפעולה בענין דאמירת "ברוך השם", "געלויבט דער אויבערשטער", וכיו"ב (כמובן מסיפור הנ"ל).

אמנם, בזמנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - לאחר הענין השני דח"י אלול, יום הולדתו של אדמו"ר הזקן, שעל ידו נתגלתה תורת חסידות חב"ד, באופן של "יתפרנסו" ³⁴, הבנה והשגה, ובפרט לאחר הגאולה די"ט כסלו. שאז התחיל עיקר הענין ד"יפוצו מעינותיך חוצה" ³⁵, ועאכ"כ לאחר פעולתם של כל רבותינו נשיאינו כאו"א בדורו, באופן ד"ליכנו מחיל אל חיל (עד ל)יראה אל אלקים בציון" ³⁶ - אזי העבודה והפעולה היא בענין הפצת - המעיינות חוצה, היינו, להביא למקום ה"חוצה" את ה"מעיינות" עצמם.

בסגנון אחר קצת: בזמנו של הבעש"ט היתה עיקר העבודה בהפצת וקריאת השם (שמו של הבעש"ט - "ישראל", לעורר את עצם הנפש כו'), ובוזה הי' כלול (בהעלם) הענין ד"מעיינותיך" (תורת החסידות, המעיינות של הבעש"ט); אמנם, בזמנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - העבודה היא בהפצת המעיינות דתורת החסידות ("מעיינותיך"), לא רק כפי שהם כלולים בהעלם בענין השם, כי אם לגלות את המעיינות עצמם שיהיו באופן של הפצה גם במקום ה"חוצה".

ו. ההוראה מכל האמור לעיל - בנוגע למעשה בפועל:

העבודה של דורנו זה - בכחו והשפעתו של נשיא דורנו, אשר "הוא באופן ³⁷ בחיים", ועי"ז גם "זרעו בחיים" ³⁸, שהולכים ב"דרכיו אשר הורנו" דהלוך ומוסיף ואור - היא: הפצת המעיינות חוצה.

ובכן, בנוגע לעבודה זו יש ללמוד הוראה מענינו ועבודתו של הבעש"ט - באיזה אופן צריך להיות היחס לכאו"א מישראל:

(34) תקו"ז ת"ו בסופו. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 136 הע' 35. וש"נ.

(35) ראה סה"ש תו"ש ס"ע 112 ואילך.

(36) תהלים פ, ה, וראה ברכות ומו"ק בסופן. שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס קנה.

(37) תענית ה, ב. וראה שיחת ט"ו תמוז סו"ס כג.

(38) אגה"ק סכ"ז.

יכול משהו לחשוב ולטעון: בשלמא יהודי שבערכו - שייך שיתעסק עמו בנוגע להפצת המעיינות; אבל ליהודי הנמצא במקום ודרגת ה"חוצה" - אין לו, לכאורה, שום קשר ושייכות אליו.

ועל זה באה ההוראה מהנהגתו של הבעש"ט - שהדגיש את מעלתו של כאו"א מ"א ישראל, והי' מי שיהי', שכן, גם כאשר מעמדו ומצבו בגלוי אינו בשלימות כו', מ"מ, "ישראל הוא", ולכן, התייחס אליו בתכלית הקירוב והאהבה, ולא עוד, אלא שעזב את מקומו ועירו, את ביהכ"נ וביהמ"ד שלו, כדי לפגוש את אותם יהודים פשוטים שעוסקים בעניני "שדה" (כנ"ל בארוכה).

ובאופן כזה צריכה להיות העבודה דהפצת המעיינות חוצה - שיש להכיר במעלתו של כאו"א מ"א ישראל, יהי' מי שיהי', גם אם בגלוי נמצא הוא במקום ודרגה ד"חוצה", ולכן, אין לחסוך כל מאמץ כדי לקרבו ליהדות, תורה ומצוותי', עד למעיינות דתודת החסידות. ז. והמעשה הוא העיקר - להוסיף בכל הפעולות דהפצת המעיינות חוצה ביתר שאת וביתר עוז,

ועי"ז זוכים לקיום הבטחתו של מלך המשיח לבעש"ט - כפי שכותב הבעש"ט באגה"ק הידועה³⁹: "נכנסתי להיכל משיח . . . ושאלתי את פי משיח אימתי אתי מר, והשיב, בזאת תדע, בעת שיתפרסם לימודך ויתגלה בעולם, ויפוצו מעינותיך חוצה", ולהוסיף, שהבטחה זו ניתנה **בהיכלו של משיח** (כפי שמדגיש באגה"ק הנ"ל "נכנסתי להיכל משיח"), כלומר, ב"היכל" ששם משיח צדקנו הוא **בעה"ב**! . . .

כן תהי' לנו - אתי מר, דא מלכא משיחא, בפועל ממש, ואז יקויים היעוד⁴⁰ "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו", מתוך אהבת ישראל ואחדות ישראל, במהרה בימינו ממש, בעגלא דידן.

* * *

ח. ע"פ האמור לעיל (ס"ג) שיש להתחיל בענין הנוגע למעשה בפועל, ואח"כ יש להוסיף ולחקור ע"ד הסיבה והנתינת-כח לעבודה - הרי לאחרי שדובר כבר אודות הענין דח"י אלול שמתברך משבת זו (ענין הנוגע למעשה בפועל לאחרי השבת), יש להוסיף ולחקור ע"ד הנתינת-כח לעבודה זו, היינו, עניני העבודה די"ג אלול וי"א אלול שלפני השבת, אשר בכחם ועל ידם נעשה הענין ד"יאכל בשבת", כולל - המשכת הברכה לח"י אלול.

הענין בזה:

39) נדפסה בסו"ס בן פורת יוסף, ובריש ספר כש"ט.

40) ישעי"מ, ה.

ההוראה מענינם של הבעש"ט ואדמו"ר הזקן (ח"י אלול) היא, כאמור, שיש להעריך את גודל מעלתו של כאו"א מירשאל, שכן, באיזה מעמד ומצב שיהי' - "ישראל הוא", ולכן, יש לעשות את כל התלוי בו כדי לקרבו ליהדות, תורה ומצוותי', עד למעיינות דתורת החסידות, "יפוצו מעיינותיך חוצה", המעיינות דהבעש"ט, כפי שנתבאר ע"י אדמו"ר הזקן בתורת חסידות חב"ד.

אמנם, עדיין נשאלת השאלה:

כאשר נמצאים בזמן הגלות, חושך כפול ומכופל כו', ובמצב כזה צריכים לעסוק בעבודה הפצת המעיינות חוצה - מניין יש ליהודי אח הכח לעבודה זו, ומניין לו הבטחון והודאות שאכן יצליח בעבודה זו?!

והמענה לזה - בשמותיהם של בעלי ההילולא (חתונה) די"א אלול (כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע) וי"ג אלול (כ"ק מו"ח אדמו"ר), כפי שיתבאר לקמן שבתוכן שמותיהם מבוארת הנתינת-כח, הבטחון והודאות להצליח בעבודה הפצת המעיינות חוצה למרות החושך כפול ומכופל בסוף זמן הגלות, והו גם מה שימים אלו (י"א אלול וי"ג אלול) הם ימי ההכנה לשבת שממנו נמשכת ברכה ונתינת-כח לעבודה דח"י אלול, כדלקמן בארוכה. ט. ביאור תוכן שמו של בעל החתונה די"א אלול - כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע:

ובהקדמה: כאשר צריכים לעסוק בעבודה הפצת המעיינות חוצה בחשכת הגלות - נשאלת השאלה: מכיון שמציאות ה"חוצה" וה"חושך" הו"ע שנעשה ע"י הקב"ה, א"כ, כיצד יש בכחו של יהודי לשנות מצב זה, להפיץ את ה"מעיינות" במקום ה"חוצה"?!

והמענה לזה - שכל הכוונה מלכתחילה בכריאת מציאותו של המנגד ("חוצה" ו"חושך") אינה אלא כדי להפכו לקדושה.

וענין זה מודגש בשמו (הראשון) של בעל החתונה די"א אלול - "שלום":

"שלום" - שייך רק כאשר ישנם ב' דברים אשר כל א' מהם מנגד לזולתו, שכן, במצב כזה יש צורך לעשות שלום ביניהם, משא"כ כאשר ישנה רק מציאות אחת בלבד, ללא כל ניגוד, שאז לא שייך ענין השלום.

ובנוגע לעניננו:

כאשר הי' אוא"ס ממלא את כל מקום החלל - הרי מכיון שלא שייך שום מציאות כלל, לא שייך כל המושג של "שלום".

ואפילו לאחר הצמצום, כשסילק את אורו הגדול - לא הי' עדיין שום מציאות, שכן, כדי שיתהווה איזה דבר (שהרי אין דבר עושה את עצמו), צריך להיות ענין של גילוי

והמשכה דכח הפועל, ומכיון שענין הצמצום הוא סילוק (והעדר) האור - הרי מ"ה העדר" לא יכול להיות התהוות איזה דבר⁴¹.

ועאכו"כ - התהוות מציאות של מנגד, שמצד הצמצום עצמו לא שייך מציאות של "דין" (כלים) שהוא היפך האור, ומה שנתגלה ע"י הצמצום - אינו אלא שורש הדין⁴², אבל מציאות של דין ממש (היפך האור) - לא הי' שייך כלל.

[ובפרט שכל ענין הצמצום אינו אלא כשביל שיהי' גילוי האור בבחי' תגבורת יותר מהאור שהאיר במקום החלל לפני הצמצום, כמאמר "גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור", דקאי על התעלמות האור מפני חושך הצמצום, ואח"כ גולל חושך הצמצום מפני אור, אור הקו, שהוא בבחי' תגבורת יותר כו', כמבואר בדררשי חסידות⁴³].

ורק לאחרי שנמשך אור הקו - הרי מכיון שהקו הוא אור וגילוי, לכן, שייך שיהי' ממנו התהוות דבר⁴¹. ועד למציאות של מנגד - דמכיון שהמשכת הקו הוא באופן דקו קצר, ש"קצר" פירושו שהוא דבר מוגבל שמסתיים, ומה שלאחריו הו"ע אחר, לכן, שייך שיתהווה ממנו מציאות דהיפך האור. ובפרט שככל שהקו נמשך למטה הולך ומתקצר (שניתוסף יותר בענין ד"קצר", הגבלה ונתינת מקום לענין אחר), ולכן, בסיום המשכתו מתהווה ממנו מציאות הפכית ממש.

אמנם, הכוונה בהתהוות מציאותו של המנגד היא - ענין השלום, "לעשות שלום בעולם", היינו, שמבטלים את הניגוד, כך שגם מציאותו של המנגד נעשית מציאות של קדושה.

אמנם, עדיין אינו מובן :

כדי שיהי' ענין ה"שלום" - אין צורך במצב של "חוצה" ו"חושך" דוקא, שכן, ענין ה"שלום" שייך גם בעולמות העליונים (החל מעולם הבריאה, להיותו "נברא", ולא אלקות), וכפי שמצינו בנוגע לעולם המלאכים - כדברי חז"ל⁴⁴ על הפסוק⁴⁵ "עושה שלום במרומיו" - "מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מכבין זה את זה", כלומר, מכיון שבעולם המלאכים ישנה כבר ההתחלקות ראש ומים, אזי שייך כבר ויש צורך בענין השלום, וא"כ, מהו הצורך ב"מנגד" שהוא במצב ד"חוצה" ו"חושך" ! ?

והביאור בזה - שעיקר העילוי ד"שלום" הוא כאשר מהפכים "מנגד" שהוא בתכלית הירידה שאין למטה ממנה ;

(41) ראה המשך תער"ב פ"ה. המשך ר"ה תש"י פכ"ט. ובכ"מ.

(42) המשך תער"ב ס"ם. ובכ"מ.

(43) המשך תער"ב פרע"ג.

(44) במדב"ר פי"ב. ח (וש"נ). אגה"ק סי"ב.

(45) איוב כה, ב.

ענין ה"שלום" בעולם המלאכים - אינו עדיין תכלית הכוונה, שכן, בחי' זו ד"שלום" היא "במרומיו", כלומר, בעולמות העליונים, ואילו תכלית הכוונה היא - "לעשות שלום בעולם", בעולם דלמטה דוקא, שהרי "תכלית השתלשלות העולמות וירידתם ממדרגה למדרגה [אינו בשביל עולמות העליונים, הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית'"], כלומר, אפילו עולם האצילות, הרי לאחר כל העליונים שבו, שנקרא "אצילות" מלשון "אצלו וסמוך", עולם האחדות וכו' - הרי זה באופן ד"רידה מאור פניו ית'", "אלא התכלית] הוא עוה"ז התחתון, שכך עלה ברצונו ית' להיות נחת רוח לפניו ית' כד אתכפיא סט"א ואתהפך חשוכא לנהורא כו"מ⁴⁶.

[וכפי שמבין בפשטות אפילו בן חמש למקרא - שהרי לומד בהתחלת פירושו רש"י על התורה שכוונת הבריאה ("בראשית ברא אלקים גו'") היא "בשביל התורה בו" ובשביל ישראל", וידוע שהמקום שבו נמצאים בני"ל ולומדים תורה, הוא - לא בעולמות העליונים, כי אם בעוה"ז הגשמי],

וענין זה ניתוסף בשמו השני של בעל החתונה די"א אלול - "דוב בער":

בנוגע ל"דוב" - מצינו בגמרא⁴⁷ שהוא "מסורבל בבשר", וענין זה מורה על תוקף החומריות בו, שכן, "בשר" בכלל מורה על ענין החומריות, ולכן אמרו חז"ל⁴⁸ "עם הארץ אסור לאכול בשר", מכיון שאין בו כח לברר את הבירורים הקשים ד"בשר"⁴⁹, ועאכו"כ - "מסורבל בבשר", תוקף החומריות.

ונוסף לזה ישנו גם השם "בער" - תרגום השם "דוב" בלע"ז, שענין זה מורה על ירידה גדולה יותר, היינו, לא רק הענין ד"דוב" ("מסורבל בבשר") כפי שהוא בלשון הקודש, אלא גם בדרגה שלמטה מזה - בלשון השייך ללשונות האומות, "בער".

זהו תוכן השם "שלום דוב בער" - שתכלית הכוונה בירידה ד"דוב", "מסורבל בבשר", ולא רק "דוב", אלא גם "בער", ירידה גדולה יותר כו', אינה אלא כדי לפעול את ענין ה"שלום", היינו, שגם במקום ומצב שישנו מנגד שהוא בתכלית הירידה - יהי' ענין ה"שלום", "אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא", ועד כדי כך, שנעשים שם אחד, שכן, מציאותו האמיתית של "דוב בער" היא - כוונת בריאתו - "שלום".

י. ביאור תוכן שמו של בעל החתונה די"ג אלול - כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

ובהקדמה; לאחר המבואר לעיל בענין "שלום דוב בער", שתכליתה של הירידה ("דוב בער") היא כדי לפעול את ענין ה"שלום" - נשאלת שאלה לאידך גיסא: מהו איפוא

(46) תניא רפ"ו.

(47) מגילה יא, רע"א. וש"נ.

(48) פסחים מט, ב.

(49) ראה לקו"ת פרשתנו לו, ג. לו, ב. ובארוכה - בהעלותך לא, ג ואילך. שם לג, רע"ב.

החידוש בענין ה"שלום" - כאשר התחלת התהוותו של המנגד מלכתחילה לא היתה אלא כדי שיבטלוהו ויפעלו את ענין ה"שלום", ומה גם שבדאי ניתנו לו כל הכחות הדרושים לכך?!

המענה לזה - בשמו (הראשון) של בעל החתונה די"ג אלול - "יוסף":

"יוסף" הוא ע"ש "יוסף ה' לי בן אחר"⁵⁰, היינו, שעושים מ"אחר" (ענין של מנגד) - "בן"⁵¹, ועי"ז נפעל ענין של הוספה (לא רק אצל ה"אחר", מכיון שנעשה "בן", אלא) גם אצל זה שפועל ענין זה, שהרי השם "יוסף" (ענין של הוספה) אינו שמו של ה"אחר" שנעשה "בן", כי אם שמו של זה שעושה מ"אחר" "בן", שכן, עי"ז שעושה מ"אחר" "בן", נפעל אצלו ענין של הוספה, ולכן נקרא בשם "יוסף".

והענין בזה:

כתיב⁵² "אלה תולדות יעקב יוסף", היינו, שכל ענינו של יוסף אינו אלא מה שהוא "תולדות יעקב" ובזה נכלל גם הענין ד"יפה כח הבן מכח האב"⁵³ - כפירוש החסידות⁵⁴ שגם מה שכח הבן יפה יותר מכחו של האב (כפירוש הפשוט), הרי זה גופא "מכח האב", היינו, מצד כחו של האב, אלא שאצל האב הי' ענין זה בהעלם, ובענין ההעלם גופא - העלם לפנים מהעלם כו', ואילו גילוי הדבר נעשה ע"י הבן.

אמנם, ישנו גם ענין של חידוש והוספה לגבי הענין ד"תולדות יעקב יוסף" - "יוסף ה' לי בן אחר", שעושים מ"אחר" "בן", שעיי"ז נעשה ענין של חידוש והוספה.

אמנם, גם לאחרי ההסברה אודות ענין החידוש וההוספה כו' - אינו מסתפק עדיין בכך, שכן, מכיון ש"אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני"⁵⁵, הרי מובן שלא נוגע לו ההוספה שנפעלת אצלו (ע"י העבודה ד"יוסף גו' בן אחר"), כי אם מה שנפעל למעלה, אצל קונו!

ועל זה באה ההוראה משמו השני של בעל החתונה די"ג אלול - "יצחק":

השם "יצחק" - מורה על ענין השחוק והתענוג.

(50) ויצא ל, כד.

(51) אוה"ת עה"פ (רכ. א-ב). ועוד.

(52) ר"פ וישב (לו, ב).

(53) שבועות מח, סע"א. וש"נ.

(54) ראה לקו"ש חכ"ג ע' 222. וש"נ.

(55) קדושין בסופה - ע"פ כת"י וטיקן (ירושלים תשל"ד) מס' 111. וכ"ה במלאכת שלמה למשנה קידושין שם. וראה יל"ש ירמ' רמז רעו.

והענין בזה⁵⁶ - שע"י כללות העבודה ב"עוה"ז הגשמי והחומרי . . . התחתון במדרגה שאין תחתון למטה ממנו בענין הסתר אורו ית', וחושך כפול ומכופל כו"⁵⁶, היינו, שבמקום תחתון כזה פועלים ישראל את הענין, ד"אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא" - אזי נפעל הענין ד"ישמח ה' במעשיו"⁵⁷, גילוי הצחוק והתענוג אצל הקב"ה.

יא. והנה, ע"פ המבואר לעיל בתוכן שמותיהם של בעלי החתונה ד"א אלול ("שלוש דוב בער") ו"ג אלול ("יוסף יצחק") - יש לבאר מה שימים אלו ("א אלול ו"ג אלול") מהווים הכנה ונתינת-כח לשבת שממנו נמשכת ברכה לעבודה דח"י אלול:

כאשר צריכים לצאת לעסוק בעבודה דהפצת המעיינות חוצה (העבודה דח"י אלול) למרות החושך כפול ומכופל דסוף זמן הגלות - יש לזכור, אשר, חושך כפול ומכופל זה ("דוב בער"), לא נברא מלכתחילה אלא כדי להפכו לקדושה ("שלוש"), וע"י עבודה זו פועלים ענין של חידוש והוספה ("יוסף"), דבר הגורם שמחה ותענוג אצל הקב"ה ("יצחק").

ידיעה זו מהוה נתינת-כח לכללות העבודה דהפצת המעיינות חוצה, היינו, למרות שישנו מציאות של "חוצה" שהוא בתכלית הירידה שאין למטה ממנו, מ"מ, אינו מתפעל מזה, והולך מתוך דגש של וודאות ובטחון שגם במקום זה יצליח להפיץ את המעיינות - שכן, בידעו שכל התהוות מציאות של מנגד, עד לחושך כפול ומכופל כו', אינה אלא כדי להפכו לקדושה, אשד עי"ז פועלים חידוש והוספה, הגורמת שמחה ותענוג למעלה, הרי בודאי ובודאי ישצליחו במילוי הכוונה העליונה - "דבר אלקינו יקום לעולם"⁵⁸, במילא, אין הדבר, תלוי אלא ברצונו!

ליתר ביאור:

יכול מישהו לטעון שאין צורך בביאורים והסברים שבודאי יצליח במילוי תפקידו ושליחותו, ויפעל גדולות ונצורות כו' - דלכאורה, למאי נפק"מ אם יצליח אם לאו: מכיון שהקב"ה צוה עליו לעבוד עבודה מסויימת - עליו לעשות את שלו ולמלא את הציווי; ואילו בנוגע לתוצאות העבודה - לא איכפת לו כלל, שהרי אין זה ענין שלו, כי אם ענינו של הקב"ה!?

אמנם, לאמיתותו של דבר - רצונו של הקב"ה שהעבודה תהי' (לא רק באופן שעושה מה שמוטל עליו, אבל הוא מצדו לא איכפת לו מאומה כו', כי אם) באופן שיהי' נוגע ואיכפת

(56) ראה תו"א תולדות יז, ד ואילך.

(57) תהלים קד, כד.

(58) ישע"י מ, ח.

לו גם התוצאות, כלומר, הצלחת העבודה פעולתה כו'. שכן, רואים במוחש שכאשר העבודה היא באופן כזה, אזי נעשית העבודה עצמה באופן אחר לגמרי, שלא בערך כלל.

ולכן מציינו בכ"כ ענינים ש"הבטיחה תורה כו"⁵⁹ שע"י ענין פלוני יהי' כך וכך, ולכל לראש - ההבטחה הכללית ד"יגעתי ומצאתי"⁶⁰,

[ועד כדי כך, ש"יגעתי ולא מצאתי אל תאמין"⁶⁰, היינו שאין לזה מקום אפילו מצד ענין האמונה שאינה ע"פ טעם ודעת, כך שלכאורה יכול "להתעקש" שמאמין בדבר, אף שאין לזה מקום בשכל, ואעפ"כ, "יגעתי ולא מצאתי אל תאמין", שאין לזה מקום גם מצד ענין האמונה, אלא בודאי ובודאי ש"יגעתי ומצאתי"].

ולכאורה, למאי נפק"מ שיהודי ידע שבודאי יצליח ביגיעתו - אין לו אלא לקיים את ציווי הקב"ה, ותו לא מידי ? !

אלא ודאי בהכרח לומר שרצונו של הקב"ה שיהודי יהי' סמוך ובטוח שיצליח בעבודתו, שכן, בידעו זאת, נעשית העבודה באופן אחר לגמרי !

יב. ויש להוסיף, שתוכן שמותיהם של בעלי החתונה די"א אלול וי"ג אלול - תוכן המהוה נתינת-כח לעבודה דח"י אלול(כנ"ל) - מרומז גם בח"י אלול עצמו :

ח"י אלול הוא (גם) יום הולדתו של אדמו"ר הזקן.

והנה, שמו הראשון של אדמו"ר הזקן הוא - "שניאור", היינו, "שני אור"⁶¹.

ויש לומר, שבזה נרמז ב' האופנים שבענין האור - "אור ישר" ו"אור חוזר", כמבואר בארוכה ב"שערי אורה" לאדמו"ר האמצעי⁶², ונקודת הענין - ש"אור ישר" קאי על כללות סדר ההשתלשלות, החל מענין הצמצום והמשכת הקו, עיגולים ויושר כו' (ע"ד ובדוגמת השם "שלום דוב בער", שבו מרומז כללות ענין ההשתלשלות עד למטה מטה, כולל גם כוונת ההשתלשלות); ולאח"ז מתחיל הענין ד"אור חוזר", שזוהי ההוספה שנפעלת ע"י כללות עבודת המטה (ע"ד ובדוגמת השם "יוסף יצחק").

ושמו השני של אדמו"ר הזקן - "זלמן", אותיות "לזמן"⁶³, היינו, שהענין ד"שניאור" (שני אור) נמשך גם בכחי' הזמן, ובמילא - גם בכחי' המקום, שהרי זמן ומקום קשורים זה בזה⁶⁴, ויתירה מזה; תוכן הנ"ל (ההמשכה ד"שניאור" - "לזמן") מופיע בשם "זלמן" -

(59) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה. ועוד.

(60) מגילה ו, רע"ב.

(61) ראה לקו"ש ח"ו ע' 37. וש"נ.

(62) ראה כהקדמה (ע' ג). וראה גם שער החנוכה ד"ה בכ"ה בכסלו פכ"ה ואילך.

(63) לקו"ש שם ע' 41. וש"נ.

(64) ראה שעהיוה"א פ"ז. לקו"ת ברכה צח. א.

שם לע"ז דוקא, היינו, שהענין ד"שניאור" נמשך (לא רק בגדרי העולם סתם, תיבת "לזמן" בלשון הקודש, אלא) גם בכח' הקשורה עם שם לע"ז, מטה מטה ביותר.

וכמו כן מרומז הדבר בשמו של הבעש"ט - שממשיכים כל ענינים אלו אצל כאו"א מישראל, כולל "אע"פ שחטא ישראל הוא".

אמנם, בשמותיהם של הבעש"ט ואדמו"ר הזקן בא ענין הנ"ל (הנתינת-כח לעבודה) באופן של העלם ורמז בלבד; משא"כ בשמותיהם של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע וכ"ק מו"ח אדמו"ר (י"א אלול וי"ג אלול) - בא הדבר בגלוי ובהדגשה, ולכן, יש צורך בהכנה ונתינת-כח די"א אלול וי"ג אלול לקראת העבודה דח"י אלול, כנ"ל בארוכה.

יג. ענין הנ"ל - ההכנה והנתינת-כח די"א וי"ג אלול לקראת העבודה דח"י אלול - קשור גם עם קביעותם בימי השבוע, שי"א וי"ג אלול הם בימים שלפני השבת. ובפרט הקביעות די"ג אלול ביום הששי (ובזה נכלל גם י"א אלול, כאמור לעיל (ס"א) שיום הששי כולל את כל ימי השבוע), ימים המהווים הכנה ונתינת-כח ליום השבת שממנו מתברך ח"י אלול,

וביאור הענין:

ענינו של יום הששי הוא - שלימות כל מעשה הבריאה מצדו של הקב"ה, כמ"ש "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד".

ובענין זה - ב' קצוות:

מצד אחד - מודגש העילוי והשלימות של כל נברא ונברא, "כל אשר עשה", באופן ד"טוב מאד".

ועד כדי כך, שגם הענינים דהיפך הטוב היו אז באופן ד"טוב מאד", "אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא" - כדאיתא במדרש⁶⁵: "בתורתו של רבי מאיר מצאו כתוב והנה טוב מאד, והנה טוב מות", היינו, ש"רבי מאיר" - "מאיר עיני חכמים"⁶⁶ (אף שבתחילה "לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו"⁶⁶) - מאיר ומגלה שגם הענין ד"מות", תכליתו וכוונתו - להפכו - ל"טוב מאד", עד כדי כך, שכאשר מביטים בספר-תורה, רואים שכתוב (מלכתחילה) "טוב מאד".

וילהוסיף, שענין זה בא באופן גלוי אפילו לבן-נח, שכן, כאשר בן-נח מסתכל בספר-תורה - רואה אף הוא שכתוב "טוב מאד".

65) ב"ר פ"ט, ה.

66) עירובין יג, ב.

ומובן, שלימוד פסוק זה ("וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד") שייך גם לבן-נח - שהרי: (א) פסוק זה נאמר לפני מתן-תורה, (ב) ועיקר: כללות הפרשה אודות בריאת העולם קשורה עם הציווי ד(שלילת ע"ז, ו)אמונה בה' - שעל זה נצטוו גם בני-נח.

ויתירה מזה: בנוגע לב"נ מודגשת המעלה והחשיבות דציווי זה יותר מאשר אצל בני"י - כי: בנוגע לבני"י - מכיון שנצטוו "לא תהא יושב ושוקל במצוותי" של תורה כו' קלה שבקלות חמורה שבחמורות כו"⁶⁷, הרי אין לשקול ולומר שמצוה מסויימת יש בה מעלה וחשיבות יתירה, משא"כ בנוגע לב"נ - מכיון שלא נצטוו בכך, הרי הציווי דאמונה בה', שהוא יסוד כל הענינים, יש בו מעלה וחשיבות יתירה, כפשוטו.

ולהעיר, שענין הנ"ל אינו בסתירה לכך שאצל בני"י ישנם חילוקי דרגות בענין העונשים בהתאם לקלות העברות וחומרן ("קלות" ו"חמורות")⁶⁸, ורק בענינים מסויימים ישנו עונש הכי חמור - עונש מיתה, משא"כ אצל בני-נח- הרי על כל ציווי וציווי ישנו עונש מיתה⁶⁹ [ולדוגמא - אבר מן החי: יהודי שאכל אבר מן החי - עונשו מלקות]⁷⁰, ואילו בן-נח שאכל אבר מן החי - עונשו מיתה], שכן, כל זה הוא בנוגע לענין העונשים, משא"כ בנוגע לאופן קיום המצוות - אין לשקול בין "קלות שבקלות" ל"חמורות שבחמורות"].

ונחזור לעניננו - לאחרי מאמר המוסגר הנ"ל - שביום הששי מודגשת שלימות כל עניני הבריאה, "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד".

ולאידך, מודגש ביום הששי שכל עניני הבריאה הם באופן של חסרון, כמ"ש⁷¹ "אשר ברא אלקים לעשות", "כל מה שנברא בששת ימי בראשית צריכין עשי' - תיקון"⁷² כלומר, שאין לך שום דבר בעולם שנברא ללא, חסרון!

ולא עוד, אלא שיש ענינים שאף א' אינו יכול להשלימם, כי אם הקב"ה לבדו - כדברי חז"ל⁷³: "רוח פנת הצפון ברא ולא גמרו" ("רוח צפונית אינה מסובכת"⁷⁴), אמר (הקב"ה) שכל מי שיאמר שהוא אלוהה, יבוא ויגמור את הפנה הזאת שהנחתי כו".

(67) תנחומא עקב ב. דב"ר פ"ו.ב. וש"נ.

(68) רמב"ם הל' מא"ס פ"ה ה"ג.

(69) ראה סנהדרין נח, ב. רמב"ם הל' מלכים ספ"ט.

(70) רמב"ם הל' מא"ס פ"ה ה"ג.

(71) בראשית ב. ג.

(72) ב"ר פ"א, ו ובפרש"י.

(73) פרדר"א פ"ג.

(74) ב"ב כה, דע"ב.

ובכן, הכוונה בבריאת כל עניני העולם באופן של חסרון, היא - "אשר ברא אלקים לעשות, לתקן", היינו, שחסרון זה יושלם ע"י עבודת האדם באופן ד"קב שלו"⁷⁵, שכן, אף שענין זה אינו אלא בכחו של הקב"ה, ובלשון הכתוב⁷⁶: "זכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל", מ"מ, מדגישים גם שהדבר נעשה על ידו, "כח ו"חיל" שלו, "נותן) לך כח לעשות חיל".

[וענין זה (הצורך בעבודת האדם) מודגש גם בנוגע לעבודת ההכנה דיום הששי לקראת שבת - שכן, אף שענין השבת נמשך מלמעלה, "מקדשא וקיימא"⁷⁷, מ"מ, יש צורך גם בעבודת האדם באופן ד"קב שלו", ולכן, "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"].

ונמצא, שיום הששי מדגיש את הנקודה האמורה לעיל - שכאשר ישנו ענין של חסרון, עד לחסרון הכי גדול, חסרון בבריאה שהקב"ה מעיד שהיא באופן ד"טוב מאד"... צריכים לדעת שחסרון זה נברא מלכתחילה ע"י הקב"ה, ותכלית ומטרת חסרון זה - כדי שיהודי יתקן וישלים זאת ע"י עבודתו, "אשר ברא אלקים לעשות - לתקן", שכן, ע"ז פועלים שמחה ותענוג למעלה⁷⁸.

ועפ"ז יומתק הקשר שבין הנתינת-כח לעבודה דח"י אלול שנלקחת מימי החתונה די"א אלול וי"ג אלול עם יום הששי (הכולל גם את יום הרביעי י"א אלול) - מכיון שבשניהם (הן בשמותיהם של בעלי החתונה, והן ביום הששי) מודגשת אותה הנקודה - שכל ענין של ירידה וחסרון נברא מלכתחילה ע"י הקב"ה כדי לבוא לדרגא נעלית יותר, כנ"ל בארוכה. יד. ויש להוסיף ולקשר את תוכן העבודה דהפצת המעיינות חוצה (ח"י אלול) עם תוכן ענין ה"נישואין" - תוכנם של הימים י"א אלול וי"ג אלול, אשר מהם לוקחים את הנתינת-כח לעבודה דח"י אלול:

ענין הנישואין הוא - גילוי כח הא"ס בעולם⁷⁹ כלומר, למרות, שנמצאים ב"עולם" מלשון העלם והסתר⁸⁰, מ"מ, גם בעולם כזה מתגלה כח הא"ס, ועד שהדבר בא לידי ביטוי בפועל ובגלוי - בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות.

(75) ראה ב"מ לח, א.

(76) עקב ח, יח.

(77) ביצה יז, א. וראה תו"א יתרו סט, סע"ג ואילך.

(78) ראה גם תו"א תולדות שם.

(79) ראה לקו"ת שה"ש לט, ד ואילך, ובארוכה - סה"מ תרנ"ז ע' קעו ואילך. עטר"ת ע' תיד. ד"ה ואתם

הדבקים תרפ"ו פ"ד. ובכ"מ,

(80) לקו"ת שלח לז, ד. ואתחנן ב, ג. ש"ש סד. ב. ביאוה"ז להצ"צ ח"א ע' שנה.

וענינו בעבודה הרוחנית - הפצת המעיינות חוצה, היינו, שגם במקום ה"חוצה" נמשך הגילוי תורה ומצוות, עד להמשכת ה"מעיינות" עצמם, וזהו תוכן הענין גילוי כח הא"ס בעולם - שכן, כל ענין של תורה ומצוותי' פועל "יחד . . נצחי לעולם ועד"⁸¹.

ואף שיחוד זה הוא למעלה ("ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד"), משא"כ "למטה הוא תחת הזמן כו" - הרי ישנו פס"ד הרמב"ם⁸²: "עשה מצוה אחת, הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה", והרי "תשועה והצלה" אמיתית היא - הגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהי' גילוי אלקות באופן נצחי גם בעוה"ז הגשמי ממש.

טו. עפ"ז יש לבאר גם מה שסיום וחותם הברכות דנישואין הוא בענין הגאולה - "מהרה ה' אלקינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה" - יעוד שנאמר בנבואת הגאולה⁸³. ובהקדים:

בשלמא כל שאר הברכות דנישואין - הרי תוכנם קשור עם ענין הנישואין כפשוטו. ואפילו הברכה ד"מקדש עמו ישראל ע"י חופה וקידושין", דקאי על הנישואין דכנס"י עם הקב"ה⁸⁴ - קשורה אף היא עם ענין הנישואין דחתן וכלה כפשוטו, דמכיון שמדתו של הקב"ה היא "מדה כנגד מדה"⁸⁵, לכן, ענין, הנישואין למטה פועל גם את הנישואין דכנס"י עם הקב"ה.

אמנם, בנוגע לברכה האחרונה, "מהרה ה' אלקינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים כו", דקאי על הגאולה העתידה - אינו מובן: מהו הקשר דברכה זו עם ענין הנישואין, עד כדי כך, שככל שבעת ימי המשתה חותמים ומסיימים את כל הברכות בברכה זו?!

והביאור בזה - ע"פ האמור - מכיון שענין הנישואין הוא גילוי כח הא"ס בעולם, ומכיון שתכלית השלימות דגילוי אלקות בעולם יהי' בגאולה העתידה, לכן, מסיימים וחותמים את הברכות דנישואין בברכה "מהרה ה' אלקינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה", ברכה שהיא גם לשון של תפלה ובקשה, וגם לשון של הבטחה, שאכן "מהרה . . ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה", בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

(81) תניא פכ"ה.

(82) הל' תשובה פ"ג ה"ד.

(83) ירמ' לג, י"א.

(84) ראה תו"א מג"א צח, סע"ד.

(85) סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ה, כ ואילך.

טז. וכן תהי' לנו - ע"י ההוספה בהפצת המעיינות חוצה (תוכן ענין הנישואין ברוחניות) ביתר שאת וביתר עוז, שעיי"ז זוכים לקיום ההבטחה קא אתי מר דא מלכא משיחא (כנ"ל ס"ז).

וכאמור, שאז יקויים היעוד "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר", היינו, שיהי' גילוי אלקות בעולם עד כדי כך ש"ראו כל בשר", "בשר" דייקא, כלומר, לא זו בלבד שהראי' תהי' ב"עיני בשר" (ע"ד "ותחזינה עינינו"), אלא עוד זאת, שגם ה"בשר" עצמו יראה אלקות⁸⁶.

ולדוגמא - בענין הקשור לשבת: אמרו חז"ל⁸⁷ "בעולם הזה אדם הולך ללקוט תאנים בשבת אין התאנה אומרת כלום, אבל לעתיד לבוא. . היא (התאנה) צווחת ואומרת שבת היום", כלומר, שגם אצל התאנה ישנו ראיית אלקות (שלכן "צווחת ואומרת שבת היום"), שכן, אף שאין לה עינים לראות, הרי לעתיד לבוא "ראו כל בשר", היינו, שגם הבשר עצמו (לא רק "עיני בשר") יראה אלקות.

ולא עוד, אלא שהתאנה (מין הצומח) פועלת אפילו על האדם (מין המדבר), ובאדם גופא - יהודי שחייב בשמירת שבת (משא"כ בן נח, שהרי "גוי ששבת כו"⁸⁸), אלא שנמצא במעמד ומצב בלתי-רצוי, "אע"פ שחטא כו'", ותאנה זו שרואה אלקות - פועלת עליו!].

ולהעיר, שגם ענין השבת קשור עם ענין הגאולה - כי: בלקו"ת בתחלתו מובא מארז"ל⁸⁹ "כל עיסקא דשבתא כפול". והרי ידוע המאמר המפורסם של אדמו"ר מהר"ש⁹⁰ שבו מבאר את הקשר דענין ה"כפל" (אותיות כפולות דמנצפ"ך⁹¹) עם ענין הגאולה, וכל זה - נוסף על מארז"ל⁹² "שקולה שבת כנגד כל המצוות" (כמובא בלקו"ת שם), ובמילא, אם "מצוה אחת" פועלת "תשועה והצלה" - מצוה ש"שקולה כנגד כל המצוות" על אחת כמה וכמה!

וכאמור, כן תהי' לנו - גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בפועל ממש, ואז זוכים למ"ש בפרשה שהולכים לקרוא בתפלת מנחה: "כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה ולקחת מראשית כל פרי האדמה גו'" ("תאנה שבכרה"⁹³) - קיום מצות ביכורים בביהמ"ק השלישי, במהרה בימינו ממש, בעגלא דידן.

86) ראה שער האמונה פכ"ה.

87) מדרש תהלים סוף מזמור עג. יל"ש ירמי' רמז שטו בסופו.

88) סנהדרין נה, סע"כ. רמב"ם הל' מלכים פ"י ה"ט.

89) מדרש תהלים ריש מזמור צב. יל"ש בשלח רמז רסא. תהלים רמז תתמג.

90) ד"ה ויאמר גו' לך לך תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' טו ואילך).

91) יל"ש לך לך רמז סד כתחלתו.

92) ירושלמי ברכות פ"א ריש ה"ה. נדרים ספ"ג.

93) פרש"י עה"פ.

בס"ד. משיחות ש"פ תצא, י"ד אלול ה'תשמ"ח.

[מוגה]

ב. ועוד ענין מיוחד של שמחה שניתוסף בדורנו זה - בנוגע לערב שבת, י"ג אלול, ששלימותו ביום הש"ק, כמארז"ל¹¹ "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת":

ביום ועש"ק י"ג אלול שנת תרנ"ז (כקביעות שנה זו) התקיימה חתונת¹² כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו¹³ - "הנשיא הוא הכל"¹⁴, שכל עניני נשיאות של הנשיא שייכים לכל הדור¹⁵, ועאכו"כ ענין עיקרי ביותר בחיי הנשיא - ענין הנישואין.

הרי נישואין הו"ע של שמחה, עד לשלימות השמחה, כמודגש בברכת נישואין: "שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם".

ויש להוסיף, שבחתונת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (בי"ג אלול) התחיל כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע באמירת המשך המאמרים הידוע בשם "שמח תשמח"¹⁶, שבו נתבאר בארוכה ובפרטיות תוכן הענין דשמחה, דשמחת נישואין, וביאור גודל מעלת השמחה שפורצת כל הגדרים וכו'.

ו"הימים האלה נזכרים ונעשים"¹⁷ - שבכל שנה ושנה בי"ג אלול חוזר ונשפע ענין השמחה דנישואי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ע"ד פעם הראשונה, ואדרבה - באופן ד"מעלין בקודש"¹⁸, ובהדגשה יתירה כשהקביעות היא כבפעם הראשונה, שי"ג אלול חל ביום ועש"ק (ששלימותו ביום הש"ק, כנ"ל).

(11) ע"ז ג, סע"א.

(12) להעיר משיעור חומש דיום ששי פ' תצא - "כי יקח איש אשה חדשה גו" (כד, ה), ענין הנישואין, וצ"ל ושימח את אשתו כל השנה.

(13) "שלשלת היחס ור"פ מתולדות בית רבנו" ב"היום יום" בתחילתו.

(14) פרש"י חוקת כא, כא.

(15) ויתירה מזה - "הנשיא הוא הכל", שהמציאות ד"הכל" - כל אנשי הדור וכל פרטי עניניהם כו', היא - מציאותו של ה"נשיא".

(16) נדפס בסה"מ תרנ"ז ע' קעג ואילך. - בהמשך זה נכללו כל המאמרים שנאמרו במשך שבעת ימי המשתה (מלבד ההתחלות והסיימים). ולהעיר שיש גם ה"דרוש חתונה" ד"ה והוא כחתן (שנאמר בחתונה זו - נדפס שם ע' קמח ואילך), אבל, אינו חלק מההמשך, אלא מאמר בפ"ע.

(17) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

(18) ברכות כח, א. וש"נ.

ג. והדגשה נוספת בענין השמחה מצד כללות השנה - שנת תשמ"ח, שסימנה תשמח (בעצמך) ותשמח (אחרים)¹⁹, שנה שכולה צ"ל חדורה בענין השמחה, כמודגש בשמה כפי שנקראת בפי בני".

וענין נוסף בשנה זו - שנת הקהל, "הקהל את העם האנשים והנשים והטף"²⁰, אשר, גם הענין ד"הקהל" קשור עם שמחה²¹, כמודגש בחיוב השמחה דיו"ט "אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך"⁴, "להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האומללים"²², החיוב דהכנסת אורחים כו'²³, וכטבע האדם שבשעת השמחה משתף אחרים בשמחתו ורוצה שיהיו כולם שמחים²⁴.

ולכן, בעמדנו קרוב לסיומה וחזומה²⁵ של שנת תשמח, כשנותרו שבועיים בלבד בשנת תשמח²⁶ יש לנצל כל - רגע כדי לחטוף ולהוסיף עוד יותר בענין השמחה.

ועאכו"כ בצירוף כל הענינים האמורים - סיומה של שנת תשמח ותשמח, יום השבת י"ד אלול, שלושים יום לפני החג, ובסמיכות ממש למועד שמחת הנישואין דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - הרי בודאי ובודאי שצ"ל השמחה באופן ד"כפלים לתושי"²⁷.

ובפרט כשנמצאים בהתוועדות של שמחה במעמד כו"כ עשיריות מישראל, ואומרים "לחיים" על משקה המשמח, ומברכים איש את רעהו בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, שע"ז ניתוסף עוד יותר בענין השמחה.

ד. והנה, ענין השמחה (המודגש ביותר בשבת זו) קשור ושייך להגאולה:

שמחה בתכלית השלימות - תהי' בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז יבטלו כל הענינים הבלתי-רצויים, ועד כמ"ש²⁸ "ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים",

19) ע"ד "שמח תשמח" דברכת נישואין - "שמח בעצמך . . ותשמח גם לרעים האהובים כו" (המשך שמח תשמח - שם ע' רסה).

20) וילך לא, יב.

21) להעיר שזמן החיוב דמצות "הקהל" הוא - בחג הסוכות, "זמן שמחתנו".

22) פ' ראה טז, יד.

23) רמב"ם הל' יו"ט פ"ו הי"ח. טושו"ע (ואדה"ז) או"ח סתקכ"ט ס"ב (סי"א).

24) ראה זח"ב פח, ב. תו"א ר"פ חיי שרה. סידור (עם דא"ח) שער חג הסוכות רנז, רע"ג. ובכ"מ.

25) ראה תו"א וסידור שם. וראה גם המשך שמח תשמח - שם ע' רכו.

26) להעיר ממארו"ל "הכל הולך אחר החיתום" (ברכות יב, א).

27) דאע"פ שגם בשנה הבעל"ט ימשך ענין השמחה, ואדרבה, כהציווי "מעלין בקודש" (ועאכו"כ ש"לא מורידין") - מ"מ, לא יהי' זה ענינה העיקרי דהשנה כולה.

28) ל' הכ' - איוב יא, ג.

29) ישע"י כה, ח.

ואדרבה, הענינים הבלתי-רצויים עצמם **יהפכו לטוב**²⁹, שע"ז יתוסף בענין השמחה ביתר שאת וביתר עוז, בתכלית השלימות, "שמחת עולם על ראשם"³⁰.

ואולי י"ל שענין זה מרומז בתיבת "שמחה" - ששרש התיבה היא "שמח"³¹, והרי, ג' אותיות אלו הם גם השרש דתיבת "משיח"³².

ובזה מרומז שההדגשה בענין השמחה דשנת תשמח ותשמח, היא - שלימות השמחה כביאת משיח.

ועד"ז בנוגע לשמחת נישואין (י"ג אלול) - שהרי, שמחת נישואין דכאו"א מישראל קשורה עם הגאולה, כמ"ש בברכת נישואין "מהרה"י³³. . ישמע בערי יהודה ובחצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה" (מהיעודים דהגאולה)³⁴, ועאכו"כ שמחת נישואין דנשיא הדור, שבה מודגש ביותר הקשר והשייכות לענין הנישואין דכללות בני עם הקב"ה, כדאיתא במדרש³⁵ "לימות המשיח יהיו נישואין"³⁶.

(29) כפס"ד הרמב"ם בסוף הלכות תעניות: "כל הצומות האלו עתידים ליבטל לימות המשיח, ולא עוד, אלא שהם עתידים להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה".
 (30) ישעי' לה, יו"ד. נא, יא.

(31) וההוספה דאות ה"א מורה על הרחבה (בפרט לגבי אות יו"ד - כמבואר בכ"מ בביאור שם הוי'), ועד להמשכה בגילוי בעוה"ז ("בה"א נברא העולם הזה" (מנחות טז, ב)) - כי, ענינו של "משיח" הוא באופן של יו"ד (משיח אותיות שמח יו"ד), בנקודה, ונקודה בהיכלא (תומ"י, רעים האהובים), אות ה"א (דלא מתפרשין), וע"י "שמחה" פועלים הרחבה וגילוי.

(32) ובביאור השייכות שביניהם, יש לומר, שתכונת השמחה היא שפורצת כל הגדרים, וזהו גם ענינו של משיח, מזורעו של פרץ ("אלה תולדות פרץ גו' וישי הוליד את דוד" (רות בסופו), דוד מלכא משיחא), "עלה הפורץ לפניהם" (מיכה ב, ג), שמבטל כל הגדרים, מדידות והגבלות בו'. וראה לקמן ס"ז.
 (33) ע"פ ירמ' לג, יו"ד-יא.

(34) ואולי י"ל שג"ז בפ"י "שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך כגו עדו מקדם" - ד"כשמחך" (בכ"ף הדמיון) הוא **למעליותא**, היינו, באופן נעלה יותר מאשר "שמחך יצירך בגן עדן מקדם", כי, השלימות ע"י בני ובפרט - דלעת"ל, היא באופן נעלה יותר מהשלימות שבאתעדל"ע לחוד אצל אדה"ר לפני החטא.

(35) שמו"ר ספט"ו.

(36) ובפרט שהנישואין היו ביום הששי ערב ש"ק* - כנגד אלף הששי (ראה רמב"ן בראשית ב, ג), שהוא ערב והכנה ליום השבת (ובפרט לאחר חצות היום שמתחיל להאיר הגילוי דיום השבת (ראה שעה"כ ענין טבילת ע"ש. ועוד)), ועד "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים", ועד שבמנחת ערב שבת אומרים המזמור "הודו לה' גו' יודו לה' חסדו גו'", ארבעה שחייבים להודות - די"ל, שכולל גם שבת והודי' על היציאה מהגלות כו'.

(* ראה שו"ע אה"ע סס"ד ס"ג: פשט המנהג לישא נשים בערב שבת. ולהעיר, שכמה נישואין אצל נשיאי חב"ד היו ביום הששי (סה"ש תש"ג ע' 153).

ועד"ז י"ל בנוגע ל"דורשין בהלכות חג" מי"ד באלול (גם) בנוגע לענין השמחה ד"זמן שמחתנו" (כנ"ל ס"א) - שהלשון "דרישה" ("דורשין") קשור עם (דרישת) הגאולה³⁷, כדאיאת בגמרא³⁸ "ציון היא דורש אין לה"³⁹, "מכלל דבעיא דרישה", ובנדוד"ד, שה"דורשין" בענין השמחה הוא (לא רק בנוגע לשמחה סתם, אלא) בנוגע לשמחת הגאולה, כולל וכמיוחד - שמבקשים ודורשים ותובעים שיהי' כבר שלימות השמחה בגאולה (האמיתית ו)השלימה⁴⁰.

בס"ב, החתונה ביום ועש"ק י"ג אלול, והתחלת המשך שמח תשמח:

ובודאי למדו המשך זה - "די חסידישע הלכות הרגל", וימשיכו ללמדו בימים הסמוכים, בהתאם להמשך אמירתו במשך שבעת ימי המשתה, שבעת ימי ההיקף, כולל גם יום השמיני, שומר ההיקף.

וכאמור, שכל זה בהדגשה יתירה בשנה זו שהקביעות די"ג אלול היא ביום ועש"ק, כבפעם הראשונה, כמדובר כמ"פ אודות העילוי שניתוסף מצד התאמת הקביעות לא רק מצד ימי החודש, התלויים במהלך הלבנה, אלא גם מצד ימי השבוע, התלויים במהלך החמה - חיבור דחמה ולבנה כו'.

בס"ג, השיכות ד"הקהל" לשמחת יו"ט:

ולהעיר, שגם בשבת כתיב (יתרו כ, יו"ד) "אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך גו'" (ויתירה מזה - כפי שממשיך בכתוב גם בנוגע לבעלי חיים) - אבל, כתוב זה הוא בנוגע לחיוב דמנוחה, הקשור עם תענוג (ולא עם שמחה), וידוע החילוק שבין תענוג לשמחה (כמבואר בהמשך שמח תשמח בתחלתו), שתענוג הוא מוצנע ומכוסה ונעלם בעצם, ושמחה היא בהתפשטות והתגלות דוקא.

ועד"ז בנוגע לענין דהכנסת אורחים - שאף שגם בשבת מודגש הענין דהכנסת אורחים יותר מאשר בימות החול, שהרי, בכל עניני תומ"צ צ"ל עילוי והוספה ביום הש"ק, ועאכו"כ בהכנסת אורחים ש"גדולה . . מהקבלת פני השכינה" (שבת קכו, א), מ"מ, עיקר החיוב דהכנסת אורחים הוא ביו"ט, ולא בשבת.

37) ש"ל שכל עניני דרישה שייכים זל"ז - ע"ד שכל עניני גאולה שייכים זל"ז, "שם גאולה עלה" (פרש"י מגילה יז, ב).

38) ר"ה לא, א. וש"נ.

39) ירמי' ל, יז.

40) ומודגש ביותר בי"ד אלול שחל בשבת - **משבעה דנחמתא** (נחמה על הגלות ע"י נבואת הגאולה), ולא עוד, אלא, שבשבת זו מפטירים **שתי** הפטרות (גם ההפטרות דפ' ראה "עני' סוערה", מכיון שש"פ ראה חל בר"ח, שאז מפטירים "השמים כסאי", נחמה כפולה, ובמילא, שמחה כפולה).

וגם ענין זה קשור עם החילוק דשבת ויו"ט - שעיקר ענינו של יו"ט הוא שמחה, ועיקר ענינו של שבת הוא תענוג.

בס"ד, השייכות דשמחת נישואין לגאולה העתידה:

ולהעיר, שבברכת "שמח תשמח רעים האהובים" מודגש גם הענין דאהבת ישראל ואחדות ישראל - שעי"ז נעשה ביטול סיבת הגלות (יומא ט, ב), ובמילא באה הגאולה. וכל זה - באהבת ישראל דיהודי אחד לחבירו, שהרי, העצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו (כש"ט הוספות סקט"ז), אלא שאעפ"כ, אין להסתפק בהתפיסא דכולו ע"י החלק, אלא יש לתפוס בכולו ממש.

שם, "ציון . . מכלל דבעיא דרישה":

ולהעיר, שפסוק זה נאמר בנוגע לחורבן בית ראשון, ועאכו"כ לאחר שני תוסף גם חורבן בית שני, "משכן משכן, שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין" (פרש"י ר"פ פקודי), בודאי ש"בעיא דרישה", ואדרבה - דרישה כפולה, "כפלים - לתושי".

בס"ד. משיחות ש"פ תבוא, כ"א אלול ה'תשמ"ה.

[מוגה]

ב. נוסף לזה ישנה שמחה מיוחדת בשבת זו:

אע"פ שכל שבת יש בו שמחה (וביום שמחתכם אלו השבתות¹²), מ"מ הרי ידוע החילוק שבין שבת ליו"ט¹³, שיו"ט עיקר ענינו שמחה (מועדים לשמחה), משא"כ שבת עיקר ענינו עונג, והשמחה (בשבת) אינה (כ"כ) בגילוי¹⁴.

אבל ישנם שבתות כאלו במשך השנה אשר בהם השמחה (שהיא בהעלם) בשבת באה (יותר) בגילוי - כמו שבת יו"ט.

ומעין זה הוא גם בנוגע לשבת זו, הבאה לאחרי ה"יום טוב" ו"מועד" דח"י אלול¹⁵, ובשבת זו נתעלה השמחה (מהיו"ט דח"י אלול) ועד לאופן דשלימות, ו"ויכולו"¹⁶ דכל הענינים משבוע הקודם.

נוסף לזה, שבת זו היא גם אחת (ובסמיכות ממש) לשבעת ימי המשתה דחתונת כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהיתה בערב שבת י"ג אלול (תרנ"ז)¹⁷, ובמילא נמשכים שבעת ימי המשתה עד ערב שבת זו (כ"ף אלול) - וחתונה בכלל קשורה עם שמחה, ועד לשלימות ענין השמחה [ונכמבואר בארוכה בהמשך שמח תשמח שאביו, אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע אמר בשבעת ימי המשתה], עאכו"כ חתונה דנשיא הדור, ש"הנשיא הוא הכל"¹⁸.

12) ספרי בהעלותך יו"ד, יו"ד.

13) לקו"ת צו יא, ד. המשך וככה תרל"ז בתחלתו. המשך שמח תשמח תרנ"ז בתחלתו. ובכ"מ.

14) וי"ל דהפירוש הוא לא שאין שמחה ח"ו בשבת (ואדרבה אין עצב בה (משלי יו"ד, כב. ירושלמי ברכות פ"ב סה"ז. הובא בתוד"ה מאן דאמר - מו"ק כג, ב)), רק שהשמחה היא כשרגא בטיהרא, כי השמחה נכללת ובטילה בהעונג (ראה לקו"ש ח"ד ע' 1091 הערה 31), כי עונג ושמחה קשורים הם, עד שנעשים חד [ובספריות - חכמה (עונג) בינה (שמחה) הם תרין רעין דלא מתפרשין, "רעים אהובים" (ראה המשך שמח תשמח הנ"ל בתחלתו ובסופו)], ואדרבה - "השמחה אינו אלא גילוי העונג" (שמח תשמח שם ס"ע רסד).

15) שיחת ח"י אלול תש"ג (ס' השיחות תש"ג ע' 140 ואילך. ושם, שאמרו אז "גוט יו"ט"). תש"ה (ס' השיחות תש"ה ע' 122 ואילך).

16) ראה אוה"ת בראשית כרך א מב, ב ואילך. כרך ג תקח, א ואילך. ועוד.

17) "שלשלת היחס ור"פ מתולדות בית רבנו" - ב"היום יום" בתחלתו. וראה קונטרס משיחת ש"פ תצא שנה זו ס"ב.

18) פרש"י חוקת כא, כא.

בס"ד. שיהות (ליל ומוצאי) יום ד' פ' תבוא, י"ג אלול ה'תשמ"ט.

בלתי מוגה

א. י"ג אלול הוא יום הנישואין של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו¹, אשר, "הימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה ושנה"², ובהדגשה יתירה בשנה זו שי"ג אלול חל ביום הרביעי בשבוע³ - כמאמר המשנה⁴ "בתולה נישאת ליום הרביעי".

ומובן, שענין הנישואין דנשיא הדור - "הנשיא הוא הכל"⁵ - שייך לכל בני שבדור, האנשים והנשים והטף, ועאכו"כ בנוגע לעניני נישואין של בני, כולל ובמיוחד נישואין דבני ביום זה עצמו.

ונקודת הענין - כמודגש בהנוסח דברכת נישואין⁶ שהתחלתו "מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין", וסיומו (בברכה השביעית) "מהרה . . . ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה גו"⁷, שקשור ורומז לחתונה הכללית דכנס" והקב"ה שתהי' לעתיד לבוא, כדאיתא במדרש⁸ "של העוה"ז היו אירוסין, ולימות המשיח יהיו נישואין", היינו, שביצי"מ (והמשכו במ"ת) הי' רק ענין האירוסין, ואילו ענין הנישואין יהי' בגאולה העתידה, שתהי' באופן של "נפלאות"⁹ לגבי יצי"מ¹⁰.

ויש להוסיף ולבאר הקשר והשייכות לכללות ענין הנישואין - הן מצד היום בשבוע, "בתולה נישאת ליום הרביעי", והן מצד היום בחודש, י"ג אלול, כדלקמן.

ב. יום הרביעי - "בתולה נישאת ליום הרביעי":

ידוע¹¹ ש"בתולה נישאת ליום הרביעי" הוא ר"ת "לבנה", ושייכותה ליום הרביעי - לפי שבים הרביעי ניתלו המאורות, הן "המאור הגדול" והן "המאור הקטן" (לבנה).

(1) תרנ"ז - "היום יום" בתחלתו. ובכ"מ.

(2) ל' הכ' - אסתר ט, כח. וראה רמ"ד בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

(3) כולל גם העילוי דיום השלישי (שממנו נכנסים ליום הרביעי) - שהוכפל בו כי טוב (פרש"י בראשית

א. ד - מב"ר פ"ד. ו).

(4) ריש מס' כתובות.

(5) פרש"י חוקת כא. כא.

(6) נוסח שוה בכל הנישואין דבני, בנוגע לכל חתן וכלה פרטיים, שע"ז מתאחדים כולם יחד,

(7) ע"פ ל' הכ' - ירמי' לג, יו"ד-יא.

(8) שמו"ר ספ"ז.

(9) מיכה ז, טו.

(10) ראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תפד). וש"נ.

(11) ראה קונטרס משיחות ט"ז מנ"א תשמ"ז ס"ו (התוועדויות ח"ד ס"ע 213 ואילך). וש"נ.

וענין זה שייך לכללות עם ישראל - ש"דומין ללבנה" ו"מונין ללבנה"¹², ובמיוחד בנוגע לזמן הגלות, שישראל נמצאים במעמד ומצב של העלם והסתר (דוגמת העלם הלבנה), ועד שיש צורך לפעול הענין דמולד וחידוש הלבנה, שמקבלת אורה מהשמש. זוהי השייכות ליום הרביעי - כפס"ד המשנה¹³ "בתולה נישאת ליום הרביעי", שבו נעשה החיבור והיחוד ד"מאור הקטן" עם "מאור הגדול", ע"ד ובדוגמת היחוד דחתן וכלה", ענין הנישואין.

ויש להוסיף, שגם הימים הסמוכים ליום הרביעי (יום חמישי ויום ששי) שייכים לענין הנישואין: יום חמישי - כמובן מסוגיית הגמרא¹⁴ בהמשך לדבר המשנה "בתולה נישאת ליום הרביעי" שיום חמישי הו"ע של ברכה בקשר ובשייכות לענין הנישואין, ועאכו"כ יום הששי - יום ברא אדה"ר, כולל גם בריאת חוה, "ויקח"¹⁵ אחת מצלעותיו גו' ויבן¹⁶ גו' לאשה"¹⁷, ועד להנישואין שביניהם, כפי שמזכירים בברכת נישואין דכל חתן וכלה "כשמחך יצירך בגן עדן מקדם".

וההתחלה בזה, כאמור, ביום הרביעי, שבו ניתלו המאורות, לא רק "שני המאורות הגדולים", אלא גם "המאוד הגדול" ו"המאור הקטן", כלומר, לאחר מיעוט הירח (שהי' בו ביום), אשר, החיבור והיחוד ביניהם הוא ע"ד ובדוגמת ענין הנישואין.

ג. י"ג אלול:

"אלול" - ר"ת "אני" לדודי ודודי לי"¹⁹, פסוק בשיר השירים, שתוכנו (של שיר השידים בכלל, ובפרט פסוק זה) ע"ד הנישואין דכנס"י עם הקב"ה ("דודי") באופן של אהבה וחיבה כו'.

ובפרט ע"פ ביאור רבינו הזקן²⁰ שחודש אלול הוא כמשל ד"מלך בשדה", ש"יוצאין .. ומקבלין פניו בשדה, ואז רשאין [ומוסיף כ"ק מו"ח אדמו"ר]²¹: "ויכולין", היינו,

(12) ראה סוכה כט, א. ב"ר פ"ו, ג. אוה"ת בראשית ד, סע"ב ואילך.

(13) להעיר מהתוקף ד"דבר משנה" שלא שייך בזה טעות (ראה כתובות פד, ב. ושי"ג), ונעשה פס"ד להלכה, כולל גם הענין ד"הליכות עולם לו" (ראה מגילה כח, סע"ב. ושי"ג). שנמשך ופועל בעולם.

(14) כתובות ה, א.

(15) בראשית ב. כא"כב.

(16) "ויבן" - מלשון בנין, כולל גם הענין ד"בנין עדי עד", מעלת הנצחיות, מעין ודוגמת הנישואין דלעתיד לבוא, נישואין נצחיים.

(17) להעיר, שהענין ד"ויבן גו' לאשה" הי' לאחר גמר מעשה בראשית, ואעפ"כ, הקב"ה בעצמו התעסק בזה - מהדברים היחידים שנעשו ע"י הקב"ה בעצמו לאחר גמר מעשה בראשית.

(18) שה"ש ו, ג.

(19) שה"ש פ"ע פ. פע"ח שער ר"ה פ"א. ועוד.

(20) לקו"ת פ' ראה לב, ב.

(21) בסד"ה לך אמר לבי ה'ש"ת (נדפס בסה"מ ה'ש"ת ע' 167. ה'ש"ת ע' 285).

שהיכולת והרשות נתונה כו'] כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם", והמלך ממלא כל הבקשות בסבר פנים יפות ושוחקות - "באור פני מלך חיים"²².

ובחודש אלול עצמו יש עילוי מיוחד ביום י"ג שבו - בגימטריא "אחד", שמורה על האחדות ד"עם²³ אחד²⁴ עם "תורה אחת"²⁵ ו"ה' אחד"²⁶, ועד להשלמות ד"אחד" כמו "יחיד". מהותו ועצמותו ית', שמתאחד עם כאו"א מישראל וכלל ישראל. ע"ד ובדוגמת ענין הנישואין - "והיו לבשר אחד"²⁷.

ד. ויש לקשר זה עם פרשת השבוע (כפתגם רבינו הזקן שצריכים לחיות עם הזמן²⁸) פרשת ביכורים. שבה מודגש כללות ענין העבודה עד לתכלית-השלמות, ענין הנישואין: התוכן דמצות ביכורים הוא - שיהודי לוקח פירות גשמיים של חולין, "פרי האדמה גו' מארצך"²⁹, ומביא אותם "אל המקום אשר יבחר ה'²⁹", לבית המקדש, "אל הכהן"³⁰, "והניחו לפני מזבח ה' אלקיך"³¹, "וענית ואמרת"³² "לשון הרמת קול"³³, ומתוך שמחה, "ושמחת בכל הטוב גו'³⁴, ככל פרטי הענינים שבפרשה. ומזה מובן שבמצות ביכורים נרמז כללות ענין העבודה - להעלות את הענינים הגשמיים שבעולם לקדושה.

וענין זה מתאים גם להתוכן דשיעורי הרמב"ם בימים אלו - בהלכות מכירה. שיהודי מוכר ומקנה להקב"ה כל עניני העולם ע"י מעשיו ועבודתו (באופן ש"יועיל במעשיו"³⁵)

(22) משלי טז, טו.

(23) אסתר ג, ח.

(24) אע"פ שבחיצוניות מחולקים זמ"ז "אין דיעותיהם שוות" (ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח, א.

ועוד), ואדרבה - ע"י התחלקות זו ניתוסף עוד יותר בהאחדות האמיתית, כמדובר כמ"פ.

(25) ל' הכ' - בא יב, מט. ועוד.

(26) ואתחנן ו, ד. זכר' יד, ט.

(27) בראשית ב, כד.

(28) היום יום" כ' חשון, ובכ"מ.

(29) פרשתנו כו, ב.

(30) שם, ג.

(31) שם, ד.

(32) שם, ה.

(33) פרש"י עה"פ.

(34) שם, יא.

(35) רמב"ם הל' מכירה פ"א ה"ח.

(36) ראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' רעו ואילך. ועוד.

בג' הקוין דתורה עבודה וגמ"ח, שהם כנגד ג' אופני הקנין בכסף בשטר ובחזקה³⁶ (ועד"ז

כסף שטר וביאה), כנ"ל בארוכה³⁷.

ה. ובפרטיות יותר:

במצות ביכורים כתיב²⁹ "ולקחת מראשית כל פרי האדמה", ודרשו חז"ל³³ "מראשית ולא כל ראשית, שאין כל הפירות חייבין בביכורים אלא משבעת המינין בלבד", היינו, שביכורים הם (לא רק ראשית סתם, אלא) ראשית שבראשית, מובחר שבמובחר. כלומר, כל הענינים שנותן הקב"ה ליהודי בכל המצטרך לו, מהענינים הכי חשובים עד להענינים הכי פשוטים, כיון שניתנים "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"³⁸ הם בודאי באופן ד"ראשית", ומהם גופא לוקח יהודי המובחר שבמובחר, "מראשית", ונותן להקב"ה.

ודוגמתו בעבודת האדם לקונו - שכללות העבודה היא באופן של "ראשית", אלא, כיון שבטוב וקדושה אין שיעור והגבלה, יכול וצדיך להוסיף באופן נעלה יותר, ראשית שבראשית.

זהו גם החילוק שבין העבודה בעניני הרשות לעבודה בעניני קדושה - ש"ראשית" קאי על העבודה בעניני הרשות, "כל מעשיך יהיו לשם שמים"³⁹ ו"בכל דרכיך דעהו"⁴⁰, ו"ראשית שבראשית" ("מראשית") קאי על העבודה בעניני קדושה - כמודגש במצות ביכורים כפשוטה, ש"כל ראשית" נשאר ברשות האדם (עניני הרשות), ו"מראשית" (ראשית שבראשית) נותן לכהן ונעשה קודש (עניני קדושה). ועד שמצינו חומר בביכורים לגבי כמה עניני קדשים⁴¹.

ואף שמחלקים בין "כל ראשית" ל"מראשית", ראשית שבראשית - הרי. ה"ראשית שבראשית" נמשך ופועל גם ב"כל ראשית", בכל עניני האדם, שנעשה אצלו מעמד ומצב ד"ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך", ועד לסיום הפרשה - "השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל וגו'⁴².

37) שיחת ז' אלול ס"ד. קונטרס משיחות ש"פ תצא ס"ט.

38) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.

39) אבות פ"ב מי"ב.

40) משלי ג, ו.

41) ראה רמב"ם הל' ביכורים פ"ב הי"ט.

42) שם, טו.

ויש לומר, שב"השקיפה גו" נכללת גם הפעולה בענינים הכי תחתונים, ענינים בלתי-רצויים. שגם הם נהפכים לטוב וקדושה - כמארו"ל "כל השקפה שבמקרא לרעה חוץ מהשקיפה ממעון קדשך"⁴³, "כל השקפה שבתורה ארורה וזה בלשון ברכה"⁴⁴, ענינים של ברכה בטוב הנראה והנגלה.

ויתירה מזה - שלא זו בלבד שיש צורך להפוך הענינים הבלתי-רצויים, כפי שמצינו שיש ברכות שנאמרות בלשון סתרים, לשון של העלם (ואילו בגלוי ה"ז היפך הטוב), להיותן ברכות נעלות ביותר שנמשכות בהעלם, ויש צורך בפירושו של תנא או אמורא שיפרש ש"הנך כולו ברכתא נינהו"⁴⁵, אלא עוד יותר - שמשתמשים בלשון השקפה⁴⁶ בנוגע לענינים שהם מלכתחילה טוב הנראה והנגלה, גם באמירה ודיבור בגלוי (ועאכו"כ במחשבה), ועד למעשה בפועל, שכן, עם היות שהמשכה זו היא ממקום נעלה ביותר, ובלשון הכתוב "ממעון קדשך מן השמים", ה"ז נמשך ומתגלה עד למטה מטה, בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, בטוב הנראה והנגלה.

ו. ובעומק יותר :

"ביכורים" - קאי על ישראל⁴⁷ כמ"ש⁴⁸ "כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם", שהם ה"ראשית" דכל העולם כולו, "בראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית, דכתיב⁴⁹ ראשית תבואתה"⁵⁰.

והנה, מה שישיראל נקראים "ראשית" הוא בכל הזמנים (גם בזמן הגלות), אמנם, בזה גופא יש חילוקי דרגות, ע"ד "כל ראשית" ("ראשית" סתם) ו"ראשית שבראשית" ("מראשית"), ויש לומר, שעיקר הענין ד"ראשית שבראשית" בישראל הוא בימות המשיח, שאז יהי' היחוד דישראל עם הקב"ה בתכלית השלימות (ראשית שבראשית) באופן של נישואין.

ז. והמעשה הוא העיקר⁵⁸ :

(43) פרש"י וירא יח, טז.

(44) ירושלמי מע"ש פ"ה ה"ה.

(45) מו"ק ט, ב, וראה לקו"ת בחוקותי מה, סע"א ואילך.

(46) עם היותו בכל מקום באופן דהיפך הברכה - כיון שכבר נתהפך לטוב.

(47) ראה אוה"ת ריש פרשתנו. וש"נ.

(48) הושע ט, ו.

(49) ירמי' ב, ג.

(50) פרש"י עה"ת בתחלתו.

(58) אבות פ"א מי"ז.

בעמדנו ביום הרביעי, י"ג אלול, יום הנישואין של נשיא הדור - יש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל הענינים שממהרים ומביאים בפועל הנישואין דכנס"י עם הקב"ה, כלומר, להוסיף בכל עניני תומ"צ באופן שכאו"א מישראל וכלל ישראל נעשים "לבשר אחד" עם עניני התורה ומצוות⁵⁹, היינו, שהתומ"צ נמשכים וחודרים במציאות הגוף הגשמי⁶⁰ באופן שהגוף יחד עם הנשמה מתאחד עם התומ"צ ל"בשר אחד", הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לפעולה על הזולת, שפועלים כן אצל עוד יהודי ועוד יהודי, ועד לכלל ישראל, שנעשים כולם יחד "לבשר אחד" עם התומ"צ, ועי"ז נעשים כולם יחד "לבשר אחד"⁶¹ עם הקב"ה. ובפרטיות יותר:

נוסף על כללות העבודה דחודש אלול, שרומזת על הנישואין דהקב"ה עם כנס"י ע"י עבודתם של ישראל, "אני לדודי (ועי"ז) ודודי לי", שבאה לידי ביטוי בכל עניני העבודה המרומזים בחודש אלול, שבראשי-התיבות שבו נרמזים כל ג' הקוין תורה עבודה וגמ"ח, וכן תשובה וגאולה⁶² - ניתוסף בזה נתינת-כח מיוחדת ביום י"ג שבו, בגימטריא "אחד", יום הנישואין של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, כולל גם הנתינת-כח מצד מעלת המקום, בית-הכנסת ובית-המדרש (בית שמגדלין בו תפלה ומגדלין בו תורה⁶³) בד' אמותיו של נשיא דורנו, בעל החתונה, שבהם למד והתפלל במשך עשר שנים.

ולכל לראש - שהעבודה בכל ענינים אלו נעשית באופן של נשיאות, בכחו של נשיא הדור, אשר, "הנשיא הוא הכל", ובאופן המרומז בשמו: "יוסף" - ע"ש "יוסף ה' לי בן אחר⁶⁴, היינו, שגם הענינים שהם לעת-עתה בבחינת "אחר" בערך לעניני קדושה⁶⁵, נעשים בבחינת "בן"⁶⁶, ובזה גופא - באופן של הוספה (יוסף מלשון הוספה), הוספה אמיתית,

59) ע"ד וכדוגמת ענין ההולדה - "תולדותיהם של צדיקים מצוות ומעשים טובים" (ב"ר ופרש"י ר"פ נח).

60) נוסף לכך שעיקר ענינים של התומ"צ הוא לנשמות בגופים בעוה"ז דוקא.

61) כהמעלה דגאולה העתידה לבוא לגבי הגאולות שלפנ"ז - שכל ישראל יחדיו נגאלים באותה גאולה, ואף א' לא ישרא בגלות (ראה לקו"ש ח"א בתחלתו).

62) ראה קונטרס משיחות ש"פ ראה תשמ"ו (התוועדות ח"ד ע' 288 ואילך). וש"נ.

63) מגילה כז. רע"א.

64) ויצא ל. כד.

65) כולל גם העבודה בעניני הרשות, "כל מעשיך יהיו לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעהו", שהם בבחינת "אחר" בערך לעניני תומ"צ ממש.

66) ראה אוה"ת עה"פ. ועוד.

67) אבות פ"ד מ"ב.

68) וירא כא, ו.

69) פרשתנו כח. מז.

שמביאה להוספה שלאח"ז, ע"ד ש"מצוה גוררת מצוה"⁶⁷. ו"יצחק" - ע"ש "כל השומע יצחק לי"⁶⁸, היינו, שפועלים ענין השחוק והשמחה גם אצל "כל השומע".

והדגשה מיוחדת בנוגע לענין השמחה בעבודת ה' ("עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב"⁶⁹) - כיון ששמחת נישואין היא השמחה הכי גדולה, - כמבואר בארוכה בהמשך שמח תשמח הידוע⁷⁰ שהתחלת אמירתו בשמחת הנישואין דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ב"ג אלול, ועד למעלת השמחה שפורצת גדר⁷¹, החל מפריצת גדרי הגלות, שאז נעשה ענין הנישואין לאמיתתו ובשלימותו - הנישואין דכנס"י עם הקב"ה.

ח. ובכל ה"ל ניתוסף עילוי מיוחד - כאשר ביום זה עצמו מתקיימת שמחת נישואין דחתן וכלה:

כיון שבכל נישואין דחתן וכלה מבנ"י אומרים שבע ברכות, החל מ"מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין", עד ל"מהרה . . . ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה גוי", ואמירת הברכות היא "ברוב עם הדרת מלך"⁷² ששומעים ועונים אמן - מובן, שכשישנה שמחת נישואין בפועל ממש, באופן שמראה באצבעו ואומר הנה חתן והכלה שנתברכו בשבע ברכות אלו, ה"ז ממהר ומזרו עוד יותר את שלימות הנישואין דכלל ישראל, "מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין", שאז "ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה", בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש ובכל ערי יהודה.

ונוסף לזה: כיון שחתן וכלה הם מלך ומלכה⁷³, הרי, "אמר מלכא עקר טורא"⁷⁴, שנעקר מתחילתו ומעיקרו ענין הגלות שקשור עם ה"טורא" שלא לרצון⁷⁵, ונעשה ה"טורא" לרצון ולמעליותא - כמ"ש⁷⁶ "והי' באחרית הימים⁷⁷ נכון יהי' הר⁷⁸ בית ה' בראש

(70) סה"מ תרנ"ז ע' קעג ואילך.

(71) שם ס"ע רכג ואילך.

(72) משלי יד, כח.

(73) פרדר"א ספט"ז.

(74) ב"ב ג, ב.

(75) ראה סוכה נב. א.

(76) ישעי' ב, ב.

(77) כולל גם הפירוש ד"אחרית הימים" - ימים האחרונים דהגלות, שנעשים ימים הראשונים דהגאולה.

(78) להעיר, ש"הר" מורה גם על ענין האהבה (ראה תו"א מג"א צח, ד. לקו"ת נצבים מה, א. ובכ"מ).

(79) בא יו"ד, ט.

(80) ירמי' לא, ז.

(81) ישעי' כו, יט.

ההרים", ולשם באים כל בני", "בנערינו ובזקנינו גוי' בבנינו ובבנותינו"⁷⁹, "קהל גדול ישוּבו הנה"⁸⁰, "כולל גם "הקיצו ורננו שוכני עפר"⁸¹, וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל - שחתונתו היתה ביום זה - בראשנו.

ובפרט ע"י ההוספה בשמחה, כאמור, ששמחת נישואין דחתן וכלה (ובפרט ביום זה) היא שמחה הכי גדולה, שמחה שלמעלה ממדידה והגבלה - כשנמצאים עדיין בזמן הגלות, במעמד ומצב ד"אכתי עבדי אחשוּרוש אנן"⁸², תיכף ומיד נעשה הגילוי ד"אחשוּרוש" דקדושה, ש"אחרית וראשית שלו"⁸³ ובאופן ש"מקדש עמו ישראל ע"י חופה וקידושין", ועד לקיום היעוד "ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצהלות חתנים גוי'" כל "חמשה"ה⁸⁴ קולות"⁸⁵, אשר, ההתחלה בזה היתה במתן-תורה שניתנה בחמשה קולות (כמארז"⁸⁵ "כל המשמח חתן זוכה לתורה שניתנה בחמשה קולות"), מעין ודוגמת הנישואין דלעתיד לבוא"⁸⁶ שאז תהי' גם השמחה בתכלית השלימות - "שמחת עולם על ראשם"⁸⁷.

ט. וכרגיל בהתוועדויות כגון-דא - נסיים במעשה הצדקה, ליתן לכא"א שליחות-מצוה לצדקה, ובהוספה מדילי', ובסכר פנים יפות ושוחקות, ועד שהעני לא צריך לבקש ממנו ולזרוזו, אלא אדרבה, שמחפש את העני כדי שיזכה לקיים מצות הצדקה, מצוה כללית"⁸⁸, בידעו ש"יותר ממה שבעה"ב עושה עם העני העני עושה עם בעה"ב"⁸⁹.

ולהעיר גם מהקשר ושייכות לענין הנישואין - כידוע⁹⁰ מנהג ישראל שהולך ומתפשט שביום הנישואין⁹¹ החתן והכלה (בכל עניני תומ"צ, כולל ובמיוחד) מוסיפים בנתינת הצדקה, דיש לומר, שזהו ע"ד ובדוגמת והכנה להענין ד"והיו לבשר אחד" (ע"י ההולדה"⁹²),

82) מגילה יד, א.

83) מדרש הובא במאו"א א, קפב.

84) ויש לומר, שרומזו גם לגילוי בחי' "החמישית לפרעה", ד"אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין" (זח"א רי, א. וראה לקו"ת ס"פ פינחס) - למעלה מכל מדידה והגבלה.

85) ברכות ו, ב.

86) כמבואר בתניא (פל"ו) ש"ככר הי' לעולמים מעץ זה (מעין הגילויים דלעתיד לבוא) בשעת מתן תורה".

87) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.

88) ראה תניא פל"ז. ובכ"מ.

89) ויק"ר פל"ד, ח. רות רבה פ"ה, ט. ועוד.

90) מדרש תלפיות ענף חו"כ אות ח. שלחן העזר ס"ו סעיף ו סק"ה.

91) ובפרט כשחל ביום הרביעי - "בתולה נישאת ליום הרביעי".

92) פרש"י עה"פ (בראשית ב, כד).

93) ראה קונטרס משיחות בשלח תשמ"ח סי"ג. ועוד.

כידוע הפתגם שכאשר שני יהודים נפגשים יחדיו צ"ל באופן שתהי' תועלת ליהודי שלישי⁹³.

ועוד והוא העיקר - שעיי"ז זוכים לצדקתו של הקב"ה, החל מהצדקה שמתבטלת לגמרי המציאות ד"עני", כיון כאו"א מישראל מקבל כל המצטרך לו "מידו המלאה הפתוחההקדושה והרחבה", ולא עוד, אלא, שגם אצל ה"עשיר"⁹⁴ ניתוסף באופן שלא בערך לגבי העשירות שלפנ"ז, ואדרבה, ככל שתגדל העשירות לפנ"ז יתוסף עוד יותר בכרכתו של הקב"ה, שהרי, "מי ישיש לו מנה רוצה מאתיים, מאתיים רוצה ד' מאות"⁹⁵, וכן הלאה, הלוך והוסף ואור; ועד להצדקה הכי עיקרית דהקב"ה - החתונה שלו עם כאו"א מישראל וכלל ישראל, בגאולה האמיתית והשלימה - ע"י משיח צדקנו, גאולה נצחית⁹⁶, נישואין נצחיים.

י. ויה"ר שכל זה יהי' בפועל ממש תיכף ומיד - ביי"ג אלול דשנת "תשמט ידיך"⁹⁷, וערב והכנה קרובה ל"תהא שנת נסים" (ו"נסי נסים"), ועד ש"טועמי' חיים זכו"⁹⁸ - שמתחיל כבר בסיומה של שנה זו, בחודש אלול, חודש החשבון על כל השנה החולפת, וההכנה לשנה הבאה.

ובפרט בעמדנו בסמיכות לחמשה עשר באלול, שבו "קיימא סיהרא באשלמותא"⁹⁹, השלימות דחודש אלול, ועילוי מיוחד בקביעות שנה זו - שט"ו אלול חל ביום הששי, יום ברא אדה"ר¹⁰⁰, שנקרא "יום הששי"¹⁰¹, "הששי המיוחד", כיון שקשור עם ששי בסיון שבו ניתנה התורה¹⁰², שהוא מעין דוגמת השלימות דלעתיד לבוא (כנ"ל ס"ח), שאז תהי' השלימות דמתן- תורה - "תורה חדשה מאתי תצא"¹⁰³.

94) "עשיר" ע"פ תורה, שנתן צדקה לא רק "די מחסורו" של העני, אלא גם לפי הישג ידו(ראה שו"ע יו"ד טרמ"ט).

95) ראה קה"ר פ"א, יג. פ"ג, יו"ד. רמב"ן ובחיי ס"פ חיי"ש. ועוד.

96) ראה מכילתא בשלח טו, א. ועוד.

97) ל' הכ' - ראה טו, ג.

98) ראה לקו"ש ח"כ ע' 173. וש"נ.

99) זהר ח"א קג, רע"א. ח"ב פה, רע"א. ועוד. וראה שמו"ר פט"ו, כו.

100) כולל גם ענין הנישואין, כנ"ל ס"ב.

101) בראשית א, לא.

102) פרש"י עה"פ. שבת פח. א. וש"נ.

103) ישעי' נא. ד. ויק"ד פי"ג, ג.

104) בראשית ב, א. וראה לקו"ת בהר מא, ובכ"מ.

105) זח"ב סג. ב. פח, א.

ומט"ו באלול נכנסים תיכף ומיד ליום השבת, שבו נעשית השלימות דכל ימי השבוע, ובפרט השלימות ("ויכולו") דימי סגולה שבו, שלשה עשר וחמשה עשר בו; ובכח זה "מיני" מתברכין כולהו יומין¹⁰⁵ כל ימי השבוע שלאחריו, ובפרט ח"י אלול, שחל בתוך ג' ימים עם יום השבת, שממשיך ונותן חיות (ובאופן ד"חי להחיות¹⁰⁶) בכל עניני העבודה דחדש אלול¹⁰⁷ (ג' הקוין דתורה עבודה גמ"ח, תשובה וגאולה), הן בנוגע לשנה שעברה והן בנוגע לשנה הבאה.

ועד שבאים לערב ראש השנה, שקביעותו באותו יום שבו חל ט"ו אלול - ביום הששי, וממנו באים תיכף ליום השבת, ראש השנה, אשר, בשנה זו בודאי יתקעו בשופר ביו"ט של ר"ה שחל בשבת*¹⁰⁷ - "במקדש"¹⁰⁸ בית המקדש השלישי, ובכל מקום שיש סנהדרין, כי "אשיבה שופטיך כבראשונה"¹⁰⁹, ולא עוד, אלא, שמצד מעלת השבת תהי' התקיעת שופר ביו"ט של ר"ה שחל בשבת באופן נעלה יותר ביתר שאת וביתר עוז (גם מההמשכה שע"י "ונשלמה פרים שפתינו"¹¹⁰ כמבואר בלקו"ת¹¹¹).

ועוד לפני"ז שומעים בכל העולם כולו תקיעת שופר - "תקע בשופר גדול לחרותנו", וכיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא"¹¹², ובפרט ע"פ דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שכבר סיימו כל הענינים ד"מעשינו ועבודתינו"¹¹³. כולל ובמיוחד "מעשינו ועבודתינו" בהפצת המעיינות חוצה שע"י אתי מר דא מלכא משיחא¹¹⁴, ועומדים מוכנים ("עמדו הכן כולכם"¹¹⁵) לקבלת פני משיח צדקנו - ה"ז נעשה היום ממש, ב"ג אלול, יום סגולה, יום הנישואין של נשיא הדור, שקשור עם הנישואין דכלל ישראל עם הקב"ה, כנ"ל בארוכה.

ועוד והוא העיקר - ש"מראה באצבעו ואומר זה¹¹⁶, הנה החתן, הקב"ה (כמ"ש¹¹⁷ "והיו עיניך רואות את מוריך"), והנה הכלה, כנס"י, האנשים והנשים והטף, "ברוב עם הדרת מלך", שעומדים יחד תחת החופה - "מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין", ועד ש"נשמע (לא רק "מהרה כו' ישמע", לשון עתיד, אלא כבר נשמע) בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה".

(106) ראה סה"מ ה'ש"ת ע' 31 ואילך. תש"ח ע' 5 ואילך. ועוד.

(107) ראה לקו"ש ח"ט ע' 250 ואילך. וש"נ.

(107*) אע"פ שיו"ט של ר"ה שחל בשבת בשנים.

שלפנ"ז דחו תקיעת שופר כפועל, כי אם, באופן ד"ונשלמה פרים שפתינו".

(108) ר"ה רפ"ד. רמב"ם הל' שופר פ"ב ה"ח ואילך.

(109) ישע' א, כו.

(111) דרושי ר"ה נז, א ואילך,

(112) ראה לקו"ש חכ"ג ע' 394 ואילך.

(113) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(114) אגה"ק דהכעש"ט (כש"ט בתחלתו).

וכאמור, תיכף ומיד ממש, "לא עיכבן כהרף עין", ביום זה עצמו - "בתולה נישאת ליום הרביעי", היינו, שלאחר כל עניני הגלות נשארת כנס"י בבחי' "בתולה", במצב של טהרה וקדושה, ולכן "נישאת ליום הרביעי", ונעשית כבר ההכנה ליום חמישי, יום של ברכה, ויום הששי, יום הנישואין דאדה"ר "בגן עדן מקדם", ויום שניתנה בו תורה, ועד להחידוש בתורה - "תורה חדשה מאתי תצא", כולל גם החידוש בכללות העולם, שמש וירח, שניתלו ביום הרביעי - "והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתיים גוי"¹¹⁸, ודוגמתם גם בחתן וכלה, הקב"ה וכנס"י.

ובפרט בעמדנו לאחר תפלת ערבית דיום הרביעי, שסיומה וחותרמה באמירה ("ברוב עם") דהפסוק¹¹⁹ "אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך" - ה"ז נעשה תיכף ומיד, החל מתוספת ריבוי השפעות לכאן"א מישראל ולכלל ישראל בגשמיות וברוחניות עוד בימי הגלות האחרונים, ועאכו"כ ביום האחרון דהגלות, ועאכו"כ בשעה האחרונה דהגלות, ועאכו"כ ברגע האחרון דהגלות, אשר, מיד לאחריו בא רגע הראשון של הגאולה האמיתית והשלימה¹²⁰ - "ילכו מחיל אל חיל (עד) יראה אל אלקים בציון"¹²¹, בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש, בבית המקדש ובקדש הקדשים - "ישבו ישרים את פניך", תיכף ומיד ממש.

(115) אג"ק שלו ח"ד ריש ע' רעט. וש"נ.

(116) ראה תענית כסופה. שמר"ר ספכ"ג. פרש"י בשלח טו, כ,

(117) ישעי' ל, כ.

(118) שם, כו.

(119) תהלים קמ, יד.

(120) כלומר, גם ברגע הראשון ה"ז גאולה אמיתית ושלמה.

(121) שם פד, ח.

בס"ד. משיחות ש"פ תבוא, ט"ז אלול ה'תשמ"ט.

[מוגה]

א. ימים אלו הנם ימים הנבדלים במיוחד מכל השנה: זהו חודש אלול - החודש האחרון בשנה, הנקרא חודש החשבון¹, שבו עושים חשבון וסך-הכל מהעבודה שבמשך השנה החולפת, על-מנת לתקנה ולהשלימה (להשלים - גם מלשון שלימות). וגם חודש ההכנה לעבודה של השנה הבאה.

ובחודש אלול עצמו - נמצאים כבר אחרי חמשה-עשר בחודש [ועד שה"אכל בשבת" זו, הוא מה"טרח בערב שבת², חמשה-עשר באלול], כשקיימא סיהרא באשלמותא³ - שאז מתוסף יותר בהשלימות בעבודה דחודש אלול (וגם - השלימות דבנ"י המונין ללבנה ודומין ללבנה").

זוהי גם שבת בחודש אלול, ושבת פ' כי-תבוא.

נוסף לזה באה השבת באמצע ימי סגולה - כפי שנתגלה בדורות האחרונים:

השבת באה לאחרי (ואז עולים בשלימות - "ויכולו" גם מלשון כל⁵ - הענינים ד)י"ג אלול, יום החתונה של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁶, ולפני-זה - י"א אלול, יום החתונה של אביו, כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע⁷ (שכ"ק מו"ח אדמו"ר הי' בנו יחידו וממלא מקומו), שיום חתונה (והימים האלה נזכרים ונעשים⁸) הוא יום כללי ועיקרי בחייו של יהודי, עאכו"כ של נשיא בישראל, ועי"ז - בכל בני הדור, שהנשיא הוא הכל⁹; זוהי גם השבת הבאה לאחרי (ערב שבת) ט"ו אלול - יום ההתייסדות דישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש ע"י אדמו"ר

(1) ראה ספר המאמרים אידיש ע' 75, 78, 129. וראה לקוטי מהרי"ל הל' ימים הנוראים. ל"ת להאריז"ל עה"פ ובכתה גו' ירח ימים. טואו"ח ר"ס תקפא. ועוד.

(2) ע"ז ג, סע"א.

(3) ראה זח"ב פה, א. רטו, א. שמו"ר פט"ו, כו.

(4) סוכה כט, א. וראה כ"ר פ"ו, ג.

(5) בראשית ב, א. וראה אוה"ת בראשית עה"פ מב, ב ואילך. תקת, א ואילך, ועוד.

(6) בשנת תרנ"ז, שסימנו - נז"ר. או תנז"ר.

(7) בשנת תרל"ה.

(8) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבי"ם, הובא ונת' בלב דוד להחיד"א פכ"ט.

(9) פרש"י חוקת כא, כא.

נ"ע באמצע שבועת ימי המשתה של החתונה¹⁰ של בנו יחידו (כ"ק מו"ח אדמו"ר), שאותו הוא מינה בתור המנהל-פועל דהישיבה - שהישיבה, ההולכת ונמשכת עד היום הזה, הכניסה חידוש וחיות חדשה בעבודת בני"י (כדלקמן);

ומשבת זו מתברך (כולהו יומין דשבוע הבא¹¹, ובפרט) יום הבהיר - ח"י אלול, יום ההולדת של שני המאורות הגדולים¹², הבעש"ט¹³, ואדה"ז¹⁴.

וכיון שכל הענינים באים יחד (ע"פ השגחה פרטית) באותו זמן בחודש אלול, הרי מובן שישנה שייכות ביניהם.

. . ו. להמבואר לעיל יש גם שייכות עם ענין החתונה (שכעת נמצאים כנ"ל בשבעת ימי המשתה של ימי החתונה י"א וי"ג אלול):

"אני לדודי ודודי לי" הוא בפשטות היחוד דחתן וכלה, באופן של "והיו לבשר אחד"⁶⁹, וכידוע שכל חתונה אצל יהודים, עאכ"כ חתונה של אדם כללי, נשיא הדור, מזכירה וקשורה ומעין ה"חתונה" (נישואין) בין בני"י והקב"ה [שע"ז מרמז, כידוע, תוכנו של שיר השירים, כולל פסוק הנ"ל "אני לדודי ודודי לי"], כפי שיהי' בשלימות לע"ל⁷⁰,

[ועפ"ז יש להוסיף ביאוד כמה שכתוב באחרונים⁷¹ שחודש אלול כולו (גם חלק השני שבו) שמזלו בתולה, ה"ה מסוגל לעריכת חתונה],

ובפרטיות נעשים הקידושין ("אני לדודי ודודי לי") "בכסף ובשטר ובביאה"⁷², כנגד ג' הקוים תורה עבודה וגמ"ח⁷³, עד להיחוד פנימי (ע"ד "כי תבוא אל הארץ וירשתה וישבת בה", וההבאה "מראשית כל פרי האדמה", ראשית שבראשית - ע"ד מעלת הנישואין לגבי אירוסין), ובוזה יש גם את ענין התשובה והגאולה - כידוע שיום החופה הוא בדוגמת יוהכ"פ

(10) ראה שיחת אחש"פ תש"א (ע' 104). ער"ח תמוז תש"ב (ע' 133). ונדפס ז"ע עוה"פ בקונטרס בפ"ע בהוצאה מיוחדת - כדלקמן סי"ב).

(11) זח"ב סג, ב. פח, א.

(12) ס' השיחות תש"ג ע' 141 ואילך. ועוד.

(13) בשנת נח"ת.

(14) בשנת קה"ת.

(69) בראשית ב, כד.

(70) ראה שמו"ר ספט"ו.

(71) ראה שדי חמד אסיפת דינים מערכת חו"כ סכ"א.

(72) ריש מס' קידושין.

(73) לקו"ת בשלח א, ג. אוה"ת וירא קו, א. שבועות ע' קצט. ע' רג ואילך. סה"מ תרל"ו ח"ב ע' רפא. ועוד.

"זמן תשובה לכל כו' והוא קץ מחילה וסליחה לישראל"⁷⁴, וכל חתונה היא בדוגמת הנישואין דלע"ל - כפי שאומרים ב"שבע ברכות": "מהרה ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים כו' קול חתן וקול כלה וגו'". [ולהוסיף שהחמשה קולות שבכתוב הם כנגד החמשה דרגות הנ"ל (הג' קוים ותשובה וגאולה, כנגד נרנח"י)].

העילוי של "אני לדודי ודודי לי" ע"י חתונה - נפעל דוקא ע"י נשמות בגופים בעוה"ז הגשמי, כמבואר בהמשך שמח תשמח הגדול⁷⁵ (שנאמר בעת חתונת כ"ק מו"ח אדמו"ר) גודל העילוי של הזיווג גופני בנישואין, שלכן ה"ז מתבטא בשמחה גופנית ע"י עבודת האדם, שדוקא היא מביאה את השמחה העצמית דא"ס, הפורצת כל הגדרים, גם הגדרים (הרוחניים) שלמעלה.

ז. ובהמשך לחתונה (בט"ו אלול - בשבעת ימי המשתה⁷⁶ של החתונה) של כ"ק מו"ח אדמו"ר ביי"ג אלול, ייסד אדמו"ר נ"ע (בט"ו אלול) את ישיבת תומכי תמימים, ומינה את כ"ק מו"ח אדמו"ר למנהל פועל, ויש לומר מהטעמים לזה - כי תכלית הנישואין הוא - "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה"⁷⁷, הולדת בנים ובנות [בדוגמת פירות הגדלים דוקא ע"י הזריעה בארץ - ע"ד ירידת הנשמה בגוף - ומזה מביאים ביכורים לה⁷⁸], שזה נעשה במיוחד ע"י ישיבה ("ישיבת בה"), כמאחז"ל תלמידים קרויים בנים⁷⁹, וכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו⁸⁰, שע"ז בא, בשלימות בגשמיות העולם היחוד של "אני לדודי ודודי לי" ע"י הנישואין.

ובפרטיות - ע"י התייסדות ישיבת תומכי תמימים נוסף חידוש בכל קוי העבודה של תורה עבודה וגמילות-חסדים, קו התשובה וקו הגאולה:

תורה: בישיבה נתחדש הסדר הקבוע בלימוד נגלה דתורה ולימוד פנימיות התורה. תורת החסידות (ביכורים שבתורה). וכתורה אחת (תורה תמימה)⁸¹ שע"ז נוסף בשני חלקי התורה (כפי שדובר פעמים רבות).

(74) רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ז.

(75) סה"מ תרנ"ז ע' רעט ואילך. וראה שם ע' רנב ואילך. ע' רסה ואילך. ע' רפב ואילך.

(76) ראה ס' השיחות תש"א ע' 104: "ישיבת תומכי תמימים האט הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק מייסד געווען יום א' ט"ו אלול תרנ"ז בעת סעודת החופה שלי כו'". וראה ס' השיחות תש"ב ע' 133.

(77) בראשית א, כח.

(78) ראה אוה"ת פרשתנו ע' תתרלו ואילך. ע' תתרמב ואילך.

(79) ספרי ופרש"י ואתחנן ו, ז.

(80) סנהדרין צט, ב. הובא בפרש"י במדבר ג, א.

(81) שיחת כ"ק אדמו"ר נ"ע שמוח"ת תרנ"ט (בשעת ההקפות) - נדפסה בסה"מ תרנ"ט ע' רכג ואילך.

אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"י ע' ד. ע' שסח. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 314.

תפלה: כפי שידועה ההדגשה והחידוש שניתוסף ע"י הישיבה בעבודת התפלה [בתורהכנה ללימוד התורה, וכן בהתבוננות וכוונות התפלה כתוצאה מלימוד החסידות - וכמ"ש⁸² דע את אלקי אביך ועבדהו בלב שלם. ואיזוהי עבודה שבלב זו תפלה⁸³]. וכמבואר בארוכה בקונטרס התפלה וקונטרס העבודה של אדמו"ר נ"ע.

גמילות חסדים: כפי שהמייסד הדגיש כמה פעמים, שתלמידי הישיבה צריכים להיות "נרות להאיר" בכל העולם כולו, וע"י הישיבה נשלמה ביתר-חיווק - ונוסף שלב חדש בעבודה של - "יפוצו מעיינותיך חוצה"⁸⁴.

תשובה: נוסף לזה ששלימות התשובה (תשובה עילאה) היא ע"י לימוד התורה⁸⁵ (ובפרט פנימיות התורה) - הרי ידועה השיחה של אדמו"ר נ"ע לתלמידי הישיבה ד"ה כל היוצא למלחמת בית דוד⁸⁶ - שתלמידי הישיבה הם "חיילי בית דוד" ש"צילו את המצב של כלל ישראל מאויבי ה' וחורפי עקבות משיחך, ע"י הרבצת התורה ביראת שמים וע"י התעוררות לתשובה".

גאולה: ע"י ההוספה ביפוצו מעיינותיך חוצה שנוספה ע"י הישיבה (כנ"ל) - ניתוסף⁸⁷ בקיום וירוח הבטחת המשיח לבעש"ט⁸⁸ אימתי קאתי מר, כשיפוצו מעיינותיך חוצה.

. . יו"ד. וי"ל ההוראה מהאמור לעיל בנוגע לפועל:

בעמדנו בשבעת ימי המשתה של ימי החתונה (י"א וי"ג אלול), ובהמשך ליום התייסדות ישיבת תומכי תמימים, - שבשנה זו נמלאו צ"ב שנה מאז התייסדות הישיבה, ויובל שנים (חמישים שנה) מעת שהישיבה הועברה וניטעה בחצי כדור התחתון (בארצות הברית) - נוסף לזה שזהו חודש אלול, וזוה גופא - ערב ח"י אלול, המכניס חיות בעבודה של חודש אלול -

הרי נכון ומתאים ביותר שכאו"א יוסיף בעבודתו בשלושת העמודים תורה עבודה וגמילות חסדים,

82) דברי הימים א כה. ט.

83) תענית ב, א.

84) ראה לקו"ש שם ע' 314 ואילך. ועוד.

85) אגה"ת ספ"ח ואילך.

86) נדפסה בלקו"ד תשפז, ב ואילך. ס' השיחות תש"ב ס' ע' 141 ואילך (ח"ע - נדפס (צילום מס' השיחות תש"ב שם) עוה"פ בקונטרס בפ"ע, בהוצאה מיוחדת).

87) ראה שיחת ער"ח תמוז תש"ב (נדפסה לפני שיחה ד"ה כל היוצא למלחמת בית דוד הנ"ל) - לקו"ד שם תשפב, א. ס' השיחות תש"ב ע' 133. וראה גם ד"ה כל היוצא למלחמת בית דוד הנ"ל.

88) אגה"ק הידועה דהבעש"ט - נדפסה בכתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ.

ובפרטיות: להוסיף בלימוד התורה בכלל, ובפרט בתורת החסידות, שיש לה שייכות מיוחדת לימים אלו במיוחד [נוסף על השייכות של חודש אלול בכלל ללימוד פנימיות התורה - כיון שאז הוא הגילוי של "באור פני מלך חיים", בקשו פני את פניך הוי' אבקש (בחי' יחידה)⁹⁹, שהכלי לקבל זאת הוא במיוחד ע"י לימוד פנימיות התורה (סתים דאורייתא), שע"ז לוקחים ותופסים בסתים דקוב"ה, ובפרט ע"י תורת החסידות - בחי' יחידה],

הוספה בלימוד החסידות של רבותינו נשיאינו בכלל, ובפרט - בתורת החסידות של הבעש"ט ואדה"ז, ושל אדמו"ר נ"ע, כולל - ללמוד את שיחתו הנ"ל ד"ה כל היוצא למלחמת בית דוד, ובמיוחד - בדרושי החסידות של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורינו, כולל ובמיוחד - בקשר לחתונה - ללמוד דרושי חתונה של רבותינו נשיאינו המבארים ענין החתונה, ובפרט דרושי החתונה שנאמרו בקשר לחתונת כ"ק מו"ח אדמו"ר, החל מהמשך הידוע שמח תשמח הגדול.

ומה טוב שנוסף להוספה האישית בלימוד החסידות, שיקבעו בכל מקום האפשרי שיעורים חדשים ברבים בלימוד החסידות (נוסף על חיזוק והוספה בשיעורים הקבועים מכבר).

בזה מתווספת חיות יתירה - מצד הספר החדש שנדפס כעת (והגיע מהכורך בערב שבת) - כטבע האדם שדבר חדש מגלה חיות וחביבות מיוחדת - ספר דרושי חסידות מאדמו"ר האמצעי¹⁰⁰.

ובהשגחה פרטית מדובר תיכף בהתחלת הספר אודות ענין של חתונה: בביאור ענין הדלקת המנורה - מבאר שכתוב בזה ויקחו אליך (אל משה), אע"פ שההדלקה היתה ע"י אהרן - כי לזה היו צריכים את משה ואהרן, שושבינא דמלכא ושושבינא דמטרוניתא. "והענין הוא עד"מ השושבינין שמביאים ומייחדים החתן וכלה, ויש שושבינין א' המיוחד להביא הכלה לחדר החתן ליחוד, ושושבינין הב' שמביא את החתן אל הכלה. והוה רק בשעת חמן יום החתונה, והוא כמו ענין הדלקת נרות כו".

ונוסף על ההוספה בלימוד התורה, ובפרט בתורת החסידות - שיוסיפו גם בעבודת התפלה, כמבואר באחרונים¹⁰¹ שבחודש אלול הוא הזמן המתאים להרבות בתפלות ותחנונים, ובפרט בקשר לתורת החסידות והתייסדות ישיבה - הקשורים במיוחד עם עבודת התפלה, כנ"ל.

(99) ראה אוה"ת פ' ראה ע' תתג-ד.

(100) מאמרי אדמו"ר האמצעי שמות חלק כ.

(101) ברכ"י אר"ח סתקפ"א ס"ד. הובא באלף למטה שם סקט"ו.

וגם - להוסיף בצדקה, כמנהג ישראל להרבות בצדקה בחודש אלול¹⁰², וכפרט בימים אלו, כולל - הצדקה ברוחניות להיות "נרות להאיר" ולהאיר את העולם, "לשכן שמו שם", כדי לפרסם אלקות בעולם¹⁰³, ע"י הפצת התורה והיהדות וכפרט - הפצת המעיינות חוצה. יא. בקשר לשבעת ימי המשתה והתייסדות הישיבה - הרי זה דבר המתאים שבימים אלו יעשו חגיגות-התועדויות חסידיות, בכל מקום ומקום שבו נמצאת ישיבת תומכי תמימים, החל ממקום הישיבה המרכזית כאן בברוקלין ניו-יארק, ועד"ז בארץ ישראל ובכל מקום שבו קיים סניף של הישיבה (הקרוי בשם "תומכי תמימים" או "אחי תמימים" וכיו"ב).

ולעשות החגיגות ברוב עם הדרת מלך, ובהשתתפות כל אלו שלמדו בישיבה בעבר (אשר, קדושה לא זזה ממקומה - באם היתה כניסה פעם אחת לישיבה, נשאת ההשפעה לעולם ועד, במשך כל החיים, ובאופן של מוסיף והולך ואור¹⁰⁴), או אלו השולחים את בניהם לישיבה, או כאלו שהושפעו ע"י הישיבה ותלמידי הישיבה, ועאכו"כ אלו הלומדים בישיבה בהוה.

וכדאי להמשיך את החגיגות עד ח"י אלול ועד בכלל, ומה טוב (במקומות שבהם אפשר) - גם בימים שלאחר-זה בכל מקום לפי ענינו, ובשטורעם גדול, כך שהחגיגות יהיו עיקר העבודה של ימים אלו, עד שיוכלו לומר - שכאילו לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באלול¹⁰⁵ וכיו"ב!

- ומוכן, שאת החגיגות צריכה הנהלת הישיבה לנהל (כפי שהם צריכים לנהל את כל עניני הישיבה), ההנהלה שמונתה ע"י המנהל פועל דהישיבה בחיים חיותו בעלמא דין, החל מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שנבחר להיות מנהל פועל ע"י אביו אדמו"ר נ"ע (כנ"ל), וקיים זאת במשך שנים רבות, וגם אח"כ - כשנהי' לנשיא ממלא מקומו (לאחרי הסתלקות אביו בשנת תר"פ) נשאר להיות מנהל פועל באופן קיים ונצחי, ואמר שאינו מוותר על זה ח"ו¹⁰⁶, אלא שכיון שהיו צריכים שיתמסרו לעבודה זו באופן דנשמה בגוף, לכן מינה את חתנו המבוגר, חתנו כבנו, בתור מנהל פועל, תחת המנהל פועל כ"ק מו"ח אדמו"ר, וכ"ק מו"ח אדמו"ר נתן לו כחות להשלים את התפקיד, כפי שאכן השלימה בפועל במשך חיים חיותו בעלמא דין, וגם אח"כ - פעולתו נמשכת, בנוסף לפעולה נמשכת עד היום הזה של מנהל פועל כ"ק מו"ח אדמו"ר,

102) לקו"ת ראה כה, ב.

103) תורת הבעש"ט הנ"ל הערה 53.

104) ראה לקו"ש חיד"ס ע"ע 323 ואילך.

105) ע"ד מאחז"ל (תענית רפ"ד) בנוגע לחמשה עשר באב (שמכאן ואילך דמוסיף יוסיף - שקאי על הוספה בלימוד התורה), שהוא שלשים יום קודם ט"ו אלול.

106) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ח (סה"מ תרפ"ח ע' ר).

ובפרט ע"י ההנהלה שחתנו מינה והעמיד, שהם ממשיכים לנהל את העבודה ומתוך מסירות נפש ומצליחים בזה, ויש להם הכחות לכך מהמנהל פועל - כ"ק מו"ח אדמו"ר - שנתן להם וכמו"כ ממשיך לתת להם.

גם ההנהלה הרוחנית וגם ההנהלה הגשמית [ולהעיר, שההנהלה רוחנית וההנהלה גשמית צריכים להיות הנהלות נפרדות. ולאידך - דבר מוכרח הוא שהם (עכ"פ העומדים בראש שני הוועדים) יפגשו מזמן לזמן, וכדי שזה יהי' בתוספת הצלחה - כדאי שימנו ועד משותף המורכב מכמה אנשים של הוועד הרוחני וכמה של הוועד הגשמי].

עפ"ז מובן, שהנהלת הישיבה - הנהלה המרכזית, וכן גם ההנהלה בכל מקום ומקום, שנתמנו וממלאים את תפקידם כבר כו"כ שנים - ינהלו את כל החגיגות הנ"ל [אלא שבנוסף לכך, ודאי כאו"א המתאים יבקש לעזור לחברי ההנהלה בעשיית החגיגות ע"פ הוראות ההנהלה].

יב. ועוד: בקשר לחגיגות הקשורות לישיבה - כדאי גם שידפיסו ענין מיוחד בחסידות, שזה יסיף יותר בלימוד החסידות. כולל ובפרט כדאי שידפיסו את השיחה הנ"ל של אדמו"ר נ"ע ד"ה כל היוצא למלחמת בית דוד, שבו מדובר אודות התפקיד של תלמידי הישיבה - על-מנת שילמדו זאת מחדש, לימוד על-מנת לעשות, נוסף להוספה בלימוד החסידות בכלל, כנ"ל.

יג. כמו"כ דבר נכון ביותר - שנוסף לשיעורים הקבועים שיעורי תורה ושיעורי חסידות בכל מקום האפשרי (כנ"ל) - שישתדלו להקים בכל מקום המתאים סניף חדש של ישיבת תומכי תמימים (ע"י הקמת ישיבה חדשה ממש, או נתינת השם תומכי תמימים לישיבת חב"ד שמתקיימת כבר) - כמובן, ברשות בכתב מההנהלה המרכזית של ישיבת תומכי תמימים שבברוקלין, שהם יבררו באם המקום מתאים (מצד מהות ההנהלה ומהות התלמידים וכו') להקים בו ישיבה בשם "תומכי-תמימים ליובאוויטש".

יד. ויה"ר שההתוועדויות החסידיות בתוככי ההוספה של מעשינו ועבודתינו בכלל - ימהרו יותר את הגאולה האמיתית והשלימה, כשכולם יחד יערכו התוועדות חסידית עם "הקיצו ורננו שוכני עפר" ¹⁰⁷ רבותינו נשיאינו, יחד עם משיח צדקנו שאומר "שמרה נפשי כי חסיד אני" ¹⁰⁸ ותהלתו דהשם בקהל חסידים ¹⁰⁹, ויחד עם הקב"ה - חסידו של עולם, ועתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים כו", ומתוך שמחה גדולה, הפורצת כל הגדרים - בגאולה

107) ישעי' כו, יט.

108) תהלים פו. ב.

109) שם קמט, א: שם, ה.

האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, יעלה הפורץ לפנינו¹¹⁰, שילמד עם כל בני פנימיות התורה¹¹¹, סוד טעמי ומסתר צפונותי¹¹², עד שמלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים¹¹³.

בס"י, הקשר החתונה עם הדלקת הנרות - ענין השושבינין:

ויש להוסיף בנוגע ללימוד והוראה גם מהענין דהדלקת הנרות - שישנו גם בהמקדש הרוחני שבכאור"א מישראל, כמ"ש (תרומה כה, ח) "ושכנתי בתוכם", בתוך כאור"א שאע"פ שההדלקה בפועל היא "מערב עד בוקר" (תצוה כז, א) [ובפרט לדעת רש"י שהדלקת הנרות היתה רק בערב, דלא כדעת הרמב"ם (תמידין ומוספין פ"ג ה"ב) שהדלקת הנרות היתה גם בבוקר], מ"מ, ה"ז באופן שפועל על כל היום כולו, ובלשון הכתוב (תצוה שם, כ) "נר תמיד", שמאיר בכל עניני העבודה שבהמקדש כולו.

ובמובן גם מדברי הרמב"ם בסיום וחותם הלכות בית הבחירה: "כסדר הזה עושין בכל לילה וליילה (ש"ב דקין והולכין את כל העזרה כולה כו" ע"י "אבוקות של אור"), חוץ מלילי שבת שאין בידם אור, אלא בודקין בנרות הדלוקין שם מערב שבת", היינו, שהדלקת נרות המנורה בערב שבת האירה בכל המקדש כולו.

ולהעיר, שגם בד"ן זה (ש"ב לילי שבת שאין בידם אור . . . בודקין בנרות הדלוקין שם מערב שבת") יש קשר ושייכות לענין הנישואין:

הטעם שבליילי שבת אין בודקין באבוקות של אור (אע"פ שטלטול נר בשבת מותר מן התורה) - הוא, משום **שבות** (ראה כס"מ שם), ולכן משתמשים בנרות הדלוקים מערב שבת. ועד"ז מצינו בנוגע לנישואין - שאין עושין נישואין בשבת משום **שבות** (ראה שו"ע אה"ע סס"ד ס"ה), משא"כ בערב שבת (ולהעיר שנישואי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו היו בערב שבת).

ויש להוסיף ולהעיר, שכיון שלעתיד לבוא יתבטלו הגזירות והסייגים שעשו חכמים כדי שלא יבואו לידי איסור, מפני שלא יהי' נתינת מקום לענינים בלתי-רצויים - יש מקום לומר שיהיו נישואין גם בשבת, ומה גם שנישואין הו"ע עיקרי לעתיד לבוא, שהרי כללות ענין הגאולה הוא נישואין דכנס"י עם הקב"ה.

ועד"ז יש מקום לומד בנוגע לבדיקת המקדש בליילי שבת. אבל לאידך, ישנם עניני סייגים שיהיו גם לעת"ל - סייגים שאינם כדי לשלול ענינים בלתי-רצויים, וכמו (בנדוד"ד)

110) אגדת בראשית ספס"ג. ב"ר פפ"ה, ד ובפרש"י שם.

111) ראה לקו"ת צו יז, א.

112) פרש"י שה"ש א, ב.

113) ישע"י יא. ט. רמב"ם סוף הל' מלכים.

השמירה במקדש [להעיר, שהמקדש הי' גם מקום מושבם של הסנהדרין, שהם העושים סייג לתורה ע"י הגזרות והתקנות והמנהגות (רמב"ם ריש הל' ממרים)].

"שמירה" בכלל הו"ע של סייג, אבל, אין זה בשביל לשלילת ענינים בלתי-רצויים, אלא מפני כבוד המקדש (רמב"ם הל' ביה"ב רפ"ח), ומזה מובן גם בנוגע להבדיקה באבוקות של אור, שעיקדה בשביל כבוד המקדש.

ולא עוד, אלא, שגם השמירה שלא יכנס זר במקדש היא "סייג" שקשור עם עילוי בעבודת ה' (דלא כ"סייג" כפשוטו כדי לשלול ענין בלתי-רצוי) - "בקרבתם לפני ה'" (ר"פ אחרי), דרגת העבודה דשני בני אהרן (ועד"ז ה"ארבעה וכולל גם אלו שלא יצאו בשלום. שהרי, מעלת הכניסה לפרדס היתה אצל כולם, והחילוק שביניהם הוא רק כשייכות אל היציאה] שנכנסו לפרדס"). אלא, שלאח"ז הי' הציווי לבני אהרן "הנותרים" [לשון הכתוב - (שמיני י"ד, יב): "בניו הנותרים" - ולהעיר ממש"נ לאשת עובדי" ואת ובניך תחיי בנותר" (מ"ב ד, ז) - "בנותר" עד הגאולה האמיתית והשלימה (שאו תקויים נבואת עובדי' - "ועלו מושיעים גו' והיתה לה' המלוכה)]. שלא יהי' מעמד ומצב ד"בקרבתם לפני ה' וימותו", כיון שהכוונה היא שתהי' העבודה ע"י נשמות בגופים דוקא.

ולהעיר גם מדברי הבעש"ט "זהו חסד גדול מהשי"ת שאדם חי אחר התפלה, שלפי דרך הטבע הי' לו למות. . . כי נתן כחו בהתפלה כו'", וכיון שענין זה נתגלה לנו, ה"ז הוכחה שאפס קצהו ושמץ מנהו שייך גם בעבודת כאו"א, שמצ"ע הי' צ"ל המצב ד"בקרבתם לפני ה' גו'", אלא, שיודע שתכלית הכוונה היא שישאר נשמה בגוף ויעבוד עבודתו בכיורר העולם כו'.

בסי"ד, "הקיצו ורננו שוכני עפר":

ולהעיר מדיוק הלשון "ורננו" - דיש לומר שרומז להענין ד'רננא ברמשא" (זח"א רכט, ב), היינו, שכשנמצאים עדיין "ברמשא", ליל הגלות, מתכוונים כבר ("עמדו הכן כולכם") להגאולה האמיתית והשלימה, ועד שמהפכים הגלות לגאולה ע"י המשכת האל"ף (אלופו של עולם) באמצע ה"גולה" [ויש לרמוז, שרומז על ההמשכה דקו האמצעי שמכריח מן הקצה אל הקצה, מרום המעלות ומדרגות עד סוף כל דרגין (תניא פ"ג), שלכן, בכחו להפוך "גולה" ל"גאולה"] שמוזה נעשה "גאולה".

ומתכוונים לקיים תיכף ומיד מצות ביכורים כפשוטה - "כי תבוא אל הארץ גו' ולקחת מראשית כל פרי האדמה גו' ושמת בטנא", כולל גם "ושמת" מלשון סימה ואוצר (ע"ד הפירוש במ"ש "אשר תשים" (ירושלמי ע"ז פ"ב ה"ז) שרומז להענין, ד"כספם וזהבם אתם" כסף וזהב רוחניים, אהבה ויראה, הכוללים כל עניני העבודה דתומ"צ.

העיקר - שנעשה תיכף ומיד ממש, כולל גם ההכנה דטהרה שיוכלו להביא הביכורים, עי"ז ש"זורקתי עליכם מים טהורים גו'" (יחזקאל לו, כה) [ולהעיר גם מהשקו"ט בנוגע

ל"הקיצו ורננו שוכני עפר" אם יצטרכו להזאה בשלישי ושביעי, כיון שנעשו מציאות חדשה (ראה נדה סט, ב, ובחדא"ג מהרש"א).

ש

בס"ד. שיחת* אור ליום ועש"ק פ' כי-תצא, י"ג אלול ה'תנש"א

- אחר תפילת ערבית -

בלתי מוגה

א. לכל לראש יש להתחיל בענין שהזמן גרמא - שיום זה הוא זמן החתונה של נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ובפרט שענין זה קשור גם עם "פותחין בברכה"¹, ובוזה גופא - ברכה שלמעלה ממדידה והגבלה.

ובהקדמה - שבברכה עצמה יש כמה דרגות, עד להדרגא של "מאה ברכות"², שגם דרגא זו היא במדידה והגבלה. וגם אם נפרש ש"מאה ברכות" לאו דוקא, אלא הכוונה לענין הריבוי, יש כאן עדיין ענין של הגבלות, כמודגש בכך שרבינו הזקן בשו"ע שלו³ מונה החשבון דמאה ברכות שחייב אדם לברך בכל יום; ונוסף לזה, ישנה ברכה שהיא למעלה ממדידה והגבלה.

ואף שבברכה שלמעלה ממדידה והגבלה היא לכאורה ברכת כהנים, שבה נאמר "ואני אברכם"⁴ - מ"מ, גם ברכת כהנים היא במדידה והגבלה, להיותה עבודת הכהנים⁵, אשר כל עבודה של הכהנים היא דוקא במדידה והגבלה, כולל אפילו עבודת הכהן גדול בקודש הקדשים, שכל פרט שבעבודה זו צריך להיות באופן ד"ל⁶

תוסף עליו ולא תגרע ממנו⁶, שזהו"ע של מדידה והגבלה, ואפילו בנוגע להקטרת הקטורת (גם בקה"ק) מצינו⁷ ש"מלמדין אותו הזהר . . שמא תכזה", אשר דבר זה גופא מורה על מדידה והגבלה.

ובענין זה יש מעלה בשמחת חתן וכלה - שזוהי השמחה דיום זה - ששמחה זו היא למעלה מכל מדידה והגבלה, כנראה בפשטות.

(* כמה ענינים בשיחה זו נכללו בקונטרס "משיחות ש"פ תצא, י"ד אלול" שהוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ונדפס לקמן [-התוועודיות ח"ד] ע' 227 ואילך. - לשלימות הענין באה בהוצאה זו רשימת השיחה ע"פ סרטיהקלטת.

(1) ראה הנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 41 בהערה (ד"ה פותחין בברכה).

(2) מנחות מג, ב. וראה המשך חייב אדם לברך תרל"ח. ועוד.

(3) או"ח רסמ"ו.

(4) נשא ו, כו. וראה לקו"ת נשא כז, ואילך. ובכ"מ.

(5) ראה תענית ב, ב.

(6) פ' ראה יג, א.

(7) יומא נג, רע"א.

ובפרט⁸ שמקשרים שמחה זו עם "מהרה כו' ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה"⁹, היינו, ששמחת חתן וכלה קשורה עם "מהרה ישמע" **דשמחת הגאולה**, ששמחה זו היא בודאי למעלה מכל מדידה והגבלה, וכמובן וגם פשוט.

ב. ויש לקשר זה - כרגיל - עם פרשת השבוע, שהתחלתה "כי תצא למלחמה וגו'":
 נתבאר בהתוועדות הקודמת¹⁰ דיוק לשון הכתוב "כי תצא למלחמה גו'" - שמשמעותו שהדבר מוטל **בספק** אם יצא למלחמה אם לאו - מכיון שיהודי מצד עצמו אין לו עסק עם מלחמות; יהודי מקבל את כל עניניו באופן של מנוחה ושמחה ("אין אַ גלאַטן אופן, אַ רואיקן אופן, און אַ פריילעכן אופן"), עד מתוך שמחה שלמעלה מכל מדידה והגבלה, כיון שמקבל כל הענינים "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"¹¹.
 ג. ובעומק יותר:

"(כי תצא ל)מלחמה" - רומז גם על **הצמצום**, כי, ענין הצמצום הוא כמו מלחמה (כביכול) עם הדבר שבו נעשה הצמצום.

וזהו שיהודי הוא למעלה מענינים של "מלחמה" - למעלה מכל עניני מדידה והגבלה, כולל גם מדידה והגבלה דענין הצמצום - כיון שמציאותו של יהודי היא אותה מציאות ("די זעלבע מציאות") כמו הקב"ה בעצמו, כפי שהוא למעלה מהצמצום, ובוה גופא - לא רק למעלה מהצמצום שבכחינת עיגול, אלא גם למעלה מהצמצום שבכחינת מרובע (כמדובר כמ"פ בהתוועדויות דשנים שלפנ"ז¹² מ"ש בספרי קבלה (אע"פ שבחסידות מדובר אודות זה מעט מאד)¹³ שגם לפני צמצום הראשון שהוא באופן דעיגול, ישנה ההגבלה והצמצום באופן דמרובע).

ועאכ"כ שיהודי הוא למעלה מכל ענין של יציאה ("תצא") ממציאיותו - כפי שהיא קשורה עם מציאותו של הקב"ה בעצמו - וביאה וכניסה לעולם, אשר, עם היותו עולמו של הקב"ה, הרי אין זה הקב"ה בעצמו ("דאס איז ניט דער אויבערשטער אליין").

8 שהרי ס"ס גם בשמחת חתן וכלה יש לכאורה הגבלות, כמדובר כמ"פ.

9 נוסח ברכת אירוסין ונישואין (ע"פ ירמ' לג, יו"ד"יא).

10 שיחת יום ג', יו"ד אלול ס"ח (לעיל ע' 212 ואילך).

11 נוסח ברכה השלישית דברכת המזון.

12 ראה ד"ה באתי לגני תשמ"ה (התוועדויות תשמ"ה ח"ב ע' 1097), ושיחות ש"פ יתרו סל"ז ואילך (שם ע' 1221 ואילך), וש"פ תצוה ס"כ ואילך (שם ע' 1338 ואילך). ד"ה החודש תשמ"ז ס"ד (סח"מ מלוקט ח"ב ע' רפה).

13 ראה סה"מ תרנ"ט ע' עז בהערה ד"ה רושם. וש"נ.

ההסיבה לכך שיהודי יוצא ממציא אותו כפי שהיא לפני הצמצום כו' ויורד ובא לעוה"ז התחתון, היא, בשביל מילוי הכוונה והתכלית ד"ושבית שביו", היינו, שתמורת זה ש"הבן הבכור לשניאה"¹⁴, דקאי על עשו, ששרשו מעולם התהו שלפני עולם התיקון, יתגלה אמיתית הענין ד"ראשית"¹⁵ אוננו לו משפט הבכורה"¹⁶ - יעקב דוקא, כיון שלאמיתתו של דבר, בשרש שרשו, קודם עולם התיקון לעולם התהו, כי עולם התהו קשור עם בחי' עיגולים, ועולם התיקון קשור עם בחי' המרובע שלפני העיגול.

ד. ויש להוסיף בזה, שכיון שיהודי מצד עצמו הוא למעלה מכל מדידה והגבלה, ואעפ"כ, יוצא ממציא אותו ובא לעולם שהוא במדידה והגבלה - הרי כל הענינים שלמעלה ממדידה והגבלה נמשכים במדידה והגבלה של כלי האדם, שע"ז יהי' בכחו לקבל, והיינו, שנשאר בזה התוקף שלמעלה ממדידה והגבלה, וביחד עם זה, הרי זה נמשך ובא בכלי האדם.

וזהו גם הדיוק בנוסח הברכה - "ידך המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה":

התחלת ההשפעה היא מ"ידך" - ידו של הקב"ה בעצמו, וזהו"ע שלמעלה מכל מדידה והגבלה, ולאח"ז ממש"כים" (ידך) המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה", היינו, ש"ידך" (שלמעלה ממדידה והגבלה) יש לה תוארים, והתוארים הם במספר ארבע (שרומזים על ארבע אותיות דשם הוי"ו"¹⁷) וזהו"ע של מדידה והגבלה.

וזהו גם שההשפעה לבנ"י באה במדידה והגבלה דמספר ארבע (מספר הכלים¹⁸) - הן בנוגע לכללות בנ"י שנמצאים בארבע כנפות הארץ [כמודגש בענין "קיבוץ גלויות" - "אין וועלכן מ'קאכט זיך"¹⁹ - "קבצנו יחד מארבע כנפות הארץ"], אשר, עם היותם מרוחקות זו מזו, הרי זה בכל זאת במדידה והגבלה, והן בנוגע לכאו"א מישראל²⁰, כמודגש בכך

(14) פרשתנו כא, טו.

(15) שם, יז.

(16) להעיר מהשייכות ד"בכורה" לזמן דלעתיד לבוא - כפי שמבאר הצמח-צדק במאמר חסידות (ד"ה ענין יוסף ואחיו - אוה"ת מקץ שד"מ, א) שלעתיד לבוא "יחזור להיות העבודה בבכורים".*

(* אע"פ שמובא בתניא (פ"נ (ע, ב) בשם האריז"ל) בביאור הכתוב "והכהנים הלוים" (יחזקאל מד, טו) - "שהלוים של עכשיו יהיו כהנים לעתיד" (ראה גם שיחת כ"ף מנ"א שנה זו).

(17) ראה סידור יעב"ץ במקומו. לקו"ש ח"כ ע' 576 הערה 20

(18) ראה לקו"ש חכ"ו ע' 46, ובהנסמן שם בהערה 34.

(19) כמדובר כמ"פ, שצריכים לדבר וללמוד אודות ענין זה, עם כל הפירושים שבוה, הן בפנימיות התורה והן בנגלה דתורה, ו"כל המוסיף מוסיפין לו".

(20) שגם הוא כלול מארבע כנפי הארץ, שהרי "כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם" (סנהדרין לו, סע"א במשנה).

שכאו"א מבנ"י חייב בציצית על בגד של ארבע כנפות דוקא, והיינו, שגם כאשר מספר הכנפות שבבגד הוא "למעלה ממדידה והגבלה", ועכ"פ יותר מד', אין מטילים ציצית אלא "בארבע כנפות המרוחקות זו מזו" (כמ"ש בשו"ע הלכות ציצית²¹) כיון שכל עניני בני"י צריכים להיות באופן של עולם התיקון, שקשור עם הענין דמרובע (ארבע) דוקא (דלא כעולם התוהו שקשור עם הענין דעיגולים, כנ"ל ס"ג).

ה. אמנם, תכלית הכוונה היא שיתבטלו כל הענינים של מדידה והגבלה, כולל ובמיוחד המדידה וההגבלה שבנ"י נמצאים בגלות,

ובפרט שגם כאשר יהודי נמצא בגלות הרי זה באופן **ששנא** ("ער האָט פיינט") את הגלות (כלשון הכתוב "והי' הבן הבכור **לשנאיה**"), כי, בידעו שזוהו"ע של "גולה", שחסר שם גילוי **האל"ף** ד"אלופו של עולם"²², נעשה אצלו רגש של שנאה להגלות, שנאה אמיתית ושנאה עמוקה ("אן אמת'ע שנאה און אַ טיפע שנאה"),

ועוד זאת - בלשון הכתוב²³ "אשר שנה הוי' אלקיך" - שהקב"ה שונא את הגלות **עוד** יותר ממה שבנ"י שונאים את הגלות, שכן, הקב"ה יודע את כל הענינים שחסרו לבנ"י בעת היותם בגלות, עוד יותר ממה שהם עצמם יודעים מה שנחסר להם! ואע"פ שכבר הסבירו לכאו"א מישראל שמעמד ומצב הגלות הוא היפך כל התכלית והיפך כל הענינים וכו', מ"מ, להיותו נשמה בגוף, הרי כל ההסברים אינם אלא במדידה והגבלה, ובמילא נשאר עדיין ענין בלי-גבולי (בשליטת ענין הגלות) שלא הצליחו ("מ'האָט נאָך ניט באוויון") להסבירו; אלא, דכיון שידוע בפשטות שגלות היא מציאות כזאת "אשר שנה הוי' אלקיך", הרי זה מספיק עבורו שגם הוא ישנא את הגלות,

ומצד שנאתו להגלות - אינו זקוק לשום הסברה נוספת, ובא תיכף ומיד ומונח כולו בעבודה לעשות מ"גולה" **גאולה** - ע"י הוספת אות אחת ויחידה, אל"ף, אבל אות אחת ויחידה זו עושה מ"גולה" - "גאולה", ובגאולה גופא - מעמד ומצב נעלה יותר, בעילוי אחר עילוי, כמדובר כמ"פ.

וכל זה נעשה תיכף ומיד - "לא עיכבן המקום אפילו כהרף עין"²⁴, תוך כדי דילוג וקפיצה ("איבער-שפרינגען") על כל הענינים של סדר השתלשלות, כמ"ש²⁵ "מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות", וכידוע²⁶ שיש "דילוג" ברגל א', ויש "קפיצה" בב' רגלים,

(21) או"ח רס"י. שו"ע אדה"ז שם ס"ב-ג.

(22) ראה ריק"ר ספל"ב. לקו"ת בהעלותך לה, ג. ובכ"מ.

(23) פ' שופטים טז, כב.

(24) מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

(25) שה"ש ב, ח.

(26) ראה לקו"ת שה"ש טו, סע"ב. וש"נ.

ובודאי שהקב"ה עושה שאצל כאו"א מאתנו יהי מעמד ומצב של "קפיצה" בב' רגלים - שתיכף ומיד ממש מקפצים למעמד ומצב של גאולה, ולמעלה יותר - למעמד ומצב של "יחידו", ולמעלה יותר - למעמד ומצב של "יחידו של עולם", ולמעלה יותר - למעמד ומצב שנעלה מכל תוארים וגבולים,

כן תהי לנו, ביחד עם כאו"א מישראל וכלל ישראל, ובפרט אלה הנמצאים כאן, בבית שמגדלין בו מעשים טובים, בית שמגדלין בו תורה, ובית שמגדלין בו תפלה, שזהו הד' אמות שבהם נמצאים אנו עכשיו, ובפרט שמד' אמות אלו נעשה בית רחב שיש בו כו"כ פעמים ד' אמות, ויתרחב עוד יותר - ע"ד שמצינו²⁷ בנוגע לירושלים שלעתיד לבוא תתרחב למעלה ממדידה והגבלה, ומזה מובן שדוגמתו יהי' בכל בית-כנסת, בכל בית-מדרש, ובכל בית מעשים-טובים.

ועוד זאת - כמוכר לעיל²⁸ שכאו"א מבנ"י עומד כבר על גג בית המקדש, ועאכו"כ על גג הבתים הדומים לביהמ"ק, ומכריז ומודיע שהקב"ה אומר: "ענוים הגיע זמן גאולתכם"²⁹, "ס'איז שוין אנגעקומען", ויתירה מזה - כמ"ש בלקו"ת³⁰: "להגיע", ומפרש בחצאי-עיגול: "אן רירען בל"א"³¹, מלשון נגיעה, נגיעה כזו שעל ידה מתאחדים עם הדבר שנוגעים בו.

ולהעיר, שעד"ז מצינו גם בנוגע לגאולת פורים (ד"אכתי עבדי אחשוורוש אנן"³²) - שהתחלת הגאולה היתה עי"ז ש"ותגע בראש השרביט"³³ של המלך ("מלכו של עולם"³⁴) אחשוורוש (ש"אחרית וראשית שלו"³⁵).

והענין כזה - שכדי שענינו של המלך יהי' נקלט אצלו, צריכה להיות ההתחלה באופן של נגיעה בשרביט המלך בלבד (אבל, גם השרביט של המלך קשור עם מעלת המלך ויפיו, "מלך ביפיו תחזינה עיניך"³⁶), וכזה גופא רק "בראש השרביט"³⁷, אבל, נגיעה זו היא באופן שנבלע לגמרי (בהיותו נשמה בגוף) ב"ראש השרביט" דמלכו של עולם ש"אחרית

(27) ב"ב עה, ב.

(28) ראה גם שיחת יום ג', יו"ד אלול ס"י.

(29) יל"ש ישע"י רמז תצט.

(30) ר"פ שמיני (יח, סע"א).

(31) להעיר, שזהו מהמקומות הראשונים בלקו"ת שבהם נתפרשה תיבה ב"זשאַרגאָן".

(32) מגילה יד, א.

(33) אסתר ה, ב.

(34) יל"ש אסתר רמז תתרנז (בתחילתו). ועוד.

(35) מדרש - הובא במאו"א א, קפב. וראה גם הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ה ע' קצג הערה 45.

(36) ישע"י לג, יז.

(37) ראה גם תו"א מג"א צג, סע"ד ואילך. ובכ"מ.

וראשית שלו", שהו"ע חיבור ההפכים ד"אחרית" ו"ראשית" כפי שהם (לא מציאות בפ"ע, כ"א) "שלו", ועד שנכללים בתיבת "אחשורוש", שאין בה התיבות "אחרית" ו"ראשית" אלא ברמז בלבד.

ובהתאם לכך נעשה גם המעמד ומצב ד"אכתי עבדי אחשורוש אנן" למעלותא - שמתגלה אצל כאו"א מבנ"י איך שהוא "עבד" למי ש"אחרית וראשית שלו", כיון שבתור עבד ממלא הוא את השליחות בעוה"ז התחתון, שנקבע ע"פ הגדרים ד"אחרית" ו"ראשית" ומה שבינתיים.

ו. וכדי למהר עוד יותר את היציאה ממדידות והגבלות של הגלות, תיכף ומיד ממש - מקשרים זה גם עם נתינה לצדקה, ליתן לכאו"א שליחות לצדקה.

ולהעיר, שבנתינת הצדקה ישנם ב' הענינים דמשפיע ומקבל, שזהו גם הענין דחתן (משפיע) וכלה (מקבל), שלכן אמרו חז"ל³⁸ "הכלה הופכת את פני' ואוכלת", לפי שהכלה אינה אוכלת משלה, אלא משל החתן וכיו"ב.

וכן הוא בנוגע לכאו"א מישראל שהוא בבחינת "כלה" להקב"ה - החל מהענין דאירוסין כפי שהי' במתן תורה, ועד לענין הנישואין כפי שהי' לעתיד לבוא, כדאיתא במדרש רבה שמות (בפרשת בא³⁹) ש"העולם הזה אירוסין היו . . . אבל לימות המשיח יהיו נישואין",

שאז (בימות המשיח) יהי' יחוד ב' הענינים דחתן וכלה, משפיע ומקבל, באופן שלא תהי' כל סתירה ביניהם, כיון שאז מתאחדים כל ההפכיים ביחד, ומכולם יחד נעשית מציאות אחת ויחידה - נקודת האחדות דהקב"ה כפי שהוא בבחינת "יחיד", שלמעלה מבחינת "אחד" (כי, "אחד" כולל ז' הרקיעים וארץ וד' רוחות העולם⁴⁰, ואילו "יחיד" הוא למעלה מזה⁴¹), ויתירה מזה - שהרי גם "יחיד" הו"ע של "דרגא" - עצמותו ומהותו ית' שלמעלה גם מבחינת "יחיד" (לא רק "יחידו של עולם", כפי שה"יחיד" נמשך בעולם, אלא למעלה גם מבחי' "יחיד" כפי שהוא אצל הקב"ה בפ"ע),

ודוגמתו גם בנוגע לנשמות ישראל - שגם בחינת ה"יחידה" הקשורה עם משיח צדקנו (כידוע⁴² שמשיח הוא נשמת ה"יחידה" של כל העולם כולו) אינה אלא שם של הנשמה⁴³ (כדאיתא במדרש⁴⁴ "חמשה שמות נקראו לה . . . יחידה"), ואילו הנשמה עצמה כפי שהיא

(38) פסחים פו, א (במשנה). וראה גם לקו"ת צו ז, ריש ע"ד.

(39) ספט"ו. וראה לקו"ת שה"ש מה, א"ב. ובכ"מ.

(40) ראה שו"ע ואדה"ז או"ח סס"א ס"ג.

(41) ראה תו"א וארא נה, ב. ובכ"מ.

(42) רמ"ז לזח"ב מ, ב. ולזח"ג רס, ב.

(43) ראה סה"מ תרצ"ו ס"ע 56. רש"ג.

(44) ב"ר פ"ח ט. דבר פ"ב, לו.

למעלה מ"שם", היא למעלה מכל חילוקי דרגות, למעלה גם מבחינת "יחיד", כיון שהיא קשורה עם עצמותו ומהותו ית',

יש להוסיף שכן הוא גם בנוגע לצדקה - שהרי מצינו כתוב אחד⁴⁵ אומר "לא יחדל אביון מקרב הארץ", ובמילא, יצטרכו תמיד לתת צדקה, וכתוב אחד⁴⁶ אומר "אפס כי לא יהי' בך אביון" ? - והתיווך בזה⁴⁷, ע"פ הידוע⁴⁸ שלעתיד לבוא גופא תהיינה שתי תקופות. ונמצא, שבתקופה הראשונה יהי' עדיין מעמד ומצב של משפיע ומקבל, משא"כ בתקופה השני' כו'.

ועד"ז בנוגע לנתינת הצדקה גופא⁴⁹ - שדין נתינת צדקה הוא רק למי שיש לו פחות ממאתיים זוז⁵⁰, עד קצ"ט זוז, בגימטריא "צדקה"⁵¹; וכאשר נותנים לו זוז אחד, שאז יש לו מאתיים זוז (הגימטריא ד"צדקה" בתוספת זוז אחד) - פטורים מליתן לו צדקה, כיון ששוב אינו עני, אלא הוא בגדר "בעל-הבית", ואדרכה - הוא נעשה זה הנותן צדקה להעניים שמסביב לו.

ז. ובהמשך להאמור לעיל (ס"א) אודות יום חתונתו של נשיא דורנו - יש לפרסם, שמן הראוי, שכל אלה העורכים חתונות בימים אלה יוסיפו שמחה בהחתונות, ועד לשמחה גדולה, ומה טוב - להוסיף גם במספר הסעודות, כולל ובמיוחד - לערוך סעודת עניים, כפי שהי' מנהג ישראל בזמנים שעברו, שבכל חתונה היתה סעודה גם בשביל עניים, ודוקא שם היו נותנים מן המובחר⁵².

וענין זה שייך גם לאלה שכבר ערכו את חתונתם בימים שלפנ"ז ונמצאים באמצע שבועת ימי המשתה, ועאכ"כ אלה שיערכו את חתונתם בימים שלאח"ז,

וכפרט ביום הראשון בשבוע (או במוצאי שבת), שבו "קיימא סיהרא באשלמותא"⁵³ דחדוש אלול - ר"ת "אני לדודי ודודי לי"⁵⁴, שזהו"ע החתונה, שלכן נעשה יחוד שלם, הן "אני לדודי", מלמטה למעלה, והן "דודי לי", מלמעלה למטה,

(45) פ' ראה טו, יא.

(46) שם, ד.

(47) ראה גם התועודויות תשמ"ז ח"ד ע' 322 הערה 36. תשמ"ט ח"ד ע' 321. ועוד.

(48) ראה לקו"ש חכ"ז ע' 198 ואילך. ועוד.

(49) ראה גם התועודויות תשמ"ט ח"ב ס"ע 460 ואילך.

(50) פאה פ"ח מ"ח. רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ט הי"ג. טושו"ע יו"ד ר"ס רנג.

(51) קול הרמ"ז על המשנה פאה שם, ושער המצות להאריז"ל פ' ראה (בשם הר"א זכות - בעל ס' יוחסין). מגלה עמוקות עה"ת פ' ראה עה"פ (י, ה כב) עשר תעשר (כו, ג). ועוד.

(52) ראה חופת חתנים ס"ז.

(52) ראה חופת חתנים ס"ז.

(53) זהר ח"א קנ, רע"א. ח"ב פה, רע"א. ועוד. וראה שמו"ר פט"ו, נו.

(54) שה"ש ו, ג ובשעה"פ עה"פ. ועוד.

וכן אלה העורכים חתונות ביום זה, יום הי"ג בחודש אלול, בגימטריא "אחד",
 - ויה"ר שכאו"א יגלה בעצמו הענין ד"שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד"⁵⁵, כפי
 שאמרו זה-עתה בתפלת ערבית, ויאמרו זה עוד הפעם בקריאת שמע על המטה. וכדאי
 ונכון שאמירת קשעהמ"ט ביום זה תהי' בכוונה יתירה מיום שלפנ"ז, ומה טוב - אפילו
 בכוונה יתירה מק"ש בתפלת ערבית (אע"פ שק"ש שבתפלת ערבית חיובה מן התורה,
 משא"כ קשעהמ"ט כו') -

שיוסיפו כולם בהשמחה, ובאופן שהשמחה תהי' קשורה עם סעודת עניים, שזהו"ע
 דמצות הצדקה, וכפי שנסיים גם עכשיו - כרגיל - בעשיית כאו"א מאתנו וכאו"א מכם
 שליח ליתן לצדקה.

ועוד והוא העיקר - שמריבוי הדברים האמורים יבואו למעשה בפועל, ו"המעשה הוא
 העיקר"⁵⁶, ה"מעשה" של גאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, תיכף ומיד
 ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכאו"א מהנוכחים שטר של דולר, כדי לתתו (או חילופו)
 לצדקה].

(55) ואתחנן ו, ד.

(56) אבות פ"א מי"ז.

בס"ד. משיחות ש"פ תצא, י"ד אלול ה'תנש"א.

[מוגה]

יד. והוספה מיוחדת בדורנו זה – שערב שבת זה ("מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"¹⁰⁹), הוא ביום י"ג (גימטריא ד"אחד") אלול, הוא, יום הנישואין דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו [ולפנ"ז (ביום רביעי, "קמי שבתא"¹¹⁰)], י"א אלול, יום הנישואין של אביו כ"ק אדנ"ע, ושממלא מקומו הוא בנו יחידו¹¹¹ כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ולאח"ז ובהמשך לזה (במוצאי שבת) ט"ו אלול, יום התייסדות ישיבת תומכי תמימים (ביום השלישי¹¹² ד) שבעת ימי המשתה דנישואי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (בשנת נזר"ת¹¹³), שממנו באה ההצעה לאביו לייסד הישיבה, ונתמנה ע"י אביו למנהל-פועל דהישיבה:

נישואין דכאו"א מישראל (גם איש פרטי) הו"ע הקשור עם הנישואין דכנס"י והקב"ה בימות המשיח¹¹⁴, שלכן מסיימים וחותרים השבע ברכות דנישואין בענין הגאולה: "מהרה כו' ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים וגו'"¹¹⁵, ועאכו"כ נישואין דנשיאי הדור, "הנשיא הוא הכל"¹¹⁶, ובפרט נשיאים דתורת חב"ד, שמגלים פנימיות התורה באופן של הבנה

(109) ע"ז ג, סע"א.

(110) פסחים קו, סע"א.

(111) שאינו צריך משיחה חדשה ("אין מושחין מלך בן מלך אא"כ היתה שם מחלוקת . . . כדי לסלק המחלוקת" (רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ב)), כיון שנמשכת אצלו תוקף המשיחה דדוד שהיא "עד עולם" (שם, ה"ז).

(112) "ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו" - ביהמ"ק השלישי בגאולה השלישית (הושע ו, ב ובמפרשים שם).

(113) לפני צ"ד שנה*. - וי"ל הרמז: צ"ג כלים היו מוציאים בביהמ"ק בכל יום (תמיד פ"ג מ"ד), ויחד עם הכהן ה"ז צ"ד.

(* להעיר מהשייכות המיוחדת לשנה זו - כמרומו בלשון הכתוב (ישעי' סו, יב) "על צד תנשאו", שבשנת ה"צ"ד (שהיא שנת תנש"א) - "תנשאו".

(114) להעיר מהמבואר בהמשך שמח תשמח שנאמר בשבעת ימי המשתה שע"י הנישואין שתכליתם הו"ע ההולדה מתגלה כח הא"ס בעולם (סה"מ תרנ"ז ע' קעו ואל"ך) - מעין ודוגמא והכנה לגילוי אור א"ס ב"ה בימות המשיח*.

(* ועפ"ז י"ל הטעם שענין הלידה מקרבת ומזרות ופועלת ביאת המשיח (ראה יבמות סב, סע"א ובפרש"י).

(115) ע"פ ירמ"י לג, יו"ד.

(116) פרש"י חוקת כא, כא.

של הבנה והשגה, ועד לאופן ד"יפוצו מעינותיך חוצה", שע"ז אתי מר דא מלכא משיחא¹¹⁷.

ובהדגשה יתירה בנישואי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שבהמשך לזה וכיחד עם זה היתה התייחסות ישיבת תומכי תמימים – כי:

תלמידי הישיבה נקראים "תמימים" ע"ש שלומדים "תורת ה' תורה הנגלית ותורת החסידות תמימה"¹¹⁸, ולא עוד אלא שהלימוד דפנימיות התורה הוא בהבנה והשגה "כלימוד הסוגיות בנגלה דתורה"¹¹⁹, ששכל האדם מתייחד עם השכל דפנימיות התורה ב"יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות"¹²⁰ (כולל גם ש"והיו לבשר אחד" שבנישואין), מעין ודוגמת והכנה להמעמד ומצב דימות המשיח ש"היו כל ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים ושיגו דעת בוראם כו"⁷⁴.

וגם (ולכן) נקראים "חיילי בית דוד" שמנצחים את המעמד ומצב ד"חרפו¹²¹ עקבות משיחך", ופועלים התגלות וביאת משיח בן דוד באופן ד"ברוך ה' לעולם אמן ואמן"¹²², כלשון הכתוב בסיום וחותם מזמור פ"ט בתהלים.

ולהעיר שתקופה זו (שמתוארת בסיום מזמור זה) נסתיימה כבר לאחר מעשינו ועבודתינו במשך ארבעים שנה מהסתלקותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שניתוסף בהפצת המעיינות חוצה באופן ש"נתן¹²³ ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"¹²⁴, ועתה עומדים בתקופה השייכת למזמור צדי"ק, שסיומו וחותמו בפסוק "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גו' ומעשה ידינו כוננהו", ש"תשרה שכינה במעשה ידיכם"¹²⁵, שזהו תשלום השכר על כללות מעשינו ועבודתנו.

(117) אגה"ק דהבעש"ט - כש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

(118) שיחת שמח"ת תרנ"ט - "התמים" ח"א ע' כה.

(119) שיחת ט"ו אלול תרנ"ז - "התמים" שם ע' כג.

(120) תניא פ"ה.

(121) ויש לומר, שתיבת "חרפו" רומזת על רפ"ח ניצוצים דתהו, שתכליתם ומטרתם (ע"י עבודת הבריורים) ההתגלות ד"רוחו של מלך המשיח" ש"מרחפת על פני המים" (כנ"ל הערה 70), ובפרט ע"י ההוספה בלימוד פנימיות התורה (תורתו של משיח) באופן של חריפות ("חרפו" למעליותא).

(122) כדברי כ"ק אדנ"ע בשיחתו הידועה בשמח"ת תרס"א (נדפסה בלקו"ד ח"ד תשפ"ב, ב ואילך. ועוד).

(123) תבוא כט, ג.

(124) ולהעיר מהשייכות לחודש אלול דשנה זו - חשבון-צדק דשנת "נפלאות אראנו" (עינים לראות), והכנה לשנת "נפלאות בינה" (אזנים לשמוע", כידוע שראי' ושמייעה הם חכמה ובינה).

(125) פרש"י עה"פ.

בס"ד. שיחת יום א' פ' תבוא, ט"ו אלול ה'תנשא

- אחרי תפלת ערבית -

בלתי מוגה

ב. וענין זה שייך במיוחד ליום זה - ט"ו אלול :

באים אנו מיום השבת שבו היתה ה"אכילה" מהטירחא דערב שבת ("מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"⁷) - י"ג אלול⁸, יום הנישואין של כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר, בקשר ובהמשך לזה, היתה ההתייסדות של ישיבת "תומכי תמימים" בט"ו אלול⁹, כידוע¹⁰ ומסופר בדברי ימי הישיבה שיסוד הישיבה בא ע"י הצעת כ"ק מו"ח אדמו"ר לאביו לייסד ישיבה, ומיד בתחילת ההתייסדות נתמנה כ"ק מו"ח אדמו"ר למנהל-פועל של הישיבה¹¹.

. . ו. וע"פ האמור שהתייסדות ישיבת תומכי תמימים קשורה עם ביאת המשיח - יובן גם הקשר והשייכות ההתייסדות הישיבה בט"ו אלול עם החתונה דכ"ק מו"ח אדמו"ר בי"ג אלול (כנ"ל ס"ב) :

כללות ענין הנישואין קשור עם ימות המשיח - כדאיתא במדרש⁵¹ "העולם הזה (החל מציאת מצרים) אירוסין היו . . לימות המשיח יהיו נישואין שאז יהיו ה'נישואין' דכאו"א מבני" (וכלל ישראל) עם הקב"ה, ועד עם עצמותו ומהותו ית' באופן ש"והיו לבשר אחד"⁵². שייכות זו מתבטאת גם בענין השמחה - כמוזכר לעיל⁵³ שהשמחה הכי גדולה היא דוקא שמחת חתן וכלה, כפי שרואים במוחש, וכפי שיודעים גם כיצד נערכו הנישואין דכ"ק מו"ח

(7) ע"ז ג, סע"א.

(8) ובהמשך ימים רצופים (שיש בהם ענין ה"חזקה") אלו ("ג י"ד ט"ו) - באים גם בג' הימים שלאח"ז: ט"ז ו"ח"י וסיומם וחותמם הוא יום ההולדת של שני המאורות הגדולים, הבעש"ט (בשנת נה"ת) ורבינו הזקן (בשנת קה"ת), וכפי שידובר בארוכה בהתועדויות שלאח"ז.

(9) ראה "התמים" ח"א ע' כה.

(10) ראה גם "רשימות" חוברת קפא ע' 15. וש"נ.

(11) כלומר: אע"פ שבימים ההם ה' הנשיא ("הנשיא הוא הכל", שהוא רק אחד) אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (ורק לאח"ז נעשה כ"ק מו"ח אדמו"ר ממלא מקומו), מ"מ, ההצעה ע"ד יסוד הישיבה באה ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר, ותיכף מתחילת כל הענינים נתמנה הוא - כ"ק מו"ח אדמו"ר - למנהל-פועל של הישיבה.

(51) שמו"ר ספט"ג.

(52) בראשית ב, כד.

(53) שיחת י"ג אלול שנה זו בתחלתה.

אדמו"ר, וכיצר הי' אז ה"גילוי" של אביו (אדמו"ר נ"ע); וזהו גם מהחידושים בימות המשיח – כמ"ש⁵⁴ "אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה", לעתיד לבוא דוקא.

וענין זה מודגש ביותר בשייכות להחתונה של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - כיון שהחלק השני⁵⁵ של שמו הוא "יצחק", ע"ש הצחוק והשמחה⁵⁶.

ויש להוסיף, שהענין ד"אז" נעשה תיכף ומיד עכשיו - שהרי נמצאים אנו בדור השמיני ("אז" בגימטריא שמונה) דנשיאי חב"ד (כנ"ל ס"ד), שאז ישנה השלימות דכללות מעשינו ועבודתינו בכל הדורות⁵⁷, כך שאין זה "אז" בלשון עתיד, שעתידי לבוא, אלא זהו ענין של הוה⁵⁸, ובמילא נעשה תיכף ומיד "ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה", שכאו"א מישראל נמצא בשמחה הכי גדולה, ומלכתחילה אין מקום לשאלה: היתכן?! הרי מצינו בגמרא⁵⁹ תנאים (שנתפרשו באופן גלוי כדרישת ההלכה) מתי מותרת ההנהגה ד"ימלא שחוק פינו" – כיון שתיכף ומיד בא משיח צדקנו, כך שה"אז" נעשה ענין של הוה, ומיד לאח"ז נעשה גם ענין של עבר, כשכבר היתה התחלת הגאולה.

וכאמור, ענין הנישואין שקשור עם הגאולה נעשה ביום י"ג אלול – י"ג בגימטריא "אחד" (ע"ד ענין הנישואין באופן ד"והיו לבשר אחד"), והמשכו ביום הש"ק י"ד אלול, שכולל כל העינים דש"ק, ועאכו"כ ענינו העיקרי - "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"⁶⁰ ותיכף ומיד לאח"ז בא "יום השלישי (ט"ו אלול, שבו) יקימנו ונחי' לפניו"⁶¹, שענין זה נפעל בגלוי ובפשטות ע"י התייסדות ישיבת תומכי תמימים, כנ"ל בארוכה.

וענין זה נעשה הענין העיקרי דכל השנה כולה - כיון שביום זה "קיימא סיהרא באשלמותא" של החודש שכולל את כל השנה כולה, ע"י החשבון-צדק⁶² וההכנה בנוגע

(54) תחלים קכו, ב. וראה ברכות לא, א.

(55) שהוא גם סיום וחותם כללות השם, שהתחלתו "יוסף" כיון ששניהם יחד נעשים שם אחד ויחיד

(ראה בארוכה שיחת י"ד אלול שנה זו).

(56) ראה וירא כא, ג-ו.

(57) כולל גם שלימות מעשינו ועבודתינו דכאו"א מישראל בכל משך האריכות ימים ושנים טובות שמקבל מהקב"ה, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה", עד "והיו ימיו מאה ועשרים שנה" (בראשית ו, ג), שזהו שלימות הימים, ולא עוד, אלא שלאח"ז ניתוסף שלימות למעלה משלימות זו - מאה ושמונים שנה, כ"מי יצחק" (וישלח לה, חח), שמו השני של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

(58) ובפרט לאחרי שישנו הענין ד"גאולה בשביעית" (ראה מגילה יז, ב) - כפי שאמרנו זה-עתה בתפלת העמידה דערבית, ועד"ז בתפלת מנחה שלפנ"ז, ותפלת שחרית שלפנ"ז.

(59) ברכות שם. וראה גיטין ז, א. טושו"ע או"ח סתק"ס.

(60) תמיד בסופה.

(61) הושע ו, ב.

(62) שמורה גם על צדקתו של כאו"א מישראל ושל כלל ישראל, כיון שהשנה היתה אצלם מלאה בעיני תומ"צ, תורה, עבודה וגמילות חסדים - "חוט המשולש", שמורה על "חזק" ו"חזקה", וקיום נצחי.

לכל השנה - חודש אלול, ר"ת "אני⁶³ לדודי ודודי לי"⁶⁴, שאז עומד מוכן כל יהודי במעמד ומצב שכל מציאותו ("אני") היא "לדודי", ועי"ז פועל גם למעלה - ש"דודי" נעשה "לי", ובמעמד ומצב זה עומד יהודי במשך כל השנה כולה (בכח וההשפעה וההוראות דחודש אלול), כך שכל השנה כולה היא במעמד ומצב דחודש אלול ("אן אלול/דיקער יאר"), ובאופן כזה פועל גם בעולם - שכל העולם יתקשר וישתנה ויתעלה למעמד ומצב ד"אלול".

(63) שה"ש ו, ג ובשעה"פ עה"פ. ועוד.

(64) ומד' תיבות אלו מורכב ענינו של חודש אלול - החל משבת מברכים חודש אלול, ועאכ"כ מר"ח אלול*, שבו מתחילים ארבעים יום האחרונים המרומוזים בד' היודי"ן שבס"ת ד"אני לדודי ודודי לי" (ב"ח אר"ח רסתקפ"א (ד"ה והעבירו)), עליהם נאמר "מה הראשונים ברצון אף** האחרונים ברצון" (פרש"י עקב ט, יח), שסיומם וחותרם ביה"כ"פ, "אחת בשנה", שבו נשלמת הכתיבה וחתימה טובה, וגמר חתימה טובה, ופתקא טבא כו'.

(* ב' הימים דר"ח - שזהו"ע ד"בראשי חדשיכם" לשון רבים סח"ג רמח, א. וראה אוה"ת פינחס ע' א'קסה ואילך).

** ובאופן שריבוי זה ("אף האחרונים ברצון") הוא בתוקף יותר מהענין שעליו בא הריבוי, היינו, באופן נעלה יותר מארבעים ימים הראשונים - ע"ד מאחז"ל (קה"ר) עה"פ (קהלת ב, ט) "אף חכמתי עמדה לי", "חכמה שלמדתי באף עמדה לי" (ראה לקו"ת ויקרא ה, ד. ובכ"מ).

-ה-

לעד פר"ח (שאמר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ביום הולדתו (כ" מ"ח) האחרון בעלמא דין) כותב ענין זה בדרך אפשר בחור קוגמא לענין לכה דודי, וכ"ק מו"ח אדמו"ר משמיט תי" "ואפשר" וכותב זה בפשטות, באחד המאמרים שאמר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ביחידות לבנו

כ"ק מו"ח אדמו"ר, אמר ענין בדרך אפשר הענין הוא משל מכה הציור שבנפש. אח"כ היה כ"ק מו"ח אדמו"ר אצל זוחנו (ר" אברהם בקעשענוב, ובקשו לחזור דא"ח, באמרו: עפען נאך אויף דעם קראן וועט זיך שוין גיסן, וחזר את מאמר הל"ל הענין הנ"ל פשטות, כשהזר לליובאוויטש סיפר לאביו את כל המאורע, אשאלהו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, הא מנין לך? הרי אמרתי רק בדרך אפשר? וענה: מה שאצלך בדרך אפשר נעשה זאת אצלי דבר ודאי -

ג) והנה מבארים עוד על זה, בבן יניק וקטן כשאביו רוצה להשתעשע עמו פא"פ, והרי התינוק הוא קטן, צריך האב להשפיל את ידיו שהם גבוהים ונעלים מראש התינוק עד למטה מתחת התינוק ולהגביהו עד ראשו של אב ואז ידבר וישתעשע עמו פב"פ, והרי ההמשכה של חסד האב בהשפלת ידיו הוא היצוניות, שהוא רק להגביה את התינוק, וכן התינוק אינו מקבל שום דבר בהגבהה זו, כי הלא יש בזה שום השפעה, דהשפעה והשעשועים עם בנו הוא אח"כ כאשר כבר הגביהו ורק שא"א להיות ההשפעה בקירוב ובפנימיות יהי תחלה קירוב ועליית המקבל, שהוא הקירוב החיצוני שהוא בשביל ההשפעה פנימית.

והנה משל זה הוא מה"ק ממעזריטש נ"ע, ובהמשל ישנם עוד כמה תיבות שלא נפתחו בהצמר והוא, אשר התינוק משתעשע בזקנו של האב, והנה מובן אשר בהמשכת הפנימי על המשכת המקיף, שהמקיף עם שהוא למעלה מהשתל" בכ"ז הוא הארה בלבד, כידוע בענין השערות שהוא בחי"ה הארה בלבד, וגם ידוע אשר י"ג תקוני דיקנא (בחי" דקן) הו"ע יגמה"ר, אשר יגמה"ר הנה אף שהם למעלה מהשתל" בכ"ז הם שייכים לעולמות, כמ"ש זכור רחמן גו" כי מעולם המה, שלכן נק' בשם מרות, מלשון מדידה והגבלה, אמנם בהמשכת הפנימי שאח"כ הרי בזה נמשך העצם וע"ד הידוע במעלה יחוד זו"ן על יחוד או"א.

ד) והנה כמו"כ הוא גם בעבודת התפלה, אשר הוא התחלת עבודת כל היום, וכמ"ש חדלו מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא, א"ת במה אלא במה, פ"י חדלו לכם, הבדלו עצמכם מן בחי" אדם כזה שנשמתו רק באפיו, שלא נתפשטה עוד נשמתו בכל גופו, כי במה נחשב, שהוא נחשב כמו במה.

וטעם הדבר ביאר הכעש"ס על יסוד כהאריז"ל, דאיחא בהאריז"ל ביאור מרז"ל כבד את אביך לרבות אחיך הגדול, ומבאר האריז"ל לפי שרווח הוא דשביק בגוי, והיינו שבין הראשון יש בו רוח האב יוחי מאשר בשאר הגנים, ולכן צריך לכבדו כי הוא בכלל כיבוד האב (היינו שמכבדים את רוח האב אשר בו).

ובזה יובן

ובזה יובן ג"כ מה שהלימוד לכיבוד אהיו הגדול הוא מפסוק
 כבוד את אביך דוקא, לפי שזה נכלל ג"כ בכלל כיבוד אב.

ועל יסוד זה ביאר הבעש"ט טעם איסור עשיית צרכיו קודם
 התפלה, לפי שהמחשבות, דיבורים ומעשים של כל היום תלויים בהמחשבה,
 הדיבור ומעשה הראשונה בקומו משנתו, לפי דרוחא הוא דשכך בגוי'.

18

והנה סדר עבודת התפלה הוא אשר ~~הוא~~ המסכה חיצונית
 וקירוב כללי בלבד ~~לפיכך אם קאג על תחלת התפלה או על בלילת ע"ה~~
 התפלה) ואת"כ הוא ממשיך את אור האלקי בכל עניניו הגשמיים ועושה
 מהם כלי לאלקות, שזה מגיע למעלה יותר, כמ"ש ורב תבואות בכח שור,
 והנה כמו"כ הוא גם בענין יחוד ז"א ומלכות, אשר נתחלה

דיבורים
 חייבים
 האלקים
 ענין
 1

הוא המשכת המקיף, שהוא המשכה נעליח שלמעלה מהשתל' דהמשכה זו
 אינה נקלטת במל' בפנימיותה, לפי שהוא למעלה מהגבלת הכלים, אך ע"ה
 שהוא למעלה מהשתל' מ"מ הוא הארה בלבד, משא"כ בהמשכה פנימית היינו
 שהשפעה מתקבלת בהמל' בפנימיוחה, הנה זה מגיע למעלה יותר.

דהנה שרש המלכות הוא למעלה משרש הז"א, דשרש הז"א הזא
 מחיצוניות וחסד הכתר ושרש המל' הוא מפנימיות הכתר, והגם שגם בז"א
 איחמר דז"א בעתיקא אחיד ותליא, הרי ידוע שאין הכוונה על עתיק
 ממש, משא"כ המלכות שרשה ברדל"א, אלא שמצד ירידתה למטה היא
 צריכה לז"א שיגלה בה את שרשה.

ולכן הנה בהשפעה חיצונית מאחר שהוא מצד הז"א הוא רק
 מחיצוניות הכתר (ע"ד הנ"ל בענין הדיקנא שהוא אור השיין לעולמות)
 משא"כ בהשפעה פנימית, שהשפעה מתקבלת בהמל' בפנימיותה, הנה מצד
 המל' ה"ז מגיע בפנימיות הכתר.

ובזה יובן ג"כ מה ששבת מקודש מכל הימים, ועוד יותר אשר
 שבת משפיע בהם כמאמר מיני' מחברכין כולהו יומין, ולכאורה א"מ
 שהרי מצינו אדרבה ששבת מקבלת מכולם כמאמר מי שטרה בערב שבת
 (שהכוונה הוא על כל ששת ימי החול) יאכל בשבת, וגם בענין הספירות,
 הרי ידוע ~~אשר~~ ששה ימי החול הם בז"א כמ"ש ששת ימים עשה הוי' וגו'
 ואיתא בזהר דכל יומא ויומא עביד ענידהי', ושבת הוא בחי' מלכות,
 דלית לה מגרמא כלום ומקבלת משארי הספירות, שהוא לכאורה היפך הנ"ל.

אך הענין הוא ששרש המל' הוא למעלה משרש הז"א כנ"ל אלא
 שמצד ירידתה בכלל, וע"י ירידתה בכי"ע בפרט, רגלי' יורדות וגו',
 היא צריכה לז"א, ולכן צריכים לעבודת הדיבורים דששת ימי החול, אמנם
 אח"כ הנה המל' מתעליח לשרשה ומשפעת גם לז"א, אשת חיל עטרת בעלה.

וזהו לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה, אשר בקשת נש"י
 שיהי' המשכת הז"א ומל', שתחלת ההמשכה הוא בבחי' חיצונית בלבד,
 דהוה דוגמ לכה בחי' הילוך בחיצונית בלבד, אבל ע"י זה יהי' אח"כ
 פני שבת נקבלה, פני הוא בחי' פנימיות, שמתגלה בחי' פנימיותה כמו
 שהיא מושרשת בפנימיות עתיק.

וכמבואר

-ז-

וכמבואר בכל דוגמאות הנ"ל - א) מילתא דבדיחוחא, ב) שעושים עם בנו הקטן, ג) עבורת התפלה - אשר התכלית הוא ההשפעה פנימית שע"ז דוקא מגיעים למעלה יותר, כמאמר ומחלמידי יותר מכולם דזהו ג"כ בהשפעת השכל אשר בכללותה היא השפעה חיצונית, ומ"מ הנה ע"י המקבל מגיע להעצם. (היינו בחי' העצם שייך להשפעה זו), ומזה יובן במכ"ש בענין יהוד זו"ן למעלה, ודוגמתם יהוד חתן וכלה למטה, במעלה ענין יהוד פנימי ומעלת המקבל, דאשת חיל עטרת בעלה והכל הי' מן העפר, שע"ז נמשך כח הא"ס בדור. ישרים יבורך בבנים ובני בנים עוֹסְקִים בתורה ומצות.

הגהות למאמר ד"ה לכה דודי ה'ש"ד - מהדורא בתרא

ב"ה.

בקשר לשנת החמישים מחוננת כ"ק אדמו"ר שליט"א (ח"פ"ס - תשל"ט) - מדיסינים אנו בזה ^{מ"מ} ד"ה לכה דודי אשר לכ"ק אדמו"ר שליט"א. מאמר זה נאמר בש"פ חצא, י"ג אלול¹, ה'ש"ד², ~~מיוסד~~ ^{וכנראה הוא} (ביאור) על ד"ה לכה דודי, ח"פ"ס³ שנאמר ע"י כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע בעה קבלת הפנים של חוננת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל להגי' המאמר כעש, וניתוספו בו הערות ומראי מקומות הבאות בשולי הגליון.

מערכת "אוצר החסידים"

י"ז כסלו, ה'תשל"ט, ברוקלין, נ.י.

- 1) יום חתונה כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע בשנת חרנ"ז.
- 2) שנת העשרים וחמש לחתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א.
- 3) נדפס בקונטרס דרושי חנונה (ברוקלין, תשל"ט). וראה מה שאמר טרם שפתח דרוש זה (שם ע' מה).

בס"ד. ש"פ תצא, י"ג אלול ה'תשי"ד.

לכה דודי לקראת כלה פני שבה נקבלה, ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר (מפרד"א) ^{דאמא רבא דאמא רבא} שחנן דומה למלך ובכלה ^{מלכה}. החתן זה הקב"ה וכלה היא כנס"י,

ובספירות העליונות הו"ע ז"א ומלכות, דחנן הוא בחי' ז"א וכלה היא בחי' מל". וזהו לכה דודי לקראת כלה פני שבה נקבלה, שהו"ע המשכת ז"א למל", יתוד

דודי וסדר המשכה הוא, אשר תחילה צ"ל המשכה חיצונית (מז"א למל") שהיא רק בבחי' מקיף, ואח"כ ^{מקיף} המשכה פנימית. דכן הוא הסדר בכל השפעה ממשפיע

למקבל, דתחילה צ"ל המשכת המשפיע ^{מקיף} בחי' חיצונית שבו לבחי' חיצונית המקבל, שעי"ז מתעלה המקבל להיות קרוב למדרי' המשפיע, ואח"כ יוכל לקבל המשכה

הפנימית מהמשפיע. ומביא ע"ז ב' משלים [מהשפעת רב לחלמיד, ואב המשפיע עם בנו הקטן]. ויש לומר, שכוונתו במשלים אלה היא לא רק להביא דוגמאות

למדב המשכה (שהשפעה חיצונית היא הקדמה להשפעה פנימית), אלא (גם) לבאר ^{באור העילוי שבב' השפעות אלו,} דגם ההשפעה חיצונית היא דרגא נעליה ביותר,

ועד ^{ע"ז דה עילוי} להשפעה פנימית. כי ההשפעה חיצונית, שהיא בחי' מקיף, היא למעלה מכלי המקבל, (מסא"כ ההשפעה פנימית שמתקבלה בכלי המקבל) אמנם

מ"מ היא רק הקדמה להשפעה פנימית, כי דוקא ע"י השפעה הפנימית מגיעים לעילוי נעלה יותר (שלמעלה מבחי' המקיף). וזהו על כל כבוד חופה שהם ב'

בחי' כבוד, כבוד חתן וכבוד כלה, ^{ואצעה ומלכה ב' אמה' נשקב צ"א א"א וצ"ז} שהוא יחוד כלה, שהוא יחוד או"א ויחוד זו"ן. דעם היות ששניהם, הם בחי' מקיף, מ"מ ידוע שדוקא ביחוד זו"ן (שהוא יחוד פנימי) נמשך

העצם.

ונהנה המשל הראשון הוא מהשפעה רב לחלמיד, וסדר ההשפעה הוא כמו שארז"ל דמקמי דפתח

הוא מילתא דבדיחותא ^{מכאן} ולבסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא, דהמילתא דבדיחותא שקודם הלימוד [שהו"ע שיחת חולין של ת"ח שצריכין

לימוד] היא חיצונית בלבד, אמנם השפעה זו היא הקדמה להשפעה פנימית (דפתח בשמעתא) כי דוקא ע"י נעשה פתיחת הלב והמוח של התלמיד שיהי' כלי לקבלה

להשפעה פנימית. ונהנה מקור משל זה הוא מאדמו"ר האמצעי בתורת חיים [אלא שבתו"ח לא הובא זה כמשל להענין דלכה דודי. ובד"ה סמוכים לעד פ"ח (המאמר

שאמר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ביום הולדתו (כ" מ"ח) האחרון בעלמא דין]

י"ג אלול ה'תשי"ד
מקום ישיבת חסידים
בבית המדרש
בירושלים

- ב -

מקשר בדרך אפשר ("ואפשר שז"ע כו") הענין דמילתא דבדיחותא להענין דלכה דודי. ובד"ה לכה דודי השמיס כ"ק מו"ח אדמו"ר תיבת "ואפשר" וכותב זה בפסטות, ובתו"ח שם (לאח"ז) מבאר, דשרש ענין השחוק הוא מתענוב הפשוט שבלתי מורכב כלל. ומזה מובן, דשרש של מילתא דבדיחותא (שהוא תענוב הפשוט) הוא למעלה מהשפעה השכל שלאח"ז (שהרי תענוב שבשכל הוא תענוב מורכב). אמנם מ"מ ה"ז רק בחי' היצונית, וע"י ההשפעה פנימית מביעים לעילוי נעלה יותר. והענין הוא דבתענוב הפשוט גופא יש ב' דרגות, תענוב הפשוט המורגש ותענוב העצמי הבלתי מורגש. ודוקא ע"י ההשפעה פנימית, שהתלימד מקבל בפנימיותו, מביעים לתענוב העצמי הבלתי מורגש. ולכן ארז"ל ומחלמידי יותר מכולם.

(ג) ומשל הב' הוא מבן יניק וטמן שאביו רוצה להשתעשע עמו פא"פ והדי התינוק הוא קטן, צריך האב להספיל אה ידיו כו" להרים בנו הקטן בכדי שיוכל להשתעשע עמו בקירוב פא"פ. דהגבהת התינוק הוא רק ענין היצוני, והוא רק הקדמה להקירוב פנימי שלאח"ז (השעשועים כו"). והנה מקור משל זה הוא באו"ח לה"מ, ושם ישנה הוספה (שלא נעתיקה בהמאמר), שהקטן "משתעשע בזקן שלו" (של האב). וי"ל שבזה מרומז, שהמשכת המקיף (שקודם ההשפעה פנימית) היא למעלה מהשתלשלות, דזקן הוא י"ג חיקוני דיקנא, י"ג מדה"ר שלמעלה מהשתלשלות. אלא מ"מ יש להם איזו שייכות להשתלשלות, כמש"נ זכור רחמיך גו' כי מעולם המה, [שלבן נק' בשם "מדוח" מלשון ^{מדיח} ~~מדיח~~]. וגם ידוע בענין השערות שהוא הארה בלבד. אמנם ע"י ההשפעה פנימית שלאח"ז (אף שהיא למטה מבחי' מקיף) נמשך העצם שלמעלה מהמקיף ^{ע"י} ~~ע"י~~ סעיף א' במעלה יחוד זו"ן (שהוא יחוד פנימי) על יחוד או"א).

(ד) ועו"ז הוא בעבודה (כמו שמבאר בהמאמר), שהתחלת עבודת האדם בכל יום היא עבודת התפלה, כמש"נ חילו לכת מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא, אל הקרי במה אלא במה, דקודם התפלה נחשב האדם כמו במה. והפלה הוא לשון התחברות, שע"י התפלה מתקשר האדם באלקות. וסדר התפלה הוא, שמקודם צ"ל הקירוב כללי (המשכה היצונית) [כמו שמבאר ענינו בהמאמר], ורק אח"כ נעשה הקירוב פנימי, שהאדם מתקשר לאלקות באופן כזה שממשיך אלקות בכל עניניו הגשמיים.

התפלה היא עבודת האדם לאלקות
והיא נעשית באופן כזה שממשיך אלקות בכל עניניו הגשמיים

- ד -

הנ"ל (ס"ג) בענין י"ג ח"ד]. ודוקא ע"י ההמשכה פנימית שמחבלת במל"ב
 בפנימיותה, הרי מכיון שהמשכה זו היא מצד (מעלה) המל", הרי מביעים עי"ז
 לשרש המל"ב שלמעלה משרש ז"א, ועד שהמל"ב משפיע בז"א, אשח חיל עטרת בעלה.
 וזוהו ג"כ הביאור בזה שמביא (בתחילה המאמר) ב' קצוות בענין השבת, דמצד אחד
 השבת נק' מלכה שהיא ספירת המל"ב שלמטה מכל הספ"י ומקבלת מהן, כמאמר
 סיהרא ליה לה מגרמה כלום [וכמאמר רז"ל (גבי שבת) דדוקא מי שטרח בערב שבת
 יאכל בשבת], ולאידך הרי כולהו יומין מתברכין מהשבת, היינו דלא זו בלבד ששבת
 מקודש מכל הימים, אלא עוד זאת, שהיא משפיע בהם. אך הענין הוא, דז' ימי
 השבוע הם שבעה ימי הבנין, דששת ימי החול הם בז"א כמ"ש ששה ימים עשה הוי'
 את השמים ואת הארץ ואיחא בזהר כל יומא ויומא עביד עבידתיה, ושבת היא מל"
 (כנ"ל). ולכן, מצד זה שהמל"ב ירדה למטה, ובפרט מצד ירידתה לבי"ע דרגלי'
 יורדות כו', השבת (מל"ב) מקבלת מששה ימי החול (ז"א), שהו"ע עבודת הביורורים
 (בירור הנה"ב וכל הדברים הגשמיים) דששת ימי החול. אמנם לאחרי (וע"י) עבודה
 זו נעשה (בשבת) עליית המל"ב מבי"ע עד עלי' לשרשה ומקורה, ואז מתעלית למעלה
 מז"א עד שמשפעה גם לכל ששה ימי החול (ז"א), דמיני' מתברכין כולהו יומין.
 וזוהו לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה, שהוא בקשה נש"י שתהי' המשכה הז"א
 במל". דתחילה ההמשכה היא לכה דודי לקראת כלה, הליכה חיצונית בלבד, ועי"ז
 פני שבת נקבלה, שהוא ההמשכה פנימית, פני שבת, שמתגלה בחי' פנימיות המל"ב
 כמו שהיא מושרשת בעחיק. ולכן נקבלה לשון רבים, שגם ז"א מקבלה (שרש ה)מל",
 אשח חיל עטרת בעלה. וכמו שהוא למעלה בז"א ומל", עד"ז הוא בכל משפיע ומקבל,
 ע"י המקבל נחוסף בהמשפיע ~~(הנה עולה ששה המקבל)~~, ומתמלידי יותר מכולם.
 ובפרט בחתן וכלה למטה, שדוקא ע"י ההמשכה פנימית, הנה אשח חיל עטרת בעלה,
 והכל הי' מן העפר. ע"ז נמשך כח הא"ס בדור ישרים יבורך בבנים ובני בנים
 עוסקים בחורה ובמצוות.

מנהלה השני

ג) ומשל הבי הוא מן יניק וקטן שאביו רוצה להשתעשע עמו מאי והרי התינוק הוא קטן, צריך האב להשפיל את ידיו כו' להרים כנו הקטן בכדי שיוכל להשתעשע עמו בקירוב מאי. דהגבנת התינוק הוא רק ענין חיצוני, והוא רק הקדמה להקירוב פנימי שלאחיו (השעשועים כו'). והנה מקור משל זה הוא באר"ת להר"מ, ושם ישנה הוספה (שלא נעתקה בהמאמר⁴⁷), שהקטן משתעשע בזקן שלוי (של האב). וי"ל שבוה מרומן, שהמשכת המקיף (שקודם ההשפעה פנימית) היא למעלה מהשחלשות, דוקן הוא י"ג חוקוני דיקנא, י"ג מדור'ר שלמעלה מהשחלשות. אלא מי"מ יש להם איוו שייכות להשחלשות, כמשי"ג זכור רחמיק גי' כי מעולם המה [שליכן נק' בשם, מדות' מלשון מדידה⁴⁸]. גם ידוע בענין השערות שהוא הארה כלבד, אמנם ע"י ההשפעה פנימית שלאחיו (אף שהיא למטה מבזר' מקיף) נמשך העצם שלמעלה מהמקיף (ע"ד הנ"ל סעיף א' במעלת יחדו זוי"ן (שהוא יחדו פנימי)

על יחדו ארי"א
פתיחו אסודו ר"מ (ע"ד ג' ע"ד)

ע"ד ג' ע"ד
ר"מ

הנהרות לד"ה שמוח תשמח ה'תשמ"א

- 1 -

ז) וע"ז ע"בן גט השייכות דבקשה זו לשמחה נישואין. דהנה ידוע⁴⁷ שהבריאה שהצנאה יש מאין היא ככה העצמות דוקא. דכל האורות והגליונים, מכיון שיש להם עילה או סיבה עכ"פ, אין ביכלתם להוות דבר ("יש") שאין לו (בהרגשותו) עילה וסיבה, דא"א לשנס נמצא להשפיע מה שאין בכחו⁴⁸, והתהוות היש הוא רק בכח העצמות שמציאותו מעצמותו ואין לו שום עילה וסיבה שקדמה לו ח"ו. והנה המשכת⁴⁹ העצמות לברוא יש מאין (בששת ימי בראשית) היחה מצד כל⁴⁹ חפץ חסד הוא, אבל כדלי סתה' המשכת זו עליו הוא ע"י העבודה דתומ"צ⁵⁰, ופ"ט ע"י המצוות ששייכים לענין של בל"ג, וכמו מצות פו"ר, כידוע⁵¹ דבענין ההולדה (להוליד דור אחר דור) הוא גלילי כח הא"ס, ובפרט שענין ההולדה הוא (גם) דוגמת בריאה יש מאין⁵² שהיא ככה העצמות, וזהו⁵³ מה שמבקשים בשמחה נישואין שמה תשמח רעים האהובים, כי תכלית ענין הנשואין הוא סתה' הולדה⁵⁴, פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשנה⁵⁵, ולכן מבקשים אז שמה תשמח רעים האהובים, סתה' המשכת השמחה העצמית דעצמות או"ב. וזהו גם מה שאומרים (בהמשך הברכה) כשמחן יצירך כגן עדו מקדם, דהמשכת השמחה כגן עדו מקדם (כתחלת הבריאה) היחה מצד כל חפץ חסד הוא. ועל זה מבקשים שגט עכשיו ע"י עבודתנו בתומ"צ, ובפרט ע"י שמחה נישואין, היל' המשכת זו.

זמני י"ג אלול

בבית חיינו

ה'תשכ"ד

יום ו' עש"ק י"ג אלול

ביום ו' שעה 7:20 בערב לפני מנחה בא אד"ש לביתנו ופחה הדלת שלפני דלתו והביט אחוריו, זה הי' פעם ראשונה שראיתי את פני אד"ש אח"ז אד"ש נכנס למנחה של עש"ק ליד שלחנו, התחילו אשרי ונעמדו שמו"ע אד"ש נעמד תמיד לאיש"ר, ואם הוא כפוף הוא זוקף ישר. באשרי עמד ליד הסטנדר, שם יד שמאל על ימין נעמד שמו"ע. השתחוואות מאוד קצרות. עמידה זקופה - ידים על הסטנדר. לפעמים מתנענע תנועה קלה.

בקדושה לא התרומם ב"ברוך" ו"ימלוך", מודים נשאר מכופף עד א-ל ההודאות, במשניות של האבל הסתכל על הקהל בגמר התפלה חזר לחדרו.

למעריב הושלך הס ולפתע הופיע אד"ש, אחז ידו בפרוכת ובפנים רציניות נגש למקומו, והתפילה התחילה, ב"בואי לשלום" הסתובב משמאל לימין, התכופף רק פעמיים ל"בואי כלה" ולא התיישב עד אחרי "ברכו".

ב"שמע ישראל" מפנה פניו לד' רוחות, בנחת מאד, גם בתפלה זו כמעט ולא רואים שום תנועה, ושם רק שתי אצבעות על העיניים, בד"כ מתפלל מהר וב"עושה שלום" (בשמו"ע) ההשתחוואות הם - עושה לימין, שלום לשמאל, במרומיו אמצע; כרגיל כשאד"ש עומד עוד בעושה שלום נשאר עומד משך זמן ממושך.

נגמר התפלה פינו מקום רחב לאד"ש, אד"ש עבר באמצע והפנה פניו לקהל ואומר "גוט שבת", - לרש"ג אומר במיוחד.

(יומן הרה"ח מני וולף)

ה'תשכ"ה

יום ו' עש"ק י"ג אלול

הבוקר בא הרבי 7707 בשעה 1:10. בשעה 5:25 נסע הביתה והי' צריך לחזור בשעה 6:00 מפני שהי' צריך ליכנס ר' זלמן גורביץ שהי' ברוסיה אבל חזר בשעה 6:10. מיד שבא נכנס ר' זלמן דוכמאן 10 רגעים ואח"כ נכנס גורביץ עד 6:55. למנחה נכנס 7:03.

למעריב נכנס 8:10. עשה את השטענדער טוב. ב"מזמור שיר ליום השבת" ישב וקם ב"אמן יהא שמ"י רבא". (משא"כ כל שבת לא יושב עד אחרי "ברכו"). הלך הערב הביתה בשעה 9:55.

(יומן הרה"ח ישראל יואל סוסובר)

ה'תשכ"ו

יום ב' י"ג אלול

הבקר בא אד"ש 770 שעה 10, נכנס לקריה"ת 10:05.

תיאור צאת אד"ש להלוי' של הרב הורנשטיין, וביקור אד"ש אצל הביאנער:

בשעה 11:15 בא הארון של הנפטר הורנשטיין, ואד"ש יצא, ר' יודל קרינסקי הי' מוכן, ואד"ש שאל איפה הבן והאשה שלו? וענו שהבן ישנו. ואד"ש אמר שהיא צריכה לנסוע עד הר מנוחות (?), והבן צריך לנסוע מצד שני. אז אמרו לאד"ש שהיא חולה וחלושה, וגם הבן אמר שאסורה לה לנסוע. אז אד"ש אמר שישאלו ד"ר, ואח"כ אמר שישאלו לרב, והי' שם הרב רבקיין ואד"ש שאל אותו אם היא צריכה לנסוע, וענה שלא. ואד"ש אמר לאשתו שהיא לא צריכה לנסוע מפני שהיא חולה. והיא התווכחה עם אד"ש, אמר לה אד"ש שזה דין. ואח"כ אמר אד"ש שהוא גם קרוב וידיד ונוסע רק עד חוץ לעיר, והיא גם צריכה לנסוע עד חוץ לעיר.

אד"ש הלך עד הברז של מכבי אש, ושם רמז לר' יודל שיבוא, ושאל לאיזה איש שעמד על ידו אם יש לו מכונית, ואד"ש חיך, וענה האיש שיש. אד"ש נכנס מיד לקאר של ר' יודל, ונסע אחרי הארון, ומיד כל הבחורים נכנסו לקריזה ונסעו אחרי, ונסעו שיירה גדולה, וגם הרבנית של אד"ש נסעה עם הקאר שלה, וכך נסעו עד ביהכ"נ באיאן באיסט סייד מנהטן, שם עמדו וחיכו עד שהביאנער שיצא, אד"ש ישב בקאר וחכה.

ומיד שראה את הביאנער התחיל לקום, ויצא מהקאר וחכה עד שהביאנער ירד המדרגות, ואד"ש מיד ניגש אליו ואמר לו שלום עליכם, ואד"ש אחז עם ידו תחת זרועו של הביאנער, וכך אד"ש הלך עם הביאנער עם ידו תחת זרועו של הביאנער והיו שם דחיפות ואד"ש נדחף ועשה מקום לביאנער, ואד"ש דיבר עם הביאנער כמה מילים, ואח"כ כשנסע הארון הלך אד"ש עם הביאנער ד' אמות, ואח"כ אמר אד"ש שמשפיק כבר הילוך ד' אמות, ואד"ש בירך אותו בכתובה וחתימה טובה.

אד"ש חיכה עד שהביאנער הלך, הביאנער הוא איש זקן מאוד. אח"כ נכנס אד"ש לקאר, וכל אנ"ש נכנסו לקארים ונסעו אחרי אד"ש, ובאמצע הדרך יצא הנהג של הארון וחכו כחצי שעה, ואח"כ נסעו עד חוץ לעיר, ושם עמד אד"ש ויצא, וכולם נעמדו ויצאו, ואד"ש חכה עד שהקאר של הארון כבר לא רואים, ור' יודל פתח הדלת, ואח"כ נכנס אד"ש לקאר, וכולם רצו לקארים, ונסעו אחרי אד"ש ובאו 770 שעה 12:30. ואד"ש נטל ידיו ונכנס לזאל ואמר יושב בסתר.

למנחה לא יצא 3:15 אלא בשעה 4:10, כשבאו האוטובוסים מהקעמפ, נכנס אד"ש למנחה. אחרי מנחה נאם ר' שד"ב ליפסקער מקנדה, ואח"כ שרו ואד"ש עשה עם ידיו, ובסוף התחיל אד"ש הניגון הושיעה את עמך, ויצא. בזמן שיצא אמר לר' שד"ב ליפסקער ישר כח

על הנאום. בשעה 6:05 נסע אד"ש הביתה וחזר 7:20. נכנס ר' זלמן דוכמאן לאד"ש למסור דו"ח מה שהי' בבית הקברות.

למעריב יצא אד"ש 7:35, אחרי מעריב נכנס עוה"פ ר' זלמן דוכמאן לרבע שעה בענין שיראה שיהי' מנין כל יום. בשעה 12:10 נסע הביתה עם ר' יודל. היום בזמן שאד"ש חזר עם ר' יודל (בבוקר) אמר אד"ש לר' יודל שע"ז לא יכולים להגיד תודה. היום הגיע הר' גרשון מענדל גרליק מאיטלי'.

(יומן הרה"ח ישראל יואל סוסובר)

בעת ההלוויה במנהטן יחד עם האדמו"ר מבאיאן

ה'תשכ"ז

יום ב' י"ג אלול

הבקר בא אד"ש שעה 10:05, נכנס לקריה"ת 10:15.

אחר קריאה"ת נגש לפתח חדרו הרב יונגרייז ומסר פ"נ, ודברו מעט.

למנחה לא יצא. נסע הערב הביתה ב-6:20 וחזר ב-7:15. למעריב יצא 9:33, ובשעה 10:15 נכנס

הרב בנימין גורדוצקי והי' עד שעה 1:15, ובשעה 1:35 נסע הביתה עם ר' יודל קרינסקי.

(יומני הרה"ח יהושע מונדשיין והרה"ח ישראל יואל סוסובר)

ה'תשל"א

יום ו' עש"ק י"ג אלול

יום שבו הי' החתונה של אדמו"ר הקודם. הרבי בא ב-9:55. היום הרבי נוסע לאוהל. הרבי

נסע למקוה ב-11:43, הרבי חזר מהמקוה ב-12:26. הרבי נסע לאוהל ב-1:50 במכונית,

כשיודל סגר את הדלת של המכונית הרבי כבר הוציא את המשקפיים והתחיל לקרוא פדיונות.

הרבי חזר מהאוהל ב-7:06, יודל טס על איסטערן פארקוויי, ב-7:08 דקות הדלקת נרות.

הרבי נכנס למנחה ב-7:21, בעלינו הרבי אמר בהתחלה עלינו ואח"כ לדוד ה' אורי, הרגישו כשראו שהרבי יורק.

הרבי יצא ממנחה ב-7:32.

הרבי נכנס למעריב למטה ב-8:13 ויצא ב-8:43 בערך. הרבי הלך לביתו ב-9:23.

(יומן הרה"ח ישראל לוי)

ה'תשל"ד

ש"ק י"ג אלול

09:50 הגיע מהבית.

10:00 נכנס לשחרית.

19:00 מנחה.

20:15 נכנס למעריב. אחרי התפילה פתח את הסידור בקידוש לבנה, אבל בסוף לא הייתה לבנה. ומאוחר יותר יצא לביתו.

(יומן הרה"ח יצחק מאיר סוסובר)

ה'תשל"ה

יום ד' י"ג אלול

אד"ש הגיע בשעה 11:30. נסע למקוה, נתן צדקה ביד ימין, ומה שנשאר אד"ש העביר לידו השמאלית והכניס לקופה. בשעה 2:40 נסע אד"ש לאוהל, נתן צדקה, כשיצא היה שבע ברכות ושרו, עשה אד"ש עם היד כמה פעמים להגביר את השירה. אד"ש נסע עם הרב בנימין קליין, במכונית עשה אד"ש עם היד לשוטר לשלום, חזר עם המכונית של יודל. אד"ש נכנס למנחה, היה כבר הרבה אורחים שהגיעו מא"י ועוד, אד"ש הביט על כולם. מעריב בשעה 9:55 מאחר והיה חופה.

(יומן הרה"ח יצחק מאיר סוסובר)

ה'תשל"ז

ש"ק י"ג אלול

אחרי תפלת ערבית עמדו בג"ע הת' השלוחים הנוסעים ללמוד ביישיבה בקארקאס, לפני שאד"ש נכנס לחדרו הק' פנה לרב"ק ואמר לו: "שיעמדו בקידוש לבנה".
לאחרי כמה רגעים יצא לקידוש לבנה, ולפני שהחל לומר, שאל באם השלוחים לקארקאס עומדים כאן, וכשהם התקרבו, התחיל לומר.
אחרי קידוש לבנה אמר לכולם "א גוט וואך, א גוט חודש", ולעבר השלוחים הוסיף:
שתהא נסיעה כשורה ובהצלחה.

(שיחות קודש ח"ב ע' 690)

ה'תשל"ח

ו' עש"ק י"ג אלול

אד"ש הגיע מביתו בשעה 11.20 לערך (מאוחר מהרגיל). טרם כניסתו לחדרו נתן צדקה. לקב"ש ירד למטה כרגיל. בכניסתו כשהגיע לדלת של הביהכ"נ, עמו ילד קטן, אד"ש המתי עד שהזיזו אותו. כשהבחין בד"ר רזניק, חיך אליו. הלך לביתו לאחר כ-45 דקות. ע"י 770 עמד ילד קטן (סמוך לאמו) אד"ש הושיט לו את ידו הק', ואמר לו גוט שבת.

(חדשות מבית חיינו גליון 9)

תשל"ט

יום ד' י"ג אלול

בשעה 4:30 נכנסו לכ"ק אדמו"ר שליט"א הרב פינחס מנחם אלטר (ראש ישיבת שפת אמת גור [ולימים - האדמו"ר הפני מנחם מגור]), בנו שהתחתן לפני שבוע ימים והמחותן הרב מנשה קליין (ראש ישיבת בית שערים ובעל שו"ת משנה הלכות). כן נכנסו משפחת אלטר וזקני חסידי גור.

כשנכנסו ליחידות לחץ כ"ק אדמו"ר שליט"א ידיהם והורה להם לשבת. החתן לא ישב וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר: חתן דומה למלך (שלכן ישב גם הוא). הם שהו ביחידות כשעה ועשרים דקות.

לפני שיצאו מהיחידות אמר הרב פינחס מנחם אלטר לכ"ק אדמו"ר שליט"א על אחד שהוא נכבד מאדמו"ר מגור זצ"ל, והנכד הנ"ל אמר שהוא כתב מכתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א אודות ח"י אלול.

כ"ק אדמו"ר שליט"א שאל אותו אם הוא זה שקורא לעצמו אלטר (בטי"ת) ולא בת"ו, והלה השיב בחיוב, כשיצא הי' בהתפעלות רבה כי את המכתב הנ"ל כתב לפני 22 שנה. כשיצאו מהיחידות ליוו אותם עד לפתח גן - עדן - התחתון. אחד ביקש ברכת רפואה שלימה עבור אמו, וכ"ק אדמו"ר שליט"א שאל בשם האם וברך אותה ברפואה קרובה ובאריכות ימים ושנים טובות.

(יומן א' התמימים)

ה'תשמ"א

ש"ק י"ג אלול

1:30 - התוועדות.

הרבי פתח את ההתוועדות באומרו, שכאשר אומרים י"ג אלול נזכרים מיד ב"שמח תשמח רעים האהובים" - בנישואי כ"ק אדמו"ר הריי"צ. בהמשך השיחה הסביר הרבי שבעניני התורה אין ההגבלות של ריחוק זמן ומקום מפריעות ולכן יש ללמוד הוראה מעניין הנישואין. ההוראה: עניין הנישואין הוא גילוי כח האין-סוף, שזוהי המצוה של "פרו ורבו ומלאו את הארץ", הן בגשמיות והן ברוחניות. בסיום השיחה הדגיש שאין הכוונה לומר "מילים יפות" אלא העיקר הוא המעשה בפועל.

בשיחה השני' הסביר הרבי, כי העניין של "כל המלמד את בן חבירו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו" (שזהו ענין "פרו ורבו" ברוחניות, כנ"ל) צריך להיות מובן גם ליהודי פשוט. ההסבר הוא: רואים במוחש, גם אצל אומות העולם, שכאשר מאמצים ילד מתפתחת בלב המאמצים אהבה לילד בדוגמת אהבת הורים לבניהם, וזהו "כל המלמד את בן חבירו תורה", "אימוץ ברוחניות" - "מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו". בהמשך השיחה קישר זאת לפרשת השבוע ולכך שהשנה היא "שנת הקהל".

מאמר (כעין שיחה) ד"ה "שמח תשמח רעים האהובים" (מאמר יחיד של הרבי על ד"ה זה).

ביאורים על פירש"י, על ההערות לזוהר ועל פ"א ופ"ב של פרקי אבות. הרבי גם השלים ביאור בעניין פירש"י מהשבת שעברה בדבר "עגלה ערופה". בסיום השיחה התייחס הרבי למכת הגניבות שפקדה לאחרונה את השכונה ואמר ש"זקני העיר" צריכים לטפל בזה ואז יפסקו הגניבות. הרבי העיר בחיך, שאין הכוונה ש"זקני העיר" יקחו רובה בידם, שכן כשיהי' צורך לירות הם עלולים לירות לכיוון אחר וזו תהי' בדיחה עבור הגנב...

בסיום ההתוועדות דיבר הרבי בעניין "כולל חב"ד" והורה להכריז על המסיבה שתיערך לטובת המוסד. לאחר ההכרזה נתן עבור המסיבה יין ו"מזונות". לאחר מכן פנה הרבי לילדים ואמר, שבדאי לא ישכחו לשיר "ווי וואנט משיח נאו" ובעת השירה

מחא כפיים במרץ. הזכיר על הברכה האחרונה ופנה לתפילת מנחה, ההתוועדות
נסתיימה ב-4:45.

(יומן 'שנת הקהל בבית חיינו')

ה'תשמ"ג

יום ב' י"ג אלול

10:20 קריאת התורה.

11:15 יצא למקווה, 11:45 חזר.

15:00 (לערך) נסע לאוהל, חילק צדקה, עמדו שני נשים משני צדדי היציאה,
ואד"ש נעמד באמצע וחיקה, עד שליבל אמר לנשים שיזוזו לצד אחד ואז המשיך
בדרכו, ליד המכוננית שוב חילק צדקה, סימן מהמכוננית לילדים לשלום.

20:30 חזר, מנחה, כרגיל.

21:00 מעריב.

21:15 יצא לביתו.

(יומן הרה"ח משה דוב גינזבורג)

ה'תשד"מ

יום ב' י"ג אלול

היום הורה הרבי כי הכנת המהדורא בתרא - "מילואים" (השלמות) של ספר 'מראי
מקומות' לרמב"ם תושלם עד ער"ה.

(יומן 'דישומה של שנה')

ה'תשמ"ט

אור ליום ד' י"ג אלול

לתפילת ערבית הכינו בצד את הרמקול [שמא תהיה שיחה] שהרי זהו אור לי"ג
באלול - יום חתונת כ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ נ"ע. בתקופה זו, זמן תפילת ערבית הוא

ב-7.45, אך מכיון שבשעה זו, בחוץ התחילו לערוך חופה, נשאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בחדרו ורק לאחריה נכנס הרבי לתפילת ערבית.

לפני שנכנס למעלית, ברך את החתן והכלה שעמדו שם, במז"ט ו"בנין עדי עד". כשנכנס לתפילה, שר הקהל "מהרה ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים, קול ששון...". והרבי שליט"א עודד בידו הק', ולפני שהגיע לסטענדר, העיף מבט לעבר הרמקול שעמד בצד.

בסיום התפילה, הסתובב כ"ק אדמו"ר שליט"א לאות שעומד לומר שיחה, ומיד הכינו בזריזות את הסטענדר השני והרמקול והרבי החל באמירת השיחה. תוכן השיחה:

עומדים אנו כעת בי"ג באלול, יום חתונתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ומכיון ש"הנשיא הוא הכל" הרי מובן שענין זה שייך לכל אחד מאנשי הדור, ובפרט שהשנה, חל י"ג באלול ביום רביעי, וכדברי המשנה: "בתולה נישאת ביום הרביעי". מבואר על כך בספרים ש"בתולה נישאת ליום הרביעי" ר"ת לבנה שזה קשור עם כ"א מבנ"י שהם "דומין ללבנה" ובפרט שביום הרביעי נבראה הלבנה (יחד עם השמש) ובמיוחד כשנמצאים בחודש אלול שאז המלך בשדה.

אי לכך הרי זה הזמן המתאים שתתקיים החתונה הכללית של הקב"ה עם בני"ג באולה האמיתית והשלימה ודוקא בפועל ממש "והמעשה הוא העיקר". ולכן כרגיל, מקשרים את ההתועדות עם ענין של מעשה בפועל נתינת צדקה ובסבר פנים יפות. וזה קשור עם שעור הרמב"ם היומי בהלכות מכירה, שבעבודת ה' היינו "לקנות" את כל עניני העולם לקדושה ע"י העבודה בג' קוין, כמדובר לעיל בארוכה, וכמו"כ זה קשור לשיעור היומי בחומש המדבר על ביכורים שענינים בעבודת ה' הוא: צריך לקחת מהמובחר שבדברים הגשמיים (ועד"ז שאר ענינים) ולהעלותם לקדושה.

ובפרט בעמדינו ביום שקשורים עם נשיא דורנו שפועל שכל הענינים יהיו באופן של נשיא וכשמו "יוסף יצחק" - לקחת גם את עניני הרשות ולהעלותם לקדושה (יוסף) וכ"ז מתוך שמחה (יצחק).

ובמיוחד שזה קשור עם חתונה שנערכה היום שבה נאמרו כל שבע הברכות עד לסיום - הברכה האחרונה: "מהרה ישמע בערי יהודה וגו' קול ששון וגו'" - כל חמשת הקולות שקשורים למתן תורה שניתנה בחמישה קולות, ומתן תורה הוא מעין הגילוי דלעתיד לבוא.

ומכיון שהחתן והכלה הם בדוגמת מלך ומלכה, הרי ודאי שמתקיימות כל הברכות. ויה"ר שיהיו אלו הימים האחרונים של הגלות וימי הגאולה הראשונים ובזמן זה ובמקום זה ממש, ביום י"ג באלול תשמ"ט ובמקום זה - בית שמגדלין בו תורה, תפילה וגמ"ח ושנשיא דורנו היה בו במשך עשר שנים בחים חיותו בעלמא דין. וכל זאת מתוך שמחה גדולה ומתכוננים לשנת תש"ן - תהא שנת ניסים וניסי ניסים ולא עכבן אפילו כהרף עין ותיכף ומיד ממש.

בסיום השיחה החל הרבי שליט"א לחלק שטר של דולר א' לצדקה לאנשים לנשים ולטף.

באמצע החלוקה, הגיעו החתן וכלה שהיום מתקיימת חתונתם (שהוזכרו בשיחה), הרבי ברכם במז"ט בבנין עדי עד ובשעה טובה ומוצלחת וכן אמר מז"ט לכל א' מהמחותנים.

בשעת החלוקה ובסיומה שרו "מהרה ישמע בערי יהודה" כשהרבי יצא הוא עודד את השירה בחזקה רבה בתנועות ידיו במשך כל הדרך.

יום ד' י"ג אלול

הרבי שליט"א חזר מ"האוהל" בשעה 8.45 ולאחר מספר דקות נכנס לתפילות מנחה וערבית. לאחר תפילת ערבית, הסתובב הרבי שליט"א לעבר הסטנדר השני והחל באמירת שיחה. תוכן השיחה (מוצאי י"ג באלול):

עומדים אנו כעת בסיום המעל"ע די"ג אלול יום חתונתו של נשיא דורנו שזה שייך לכ"א מאנשי הדור כיון ש"הנשיא היא הכל". בנוסף לכך, ביום הרביעי "נתלו המאורות" הן המאור הגדול "שמש" [שהוא בדוגמת חתן - משפיע] והן המאור הקטן "לבנה" [שהיא בדוגמת כלה "מקבל"] ובמשנה נאמר: "בתולה נשאת ליום הרביעי" - ר"ת לבנה, שזוהי הכלה, מקבל.

ובסיום יום רביעי נכנסים ליום חמישי שהוא גם יום של ברכה שבו נאמרה ברכה לדגים "פרו ורבו" וכו', ומיד לאח"ז נכנסים ליום ה"שישי" שבו נברא האדה"ר, ובאותו יום התעסק הקב"ה בנישואי אדם וחווה.

וכ"ז מזרז את הגאולה האמיתיות והשלימה שאז יהיו הנישואין של הקב"ה ובני"ו והיו לבשר אחד."

ויש לקשר זאת לפרשת השבוע שמדברת אודות מצות ביכורים שהיא צ"ל מ"ראשית" וגו' מהמובחר שבמובחר, וההוראה מכך היא שעל כ"א לתת לקב"ה מהמובחר שבמובחר מעניניו הגשמיים.

ויה"ר שבקרוב ממש נזכה לקיום מצות ביכורים כפשוטה בביהמ"ק ובפרט כשיש כבר את השלימות של מעשינו ועבודתנו וכבר "עמדו הכן כולכם" ומתוך שמחה גדולה: [כשם ששמחת חו"כ גדולה ביותר] ונתית הצדקה וכן הפצת המעיינות מזרזת את ביאת המשיח.

ובפרט שכנ"ל עומדים אנו ביום הרביעי ש"בתולה נישאת ליום הרביעי" ובנ"י הם בבחינת "בתולה" שהם קדושים וטהורים למרות קושי הגלות.

ובפרט בחודש אלול שזהו מהוה הכנה לשנת תש"נ - שנת ניסים וניסי ניסים ובמיוחד בסמיכות לט"ו אלול שאז "קיימא סיהרא באשלימותא" ואח"כ נכנסים לשבת שבה מועלית כל עבודת השבת, והיא גם מברכת את ח"י אלול שממס חיות בעבודת חדש אלול, ומכיון שמשיח צדקנו יבא ביום הראשון של ר"ה שהשנה חל להיות בשבת, יתקעו בשופר!

ובפשטות שיהי' "מראה באצבעו ואומר זה": "אט איז די גאולה" עוד במוצאי י"ג אלול.

*

בסיום השיחה חילק הרבי שליט"א שטר של דולר א' לאנשים, נשים וטף. שרו "מהרה ישמע בהרי יהודה" ובסיום החלוקה נכנס הרבי לחדרו ובדרכו עודד את השירה.

(חדשות - 770 - בית חיינו גליונות 10-9)

ה'תש"נ

יום ב' י"ג אלול

הרבי נסע למקוה בשעה 12:45 [ביום זה התקיים ה"פאראַד" של השחורים - על כל אורך שדרת "איסטערן פאָרקוויי", ככל שנה]. - ליד הרמזור דקינגסטון עון. ואיסטערן פאָרקוויי חיכתה המכוננית כעשר דקות - עד שהפסיקו את התנועה ה"פאָראַד" של השחורים). חזר מהמקוה בשעה 1:30.

לפני שנסע לאהל נתן סידור לחתן ובירכו, ונתן לו כמה מטבעות - כרגיל (א) מהמטבעות ה' של פרוטה אחת הנקרא "פעני"!). נסע לאהל בשעה 1:45 - הרחי"ק נסע דרך קינגסטון עוו. ויוניאן סט. ומשם לאלבעני עוו. עד ללעפערטס עוו. ומשם ל"אהל", [והפעם לא הוצרך לחכות].

הרבי חזר מאהל בשעה 8:50. כעבור כעשר דקות ירד לתפלות מנחה-מעריב, לפני שירד הודיע ע"ד חלוקת דולרים לצדקה - פעם הקודמת שחילק דולרים לצדקה, לאחרי תפלות מנחה-מעריב או רק לאחרי תפלת מעריב - ה' ביום שלישי ט"ז מנחם-אב. אחרי תפלת מעריב ירד מהבימה וחילק 2 דולרים לכאו"א, בעת החלוקה ה' רציני. החלוקה ארכה כעשר דקות.

בתום החלוקה יצא מביהכ"נ כשמעודד בידו הק' את השירה.

מאוחר יותר התקיימה התוועדות חסידים לרגל יום החתונה של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע.

(יומן 'פאקס א שיחה')

ה'תנש"א

אור ליום ו' עש"ק י"ג אלול

מהאוהל חזר הרבי בליווי משטרתי ב-8:20 לערך, כשסביב 770 עומדים עשרות שוטרים ופרשים וכו', הרבי נשאר ברכב למעלה מ-5 דקות חבוש במשקפיו, כשהוא ממשיך ללמוד ברמב"ם מספר דפים.

לאחר מעריב פנה כ"ק אדמו"ר שליט"א לימינו, מביט לעבר המיקרופון, מיד סידרו את ה'סטענדער' לשיחה, השיחה בקשר להנישואין של אדמו"ר הריי"ץ נ"ע ביום זה ארכה כ-25 דקות, תוכנה ה' מיוחד, ובנקודה: שהברכה הקשורה בחתונה היא נמשכת לכאו"א, שהרי הוא למעלה ממדידה והגבלה. ועורר לעשות סעודות עניים בחתונת כפי שה' נהוג פעם.

אחר השיחה ירד הרבי למקום חלוקת השטרות. חילק לכאו"א שטר א' של דולר. שלשה מראשי המשטרה עברו וכ"ק אדמו"ר שליט"א חיך לעברם ונתן להם דולר נוסף, שנים מהם לחצו את יד כ"ק אד"ש, ולשלישי הושיט הרבי את ידו ואמר לו משהו.

בסיום החלוקה שם שטר א' ואח"כ עוד א' בסידורו ויצא כשהוא מעודד את השירה. לפני שנכנס לחדרו בירך נוסעים "פארט געזונטערהייט, כוח"ט".

(בית חיינו גליין 103)

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות הרה"ח עוסק בצ"צ וכו'

ר' יעקב בן חנה

וזוגתו מרת שרה בת מרים

שיחיו

ולזכות בניהם ובנותיהם שיחיו

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

מתוך אושר, שמחה והרחבה בגו"ר

ולהצלחה רבה ומופלגה בעבודתם הק'

עמאר

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

נדפס על ידי ולזכות

הרה"ת ר' יוסף יצחק בן שרה

זוגתו מרת צלחה חנה בת רבקה גיטל

בנותיהם ובניהם

מרת חי' מושקא ובעלה הרה"ת חיים שאול שיחיו שקדי

שיינא, זעלדא יהודית, דבורה לאה, שטערנא,

מנחם מענדל, דובער, ישראל ארי' ליב

עמאר

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

להצלחה רבה ומופלגה במילוי שליחותם הקי' בסען אי מארן, צרפת

באופן דלמעלה מדרך הטבע בכל פעולותיהם הברוכות והקדושות

לקדש שם ליובאוויטש ושמך הקי' של רבינו

בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות

ולנחת רוח יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב

ולזכות הוריהם

הרה"ח ר' יעקב זוגתו מרת שרה שיחיו עמאר

הרה"ח ר' פנחס שלמה זוגתו מרת רבקה גיטל שיחיו בוימגארטען

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

החתן הרה"ת **חיים שאול** והכלה מרת **חי' מושקא** שיחיו

שקדי

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

יה"ר שיבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה

כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות

כרצו"ק ולנח"ר כ"ק אדמו"ר זי"ע

מתוך ברכה והצלחה בגו"ר אושר ושמחה תכה"י

ויזכו להצטרף בליגיון של מלך צבא המשלח בקרוב ממש

לתקן עולם במלכות ש-ד-י

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **צבי** וזוגתו מרת **שרה חנה** שיחיו **שקדי**

הרה"ת ר' **יוסף יצחק** וזוגתו מרת **צלחה חנה** שיחיו **עמאר**

ולזכות זקניהם שיחיו

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

